

604.

IZTINE VÉRE

VU

RAZLÀGANYIH Y RÀZGOVORIH

POLEG

VU CZESZARZKO-KRALYEVZKIH DERSAVAH

PREPISZANOGA

KATEKISMUSHA

VU

Cheterdeszetih Nàvukih y Chetireh

Ponavlyanyih iztoga Nàvuka razdélene,

za podvuchanye Kerztchanztva, z-pridanemi na krépoztne dersànye zpadajùchemi Nàvuki szlôsene,

y poleg nemskoga popiszane

PO

FERENCZU KAR. SCHLOISSNIGG,

ztolne Czirkve Zagrebechke Prâbendaru.

ZTRAN IV.

OD DUSNOZTI KERZTCHANZKE, Y OD NAJOBCHINZKESHEH Y NAJPOTREBNESHEH NÀVUKOV VÉRE KERZTCHANZKO - KATHOLICHANZKE.

Vu ZAGREBU,
stampano vu Szlovarniczi Franye Suppan.
1840.

KAISERLICHE KOENIGLICHE
WIEN
HOFBIBLIOTHEK

Zàvjetek cheterte Ztrani.

Poglavje V.
OD KERZTCHANZKE DÚSNOZTI.

Nàvuk 35.

Od zla vu obchinzkom.

Ztran

Pitanye 1. Kaj je zlo? 1

— 2. Kakvo je razluchavanye med gréhi oszebnemi? 7

I. Dokànchanye Nàvuka. Kain vumarja szvôga brata Abela, y navali vsze zlo na szê. . . 12

II. — — Jesush na krisu daje nam odurnozt gréha za zpoznati. . . . 14

III. — — Zroki, íz kojeh takaj male gréhe besati moramo. 16

Nàvuk 36.

Od razluchneh fél oszebneh gréhov, vu oszebnom pako od szedem glavneh gréhov, y shezt gréhov proti Dûhu szvetomu.

Pitanye 1. Koji szû szedem glavni gréhi? 18

— 2. Koji szû shezt gréhi proti Dùhu szvetomu? . 28

I. Dokànchanye Navuka. Aman zbog szvoje oholnozti y szerditozti bil je kastiguvan. . . 35

II. — — Annaniash y Szafira zbog làsi proti Dùhu szvètomu z-naglum szmertjum bili szù kastiguvani. 37

III. Dokanchanye Nàvukà. Zroki, zbog kojeh vu nepokornozti do koncza obztati ne'szmemo. 39

Nàvuk 37.

Od chetireh vu nebo krichecheh, y od devet tudyeh gréhov.

Pitanye 1. Koji szû chetiri gréhi vu nebo krichechi? . . 41
— *2.* Koji szû devet tûdyi gréhi? 46
I. Dokànchanye Nàvuka. Heli, kajti szvoje dva szine néje kastiguval, szam od Boga zkupa z-szvojemi dvemi szini bil je kastiguvan. 55
II. — — Pilatush po szvojem prepuztchanyu (conniventia) vchini szebe tudyeh gréhov krívcza. . 57
III. — — Druge na gréh vabiti je neizmerna hmanyocha. 60

Nàvuk 38.

Od dobra vu obchinzkom, y od razluchneh fel krépoztih.

Pitanye 1. Kaj je dobro? 62
— *2.* Kaj szû krépozti Bogoszlovzke? 68
— *3.* Kaj szû krépozti ravnajuche dersanye kerztchanzko? 73
I. Dokànchanye Nàvuka. Shalamon je pelda pravichnozti. 79
II. — — Stefan iz lyubavi proti Bogu podnoszel je szmert. 80
III. — — Zvershavanye treh bogoszlovzkeh krépoztih je Bogu najpovolynesha kerztcheniku pako najhasznoviteshajpobosnozt. . 82

Nàvuk 39.

Od krépoztih, zmed kojeh Jesush Kriztush nekoje kakti dùsnozti, nekoje kakti blasenozti ochituval je.

Ztran.

Pitanye 1. Koje szû dùsnozti one, koje Kriztush Jesush oszebujno zapovedal je? 85

— *2.* Koje szû krépozti, zbog kojeh Kriztush chloveka blasenoga ozval je? 93

I. Dokànchanye Nàvuka. David íz krotkoche chuva Kralya Szaula, y od nyega blagoszlavlyasze. 103

II. — — Pavel zarad pravicze terpì pregone y szmert. 106

III. — — Naszleduvati Jesusha Kriztusha je glavna dùsnozt kerztchanztva. 108

Nàvuk 40.

Od dobreh dél jednoga kerztchenika.

Pitanye 1. Kaj szû dobra déla jednoga kerztchenika? . 110

— *2.* Koja szû télolovna déla miloszerdnozti? . . 115

— *3.* Koja szû dùhovna déla miloszerdnozti? . . 122

I. Dokànchanye Nàvuka. Ezekiash betesen od proroka Izaiasha pohadya sze. 128

II. — — Tabitha od Petra na novo sívlenye prebudi sze. 130

III. — — Zroki, íz kojeh onem, koji nasz zbantuju, dragovolyno oproztiti moramo. 132

Pridavek.

Od najobchinzkesheh y najpotrebnesheh Nàvukov Vére kerztchanzko-katholichanzke.

I. Ponavlanye Nàvuka.

Od vére vu obchinzkom, y nyenih zviraliztchih.

Ztran.

Pitanye 1. Vu chem poztavlyena je véra vu obchinzkom? 137
— *2.* Koju haszen imaju lyudi iz Vére? 143
— *3.* Koja szû zviraliztcha Vére ochituvane? . . 149
I. Dokànchanye Nàvuka. Mojsesh zadnyi put opominya lyudztvo izraelzko na verno obdersavanye zapovédi Besanzke, blagoszlavlya ovo, y vumira. 155
II. — — Jesush preobrazi sze na gori Tabor, y pokasuje po tom, da nàvuk nyegov Bosanzki je. . 157
III. — — Véra je najvekshi prikaz neba. 159

II. Ponavlanye Návuka.

Od Vére nàvukov.

Pitanye 1. Kaj vuchiju nasz Bosanzka nazveztchenya od Boga, y od treh bosanzkeh pershon? . . . 161
— *2.* Kaj vuchi nasz Bosanzko nazveztchenye od po Kriztushu odredyeneh zvelichenya nachinov? 167
— *3.* Kaj vuchi nasz Bosanzko ochituvanye od ztalisha lyudih? 172
I. Dokànchanye Nàvuka. Eliash hlepi za postenyem najvisheshega Boga, ter zkancha chetiri zto y petdeszet bolvanzkeh szlusbenikov. . . . . . 177.

Ztran.
II. Dokànchanye Nàvuka. Jesush po prizpodobi od hmanyoga terszjödelavcza daje sidovom nyihovu nezahvalnozt y hmanyochu za zpoznati. . . . 180
III. — — Kerztchenik mora z-zponiznoztjum véruvati, kaj nyega Véra vuchi. 182

III. Ponavlanye Návuka.

Od dersany navukov.

Pitanye 1. Koje szû glavne naredbe kerztchanzkoga dersany nàvuka? 184
— *2.* Kaj je krépozt kerztchanzka? 194
I. Dokànchanye Nàvuka. Jakob po szvojem krépoztnem sivlenyu vchinil sze je Bogu drugoga. 200
II. — — Jesush vu prizpodobi od Farizeusha y Publikanusha pokasuje razluku med pravum, y laslyivum pobosnoztjum. 202
III. — — Kerztchenik mora vchiniti, kaj nyemu nyegva Véra zapovéda. . 204

IV. Ponavlanye Návuka.

Od zvershavanya Vére.

Pitanye 1 Gdo pokasuje vu chinu, da veru ima? 206
— *2.* Kak sze véra zvershava vu nuternyem? . . 211
— *3.* Kak sze véra zvershava vu zvunzkem? . . . 216
I. Dokànchanye Nàvuka. Daniela chudnovito obchuvanye vu jami oroszlanov je példa, kak Bog vérne szvoje chaztnike chuva y brani. 222

Ztran.

II. Dokànchanye Nàvuka.		Jesush vu Czírkvi Jeruzalemzki vuchi dusnozt, da Bogu z-télom y z-dushum szlusiti moramo.	225
III.	— —	Kerztchenik visheputi iz iztin vére szvoje zpomenuti sze mora.	227

POGLAVJE V.

Od kerztchanzke dùsnozti.

NÀVUK 35.

Od zlá vu obchinzkom.

PITANYE 1.

Kaj je zlo?

Razláganye.

Kerztchanzka dùsnozt je, besati zlo, y chiniti dobro. Vu obchinzkom imenujemo zlo vsze ono, kaj skòdi. Nezreli szàd je zlo, kajti zdravju skodi. Chemer je zlo, kajti sivlenyu skodi; y ovak nahadyaju sze vszakojachka skodlyiva dugovanya, koja zato zlo imenujemo. Metemtoga néje vsze zlo, kaj nam zlo vidi sze. Suhko vrachtvo vidi sze betesniku jedno zlo, ter vendar né iztina, ar ono szlusi chloveku na zdravje. Kastiga vidi sze detetu jedno zlo, ter vendar néje zlo, ar chloveka pobolysha. Ne anda ovakva zla, nego pravo zlò besati moramo, kajti szamo pravo zlo vu iztini skodi.

1. Kaj sze vu obchinzkom zlo imenuje.

2. *Gréh je dragovolyno prekershenye zapovedi Bosje.*

Gréh je dragovolyno prekershenye zapovedi Bosje. Koj anda po nedelyah szlusbu Bosju zamudyava, on gréshi; kajti zapoved Bosju prekorachuje. Ali vi szami prevideli budete, da jako betesni k-szlusbi Bosji dojti nemre: on anda zapoved Bosju dragovolyno ne prekershuje, anda niti gréha néma. Szamo dragovolyno prekershenye zapovedi Bosje je gréh; y szamo on dragovolyno prekershuje zapoved Bosju, koj ovu obdersavati more, ter obdersavati neche.

3. *Pravo y jedino zlo je gréh.*

Nikaj ne skodi tak, kak gréh. Z-chem vekshe je dobro, koje zgubivamo, ztem vekshi je kvàr. Ako mi postenye zgubimo, tak vekshi je kvàr, kak da bi peneze zgubili; ar postenye je vekshe dobro, nego penezi. Ako mi vekivechno sivlenye dushe zgubimo, tak je vekshi kvàr, kak ako sivlenye vremenito téla zgubimo; ar vekivechno sivlenye dushe je vekshe dobro, nego sivlenye téla. Najpotrebneshi nachin k-sivlenyu vekivechnomu, je miloztcha Bosja; ako ovu zgubimo, tak zgubimo takaj vsze ufanye za sivlenye vekivechno. Nut pako, moji Dragi! jeli ne zgubivamo miloztchu Bosju po sziromastvu, betegu, po szuprotivchinah? ne zaizto! Ova zla dushi ne skodiju. Szamo onda zgubimo miloztchu dobrochinitelya, kada nyega zbantujemo. Po gréhu zbantujemo Boga, po gréhu zgubivamo miloztchu Bosju, gréh szam skodi anda naj vishe, on je anda pravo y jedino zlo.

4. *Gréh je dvojverztni.*

Gréh je dvojverztni: 1. Izhodni iliti iztochni. 2. Oszebni iliti laztoviti. Gréh izhodni je gréh on, kojega Adam vu Paradisu-

mu, y mi vu Adamu jeszmo vchinili, y ovak nyega za dél odvechtva dobili. Kak Adam vu Paradisumu zagréshil je, y da mi gréha od Adama za dél odvechtva zadobili jeszmo, vre drugde vam raztolnachil jeszem. (Nàvuk 5. pit. 3.) Metemtoga mi moremo takaj szami gréshiti, y mi szmô prikladni za gréshiti, kada k-vsivanyu razuma dojdemo. Ov gréh, kojega szami dragovolyno vchinimo, zove sze oszebni iliti laztoviti. Gréh oszebni iliti laztoviti anda nikaj né drugo, kak prekershenye zapovedi Bosje, koje gréshnik szam dragovolyno chini.

5. *Kak sze oszebni grehi chiniju.*

Bog néje szamo zlochezte chine, nego vu drugoj y oszmoj zapovedi takaj zlochezte rechi y govorenya, vu devetoj y deszetoj zapovedi pako zla mishlenya poselenya prepovedal. Koj zla govorenya ali mishlenya vódi, on gréshi. Zvun toga je Bog takaj dobro vchiniti zapovedal. *Koj pako zna dobro vchiniti, ter nikaj ne chìni, ovakvomu je gréh.* (Jacob 4.) Gréh oszebni iliti pershonzki chini sze anda z-mishlenyem, govorenyem, y chinenyem, ali z-oztavlanyem oneh, koja szmô dùsni zvershavati.

6. *Kak z-mishlenyem greshimo.*

Z-mishlenyem greshimo, ako na zla y prepovedanà dugovanya miszlimo. V. p. Ako sze miszli na fantlyivozt ali na nepostena dugovanya. Metemtoga nam na pamet dohadyaju visheputi proti nashoj volyi zla mishlenya, ova nészu gréh; ar gréh je szamo dragovolyno prekershenye zapovedi Bosje. Koj pako po razvuzdanozti szvojeh chuteny, po manguvanyu y po drugeh zrokih zlem mishlenyam priliku dáje, koj zle miszli, kak

berse ove zpasuje, 'ne taki iz glave szî zbije, ovakvomu jeszu jove dragovolyne, anda gréh. Od ovud vre videti morete, kaj gledech na zle miszli vchiniti morate. Iz jedne ztrani moramo tersziti sze, da ove vu nasz nedojdeju, iz druge' ztrani pako, ako prez volye nashe dojdeju, tak moramo nye taki pretirati. Koj szvoja chutenya ztegava, y vszigdar z-chednemi sze zabavlya, on z-zli miszli vojuvati nebude moral. Naj predi pako zle miszli izbili szî budemo, ako na Boga y szveta dugovanya pomiszlili budemo.

7. *Kak z-govorenyem, z-chinmi, y' oztavlanyem oneh, koja szmô dusni zvershavati, greshimo.*

Z-govorenyem greshimo, kada prepovedane, v p. laslyive, ogovorlyive, blazne rechi govorimo. Takaj nehasznovita y manjkajucha govorenya jeszu gréh, ar Kriztush odperto' veli: *ja pako velim vam, da lyudi od vszake nehasznovite rechi, koju govorili jeszu, vu dnevu szùda rachuna dati budu morali.* (Matth. 12.) Z-chinmi greshimo, kada prepovedana chinimo. V. p. kada krademo, ako tuchemo, y blisnyega vrasujemo. Gréh vu chinu je vnogo vekshi, kak gréh vu mishlenyu. Zlochezti chin pokasuje vishe zle volye, y ima gorshe szledi, kak szamo zlochezto mishlenye. Z-oztavlanyem greshimo, kada ono zamudimo, kaj vchiniti dusni jeszmo. V. p. mi oztavlyamo nàvuke, ali po nedelyah sz. Meshu, tak gréshimo; kajti vuchiti sze, y Meshu poszlushati dusni jeszmo.

Razgovori.

1.

Kaj sze vu obchinzkom zlo imenuje?

Kaj je kerchanzka dusnozt? — Kaj sze vu obchinzkom zlo imenuje? — Je chemer

dober? — Zakaj ne? — Kaj skodi? — Jeli je vech ztvarih koje skodiju? — Jeli moremo pako ono dobro imenuvati, kaj skodi? — Jeli je pako vsze zlo, kajsze nam zlo vidi? — Kak sze tebi kastiga vidi? — Jeli je anda zato jedno zlo? — Kaj chini kastiga pri chloveku? — Koje zlo anda besati sze mora? —

2.

Kaj je gréh?

Kaj je gréh? — Koj anda po nedelyah szlusbu Bosju zamudi, kaj chini on? — Zakaj gréha? — Kak sze izgovarja trejta zapoved Bosja? — Koju zapoved anda prekershuje? — Moreli pako jeden jako betesni k-szlusbi Bosji dojti? — Jeli ovakov betesni dragovolyno zapoved Bosju prekershuje? — Jeli gréshi betesnik ako v-nedelyi szlusbu Bosju zamudi? — Zakaj ne? — Kakvo prekershenye zapovedi Bosje je gréh? — Gdo pako prekershuje dragovolyno zapoved Bosju? — Jeli on koj ovu neobdersava, y obdersavati nemre? —

3.

Koje je pravo y jedino zlo?

Jeli kaj tak skodi, kak gréh? — Koje je anda pravo y jedino zlo? — Zakaj gréh? — Je to skoda, kada peneze zgubimo? — Ali koja skoda je veksha, jeli kada peneze ali kada sivlenyè zgubimo? — Koje dobro je vekshe, penezi, ali sivlenye? — Jeli je vremenito sivlenye tela najvekshe dobro chloveka? — Koje sivlenye je josche prestimaneshe dobro, od vremenitoga? — Koja skoda je anda veksha, jeli kada vreminito sivlenye têla, ali kada vekivechno sivlenye dushe zgubimo? — Kaj je nam za sivlenye vekivechno

potrebno? — Kaj zgubimo anda, kada miloztchu Bosju zgubimo? — Po chem zgubivamo miloztchu Bosju? — Jeli zgubimo miloztchu jednoga dobrochinitelya, ako nyega zbantujemo? — Po chem zbantujemo mi Boga? — Kaj zgubivamo anda po gréhu? — Kaj anda najvishe skodi? —

4.

Kulikoverzti je gréh?

Kulikoverzti je gréh? — Kaj je gréh izhodni? — Jeli moremo takaj szami gréshiti? — Kada szmô prikladni greshiti? — Predi kak k-vsivanyu razuma dojdemo? — Kak sze zove gréh, kojega mi szami chinimo? — Kaj je anda gréh oszebni iliti laztoviti? —

5.

Kakvemi nachini chini sze gréh oszebni iliti pershonzki?

Jeli je Bog szamo zlochezte chine prepovedal? — Vu kojoj zapovedi prepovedaju sze zlochezti chini? — Kak sze izgovarja druga y oszma zapoved Bosja? — Moremoli takaj z-oztavlanyem gréshiti? — Kakvemi nachini chini sze anda gréh oszebni iliti pershonzki? —

6.

Kak sze greshi z-mishlenyem?

Koj na fantlyivozt miszli, kak gréshi ovakov? — Jeli dohadyaju nam zle miszli visheputi prez volye nashe na pamet? — Jeszu ovakve miszli gréh? — Zakaj ne? — Kaj je gréh? — Ako pako zléh miszlih szami zrok jeszmo, jeli szû ove onda proti volyi nashi? — Kak moremo zle miszli preprechiti? — Kak szî moremo ove iz glave izbiti? — Na kaj moramo pomiszliti, ako zle miszli pri nami zpasujemo? —

7.

Kada laslyive ali ogovorlyive rechi govorimo, kak greshimo onda? — Z-mishlenyem ali z-chinenyem? — Kada krademo, ali blisnyega tuchemo, kak greshimo onda? — Y ako igru oztavlyamo kak greshimo? — Jeszmoli dusni igrati sze? — Ako pako nàvuke oztavlyamo? — Kada greshimo anda z-oztavlanyem? — *Kak sze gre-shi z-govo-renyem, z-chinenyem ali z-ozta-vlanyem?*

PITANYE 2.

Kakvo je razluchavanye med gréhi oszebnemi?

Razlàganye.

Gréhi oszebni nészu vszi jednako veliki. Iztina je, greshi on, koj czekina vkradne; y greshi on koj kraiczara vkradne; ali on, koj czekina vkradne, on vu vekshem zapoved Bosju prekorachuje, on anda vekshega gréha chini. On pako, koj kraiczara vkradne, vu menshem zapoved Bosju prekorachuje, on anda menshega gréha chini. Razluka anda med oszebnemi gréhi je ov: da nekoji jeszu veliki iliti szmertni, drùgi mali, iliti lehko odpuztlyivi. *1. Razluka med gréhi oszebnemi.*

Gréh szmertni je veliko prekershenye zapovedi Bosje. Gréh szmertni je najodurneshi; kajti greshnik po nyim najvekshu nezahvalnozt Bogu izkasuje. Vi znam vre vishe-puti chuli jezte, da nezahvalnozt najodurnesha je. Miszlite szi jedno dete, koje od szvo- *2. Naj odurne-shi je gréh szmertni.*

ga otcza kak najbolye odhranuje sze, y z-vszemi nachini szreche najzkerbliveshe nadelyeno je; ako ovo dete szvog otcza vishe nezpoznati, pri nyim vishe oztati nebi hotelo, nego nyega chizto oztaviti bi hotelo, jeli ovakvo dete za najnezahvalneshe dersali nebudete? Ali poztavimo, szluga nekoj od szvôga Gozpona z-nepreczenyenum vrednoztjum odkuplen je iz velikoga szusanztva, y od Gozpona za dete y odvetka vzet; ako vezda ov szluga szlusbu szvoju bi odpovedal, y nyemu sze vu vszeh szuprotztavil, kulika bi bila to nezahvalnozt? Nut Bog né nasz szamo ztvoril, nego on od detinztva zkerbel je takaj za nasz. On podal nam je nachine vekivechnoga blasenztva. On poszlal nam je szvôga jedinorodyenoga szina, da nasz iz szusanztva vrasjega odkupi, y nasz detczu y odvetke szvoje vchini. Po szmertnem gréhu pako oztavlyamo mi Boga chizto, odpovedamo nyemu dusnu szlusbu, zbantujemo nyega jako za vsza nyegva dobrochinztva: jeli more nezahvalnozt veksha biti?

3. *Nikaj ne skodlyiveshega, kak gréh szmertni.*

Nikaj né skodlyiveshega, kak gréh szmertni. Vi vre znate, da sze po szmertnem gréhu miloztcha Bosja chizto zgubiva, koja duhovno sivlenye dushe, y najpotrebneshi nachin za sivlenye vekivechno je. Metemtoga vi neznate josche, koja vsza iz zgubichka miloztche Bosje dohadyaju. Ja ovo vam na kratkom povedati hochu. Kak berse po szmertnom gréhu miloztchu Bosju zgubili jeszmo, tak poztajemo szusni dùha peklenzkoga, y krivczi vekivechne kastige. Vsze zaszlusbe, koje predi vu ztalishu miloztche poszvetchu-

juche zpravili jeszmo, preztaju, y vszi chini, koje vu ztalishu gréha poztavlyamo, jeszu za vekivechno sivlenye prez zaszlusbe. Kak goder nam nikaj na jednem chloveku nedopada sze, koj nash nepriately je, tak nedopadaju sze takaj Bogu vszi chini, koje vu ztalishu gréha, y kakti nyegvi nepriatelyi poztavili jeszmo.

4. Kak nezpametno szmertno greshechi chini.

Kada anda gréh szmertni tak oduren y skodlyiv je, tak moji Dragi! vre lehko prevideli budete, kak nezpametno on chini, koj szmertnoga gréha chini. Jeli za zpametnoga chloveka dersali budete onoga, koj zlate peneze za kotlovinzke iliti kuferne dati, ali szlatkoj jeztvini za volyu chemera jezti bi hotel? Nut ravno ovak chini veliki greshnik. On za jednu vremenitu szrechu puztcha vekivechno blasenztvo, y hiti sze szam vu vekivechno zkvarjenye.

5. Kak szmertnoga gréha besati moramo.

Kak pravo veli Dùh szveti po mudrom Szyraku: *besi gréha kakti jednu kachu; ar kada preblizu dojdesh, tak vbodne tê* (Syrach. 21.) Kacha lepo y szvetlo van zgleda, ali kada nyoj preblizu dojdemo, tak vbodne ona, y vbodyenye ovo je szmertno. Ovak lepo zgleda takaj gréh szmertni, ali kada ovoga chinimo, tak vrasuje on dushu szmertno. On puztcha za szobum vu ovem sivlenyu nemira dushnoga zpoznanya, za drugo pako sivlenye vekivechnu kastigu.

6. Takaj male grehe besati moramo.

Gréh mali iliti lehko odpuztlyivi je malo prekershenye zapovedi Bosje. Otecz szvoje dete zbog maleh pregreskih zaizto od hise odtiral nebude, ovak y Bog zbog maleh gréhov chloveka iz neba izklenul nebude. Mali gréhi

nementuju anda nasz' miloztche poszvetchujuche. Ali takaj male falinge jednoga deteta Otczu dopazti sze nemreju, one pomenshaju miloztchu Otcza. Ovak takaj po lehko odzpuztlyiveh grehéh miloztcha Bosja pomenshava sze. Zvun toga koj male grehe za nemar meche, on vsze po malo íz maléh gréhov vu velike opal bude; zato anda takaj male gréhe besati moramo.

Razgovori.

1.

Koja je razlùka med oszebnemi gréhi?

Jeszuli oszebni grehi vszi jednako veliki? Koj czekina vkradne, jeli on gréshi? — Koj pako kraiczara vkradne, on ne gréshi? — Koj metemtoga bolye greshi zmed oveh? — Kakvo je anda razluchavanye med gréhi oszebnemi?

2.

Zakaj je gréh szmertni najodurneshi?

Kaj je gréh szmertni? — Kak sze anda Bog po gréhu szmertnem zbantuje? — malo? — Jeli je pravo, da mi Boga zbantujemo? Kaj je Bog nam vchinil? — Gdo nasz je ztvoril? — Gdo je od detinztva za nasz zkerbel? — Koga je Bog poszlal da nasz odkupi? — Za chiju detczu y odvetke je nasz Bog vchinil? — Je gdo vekshi dobrochinitely od Boga? — Kaj chini pako on, koj szmertno gréshi? — Je anda kaj odurneshega od szmertnoga gréha?

3.

Kaj skodi gréh szmertni? — Y kada szmertnoga gréha chinimo, kaj haszneju zaszlusbe, koje predi vchinili jeszmo? — Kak dugo nepriatelyi kojega chloveka jeszmo jeli sze nam nyegvi chini dopadaju? — Jeszmo mi vu ztalishu szmertnoga gréha priatelyi Bosji? — Kaj miszlish ti od dobreh chinov, koje vu ztalishu szmertnoga gréha chinimo? — Jeszu ovi Bogu dopadni, y za vekivechno sivlenye prikladni?

Zakaj gréh szmertni naj vech skodi?

4.

Kada anda gréh szmertni tak skodlyiv jé, jeli on zpametno chini, koj szmertno greshi? — Jeli bi ti onoga za zpametnoga dersal, koj zlate peneze za kuferne bi dal? — Ali za kakvoga bi ti onoga dersal, koj za volyu jedne szlatke jeztvine chemera bi pil? — Jeli szmertno grésheclii drugach chini? — Za kakvo dugovanye puzti greshnik vishe puti szvoje vekivechno blasenztvo prehadyati? — Y vu kaj sze poztavlya szmertno greshechi visheputi zbog jednoga vremenitoga veszelya? Zakaj chini anda on nezpametno, koj szmertno greshi?

Jeli zpametno chini, koj szmertno grèshi?

5.

Kaj veli zato Dùh szveti po mudrem Szyraku? — Kak moramo szmertnoga gréha besati? — Je kàcha lépa? — Ako pako nyoj preblizu dojdemo, kaj chini ona? — Kakov je gréh visheputi gledech na zvunzka? — Kada nyega pako chinimo, kaj chini on nam? Kak je tebi pri szerdczu, kada znash, da dobro vchinil jeszi? — Kak je tebi pako, kada

Kak moramo szmertnoga greha besati?

znash da zlo vchinil jeszi? — Kaj vchini gréh szmertni vre vu ovem sivlenyù? — Jeli grésh-nik ne chuti traplenye dushnoga zpoznanya? Y kaj szledi íz szmertnoga grêha vu buduchem sivlenyu?

6.

Kak moramo màle gréhe besati?

Jeli bude Otecz szvoje dete zbog maleh falingih od hise pretiral? — Jeli bude nasz Bog zbog maleh falingih íz neba izklenul? — Kaj je gréh mali? — Jeli zgubivamo po malem gréhu miloztchu poszvetchujuchu? — Zakaj ne? — Jeli sze pako tvomu Otczu male falinge dopadaju? — Ali jeli po maleh falingih dete pri Otczu bolye vu miloztchu dojde? — Jeli sze anda po maleh falingih Bogu dopadamo? — Ali jeli po oveh nyemu bolye dopadali sze budemo? — Zakaj moramo anda takaj male falinge iliti gréhe bésati?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Kain vumarja szvôga brata Abela, y navali vsze zlo na szê.

Eva perva mati czeloga chlovechanzkoga pokolenya, porodila je Adamu musu szvômu, poklamkam íz Paradisuma pretirani bi bili, dva szine, ztareshi zval sze je Kain, mlajshi pako Abel. Kain poztal je polyodelavecz, Abel pako paztir chrede. Za nekulikem vremenom alduval je Kain Gozpodinu Bogu, y aldov nyegov bil je nekuliko gorshega sitka, koj na polyu nyegvem zraszel je. Ov aldov bil bi bil moral znamenye biti nyegve zahvalnozti zbog blagoszlova neba, y nye-

gve nagnenozti proti Bogu. Ali Bog niti najmenshe znamenye dopadnozti néje ochituval; kajti on tak zkupo z-Gozponom vchinil je. Aldov anda Bogu nê sze dopadal. Takaj Abel je alduval, nyegov dàr bil je najbolshi komad nyegve chrede. Ov aldov tak jako dopadal sze je Bogu, da on ovoga aldova Kainovomu predpoztavil je, kajti on najmre z-zahvalnem szerdczem nyega alduval je. Nut kulika szerditozt napunila je szerdoze Kaina! Nyemu sal sze je videlo, da Bogu aldov nyegvoga brata bolye dopadal sze je, da anda brat nyegov pri Bogu vu vekshi miloztchi je, y zato niti lepu rech nyemu dati, niti z-lepem okom nyega pogledati vishe né hotel, nego dersal gâ je za najvekshega nepriatelya szvôga.

Jednoch zishliszû sze szami na polyu. Abel nikakvu priliku né dal k-szvadyi; nego on dapache rad bisze bil pomiril z-Kainom y né sze chizto nikaj zlôga nadjal. Ali pun nazloba y szerditozti doderchal je Kain na jedenput kakti jedna divja zvér k-nedusnomu Abelu, y je nyega vubîl. Kain vu szvojoj szerditozti né videl, kak oduren ov chin je; on stimal je, da jednoga nepriatelya vubil je, y bil je josche tak tverdokoren, da on, kada nyega Bog pital je: *Gde je Abel tvoj brat?* odgovoriti podufal sze je: *Neznam, jeli szêm ja chuvar mojega brata?* (1 Mojs. 6.) Metemtoga Bog rekel je nyemu, da ovo bratomorztvo nekastiguvano oztalo nebude; da on vu buduchem nikakvoga blagoszlova pri polya delenyu imal nebude, da on kakti hudodelnik po szvetu okolo bludil, da od cherva dushnoga zpoznanya vszevdily trapil sze bude. Kain preztrashil sze je: *Gozpone*, izkriknul je pun zdvojnozti: *moje prekershenye je veliko, y preveliko, kak da ja vproztchenye bi zaszlusil.* (1 Mojs. 6.) Vezda pochel je on, gde goder ztal y hodil je, pred Bogom y lyudmi bojati sze Nigde né sze stimal szegurnoga. Zverhu szebe znal je on za

jednoga zbantuvanoga Boga; pod szobum videl je on odpertoga pekla, vu szebi chutil je on traplenya dushnoga zpoznanya, okolo szebe miszlil je on, da vu lyudih y nemeh ztvarih szame fantitelye nedusno prelejane kervi zpasuje; y vu ovem saloztnem ztalishu prehadyal je Kain za zaszlusenu kastigu szvôga gréha od jednoga mezta szveta do drugoga, y négde nê mira nashel.

Zpoznajte, Dragi! íz ovoga saloztnoga pripetchenya, kuliko zlo gréh je, kak jako on chloveku skodi, y kuliku neszrechu nyemu zrokuje. Gréh je, Dragi! koj nasz íz priatelyov y detcze Bosje nyegve nepriatelye chini; gréh je, koj nam nuternoga mira y vugodnoga pokoja szerdcza na najsuhkeshu ztizku vezti obracha; gréh je, koj neplodnozt polya, betege, nemira, ztrashna y nagla pripechenya szmerti y zpodobna med nami zrokuje; gréh je, koj ne retkoputi dushu vashu vu najvekshu zdvojnozt poztavlya, y za na veke od Boga y od pravichneh oddrusuje. O primiszlimo zla ova koja íz gréha dohadyaju! besimo ovoga kakti chemernu kachu vszigdar! budimo pripravni rajshi vumreti, kak kada kojega szmertnoga gréha vchiniti; ako pako do vezda tak neszrechni bili jeszmo, da jednoga ali vishe vchinili jeszmo, o tak vezda pochnimo zlochinztva nasha oplakati, szerditozt Bosju vtishiti, y nyegvu miloszerdnozt zadobiti. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush na krisu daje nam odurnozt gréha za zpoznati.

Ztupimo, Dragi! vezda na konczu danashnyega podvuchanya vu dùhu na goru Kalvarie gde nash odkupitely predragi Jesush Kriztush pod najsuhkeshemi mu-

kami na krisu vumira. Nut! ovde viszi ov nedusni aldov med nebom y zemlyum, kerv ovoga Agnecza pada na zemlyu, pravichni vumira med dvemi hudodelniki, zmed kojeh jeden nyega blazni, drugi pako valuje, y chujmo zadnye rechi, koje meni y vam z-vmirajuchemi vuztmi govori: *O vi vszi! koji ovde prehadyate putom ovem, premiszlite, y vidite, jeli je gde koja bol, koja mojoj jednaka bi bila.* (Jeremi 1.) Premishlyavajte mê od verha glave do pete, y vidite, jeli jeden jedini kotrig na mojem télu je, koj ranyen ne bi bil. Glava moja od ternya je prebodyena, licze moje od vudarczev je razmerczvarjeno, ramena od terha krisa jeszu ranyena, ruke y noge od chavlov jeszu prebodyene, czelo télo od kervolochnoga bichuvanya je raztergano, y obilna kerv izhadya iz vszeh kotrigov. Premiszlite vsza ova, y miszlite szî vszu onu ztrashnu bol, koju ja pod ovemi neizrechlyivemi mukami podnezti jeszem moral. *O vi vszi! koji ovde prehadyate putom ovem, premiszlite y vidite, jeli je gde koja bol, koja mojoj jednaka bi bila.* Dragi! jeli morete ovo tak pravichno potrebuvanye vashemu vumirajuchemu Odkupitelyu izkratiti? Ah! poterpete szamo jedno malo, y takaj videli budete, kak on szvoju dushu izpuztcha. Vre pobledi licze, vre okrepeniju nyegvi kotrigi, vre podani Oczet nikakvu jakozt nyemu vishe nedava, vre prigiblye on glavu, y vumira.

Nut, Dragi! jedno pitanye, zakaj vumira Jesush na Krisu? Zakaj med tulikum neizpiszlyivum mukûm? O! nezpitavajmo dugo. On vumira kakti najnedusneshi, koj nigdar nikaj prekershil néje. Szamo obechal je on, da on lyudzkoga dûga zplachal bude. Szamo zpodobu greshnika vzel je on na sze, y vre zato bil je on na szmert krisa obszudyen. Kaj od ovud izpelyali budemo? Nikaj drugo, nego kaj szam Zvelichitely hotel je, kada rekel je: *ako to z-zelenem drevom vchinyeno*

je, kaj ztoprav z-szùhem pripetilo sze bude? (Luc. 33.) tojezt: ako Bog grehe lyudih vu szvojèm nedusnem szinu tak jako kastiguje, kak bude nye ztoprav vu oneh kastiguval, koji nye chiniju. O vuchimo sze anda Dragi! vuchimo sze íz krisne szmerti Jesusheve velikochu zla greha zpoznati! vuchimo sze prevideti, da niti krepozti vszeh szvetczev, niti muke vszeh Muchenikov, niti Angeli, niti lyudi vu ztalishu bili neszu, zadovolynoga aldova pomirenya Bogu za grehe vchiniti Y vuchimo sze Boga, ovoga po grehu tuliko puti zbantuvanoga Boga bojati sze! Terszite sze, kada josche vremena imate, ovoga po zkrusheneh pokore szuzah vtishiti, y chuvajte sze po vashih grehih muku Jesusha ponoviti. Reczite: Najlyubleneshi Jesush! tvoja szmert daje meni velikochu mojeh grehov za zpoznati, ah! ja sze salujem za ove íz gluhline moga szerdcza, y íz vszeh jakoztih dushe moje, rajshi hochu jezerokrat vumreti, kak tebe szamo jedenput z-jednem szmertnem grehom zbantuvati. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki, iz kojeh takaj male gréhe besati moramo.

Velika je bludnozt, Dragi! ako vi stimate, da, ako Bogu dopazti sze hochemo, szamo velike gréhe besati moramo. Mi takaj male besati moramo, ako Bogu sze dopazti, y jednoch zvelichiti hochemo; *ar koj mala zametava,* veli mudri Szyrak, *on polahko padal bude* (Syr. 19.) Koj male falinge y gréhe vchiniti sze neboji, nazkorom takaj vekshe vchinil bude. Y zaiztó, jeli neszu mali gréhi, koji pùta k-vekshem odpiraju? Oni

nepomenshavaju szamo vu nashem szerdczu lyubav Bosju, nego oni mentuju nasz takaj vnogeh miloztchih.

Oni pomenshavaju vu szerdczu nashem lyubav Bosju; ar szerdcze z-vremenom poztaje merzleshe, y chlovek poztavi sze vu pogibely, da zadnich odurjavanye Boga, y nemiloztchu na sze navali, kajti on tak malo razmishlavanye noszi, vu malem szuprot zapovedi priatelztva y lyubavi chiniti. Naj poveju szami Otczi y matere, kaj od onoga deteta miszliju, koja, iztina je, od velikih zbantuvanyih sze zdersava, koje ali metemtoga vendar vszaki dan roditelyom szvojem male nevugodnozti zrokuje? Povechte, Dragi! kaj miszlite vi od onoga priatelya, koj, iztina je, dusnozti priatelztva vu oszebujneshih chlanykih ne prekershuje, metemtoga pako vendar szî nikaj iz toga ne dela, ako vasz vu malem zbantuje? Jeli vi nebi szami rekli: da lyubav pri jedneh y pri drugeh merzlesha biti poztaje? Y jeli sze néje bojati, da ona zadnich y chizto merzla poztane? *Ar koj vu malem Bogu neveren je, on ovo takaj vu vekshem bude.* (Luc. 16.)

Pridajmo josche, da mali gréhi nasz takaj tulikih miloztchih mentuju. Ali jeli miszlite vi morebiti, da Bog proti vam ztem dobrotivneshi naj bude, zchem nezahvalneshi vi vasz proti nyemu izkasujete? Vi nepreztancze male nepovolynozti nyemu zrokuvali budete, on pako vszevdily dare szvoje miloztche naj vam podeluje? Kakva to prevzetnozt! Y naj vam Bog izkrati szvoju miloztchu, o kak berse je onda najmenshe zkushavanye vu ztalishu, vasz vu najvekshe grehe zapelyati? Pitajte jednoga Szaula, jednoga Davida, jednoga Shalamona, jednoga Judasha, pitajte josche jezero drugeh, odkud szû nyihove tak ztrahovite pregreske naztale? Odkud, kak iz maleh grehov? — Chuvajte sze anda na put maleh grehov ztupiti, ako sze bojite po putu hmanyoche hoditi. Amen.

NÁVUK 36.

Od ràzluchneh fél oszebnéh gréhov, vu oszebnòm pako od szédem glavneh gréhov, y shezt gréhov proti Dùhu szvetomu.

PITANYE 1.

Koji szû szedem glavni gréhi?

Razláganye.

1. *Razlaganye szedem glavneh gréhov.* Vishe je fel oszebneh gréhov, kakti jeszu: szedem glavni gréhi, shezt gréhi proti Duhu szvetomu, chetiri v-nebo krichechi gréhi, y devet tudyi gréhi. Vu ovem pitanyu od szedem glavneh gréhov govoril budem. Szedem glavni gréhi jeszu szledechi: 1. Gizdozt. 2. Zkupozt. 3. Praznozt. 4. Nenavizdozt. 5. Lakamnozt. 6. Szerditozt. 7. Duhovna lénozt. Ovi gréhi zoveju sze glavni, kajti vszaki zmed nyih kakti glava y zviralische vnogeh drugeh gréhov je.

2. *Gizdozt je gréh.* Pervi zmed glavneh gréhov je gizdozt. Gizdavoga imenujemo onoga, koj szî ſvishe miszli, ali szê vekshega stima, nego vu iztini je. V. p. Ako szî vi bi miszlili, da tuliko znate, kuliko y vash navuchitely, tak bi bili

gizdavi: ar vi zaizto tak zpametni nézte, kak vash navuchitely, vi bi szî anda vishe miszlili, y szebe za vekshe stimali, nego vu iztini jezte. Gizdozt anda nikaj né drugo, kak prevech veliko prestimanye szamoga szebe. Vre pako, moji Dragi! mi némamo nikakvoga zroka, da szê prevech stimamo; ar mi némamo nikaj od nasz szameh, nego vsza od Boga. Y ako taki vu nekojeh bolyshi jeszmo, kak drugi, tak morebiti vu drugem chem gorshi jeszmo od drugeh. Mi nijednomu chloveku nemremo vu szerdcze pogledati, mi vrednozt drugeh lyudih znati nemremo, mi anda nemamo zroka nasz zverhu drugeh podignuti y izvishavati. Gizdozt je pri Bogu tak odurna, da sze on gizdavomu szuprotztavlya. *Bog szuprotztavlya sze gizdavem.* (Jacob. 4.) Gizdozt anda je gréh.

Gizdavi rad szamoga szebe hvali zbog szvojeh dobreh chinih. Kakgoder on rad ima, da gâ drugi hvaliju, ovak zametava on druge, y kajti on vsze bolye znati hoche, kak drugi, tak on drugem takaj podlositi sze neche. Iz gizdozti dohadya anda prekoredna lyubav szamoga szebe, selya za hvalum y prestimanyem, ponoszito szvojhvalenye, zametavanye blisnyega, nepokornozt. Gizdozt je anda glavni gréh. 3. *Gizdozt je glavni gréh.*

Drugi zmed glavneh gréhov je zkupozt. Mi, iztina je, potrebujemo peneze y blago, ar drugach siveti nebi mogli; ali mi nepotrebujemo vishe nego potrebno je. Koj vishe penez y blaga seli, kak potrebuje, on ima nezredno poselenye za penezi y bogatztvom; ovo nezredno poselenye za penezi y bogat- 4. *Zkupozt je gréh.*

ztvom imenuje sze zkùpozt. Zkupozt je anda jedno nezredno poselenye penez y bogatztva; y koj nezredno peneze y bogatztvo poseli, on je zkup. Sz. Pavel imenuje zkupozt szlusbu bolvanztva, y greha, koja íz kralyeztva nebezkoga iztirava: *Znajte*, veli on: *da nijeden zkupecz, kaj szlusba je bolvanztva* (ar takovi bogatztvo dersiju za Boga) *néma odvechtva vu kralyeztvu Kriztusha, y Boga.* (Ephes. 5) Zakaj imenuje pako Pavel zkupozt jedno bolvanztvo? Jz nijednoga drugoga zroka, nego kajti zkupecz peneze za Boga dersi. Y kajti sz. Pavel zkupczu odvechtvo vu kralyeztvu Bosjem brani, tak mora zkùpozt greh biti.

5. *Zkùpozt je glavni gréh.* Zkùpí nigdar zadozti néma. On terszí sze vszigdar vishe ímati, y je vu ztizki, da y ono kaj vu obilnozi ima, ne zgubi. Iz zkupozti dohadya anda nemirnozt. Ako krivichni biti hochemo, tak néje tesko obogateti. Zkupecz terszi sze vsze zmirom bogateshi poztati, on anda je takaj na krivichnozti príkladen. Mi imamo peldu od toga vu Judashu. Zkupozt zapelyala je nyega, da on szvôga mestra za trideszet szrebernyakov prodal je. Iz zkupozti dohadya anda krivichnozt. Zadnich kajti sze zkupecz nikaj drugo neboji, nego da od szvojega kaj dati ali zgubiti bude moral, tak naravzkí od ovud nemiloszerdnozt dohadyati mora. Iz zkùpozti dohadya anda nemirnozt, krivichnozt y nemiloszerdnozt. Zkùpozt je anda glavni gréh.

6. *Nenavidnozt je gréh.* Trejti med glavnemi gréhi je praznozt. Kajti pako vam vu sheztoj zapovedi Bosji vre raztolnachil jeszem, kak veliki gréh pra-

znozt je, tak prehadyam na cheterti glavni gréh, najmre na nenavidnozt. Vi, znam vre vnogo puti chùli jezte, da nenavidni lyudi vu szvetu nahadyaju sze. Ovi saloztiju sze zverhu szreche blisnyega, y veszeliju sze zverhu nyegve neszreche; zato imenujemo nye nenavidne, y salozt nyihovu zverhu dobra blisnyega imenujemo nenavidnozt. Ako sze anda saloztite, kada blisnyi vash hvali sze, ali ako sze saloztite, da vash blisnyi vishe penez, vishe szàda ima, nego vi tak ztê vi nenavidni. Vi znate, Dragi! da Kriztush potlam lyubavi Bosje, nikaj tak jako prepcruchal néje kak lyubav blisnyega. Vre pako lyubav veszeli sze zverhu dobra blisnyega; szamo nenavidnozt salozti sze zverhu dobra blisnyega; nenavidnozt szuprotztavlya sze anda zapovedi lyubavi, y je anda gréh. Dapache, nenavidni nikomu tak neskodi, kak szamomu szebi; ar jeli zato drugi kojemu nenaviden je, menye ima? Nenavidni vendar ima tugu y zlovolynozt, on anda szam szebi skodi.

Kaj iz nenavidnozti dohadya, to najbolye vu bratih Josefa Aegyptonzkoga zpazio morete. Josef aegyptonzki bil je otczu jako drág; ovo brati nyegvi terpeli nészu. Kaj szû anda vchinili? Oni odurjavali szû nyega, y poztali szû proti nyemu nepriatelzki. Nut perva hmanyocha, koja íz nenavidnozti dohzdya, najmre odurjavanye. Oni obshanili szû nyega, y ozvali gâ szenyavcza. Nut druga hmanyocha, koja íz nenavidnozti dohadya, najmre ogòvarjanye blisnyega. Zadnich dokonchali szû oni nyega zkonchati, ali ovo bilo je nyim po Rubenu ztareshem bratu preprecheno, oni *7. Nenavidnozt je glavni gréh.*

anda prodali szû nyega. Nut trejta hmanyocha, koja iz nenavidnozti dohadya, najmre veszelje zverhu neszreche. Iz nenavidnozti anda dohadya odurjavanye, ogovarjanye, veszelje zverhu neszreche. Nenavidnozt je anda glavni gréh.

8. Lakomnozt je gréh. Peti med glavnemi gréhi je lakomnozt. Ova je jedno nezredno poselenye jézti y piti. Kakgoder zkupecz peneze za szvoga Boga dersi, ovak dersi lakomni térbuha szvôga za szvôga Boga. (Philipp. 3.) Ali izti sz. Pavel pridaje, da konecz oveh lakomneh zkvarjenye je. Lakomnozt je anda gréh.

9. Lakomnozt je glavni gréh. Koj prevech jé y pije, on skodi szebi, y szvojemu zdravju. Morebiti ztê ovo szami vre zpoznali, y ako ovo josche zpoznali nebi bili, tak poveda vam to odperto Dùh szveti, kada veli: *po Lakomnozti vnogi szû vmerli.* (Syrach. 37.) Koj prevech jé ali pije, on szlabi jakozti dushe. Vi, znam, vre videli jezte pijanoga chloveka? Jeli zna on zpametno govoriti y miszliti? Jeli né on vishe zpodoben nemoj ztvari, kak razumnomu chloveku? *Zadnich* je znano, da puni seludecz za delo nikaj nevalya, odkud potrebnem nachinom manguvanye szledeti mora. Iz lakomnozti dohadya anda kvár na zdravju, oszlablenye krepoztih dùshe, manguvanye. Lakomnozt je anda glavni gréh.

10. Dûhovna lénozt je gréh. Shezti med glavnemi gréhi je szerditozt. Ali kajti od ove vre vu razlaganyu pete zapovedi Bosje govoril jeszem, zato szamo josche od szedmoga glavnoga gréha, najmre od dùhovne lenozti, govoriti hochu. Vu obchinzkom imenujemo lenoga onoga, koj nikakvo

veszelje k-délu néma. Vu oszebnom pako razmeva sze po lénozti nepovolynozt y gruztenye dugovany na Boga y zvelichenye dushe zpadajucheh; kakti jeszu: molitva, duhovna chtejenya, razmishlavanya, pohadyanye Czirkve, y druge krepozti, koje zbog Boga zvershiti dusni jeszmo. Ako mi proti nashi volyi gruztenye vu duhovneh zpasujemo; tak ovo néje gréh. Ako mi pako ovo gruztenye preobladati neterszimo sze, y zato ove duhovne dusnozti zamudimo, ali zlo obavlyamo; tak je ovo gruztenye gréh: ar Bog veli: da on mlachnoga iz vuzt szvojeh izhititi hoche. (Apoc. 3.)

11. Dùhovna lénozt je glavni gréh.

Kaj iz dùhovne lénozti vsze dohadya, lehko szî miszliti moremo. Léni nedohadya rad k-szlùsbi Bosji. Iz dùhovne lenozti dohadya anda zapuztchenye szlusbe Bosje. Léni sz. Shakramente zlo, ali chizto ne prijemlye. Iz dùhovne lénozti dohadya anda zapuztchenye nachinov na zadoblenye zvelichenya vekivechnoga potrebneh. Najzadnich vidi duhovno léni, da on czelo sivlenye szvoje nikaj vchinil néje, y da prekeszno je vsza zamudyena nadomeztiti, onda naztaje nepokornozt y zdvojnozt. Dùhovna lénozt je anda glavni gréh, kajti iz nye zapuztchenye szlusbe Bosje, y nachinov na zadoblenye zvelichenya vekivechnoga potrebneh, nepokornozt y zdvojnozt dohadya.

Razgovori.

1.

Koji szû szédem glavni gréhi?

Koje szû fele oszebnih gréhov? — Koji szû szedem glavni gréhi? — Zakaj ovi gréhi imenuju sze glavni gréhi? — Jeli szû oni zviralische vnogeh drugeh grehov? —

2.

Je gizdozt gréh?

Koj je pervi glavni gréh? — Gdo je gizdav? — Jeszi ti tak vuchen, kak tvoj navuchitely? — Ako szi ovo pako bi miszlil, jeszi vre zato tak vuchen? — Kak sze anda on imenuje, koj sze za vishe dersi, nego vu iztini je? — Imamoli zroka z-chem na nye dersati sze? — Zakaj ne? — Od koga imamo vsze, kaj imamo? — Y akó vu chem bolshi jeszmo od blisnyega nashega, jeli szmô ovo takaj zato vu drugéh? — Moremo mi chije szerdcze videti? — Jeli znamo vszigdar vrednozt drugeh lyudih? — Imamoli praviczu zverhu drugeh lyudih izviszíti sze? — Zakaj ne? — Kaj veli sz. Jakob, komu sze Bog szuprotztavlya? — Je anda gizdozt gréh? — Zakaj? —

3.

Je gizdozt glavni gréh?

Jeli gizdavi mùchi od szvojeh chinov? — Z-chem sze gizdavi dichi? — Jeli gizdavi veruje da drugi takaj tak dobri jeszu, kak on? — Jeli gizdavi rad druge hvali? — Zakaj zametava? — Jeli veruje gizdavi, da gdo vucheneshi od nyega je? — Jeli bude anda gizdavi pokoren? — Zakaj ne? — Kaj dohadya anda iz gizdozti? — Je anda gizdozt glavni gréh? —

4.

Je zkùpozt gréh?

Koj je drugi glavni gréh? — Jeli mi potrebujemo peneze y bogatztvo? — Jeli bi mogli prez toga siveti? — Jeli pako potrebujemo vishe nego potrébno je? — Koj pako vishe potrebuje nego potrebno je, jeli ima ovakov zredno poselenye? — Kak sze zove ovo nezredno poselenye? — Kaj je anda zkùpozt? — Koga imenujemo zkupoga? — Kaj dersi zkupi za szvôga Boga? — Kak imenuje sz. Pavel zkùpozt? — Je anda zkùpozt gréh? — Zakaj? — Kaj brani sz. Pavel zkùpczu? —

5.

Je zkùpozt glavni gréh?

Jeli ima zkupecz kada dozti? — Je zkupecz vu szvojem szerdczu miren? — Zakaj ne? — Jeli je tesko bogatomu poztati, ako krivichnozti na pomoch vzimlyemo? — Jeli seli zkupecz vszevdily bogateshi poztati? — Kaj bude anda bogati vchinil? — Koj Apostol je Jesusha izdal? — Je Judash pravo vchinil? — Za kuliko je Judash Jesusha prodal? — Bili bil Judash Jesusha izdal, ako on zkùp nebi bil? — Jeli zapelya zkupozt na krivichnozti? — Zakaj? — Y jeli zkupecz od szvojega imetka rad kaj puzti? — Jeli bude anda zkupecz miloszerden? — Zakaj ne? — Jeli dohadya anda iz zkupozti nemirnozt, krivichnozt nemiloszerdnozt? — Je anda zkùpozt glavni gréh? — Zakaj? —

6.

Je Nenavidnozt gréh?

Koj je cheterti glavni gréh? — Jeli sze nahadyaju takaj nenavidni lyudi? — Jeli sze nenavidni veszeli zverhu lyudzkoga dobra? — Gdo je anda nenaviden? — Y kaj je nenavi-

dnozt? — Ako' sze ti saloztish, kada drugoga hvaliti chujesh, kaj je to? — Ali ako sze bi saloztil, kajti drugi puno penez y sitka ima, kaj bi to bilo? — Jeli sze lyubav salozti zverhu dobra blisnyega? — Jeli nenavidnozt z-Zapovedjum lyubavi szlase sze? — Je anda nenavidnozt gréh? — Zakaj? — Imali zato on, komu nenavidni jeszmo, menye? — Imali pako nenavidni salozt y nezadovolynozt? — Komu skodi anda nenavidnozt? — Zakaj nenavidnomu? —

7.

Je Nenavidnozt glavni gréh?

Jeszi pripovezt od Josefa Ægyptonzkoga chul? — Gdo sze je zmed vszeh szinov Otczu najbolye dopadal? — Jeli je to brate Josefove veszelyilo? — Koga odurjavali szû oni iz nenavidnozti? — Kaj dohadya anda pervich iz nenavidnozti? — Kak szû brati Josefovi Josefa zbog szenyih ozvali? — Jeli szû po tom hoteli nyemu postenye napraviti? — Nego? — Kaj dohadya anda drugoch iz nenavidnozti? — Kaj szû brati zadnich vchinili z-Josefom? — Zakaj, iz kojega zroka hoteli szû oni to vchiniti? — Kaj dohadya anda trejtich iz nenavidnozti? — Je anda nenavidnozt glavni gréh? — Zakaj? —

8.

Je lakomnozt gréh?

Kaj je lamkomnozt? — Jedno mertuchlyivo vsivanye jéla y pila? — Kaj dersi lakomni za Boga? — Kaj veli pako sz. Pavel? — Koj je konecz lakomneh? — Je anda lakomnozt gréh? — Zakaj? —

9.

Jeli oztajemo zdravi ako pervech jémo ali pijemo? — Kaj dohadya anda pervich iz lakomnozti? — Jeli sze po lakomnozti neszlabiju takaj jakozti dushe? — Moreli pijani zpametno govoriti y miszliti? — Jeli je zpodoben zpametnomu chloveku? — Nego komu? — Kaj dohadya anda drugoch iz lakomnozti? — Y jeli valya puni seludecz za délo? — Kaj dohadya anda trejtich iz lakomnozti? — Je anda lakomnozt glavni gréh? — *Je lakomnozt glavni gréh?*

10.

Jeli je on lén, koj z-veszeljem dèla? — Nego komu velimo, da je lén? — Y ako gdo gruztenye pri zvershavanyu duhovneh poszlov ima, jeli je ovakov oszebujno lén? — Kaj razmevamo anda vu oszebnom po lénozti? — Gruztenye vu telovneh? — Y ako gruztenye vu duhovneh proti nashi volyi pri nami zpasujemo, jeli je gréh? — Ako mi pako ovo gruztenye vu duhovneh dobrovolyno vu nami hranimo, jeli je to gréh? — Je on greshni koga Bog iz vuzt szvojih izhitil bude? — Zchem sze Bog grozi mlachnomu kerztcheniku? — Zakaj je anda duhovna lénozt gréh? — *Je dùhovna lénozt gréh?*

11.

Jeli léni rad dohadya k-szlusbi Bosji? — Kakvo zapuztchenye dohadya anda iz lénozti? — Jeli duhovno léni rad y guztoputi prijemlye nachine zvelichenya? — Kakvo zapuztchenye dohadya anda drugoch iz dùhovne lénozti? — Jeli je moguche vsza zamudyena na jedenkrat nadomeztiti? — Kaj anda chini dùhovno léni? — Jeli bude on pokoru vchinil? *Je dùhovna lénozt glavní gréh?*

— Ali jeli sze bude oproztchenya ufal? — Kaj dohadya anda iz dúhovne lénozti? — Je dùhovna lénozt glavni gréh? — Zakaj? —

PITANYE 8.

Koji szû shezt gréhi proti Dùhù szvétomu?

Razláganye.

1. *Gréhi proti Dúhu szvetomu niti na ovem, nìti na drùgom szvétu neodpuztchaju sze.*

Shezt grehi proti Duhu szvetomu jeszu: 1. Prevzetno ufajuch sze vu miloztchu Bosanzku greshiti. 2. Vu Bosanzkoj miloztchi zdvojiti. 3. Zpoznanu vére kerztchanzke iztunu preganyati. 4. Blisnyemu zaradi dárov od Boga daneh nenavideti. 5. Hasznovita opominanya tverdokorno odhitaviti. 6. Vu nepokornozti do koncza obztati. Ovi gréhi retko, ali nigdar, niti na ovom, niti na drugom szvètu odpuztchaju sze. Ovi gréhi imenuju sze gréhi proti Dùhu szvètomu, kajti izraven miloztchi Dùha szvetoga szuprotztavlyaju sze. Od oveh gréhov veli Kriztush, da sze niti na ovom, niti na drugom szvetu neodpuztchaju. Iztina je, néje gréha nijednoga tak velikoga, kojega Bog nebi pripraven bil oproztiti, ako greshnik pravu y zkrushenu pokoru chini; metemtoga prez miloztche Dùha szvetoga greshnik pravu pokoru vchiniti nemore, y koj proti Dùhu szvetomu greshi, on szuprotztavlya sze miloztchi Dùha szvetoga, zato gréhi proti Dùhu szvetomu neodpuztchaju sze.

2. *Prevzetnozt vu greshenyu szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu.*

Pervi gréh proti Dùhu szvetomu je: *prevzetno ufajuch sze vu miloztchu Bosanzku greshiti;* tojezt: ravno zato greshiti, kajti Bog miloszerden je. Zaizto, moji Dragi! ako vasz gdo zbantuvati bi hotel, kajti miloztivni jezte; tak vi nyemu za szegurno nikakvu miloztchu izkazali nebudete. Vre pako prevzetno ufajuchi sze iz miloztche Dùha szvetoga kakti jednu dusnozt szi chini, tojezt on miszli, da sze nyemu gréh oproztiti mora; ova prevzetnozt anda szuprotztavlya sze izraven miloztchi Dùha szvetoga.

3. *Zdvojnozt szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu.*

Drúgi gréh proti Duhu szvetomu je: *vu Bosanzkoj miloztchi zdvojiti;* tojezt: chizto nikakve miloztche vishe neufati sze, y vsze trude za zvelichenyem za nehasznovite dersate. Koj tak miszli, on zaizto nikakvu miloztchu zadobiti nemre. Kada nam gdo kaj ponudya, ter mi vendar vu nyega nikakvo ufanye nepoztavlyamo, nikaj od nyega nepotrebujemo, tak on zaizto nam takaj nikaj dal nebude; kajti mi nyega za nemiloztivnoga dersimo. Bog je nam obechal, tulikoputi oproztiti, kulikoputi pravu y zkrushenu pokoru vchinimo; ako pako vendar od Boga nikakvu miloztchu nenadjamo sze, niti ne ufamo sze, tak dersimo nyega za nemiloszerdnoga. Zdvojechi ne ufa sze nikakvu miloztchu, on dersi Boga za nemiloszerdnoga. Zdvojnozt szuprotztavlya sze anda miloztchi Dùha szvetoga.

4. *Tverdokornozt szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu.*

Trejti gréh proti Dùhu szvetomu je: *zpoznanu vére kerztchanzke iztinu preganyati;* tojezt: iztinu vére kerztchanzke zpoznati, ter vendar nyu ne prijeti y valuvati.

Ovakov chlovek, koj zpoznanoj iztini szuprotztavlya sze, imenuje sze takaj tverdokoren. Iztina kerztchanzka, moji Dragi! nedohadya od znajdyenya chlovechanzkoga, nego od Dùha szvetoga. Jesush Kriztush poszlal je Dùha szvetoga, da nasz vszu iztinu vùchi. Tverdokornozt ova szuprotztavſya sze anda miloztchi Dùha szvetoga.

5. *Nenavidnozt blisnyega zbog miloztche Bosje szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu.*

Cheterti gréh proti Dùhu szvetomu je: *blisnyemu zaradi dàrov od Boga dàneh nenavideti.* Néje anda vszaka nenavidnozt gréh proti Dùhu szvetomu, nego szamo nenavidnozt zaradi miloztche Bosje je gréh proti Dùhu szvetomu. Dete, ako z-razdelivanyem Otcza zadovolyno neje, chizto nikaj nedobi. Dùh szveti je Gozpon szvoje miloztche, on ovu poleg dopadnozti szvoje podelyi, mi moramo anda z-razdelivanyem nyegve miloztche zadovolyni biti. Koj anda blisnyemu zaradi miloztche nenaviden je, on z-razdelivanyem miloztche néje zadovolyen. Nenavidnozt zaradi miloztche szuprotztavlya sze anda Dùhu szvetomu.

6. *Tverdokorno odhitavanye opomenkov szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu.*

Pèti gréh proti Dùhu szvetomu je: *hasznovita opominanya tverdokorno odhitavati;* tojezt: nepuztiti, da sze po hasznoviteh opomenkeh na dobro genemo. Dùh szveti opominya nasz navlaztito po poglavareh y Redovnikih. Ovo daje nam odperto Kriztush za razmeti, kada szvojem Apostolom rekel je: *Nézte vi, koji ovde govorite, nego Dùh Otcza vashega govori vu vami.* (Matth. 10.) Hasznovita opominanya y nagovorjanya dohadyaju anda od Dùha szvetoga; koj ovakvem opominanyam szuprotztavlya sze, y ova zahi-

tava, on szuprotztavlya sze miloztchi Dùha szvetoga.

Shezti gréh proti Dùhu szvetomu je: *vu nepokornozti hotoncze do koncza obztati.* Ovoga greha chini on, koj pokoru od jednoga vremena do drugoga, ali pako chizto do szmerti odvlachi. Ali Dùh szveti, moji Dragi! ne dà szi vreme prepiszati vu kojem on miloztche bi podelyil. Mi moramo miloztchu potrebuvati vu vremenu, kada ovo imamo. Kada anda nepokorni pokoru od vremena do vremena odvlachi, tak on miloztchu Bosju nepotrebuje. On tak rekuch Dùhu szvetomu vreme miloztche prepishuje, y ovo ravno tuliko znamenuje, kak miloztchi Dùha szvetoga szuprotztaviti sze.

7. Nepokornozt szuprotzlavlya sze Dùhu szvetomu

Razgovori.

1.

Koji szû shezt gréhi proti Dùhu szvetomu? — Chiji miloztchi szuprotztavlyaju sze ovi gréhi? — Zakaj sze zoveju anda gréhi proti Dùhu szvetomu? — Kaj veli Kriztush od oveh gréhov proti Dùhu szvetomu? — Jeli sze oni na ovom ali drugom szvétu odpuztchaju? — Jeli néma Czirkva oblazt vsze gréhe odpuztchati? — Jeli je koj gréh tak velik, da sze on nebi mogel odpuztiti? — Zakaj veli anda Kriztush, da sze ovi gréhi neodpuztchaju? — Jeli sze gréhi odpuztchaju, ako sze za nye pravo neposalujemo? — Moremoli sze za gréhe prez miloztche Dùha szvetogo posaluvati? — Jeli sze pako szuprotztavlyamo

Zakaj sze gréhi proti Dùhu szvetomu ne odpuztchaju.

miloztchi, kada proti Dùhu szvetomu greshimo? — Zàkaj veli anda Kriztush, da, sze ovi gréhi retko puti ali nigdar ne odpuztchaju?

2.

Jeli prevzetnozt vu greshenyu szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu?

Koj je pervi gréh proti Dùhu szvetomu? — Kaj to znamenuje: prevzetno ufajuch sze vu miloztchu Bosanzku greshiti? — Jeli je to gréh, zato greshiti, kajti Bog miloszerden je? — Ako tebe gdo zato zbantuje, kajti ti miloztiven jeszi, jeli ti nyemu y drugiput miloztche podelil budesh? — Jeli zadobivamo miloztchu, kada iz miloztche dùsnozt vchinimo? — Prevzetni iz chesza szî chini dûsnozt? — Jeli sze anda prevzetnozt vu greshenyu szuprotztavlya miloztchi Dùha szvetoga? — Zakaj? —

3.

Jeli zdvojnozt vu miloztchu Bosju szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu?

Jeli naj vu Bosanzkoj miloztchi zdvojimo? — Kaj to znamenuje: vu miloztchi Bosanzki zdvojiti? — Jeli sze on josche miloztche ùfa, koj zdvoji? — Ako tebi gdo miloztchu ponudi, ti pako vendar od nyega nikakve nebi sze ufal, za koga bi nyega dersal? — Za jednoga iztinito miloztivnoga y vernoga? — Ako pako koga poleg nyegve dobròtivnozti za nedobrotivnoga dersali budemo, jeli od nyega miloztchu zadobili budemo? — Kaj je Bog greshnikom obechal, ako szvoje gréhe posaluvali budu? — Kaj je vekshe, nashi gréhi, ali miloztcha Bosja? — Ako pako poleg toga od Boga nikakve miloztche nebi sze nadjali niti ufali, za koga bi mi Boga dersali? — Y ako mi Boga poleg vsze nyegve dobrote za nemiloszerdnoga der-

sali budemo, jeli budemo mi miloztchu od nyega zadobili? — Jeli sze ufa zdvojechi vu miloztchu Dùha szvetoga? — Komu sze anda zdvojnozt szuprotztavlya? — Zakaj Dùhu szvetomu? —

4.

Jeli sze tverdokornozt vu zpoznanyu vere iztinah szuprotztavlya Dùhu szvetomu?

Kaj znamenuje: zpoznanu vére kerztchanzke iztinu preganyati? — V. p. ako gdo iztinu vere kerztchanzke bi zpoznal, ter vendar ovu nebi prijel, jeli bi bilo to szuprotztaviti sze? — Kak sze zove onakov chlovek, koj zpoznanoj iztini sze szuprotztavlya? Nészi ti nigdar chul rechi: ovo je jeden tverdokorni chlovek? — Koga je Kriztush poszlal iz Neba, da nasz vszu iztinu vuchi? — Od koga je anda kerztchanzka iztina? — Komu sze anda szuprotztavlyamo, kada sze kerztchanzkoj iztini szuprotztavlyamo?

5.

Je nenavidnozt blisnyemu zaradi darov od Boga daneh szuprotztavlya sze Dùhu szvetomu?

V. p. ti nenaviden jeszi blisnyemu zaradi penez, jeli bi bila ova nenavidnozt gréh proti Dùhu szvetomu? — Ako ti pako blisnyemu tvômu zaradi miloztche Bosje nenaviden jeszi, kakov je to gréh? — Je Dùh szveti gozpon szvoje miloztche? — Poleg chije volye razdelyiva Dùh szveti szvoju miloztchu? — Jeli moramo z-razdelyivanyem nyegve mîloztche zadovolyni biti? — Zakaj? Jeli je nenavidni z-razdelyivanyem miloztche Bosanzke zadovolyen? — Jeli sze anda nenavidni szuprotztavlya Dùhu szvetomu? — Zakaj? —

6.

Jeli sze odhitavanye hasznoviteh opomenkov szuprotztavlya Dùhu szvetomu?

Gdo ima tverdokorno szerdcze? — Kak imenuje sze onakvo szerdcze, koje po nikakvem nagovarjanyu genuti sze nemore? — Jeli nasz Poglavari y Redovniki vishèputi opominyaju? — Jeli ti miszlish, da Dùh szveti po Predpoztavlyenih y Redovnikih govori? Jeszu Apostoli iz szvoje domiszli govorili? Jeli veli Kriztush: da Apostoli po szebi szameh govoriju? Nego po kém szû Apostoli govorili? — Gdo anda vu szveteh opomenkih nami govori? — Komu sze anda szuprotztavlyamo, kada hasznovita opominanya tverdokorno odhitavamo? — Zakaj Dûhu szvetomu? —

7.

Jeli sze nepokorni szuprotztavlya Dùhu szvetomu?

Koj je shezti grèh proti Dùhu szvetomu? Gdo obztaje hotoncze vu nepokornozti? — V. p. ako gdo pokoru od jednoga vremena na drugo, ali chizto do szmerti odvlachi, je ovakov nepokoren? — Jeli szî dá Dùh szveti za podélivanye szvoje miloztche vréme prepiszati? Koje vreme moramo anda miloztchu potrebuvati? — Jeli ovu vszigdar imamo? — Jeli potrebuje nepokorni miloztchu, kada nyu ima? — Komu sze anda szuprotztavlya nepokorni? — Zakaj Dùhu szvetomu?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Aman zbog szvoje oholnozti y szerditozti bil je kastiguvan.

Chujte, Dragi! na konczu danashnyega podvuchanya jedno chùdno pripetchenye, koje z-ztanovitem dvorjanikom imenom Aman vchinyeno je. Aman bil je jeden oholni y zkupa szerditi Dvorjanik vu dvoru kralya Asverusha. Koj nyemu herczesko postenye izkazal y poleg perzianzkoga obichaja pred nyim kolena pregibal néje, nyega odurjaval je on z-jednum nepriatelzkum szerditoztjum. Ovo pochutil je pred drugemi jeden pobosni y zpametni sidov imenom Mardokeush ztricz kralyicze Ezter, koj nikak szam z-szobum dokonchati né mogel, da ovomu gizdavomu chloveku, zkojem sze visheputi pred gradom zèztal je, ovakvo postenye izkazal bi bil, koje zapovedi Vere izraelzke szuprotivno bilo je. Ovo vzel je Aman za jedno obshanenye, y ovo saloztilo je ovoga napuhnyenoga Gozpona tak jako, da nyemu najodurneshi nachini preveliki bili, nészu nad Mardokeushem zfantiti sze. Kajti Mardokeush sidov bil je, tak ogovarjal je Aman pri Kràlyu czelo sidovzko lyudztvo, y izpiszal ove kakti puntare y pogibelyne lyudi, z-tulikemi lasmi, da pri Kralyu opràvil je, da ov zapoved dal je, poleg koje ztanoviti dan vszi sidovi, ztari y mladi, sene y detcza vu vszeh dersavih kràlyeztva prez miloszerdnozti vumoriti sze imaju. Zapoved ova vre po vszeh meztih bila je ochituvana, y sziromaski sidovi vu naj vekshi ztizki plakali sze y javkali jeszu prez vszakoga ufanya oszlobodyenya.

Kaj je vchinil vezda Mardokeush? On obznanil je Kralyiczi ovu pogibely, y proszil nyu za pomoch. Ali kak velika je bila nenya tùga y salozt, kada ovuliku ztrashnu neszrechu prepréchiti nikakvu priliku videla néje! ar vre trideszet dan Kraly nyu videti néje hotel,

ter pri Perzianczi bila je zapoved ta, da nigdo pod kastigum szmerti pred Kralya dojti né szmel. Kaj je mogla anda vchiniti? Ona proszila je Boga za razszvetchenye y jakozt, ona poztila je, y za trojdnevnum molitvum y poztom obleka je szvoje kralyevzke kinche, y odishla vu szudbenu palachu Kralya. Asverush szedel je vu szvojoj zmosnozti na Tronushu, y poklamkam on Ezter bi bil zagledal tak ochi nyegve gorele szû od szerditozti; ovde preztrashila sze je Kralyicza, pobledęla y opala omeglena na zemlyu. Taki genul sze je Kraly vu szerdczu, zkochil iz Tronusha, doshel szvojoj tovarushiczi na pomoch, objel nyu, y rekel: *Ezter! Kralyicza! kaj hochesh? Ako y polovicza môga Kralyeztva potrebujesh, ja ti ovo dam.* (Ester. 5.) *O Kraly!* odgovorila je Ester: *ako ja miloztchu pred tobum nashla jeszem, y tebi dopadno je, tak prikasi mi sivlenye, za koje ja proszim, y mojemu lyudztvu, za koje proszim.* Ar mi szmo vu pogibelyi, da sze zkonchamo y izbrishemo. Oszupnyen, y razszerdyen odgovoril je Asverush: *Gdo je ov? Odkud ima on oblazt, da on to vchiniti podufa sze?* Ovde ochituvala je Ezter czeloga dokonchka Amanovoga szuprot Mardokeushu y czelomu lyudztvu sidovzkomu. Kraly zkochil je od szerditozti, zaterl vu vszoj naglozti ztrashnu zapoved szmerti szuprot sidovom, y zapovedal, da sze oholni y fantlyivi Aman vezda na ona izta vishala obeszi, koja on malo predi podichi zapovedal je, da pri obchinzkem pomoru sidovov, szvoju fantlyivozt nad Mardokeushem navlaztito vtishi.

Nut, Dragi! ovak oszlobadya y zdersava Bog poniznozt y terplyivnozt oneh, koji sze vu nyega ufaju, y dopuztcha, da oholni y szerditi vu szvojih laztovitih vusinczih y zainkih zkonchaju sze. Ovo saloztno pripetchenye ovoga oholnoga dvorjanika naj bude pelda vszem onem, koji gizdavoga y fantlyivoga szerdcza jeszu; naj

sze vuchiju od ovud, kak odurno, y pogibelno je, ako chlovek od szvojih razvuzdaneh poselenyih, od szerditozti, fantlyivozti, od kojeh oholni chlovek kakti terztina nepreztancze giblesze, ladati sze puztcha. Naj sze zpomeneju, da ponizavanye, koje Bog za kastigu oholnem odluchil je, predi ali potlam gizdozt nyihovu poterla bude; y naj szî vzemeju vszi peldu, da fantlyivozt koja pod drugemi jamu kopa, szama szebi ovu zkopa, kak y Aman szam na vishalih za Mardokeusha pripravlenih izviszel je.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Annaniash y Szafira zbog lasi proti Dùhu szvetomu z-naglum szmertjum bili szû kastiguvani.

Kak pazlyivi na navuke apostolov bili szû pervi kerztcheniki! Oni zpoznali szû, da Jesush vu iztini on chekani veliki Prorok y Mesziash bil je; oni terszili szû sze zato evangeliuma Jesusha Kriztusha pravo zpoznati, nyegve iztine y navuke zapametiti szi, y ove za nevkanlyivu naredbu szvojeh chinov zebrati szi. Zato najrajshi pajdàshili szû sze z-Apostoli, y poszlushali nyihova pudvuchanya z-nepretergnenum selyum. Jednoch Peter, od Duha szvetoga razszvetchen, napervo nyim je povedal, kaj vre Jesush Kriztush ochituval je, da najmre vu Jeruzalemu y vu czeli sidovzki dersavi na zkorom nijeden Verni z-szvojem imetkom y z-szvojem sívlenyem szeguren nebude; ovde miszlili szû taki pervi kerztcheniki: mi nikaj bolshega vchiniti nemremo, nego da hise y zemlye nashe prodamo, ter vsze, kaj za ove dobimo, Apostolom vu zpravu, y potrebnem, kak ovo dù-

hu y nakanenyu Gozponovomu najprimerneshe bude, podelyimo, y damo, da ovak nasz najbolye na dneve tuge y nevolye pripravne chinimo.

Ali chujte! kaj sze je pripetilo? Doklam vnogi premoguchi kerztcheniki szvoja Imanya prodavali, y od ovud doblene peneze Apostolom predali jeszu, tak bil je ztanoviti chlovek imenom Annaniash, ov hotel sze je vezda pakazati, kak da on najdobrotivneshi y najpravoverneshi kerztchenik bi bil. On dokonchal je z-szvojum senum, koja Szafira zvala sze je, da oni takaj jedno polye prodati hocheju, kojega dobichka poloviczu Apostolom predati, drugu poloviczu pako za buduche potreboche szvoje zachuvati hocheju. Prodavanye je vchinyeno; Annaniash donasha y predava poloviczu dobleneh penez vu zpravischu verneh pervomu Apopostolu Petru tak, kak da ovo vszi penezi bi bili, koje on za prodano polye dobil je Peter taki zpoznal je vkanlyivozt, y pital je nyega: Annaniash! zakaj szî tì szerdcze tvoje od Shatana zapelyati puztil, da ti Dùha szvetoga vkanyujesh, y od dobichka prodanoga polya nekaj zadersish? Vendar mi nikoga ne priszilimo, da szvoja prodava, y peneze nam dà. O! da bi bil ti rajshe ali polye tvoje, ali peneze tvoje zadersal; szada pa. ko vkanlyivozt y làs vchinil jeszi; ti nészi sze chlovechanzkomu nego bosanzkomu nadehnenyu szuprotztavil. Ti nészi lyudi, nego Boga vkanil. (Actor. 3.) Annaniash chuje to, chudi sze, poztaje salozten, opadne na zemlyu y bil je mertev. Zpodobno vchinyeno je chez nekuliko vur z-Szafirum z-senum Annaniashevum. Obodva bili szû pokopani, y vsze lyudztvo oszupnulo sze je zverhu neszrechnoga koncza oveh dvéh.

Kaj anda, Dragi! mi od ovud vuchiti sze moremo? O! nepitajmo dugo: mi od ovud navchiti sze moramo, kak hasznovite opomenke Bosanzke, koje on nam po szvojeh szlusbenikeh podeluje, prestimavati y obdersa-

vati moramo. O Dragi! Bog je, Dùh iztine je, koj vam josche dan danashni po Redovnikih tak íz prodekalnicze, kak vu zpovedalniczi najhasznoviteshe navuke y opomenke podeluje. Zaizto! nészmo mi, koji ovde vami govorimo, vasz na krepozt y pobolshanye opominyamo, vasz od zla odvrachamo, y plashimo, nego Dùh nashega Otcza govori vu nami, on opominya vasz, on vasz plashi...Jaj vam! ako vi na zpodobu jednoga Annaniasha ali Szafire szerdcze vashe od shatana zapelyati puztchate, da vi Dùhu szvetomu lásete; tojezt: da vi szamo na izliku hasznovita opominanya poszlushate, y ova szamo na pol obdersavate. Naj bude, da vi zbog ovoga gréha ne taki, kak neszrechni Annaniash y Szafira z naglum szmertjum nekastigujete sze, tak vendar y potlam szůdu y kastigi Bosjoj vu onoj vekivechnozti vugnuli sze nebudete.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki, zbog kojeh vu nepokornozti hotoncze do koncza obztati neszmémo.

Kak pomiluvanya vredni szů oni lyudi, koji, kada jedenput vu grehe y hmanyoche opadneju, takaj vu oveh sivlenye szvoje zprevadyaju, y morebiti pokoru chizto do szmerti odvlachiju, ter onda miloszerdnozt od dobroga Boga zadobiti nadjaju sze! Bludnozt nyihova je veksha, nego oni szami miszliju; ar kak velika y miloszerdnozt Bosanzka je, tak vendar on, koj szvoju pokoru do szmerti odvlachi, nigdar miloszerdnozt zadobil nebude, on vu szvoji nepokornozti, vu szvojih grehih vumerl bude. Zakaj? — zato, kajti nyemu vreme, y miloztcha zmenkala bude.

Tak je, Greshniki! koji vashu pokoru do szmerti odvlachite, onda vam vreme zmenkalo bude. Bog, iztina je, ako sze iztinzki obernete, vam oproztchenye obechal je; ali jeli je on takaj obechal vam, da on na vasz chekal bude, kak dugo vam z vashem obrachanyem odvlachiti drago bude? Ne zaizto! ja chtejem vnogo bolye, da on vu vremenu doshel bude, kada sze najmenye nadjate, kada niti na priblisavajuchu szmert, niti na iztinzko pobolshanye nemiszlite, y kada josche najbolye vu hmanyochah vasheh vtopleni budete.

Y kakgoder vam vreme, ovak vam takaj miloztcha pomenkala bude; ar iz kojega zroka potrebuvati morete, da vam Bog nepreszesnu miloztchu, miloztchu miloszerdnozti podeli, da vasz oberne? Vi, koji sze miloztchi Bosji po vashi nepokornozti vszevdily szuproztavlyate, vi dapache bojati sze morate, da Bog zadnich vasz z-szvojum miloztchum y pomochjum chizto oztavil bude. Jeli sze on negrozi po Izaiashu Proroku: *Jaj tebi, koj moju miloztchu zametavash, takaj ja tebe zametaval budem; ja szêm tebe pozval, ti pako nêszi mê hotel poszluhnuti, takaj ja tebe poszluhnul nebudem.* (Isaiae 33.)

O! tak najte vchiniti, da vashe povrachanye k-Bogu, y vashu pokoru do szmerti bi odvlachili. *Ischite, Gozpona, doklam nyega najti morete, zazivajte nyega, doklam josche blizu je.* (Isaiae 55.) Ne reczite vishe, zutra, dojduche léto, vu mojoj ztarozti, na szmertni poztelyi k-Bogu ôbernuti sze hochu; nego reczite: danasz, vezda, ov hip hochu sze k-mômu Bogu obernuti, grehu, y vszoj priliki k-grehu odrechi, ter duse vu nepokornozti neoztati. Amen.

NÁVUK 37.

Od chetireh vu nebo krichecheh, y od devet tudyeh gréhov.

PITANYE 2.

Koji szû chetiri gréhi vu Nebo krichechi?

Razláganye.

Med vnogoverztne féle laztoviteh gréhov zpadaju takaj josche tak zvani vu nebo krichechi gréhi. Oveh jeszu chetiri: 1. Hotoncze vchinyeno lyudomorztvo. 2. Szodomitanzki greh. 3. Obtershenye vbogeh, vdovicz, y oztavlyeneh szirot. 4. Krivichno zadersavanye zaszlusene plàche delavczev y tesakov. Ovi chetiri grehi zato zoveju sze vu nebo krichechi: kajti od vszakoga zmed nyih, kada vu szvetom piszmu od nyih zpomenek biva, ochivezto veli sze, da vu nebo za fantenye krichiju. Iztina je, vszaki szmertni greh krichi za fantenye; metemtoga ovę zove szveto piszmo navlaztito vu nebo kricheche zato, kajti ne szamo Bog, nego y chlovechanztvo po oveh grehih jako zbantuje sze, y kajti Bog ove grehe vre vu ovem sivlenyu ztrashno kastiguval je. 1. *Zakaj sze nekoji gréhi, vu nebo krichechi zoveju.*

2. *Hotoncze vchinyeno lyudomorztvo je vu nebo krichechi gréh.*

Pervi med vu nebo krichechemi gréhi, je hotoncze vchinyeno lyudomorztvo. Vre vu razlaganyu petę zapovedi Bosje vam povedal jeszem, y vam pokazal, da blisnyemu nashemu vekshega vremenitoga kvara vchiniti nemremo, kak kada nyemu sívlenye vzememo; ar sívlenye je najvekshe vremenito dobro. Zvun toga je sivlenye jedno nenadomeztlyivo dobro. Ako blisnyemu nashemu druge ztvari vzimlyemo, tak nyemu ove vishe pute nadomeztiti moremo, ali sivlenye nyemu vishe dati, vishe nadomeztiti nemremo. Od ovoga gréha lyudomorztva veli szveto piszmo, da ov k-Bogu za fantenye krichi; ar komaj je Kain szvôga brata Abela vubil, tak rekel je Bog Kainu: *Kaj szi vchinil? glasz kervi tvoga brata krichi od zemlye k-meni?* (1 Moj. 4.)

3. *Szodomitanzki gréh je vu nebo krichechi gréh.*

Drugi med vu nebo krichechemi gréhi, je szodomitanzki gréh. Gréh, koj szvoje ime od varasha Szodomę ima, vu kojem ov odurni szuprot naravi gréh nechiztoche, na kojega szamo zmiszliti sze gruzti sze, vchinyen je. Od ovoga gréha pripovéda nam szveto piszmo, da on k-Bogu vu nebo za fantenye krichi, ar Bog rekel je: *Krich Szodome y Gomorhe povnosil sze je, y gréh nyihov preko mére povékshal sze je jako.* (1 Moj. 18.)

4. *Obtershenye vbogeh, vdovicz, y oztavlyeneh szirot je vu nebo krichechi gréh.*

Trejti med vu nebo krichechemi gréhi, je Obtershenye vbogeh, vdovicz, y oztavlyeneh szirot. Vdovicze jeszu sene, kojem músi povmerli jeszu. Oztavlyene szirote jeszu detcza, kojem Roditelyi povmerli jeszu. Vboge obtershiti znamenuje, nyim josche vishe sziromastva, zametavanya, boli po vkanlyiva-

zti, nezkerblyivozti, nemiloszerdnozti nalositi, kak y prez toga podnashati moraju. V. p. Mi dajemo sziromakü kakvo dugovanye za vekshu czenu nego bogatushu, ali mi vzimlyemo sziromaku nyegve ztvari chizto za malu czenu, ali mi sze vzimlyemo predi za premoguchega kak za sziromaka. Jeli pako moramo jednomu, koj y onak do glave vu vodi je, josche takaj glavu vu vodu porinuti? Al jeli moramo jednomu, koj y onak tesko noszi, josche vekshe breme nalositi? Jeli nészu sziromaki y prez toga po nyihovem sziromastvu, y vdovicze y oztavlyene sírote po zgubichku szvôga otcza zadozta obtershene, jeli nye josche bolye obtershili, nyim josche vishe sziromastva y potreboche nalosili budemo? — Zato veli Dùh szveti: *Neczureli szùze vdovicze doli po obrazu, y nepodiseli sze krich nyèn szuprot onomu, koj nye zrokuje? One odhadyaju iz licza proti nebu, y Gozpon, koj nye poszlusha, nebude sze vu nyih naszladuval.* (Sir. 35.) Obtershenye vbogeh, vdovicz y oztavlyeneh szirot je anda vu nebo krichechi gréh.

5. Krivichno zadersavanye zaszlusene plàchc delavczev y tesakov je vu nebo krichechi gréh.

Cheterti med vu nebo krichechemi grehi, je krivichno zadersavanye iliti vtergavanye zaszlusene plâche delavczev y tesakov. Delavczi y tesaki szvoju plàchu jako tesko zaszlusiti moraju, oni siveju jedino od pláche szvóga dela. Ako anda nyim pre malo plàche damo, ali obechanu plàchu ne damo, ali od ove nyim kaj vtergavamo, ali nye dùse vremena na ovu chakati puztchamo, tak nyim nyihovo y prez toga tesko sívlenye josche teseshe poztaje. Zato pishe sz. Jakob apo-

stol: *Nut, plàcha delavczev, koji sèli jeszu polya vasha, y koju vi vkanlyivo vtergli jezte, krichi; y krich nyihov doshel je do vùh Gozpona Szabaoth.* (Jac. 5.) Zadersavanye ali vtergavanye zaszlusene plache je anda vu nebo krichechi gréh.

Razgovori.

1.

Zakaj sze zoveju ne koji gréhi vu nebo krichechi gréhi?

Koji szû chetiri gréhi vu nebo krichechi? Zakaj sze ovi chetiri gréhi zoveju vu nebo krichechi? — Kaj veli sz. piszmo od oveh? — K-komu krichiju oni za fantenye? — Jeli ne vszaki szmertni gréh jedno veliko zbantuvanye Bosje? — Jeli ne krichi vszaki szmertni gréh za fantenye k-Bogu? Zakaj veli anda szveto piszmo szamo od oveh chetireh grehov, da za fantenye krichiju? — Jeli sze po oveh grehov szamo Bog zbantuje? — Y jeli Bog nekastiguje ove vre vishe puti vu ovem sivlenyu?

2.

Je kotoncze vchinyeno lyudomorztvo vu nebo krichechi gréh?

Koj je anda pervi med vu nebo kriche chemi gréhi? — Koje je najvekshe dobro med vremenitemi dobri chloveka? — Ako komu peneze vzememo, moremoli ove nyemu nazad dati? — Ako nyemu pako sivlenye vzememo, moremoli ovo nyemu nadomeztiti? Kakov kvar je anda lyudomorztvo? — Gdo je na szvetu pervo lyudomorztvo vchinil? — Kaj je Kain szvômu bratu Abelu vchinil? — Kaj je rekel zato Bog Kainu? — Je anda

lyudomorztvo vu nebo krichechi gréh? — Zakaj?

3.

Koj je drugi vu nebo krichechi gréh? — Zakaj sze zove ov gréh, szodomitanzki gréh? Kaj je rekel Bog od kricha oneh, koji vu Szodomi y vu Gomorhi bili jeszu? — Kak velik je nyihov gréh poztal? — Je anda szodomitanzki gréh, vu nebo krichechi gréh?

Je Szodomitanzki gréh jeden vu nebo krichechi gréh?

4.

Koj je trejti vu nebo krichechi gréh? — Koje zovemo vdovicze? — Koje imenujemo oztavlyene szirote? — Kaj to znamenuje szíromaka obtershiti? — Kaj sze pripetcha, ako komu prevech nalosimo? — Jeli obtershuje sziromastvo y potrebocha? — Kaj sze pripetcha, ako sziromaku vishe sziromastva nalősimo? — Kaj hoche anda to rechí, sziromaka obtershiti? — V. p. mi nyemu kakvo dugovanye za vekshu czenu damó, nego premoguchemo, jeli znamenuje to nyega obtershiti? — Ali mi hochemo od sziromaka dugovanye kakvo za leseshu czenu imati kak od premoguchega je to sziromaka obtershiti? — Jeszuli vdovicze y oztavlyene szirote zadozta obtershene? — Jeli nye anda mi josche obtershiti moramo? — Zakaj ne? — Kaj veli Dùh szveti od szùz vdovicz? kam ove dohadyaju? — Je anda obtershenye vbogeh, vdovicz y oztavlyeneh szirot vu nebo krichechi gréh? — Zakaj?

Je obtershenye vbogeh, vdovicz y oztavlyeneh szirot vu nebo krichechi gréh?

5.

Koj je cheterti vu nebo krichechi gréh? Jeli delavczi y tesaki lehko szvoju plàchu za-

Je vtergavanye zaszlusene plàche

vu nebo krichechi gréh? szlusiju? — Od chesza siveju delavczi y tesaki? — Ako nyim anda malo, ali chizto nikaj, ali keszno plàchu damo, jeli moreju siveti? — Kaj pishe sz. Jakob apostol od plàche delavczev, koja sze nyim vtergava? — Kam dohadya krich nyihov? — Jeli je anda vtergavanye zaszlusene plàche delavczev y tesakov vu nebo krichechi gréh? — Zakaj?

PITANYE 8.

Koji szû devet tùdyi gréhi?

Razlàganye.

1. Deveterem nachinom lyudzkeh gréhov nasz krivcze chiniti moremo

Mi greshimo, iztina je, zvekshinum szami, y onda jeszmo mi laztoviteh gréhov krivczi. Ali mi moremo takaj zrok biti, da drugi lyudi greshiju, y onda jeszmo mi lyudzkih gréhov krivczi. Na devetero nachine moremo mi zrok biti, da drugi lyudi greshiju, najmre po tolnachu, zapovedanyu, privolenyu, vablenyu iliti hatrivenyu, hvalenyu, zamuchanyu, nekastiguvanyu, delnika vchinenyu, y branenyu iliti zagovarjanyu. Zato nahadyaju sze devet tudyi gréhi, koje vam redoma razlagati hochu,

2. Pervich, kada na zlo tolncha damo y navuka.

Pervi med devetemi lyudzkemi grehi je: *na zlo tolnàcha y nàvuka dati.* Lyudi vnogiput neznaju, kak ali kaj bi vchinili; ovde pitaju anda druge za tolnach, y kada nyim povemo kak, y kaj naj vchiniju, tak znamenu-

je to tolnacha dati.. Sidovi josche vsze zmirom szû dvojili, jeli Kriztusha bi vmorili, doklam najzadnich jeden zmed nyih imenom Kajfash, koj veliki aldovnik onoga leta bil je, nyim rekel je: *vi nikaj neznate, niti nepremiszlite, da bolyè vam je, da jeden chlovek za vsze lyudztvo vumre y da czelo lyudztvo nepogine.* (Joann. 11.) Po ovem tolnachu bili szû sidovi genyeni Kriztusha zkonchati. Kaifash po szvojem tolnachu bil je anda zrok szmerti Jesusha Kriztusha. Ravno ovak y vi, móji Dragi! ako drugomu tolnacha date, da naj bude nepokoren, da sze naj ne povda, da sze naj zfanti, da naj ne oprozti blisnyemu szvomù zbantuvanye, tak jezte vi nyihovih grehov krivczi, kajti po vashem tolnàchu tverdokorni, fantlyivi, nevlyudni bili jeszu. Po zlocheztem tolnachu drugi na greh giblyeju sze, po zlocheztem tolnachu anda mi tudyeh grehov krivczi poztajemo. Zato moramo mi vu tolnacha davanyu jako pazlyivi biti, y predi nikakvoga tolnacha nedati, doklam neznamo, jeli dober je.

Drugi med tùdyemi gréhi je: *Gréshno délo zapovedati.* Szamo gozpoda y Poglavari moreju zapovedati; anda móreju y ovi szamo po zapovedanyu tudyeh gréhov krivczi poztati. Zapovedanye ima vekshu moch zverhu drugoga, kak tolnacha davanye. Koj drugomu tolnacha daje, on nyega nezavesuje, da ovoga zpuniti mora. Koj pako drugomu kaj zapoveda, on nyega zavesuje, da recheno zpuni. Kak po zapovedanyu tùdyih gréhov nasz krivcze vchiniti moremo, vidimo vu Davidu Kralyu. David iztina je, neje szvoga ver-

3. Drugoch, kàda gréshno délo zapovedamo.

noga szlugu Uriasha szam vmoril, ali on zapovedal je najvekshemu Vodyi szvojemu; da gâ na najpogibelneshe mezto vu taboru naj poztavi, y tam pri navalenyu nepriatelyov oztavi. Po tom poztal je anda David krivecz szmerti Uriasheve, ar ako to David ne bi bil zapovedal, tak ovo najvekshi Vodya takaj nebi bil vchinil. Podlosniki anda po hman zapovedih vu gréh zapelyaju sze, Poglavari pako po szvojih hman zapovedih tùdyih gréhov krivczi poztaju.

4. Trejtich, kada lyudzkomu gréhu privolyimo.

Trejti med tùdyemi gréhi je: *Lyudzkomu grêhu privolyiti*, kaj tuliko znamenuje, kak szvoju volyu k-drugoga gréhu takaj prilositi. V. p. jeden ima volyu krazti, y bi vasz pital, jeli to vam pravo bi bilo, y vi bi rekli na to: meni je pravo, ja szem z-tobum jedne miszli; tak bi vi gréhu privolyili. Szaul néje szam szvetoga Stefana kamenuval, ali on je privolyil k-nyegvi szmerti; zato bil je takaj zrok szmerti. *Ne szamo oni, koji zlo chiniju, nego takaj koji k-ovomu privolyiju, jeszu szmerti krivczi.* (Rom. 1.) Po nashem privolenyu drugi vu szvojoj hman volyi objachuju sze. Morebiti oni nigdar nebi greshili, ako mi nebi privolyili. Kada anda lyudzkomu gréhu privolyimo, tak poztajemo tudyega gréha krivczi.

5. Cheterțich, kada druge na greshno délo batrivemo.

Cheterti med tùdyemi gréhi je; *drùge na gréshno délo batriveti, iliti vabiti.* Mi vabimo druge na gréh ali po hman govorenyu, ali po zléh chinih ali peldih. Ovakvo vablenye na gréh zove sze takaj zpachka. Eva zpachila je Adama; ar ona jela je od prepovedanoga szàda, y dala je musu szvômu od ovoga. Po

tom bil je Adam na gréh vablen. On more-biti nebi bil od prepovedanoga szàda jél, ako nyega Eva nebi bila na to genula. Eva bila je po zpachki zrok greha Adamovoga. Tak sze y vezda josche pripetcha. Ako sze nebi pripetilo, da visheputi jeden ali drugi zmed vasz pod razlaganyem navuka kerztchanzkoga nebi sheptal y razgovarjal sze, tak drugi zaizto to takaj nebi vchinil. Nekoji lese sze razszerdiju, lese làseju, lese greshiju, ako nye na szerditozt, na lás, ali na gréh vabimo, mi anda nasz tùdyega gréha krivcza chinimo, kada druge na greh vabimo, batrivemo.

6. *Petich, kada drugeh gréshno délo hvalimo.*

Peti med tùdyemi gréhi je: *drugeh gréshno délo hvaliti* Ovakvem grozi sze Bog po Izaiashu Proroku, govorechi: *jaj vam, koji ono kaj zlo je, hvalite, ono pako, kaj dobro je, kudite.* (Isaiae. 5.) Kada anda nepokornozt, ali lénozt drugoga hvalite, tak vchinite vasz tùdyega gréha krivcza. Vszigdar chlovek po hvali zbudyava sze. Ako koga zbog dobréh chinih hvalimo, tak zbudyava sze na dobro; ako koga zbog zléh chinih hvalimo, tak zbudyava sze na zlo; zato poztajemo tùdyeh gréhov krivczi, ako drugeh gréhe hvalimo.

7. *Shèztich, kada drugéh gréshno délo zamuchamo.*

Shezti med tùdyemi gréhi je: *drugeh grêshno délô zamuchati.* Ako nashe govorenye nikaj nebi hasznelo, ali ako ovo jedno dugovanye josche gorshe bi vchinilo, tak je bolye da muchamo. Metemtoga ako gréha po opominanyu, ali po ochituvanyu preprechiti bi mogli, ter vendar bi muchali, tak nasz tùdyega gréha krivcze chinimo. Ar mi dusni szmô gréha preprechiti, kuliko je moguche.

Po muchanyu pako neprepreclimo mi gréha. Ako anda vi, moji Dragi! od blisnyega vashega kakvo zlo vidite, ali chujete, tak neszmete mùchati, nego vi morate nyega opomenuti; y ako vi po vashem opomenku gréha preprechiti nemrete, y ovo vendar Ztareshi ali poglavari preprechiti bi mogli, tak ovoga ovem ochituvati morate.

8. *Szèdmich, kada drùgeh grèhe nekastigujemo.*

Szèdmi med tùdyemi gréhi je: *drùgeh gréhe nekastigati.* Ovoga gréha moreju sze zopet szamo poglavari krivcze chiniti; kajti nyim oblazt dana je kastiguvati. Poglavari navlaztito dùsni szû gréhe szvojeh podlosnikov preprechiti, y popraviti; kajti za szrechu szvojeh podlosnikov zkerbeti moraju. Kastiga je nachin pobolyshanya, y buduch greha preprechiti. Kak berse podlosniki nikakve kastige bojati sze némaju, tak szlobodneje greshiju. Mi vchinimo anda nasz tùdyega gréha krivcza, ako drugoga gréhe nekastigujemo.

9. *Oszmich, kada lyudzkoga zlochinztva nasz delnika chinimo.*

Oszmi med tùdyemi gréhi je: *lyudzkoga zlochinenya szebe delnika vchiniti.* Mi lyudzkoga gréha delniki poztajemo, kada k-gréhu pripomasemo. V. p. ako tatu kluche damo za krazti, na pol pijanomu josche vina, fantlyivomu orusje; tak tatbine, pijanztva y fantlyivozti delniki poztajemo, kajti nyim pripomasemo. Koj lyudzkoga gréha szebe delnika chini, on pripomase k-gréhu; tudyega gréha anda krivczi poztajemo, ako ovoga nasz delnika vchinimo.

10. *Devetich, kada drùgeh grehé branimo, y zagovarjamo.*

Deveti med tudyemi gréhi je: *Drugeh gréhe braniti, y zagovarjati.* Mi zagovarjamo gréha, ako gréshnika pod obrambu nashu vzimlyemo, nyegva zlochinztva zagovarjamo

y nyega pravichni kastigi ztergnemo y obranimo. Po tom greshnik vnogiput josche gorshi poztaje. Mi anda, kada drugeh grehe branimo, nasz tùdyeh gréhov krivcze chinimo. Ovakvi branitelyi skodiju greshniku, kajti on po tom josche gorshi poztaje; dapache ovakvi branitelyi za zpoznati davaju szvoje zlochezto szerdcze, y jeszu odurnozt pred Bogom, kak odperto Dùh szveti veli: *koj razvuzdanoga brani, pravichnoga pako obszùdi, ovi obodvoji jeszu odurnozt pred Bogom.* (Prov. 17.)

Razgovori.

1.

Moremoli nasz takaj tùdyeh gréhov krivcze vchiniti?

Koji sze zoveju laztoviti gréhi? — Kaj je nam laztovito, jeli ono kaj szami chinimo, ali kaj drugi chiniju? — Jeszu gréhi drugeh lyudih takaj nashi gréhi? — Kada ti lásesh, gdo greshi? — Ako ti pako szamo druge na las genesh, jeli ti takaj onda greshish? — Jeli ti onda szam lasesh? — Zakaj ti anda vendar greshish, ako druge na lâs zapelyash? — Gdo je ovde zrok, da drugi láse? — Moremoli takaj zrok biti, da drugi greshiju? — Moremoli anda nasz tùdyeh gréhov krivcze vchiniti? — Zakaj? — Koji szû devet tùdyi gréhi? —

2.

Jeli vchinimo nasz tudyeh gréhov krivcze, a-

Koj je pervi tùdyi gréh? — Jeli sze visheputi pripetcha, da lyudi neznaju kak ali kaj bi vchinili? — Kaj anda chiniju vu ta-

ko na zlo tolnacha y navuká damo?

kvi priliki? — Jeli szû sidovi taki zpochetka dokonchali bili Jesusha vumoriti? — Nego gdo je nyim tolnacha dal? — Kaj je rekel Kajfash? — Na kaj je anda Kaifash po szvojem tolnachu sidove napelyal? — Gdo je bil anda zrok szmerti Jesusheve? — Zakaj Kajfash? — Ako ti anda drugomu bi tolnacha dal, da naj bude tverdokoren, neposzlushen, jeli bi ti nyegove tverdokornozti, nyegve neposzlushnozti zrok bil? — Na kaj anda drugi po hmanyom tolnachu napelaju sze? — Zakaj anda nasz po zlocheztem tolnachu tùdyeh gréhov krivicze chinimo?

3.

Jeli chinimo nasz tûdyeh gréhov krivcze, ako gréshno délo zapovedamo?

Kada drugomu tolnacha dajemo, jeli nyega takaj zavesujemo, da nyega zpuniti mora? — Koj pako drugomu kaj zapoveda, jeli on nyega zavesuje? — Kaj anda nasz vishe giblye, jeli tolnach ali zapoved? — Zakaj zapoved? — Gdo more zapovedati? — Gdo more anda po zapovedanyu tùdyega greha krivecz poztati? — Zakaj poglavari? — Kaj je zapovedal David kraly z-Uriáshem vchiniti? — Gdo je bil anda zrok szmerti Uriasheve, jeli najvekshi vodya, ali David kraly? — Zakaj David? Na kaj sze podlosniki po hmanyi zapovedi zapelyaju? — Jeli sze anda po zapovedanyu tùdyega gréha krivcza chinimo? — Zakaj?

4.

Jeli chinimo nasz tùdyeh gréhov krivcze ako lyudzkomu

Kaj to znamenuje lyudzkomu gréhu privolyiti? — V. p. Jeden bi hotel krazti y bi pital, jeli je pravo, kaj bi ti rekel? — Ako pako ti bi rekel: meni je pravo, jeli bi ti

ovde privolyil? — Kaj znamenuje anda lyudzkomu gréhu privolyiti? — Jeli je Szaul szvetoga Stefana szam kamenuval? — K-chiji szmerti je privolyil Szaul? — Gdo je bil krivecz szmerti Stefana? — Zakaj Szaul? — Bili drugi tak lehko greshili, ako mi nebi privolyili? — Vu chem sze drugi po nashem privolenyu objachuju? — Zakaj anda po privolenyu nasz tùdyega gréha krivcze vchinimo? *gréhu privolyimo?*

5.

Kada pred drugemi zlè rechi govorimo, ali zlocheztoga kaj chinimo, na kaj sze drugi gene? — Kaj je to: zpachka? — Od chesza je Eva jéla? — Komu je dala od prepovedanoga száda jezti? — Gdo je anda zpachil Adama? — Zakaj Eva? — Jeli sze to y vezda pripetcha, da jeden drugoga zpachi? Jeli bi visheputi drugi razvuzdani bili, ako jeden nebi pochel? — Jeli sze ti lese razszerdish, ako te gdo drasi? — Jeli drugi lese greshiju, ako nye gdo na gréh vabi? — Zakaj anda tùdyeh gréhov krivczi poztajemo, ako druge na gréh vabimo? — *Jeli chinimo nasz tùdyeh gréhov krivcza ako druge na greshno délo batrivemo, iliti vabimo?*

6.

Moremoli takaj tùdyeh gréhov krivczi poztati, ako lyudzke grehe hvalimo? — Kaj veli Bog od oneh, koji zlo hvaliju, dobro pako kudiju? — Jeli sze chlovek po hvali zbudyava? — Ako pri kojem chloveku vsze dobro hvalimo, na kaj nyega zbudyavamo? K-chemu sze pako chlovek zbudyava, ako nyegve gréhe hvalimo? — Zakaj anda tùdyeh gréhov krivczi poztajemo, ako nyihovo greshno délo hvalimo? *Jeli chinimo nasz tùdyeh gréhov krivcze ako drugeh greshno délo hvalimo?*

7.

Jeli chinimo nasz tùdyeh gréhov krivcze, ako gréhe zamuchamo?

Moremoli sze takaj po zamuchanyu tùdyeh gréhov krivcze vchiniti? — Jeli szmô dusni gréha preprechiti kuliko je moguche? Jeli preprechimo mi gréha, ako grêha zamuchamo? — Zakaj nasz krivcze chinimo tùdyega gréha, ako ovoga zamuchamo? — Ako anda ogovorlyivcze mirno poszlushamo, chesza nasz krivcze chinimo? — Kaj moramo vchiniti, kada pri blisnyem nashem kaj zlocheztoga vidimo? — Y ako nashi opomenki nikaj nehaszniju, kaj moramo anda onda vchiniti? — Gdo more falinge popraviti? — Ti, ali paglavari? —

8.

Jeli chinimo nasz tùdyeh gréhov krivcze ako drugeh gréhe nekastigujemo?

Chija je dusnozt kastiguvati? — Gdo more anda tudyeh gréhov krivecz poztati, ako gréhe nekastiguje? — Jeli moraju poglavari szamo za szvoje laztovito dobro zkerbeti? Gdo mora navlaztito gréhe podlosnikov preprechiti? — Zakaj poglavari? — Kakov je nachin; kastiga? — Zakaj szû poglavari dusni kastiguvati? — Kaj chiniju podlosniki, ako nikakve kastige bojati sze némaju? — Zakaj chinimo nasz tùdyeh grehov krivcze, ako drugeh gréhe nekastigujemo?

9.

Jeli chinimo nasz tùdyeh gréhov krivcze, ako nasz oveh delnika vchinimo?

Kaj to znamenuje, gréha delnika sze vchiniti? — Jeli szmo delniki, ako k-gréhu pripomasemo? — Ako tatu bi lojtre dersali, da krazti more, jeli szmô delniki tatbine? — Zakaj? Jeliszmo pomogli krazti? — Ali ako na pol pijanem lyudem josche vina bi dali, jeli szmô delniki pijanztva? — Jeli poztaje-

mo grėha krivczi, ako k-grėhu pripomasemo? Zakaj nasz tùdyeh grėhov krivcze vchinimo, ako oveh delniki jeszmo?

10.

Kaj to znamenuje, grėha braniti? — V. p. ako gdo bi lagal, y ti bi rekel: pravo je. vchinil, jeli bi bilo to nyega braniti? — Kaj veli Dùh szveti od onoga, koj greshnika brani? — Kaj pokasujemo po tom, kada grėha branimo? — Da grėha odurjavamo? — Jeli greshnik po tom bolshi poztaje, ako nyega branimo? — Nego? — Zakaj anda nasz tùdyega grėha krivcze chinimo, ako grėha branimo y zagovarjamo?

Jeli chinimo nasz tùdyeh grèhov krivcze, ako ove branimo y zagovarjamo?

I. Dokànchanye Nàvuka

Heli, kajli szvoje dva szine nėje kastiguval, szam od Boga zkupa z-szvojemi dvemi szini bil je kastiguvan.

Heli, Dragi! bil je jeden ztari, pri sidovih vu prestimanyu poztavlyeni Aldovnik vu *Szilo,* najvekshi poglavar, y szudecz vu Izraelu; on imal je dva szinė Ofni y Finees; ovi bili szû zlochezta y nepokorna detcza, koja lyudi vu czirkvi, kada alduvati hotėli jeszu, vnogiput zbantuvala jeszu, ar nyim aldovne jeztvine z-szilum vzimala, iz nyih goztchenya napravila, y najspotlyiveshe razvuzdanozti vchinila jeszu. Otecz Heli ovo szinom zreszno preprechiti bibil moral, ali on szamo malo nye je pokaral, ter oni nemarajùchi za vsza ova zmirom gorshi szû poztali. Jednoch zval je Bog Szamuela, kôj vu hisi Helia bil je, y dal je nyemu zà razmeti,

da ovoga prevech vuhkoga Otcza zkupa z-nyegvemi szini kastiguval bude. Szine zato, kajti vnogo zlo chiniju, Otcza pako zato, kajti za vsze nyihove pregreske zna, ter vendar nye kastiguvati neche. Pobosni Szamuel preztrashil sze je zverhu ovoga glasza, y pripovedal je vsza Heliu, koja nyega, y nyegve szine chakaju. Y nut, kaj je nye chakalo? Vu jednem poboju bili szu Izraelczi od Filiztianczev preobladani, trideszet jezer lyudih potucheno, oni dva hmanyi szini Ofni y Finees, koji poboja ovoga zrok bili jeszu, zgubili szû sivlenye, y izta szveta skrinya mira Bosjega dozpela je vu ruke nepriatelya, y bila je odneshena vu Czirkvu poganinzku.

Miszlite szi vezda, Dragi! ztraha, koj czelu dersavu sidovzku obzterl je, ar to bilo je nekaj nechujenoga, da szveta skrinya y kada vu rukah nepriatelyzkih bi bila. Jeden íz pokolenya Benjaminovoga pobegel je taki íz mezta poboja, y doshel z-razterganum opravum, y z-prahom poszipanum glavum vu Szilo. Heli ravno onda kada ov doshel je, na jednem ztolczu szedel je pod vrati, y chekal z-neterplyivnoztjum na koncza ovoga poboja. Metemtoga, kak jako sze je on preztrashil, kada on neszamo szmert szvojeh dveh szinov, y tulikeh izraelzkeh vojnikov, nego takaj y izto zgublenye Skrinye Bosje zachul je? On opal je zverhu saloztnoga ovoga glasza na zemlyu, vtergnul szî glavu, y vumerl je z-najsaloztneshum szmertjum.

Vezda, Dragi! na konczu josche jedno pitanye: Zakaj je Bog takaj kastiguval ovoga drugach tak dobroga y pobosnoga Helia? Zakaj moral je on tak saloztne glasze dosiveti? Zakaj bila je jedna nagla, neprevidyena, dapache morebiti y jedna vekivechna szmert konecz sivlenya nyegvoga? O! ne pitajmo dugo, on bil je Otecz y szudecz zkupa; kakti Otecz bi bil on moral szine szvoje bolye odhraniti, ostreshe opomenuti y kastiguvati. Ali on miluval je nye, on po szvojoj preve-

likoj' dobroti vchinil je szebe vszeh oneh razvuzdanoztih krivcza, koje szini nyegvi vchinili jeszu. O ovo saloztno pripetchenye naj szi vu szerdcze gliboko zaszadiju vszi oni, koji od Boga za Otcze y szùdcze zverhu drugéh poztavlyeni jeszu. Naj sze od-ovud vuchiju, kulikoga kvara szebi y detczi vchiniju, ako ovu prevuhko odhranuju, y nyim vsza prepuztchaju; ar zaizto Roditelyi szebe vszeh hmanyoch delnike y krivcze chiniju, ako ove pravo pokarali y kastiguvali nészu. Ar jednoch, veli mudri Origenes: *Roditelyi budu morali od vszeh falingih szvoje detcze rachuna dati, y oni Otczi, koji falinge szvoje detcze oshtro kastiguvali nêszu, hitiju szebe zkupa z-nyimi vu ogeny vekivechni.* Kastigajte anda, Roditelyi kerztchanzki! vashu detczu, kak berse kastige vredni jeszu, kastigajte nye razumno y zpametno, da sze ovak vasz bojiju, szebe pako pobolshaju. Kastigajte nye poleg mere nyihove pregreske prez razluke, ovak vashu dusnozt zpunili budete. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pilatush po szvojem prepuztchanyu (conniventia) vchini szebe tudyeh gréhov krivcza.

Poncziush Pilatush zval sze je on dersave rimzke ravnitely vu sidovzkem orszagu, pod kojem nash nedusni odkupitely tuliku muku y bol, dapache iztu spotlyivu szmert krisa podneszel je. Od ovoga chujmo na konczu danashnyega podvuchanya, kak on delnik lyudzkeh grehov po prepuztchanyu poztal je. Sidovzko poglavarztvo, iztina je, moglo je Jesusha szmerti vrednoga obszuditi, ali z-szvojum laztovitum mochjum vendar nyega ne zkonchati dati: ar vu oblazti rimzkoga po.

glavara ztalo je, jeli ovoga zkonchati hoche, ali ne. K-Pilatushu dali szû anda ovi rimzki szudczi Jesusha dopelyati, dapache oni ishli szû szami z-nyim, szamo da po velikih tusbih szvojih proti Jesushu Pilatusha na szvoju ztran dobiju. *Kakvu tusbu imate*, pital je Pilatush: *proti ovomu chloveku?* Kaj je szlôga vam vchinil? On je, rekli szû oni, jeden jako pogibelni chlovek, on dela nemira, on rad bi lyudztvo proti tebi y proti Czeszaru zpuntati, on veli, da nészmo dusni rimlyanom chinsa dati, da on je Kraly, Mesziash, kojemu buduch pokorni biti moramo. Metemtoga kak netemlyite ove tusbe bile jeszu, to Pilatush taki szam je zpoznal y zato po vchinyenom izpitavanyu rekel je szudczem: *Já nenahadyam nikakvu krivnyu vu nyim.* (Joan. 23.)

Ali farizeushi nezadovolyni z-ovem izrechkom Pilatusha, potrebuvali szû od nyega, da gâ na szmert naj obszudi. Kaj je anda vchinil Pilatush, íz jedne ztrani da Jesusha od szmerti oszlobodi, íz druge ztrani, da potrebuvanyu farizeushev y velikeh aldovnikov zadozta vchini? Ztara bila je navada, da szudecz na dan vuzma jednoga szusnoga zpuztil je, kojega lyudztvo potrebuvalo je. Pilatush zvan Jesusha imal je jednoga glaszovitoga tolvaja imenom Barrabash vu vúzi. *Koga hochete, da vam puztim*, pital je on lyudztvo: *koga hochete da vam puztim, Barrabasha, ali Jesusha nazarenzkoga? Onda krichali szû vszi zkupa, y rekli, ne ovoga, nego Barrabasha.* Pilatush zmiszlil sze je josche na jeden nachin, da Jesushu sívlenye zachuva; on najmre nedusnoga Jesusha ostro dal je bichuvati: on dopuztil je vojnikom, da sze iz nyega zeszmehavaju, on dal gâ je z-korunum iz ternya koruniti, vu jednu skerlatnu opravu oblechi, y od vojnikov plyuzkati. Vsza ova, akoprem krivichna y kervolochna bila jeszu, dopuztil je Pilatush vchiniti, da morebiti po ovakvi mùki szerditozt sidovov vtishi sze. Metemtoga on sze je vkanil, ar kada on Je-

susha ovak zmerczvarjenoga pred lyudztvo bi bil dal dopelyati, y on, da nye na miloszerdnozt gene, bi bil rekel: *evo chlovek!* tak pocheli szû josche z-vekshum halabukum krichati: *razpni*, *razpni nyega!* Razszerdyen Pilatush rekel je: *Vzemitega vi*, *ter razpnite!* ar ja vu nyim krivnye ne nahadyam. Nikakvu krivnyu? odgovorili szû oni. On je blaznik, y *poleg nashega zakona mora on vumreti.* Oni dapache grozili szû sze Pilatushu z-nepriatelztvom Czeszarovem, ako on Jesusha bi puztil. Kaj je vchinil anda Pilatush? — On szel szî je na szudnu ztoliczu, vzemshi vodu opral je ruke pred pukom, obszudil Jesusha na szmert, govorechi: *chizt jeszem od kervi pravichnoga ovoga*, *vi gledajte.* (Matth. 27.)

Kaj miszlite vi, Dragi! Je Pilatush zaizto chizt y nedusen od kervi Jesusheve? Jeli nyemu szmert Jesusha nebude za gréh vzeta? O zaizto! ar on bil je zrok szmerti ovoga pravichnoga. Pilatush bil je poglavar, pervi szudecz orszaga, on zpoznal je nedusnozt Jesusha, jala y fantlyivozt nepriatelyov nyegvíh; on anda k-nyihovomu krichu nigdar privolyiti, y k-nyihovi hmanyochî y krivichnozti nigdar muchati nebi bil szmel. Pilatush anda szlobodno naj reche: ja nedusen jeszem, pred Bogom vendar je on kriv, pokehdob on po szvojem prepuztchanyu szebe delnika grehov sidovov vchinil je. Ovo pripechenye naj szlusi za peldu oszebito vam, koji Roditelyi, Otczi ali matere, poglavari, tutori, y predpoztavlyeni jezte. Vi imate detczu, drusinu, podlosnike, ovi potrebuju krivichna dugovanya; jaj vam! ako vi k-tomu muchite, ako nyihove pregreske ne pokarate, ako pri nyihoveh zlocheztochah szlepi jezte, y josche k-tomu z-jednem Pilatushem velite: Ja nedusen jeszem, vi gledajte! zaizto konecz vash konczu ovoga zpodoben bude; vi zbog tùdyeh grehov vasz, kak y Pilatush, vekivechnoga zkvarjenya krivcze vchinili bu-

dete. Govorite, anda, gde govoriti zroka y praviczu imate! Neprivolyite nigdar k-hmanyocham drugeh, kastigajte, kaj kastige vredno je; ar Bog szam k-tomu dal vam je oblazt, y on zato vasz jednoch zbog toga na oshtri rachun potegnul bude. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Druge na gréh vabiti, je neizmerna hmanyocha.

Kak velika je hmanyocha oneh, koji na gréh vabiju! Ovakvi lyudi znischetiju nakanenye Jesusha Kriztusha, y zvershavaju nakanenye dùha peklenzkoga. Oni znischetiju nakanenye Jesusha Kriztusha. Vi znate, Dragi! zakaj Jesush Kriztush íz neba doleztupil, zakaj on vmertelno télo na sze vzel, zakaj tulike szuprotivchine, pregone, muke, dapache iztu szmert podneszel je. Vsza ova vchinyena szû za nashe zvelichenye. Kaj vchini pako hmanyi, koj druge na gréh vabi? On chini, da dusham, koje on vu gréh zapelya, kerv, koju Jesush Kriztush za nye preléjal je, nehasznovita poztaje; on znischeti zaszlusbe nyegve mùke y szmerti; on ztergava Odkupitelyu predoblenye, koje on szebi tesko prizkerbel je, o odurnozt! o prevzetnozt!

Kak goder pako chlovek koj druge na gréh vabi, nakanenye Jesusha znischeti, ovak zvershava on takaj nakanenye dùha peklenzkoga. Od pochetka szveta, veli szam Jesush Kriztush: terszil je Vrag, da dushe vu zlo zapelya; on od negda je lyudomorecz, on vre perve lyudi zapelyal je vu gréh, on oborusil je Kaina szu prot nedusnomu bratu Abelu, on zrokuval je nemira med Jakobom y Ezauom, on zapelyal y zbudil je Jeroboama k-poganinztvu, Davìda k-prekershenyu tovaruske

vernozti, Szaula k-fantlyivozti, y farizeushe y piszmoznancze k-razpinanyu iztoga nedusnoga Jesusha Ali jeli to dùh peklenzki vsze szam chini? Ne zaizto, on zvershava po lyudih, kaj szam vchiniti nemore. K-ovem ali onem mirovnem tovarushem poshilya on laslyivoga chloveka, koj z-szvojèmi lasmi nemira med nyimi zrokuje. Ovoga ali onoga, da gâ vu veri szlabi, tak mû vu ruke hiti kakvu zlocheztu knigu, koja nyegvu pobosnozt podkapa. Y gdo bi mogel vsze one nachine izpiszati, po kojeh Dùh peklenzki chloveka vu grehe zapelyati terszi sze? Zadozta je to, da, kaj on szam iz szebe vchiniti nemore, da to po oneh vchini, koji druge na gréh vabiju.

Gdo, Dragi! zmed vasz miszlil je na ovu ztrashnu iztinu? Jeli morebiti miszlili zte na nyu, kada po vashih razvuzdaneh govorenyih, koja vi od vere vodili jezte, vi pobosnozt drugeh vu szlusbi Bosji podkapali jezte? Jezte vi miszlili na nyu, kada zbantuvanomu fantlyivozt szvetuvali, ali pred lyudmi razluchne dobe neszramne zpomenke vodili jezte? Jezte vi miszlili na nyu kada po praznih obechanyih, po razvuzdaneh dersanyih drugem na zpachku bili jezte? O! zmiszlite sze visheputi iz onoga ztrashnoga *jaj*, kojega Jesush Kriztush zverhu vszeh oneh izrekel je, koji szvojega blisnyega zpachiju. *Jaj chloveku!* veli on: *po kojem zpachka dohadya, jaj nyemu! ar bolye bi bilo, de mû sze melinzki kamen na vrat obeszi, y vu glublyinu morja hiti! jaj* nyemu! (Matth. 18.) Pazite anda, da nikoga ne zpachite, y da nikoga na greh ne vabite, y ne zapelyate. Amen.

NÀVUK 38.

Od dobra vu obchinzkom, y od razluchneh fel Krépoztih.

PITANYE 1.

Kaj je dobro?

Razlàganye.

1. *Kaj vu obchinzkom dobro imenujemo.*

Kak goder vu obchinzkom vsze ono zlo imenuje sze, kaj skodi, ovak takaj vu obchinzkom vsze ono dobro zove sze, kaj haszni, kaj chloveka bolyshega y zversheneshega chini. Vrachtvo je dobro, kajti k-zdravju haszni. Jélo y pilo jeszu dobra, kajti za zdersavanye sivlenya haszniju. Ali kakgoder vsze zlo néje, kaj nam sze zlo vidi, ovak takaj néje vsze dobro, kaj nam dobro sze vidi. Razvruchenomu detetu dober sze vidi hladni napitek vode, ter vendar vu iztini néje dober, kajti razvruchenomu detetu skodi. Kaj szamo hasznili vidisze, vu iztini pako skodi, to zovemo jedno izlichno dobro. Mi moramo, Dragi! za pravem dobrem, ne pako za izlichnem hlepeti; ar pravo dobro vu iztini haszni, izlichno dobro pako vu iztini skodi.

Chlovek, kak znate, poztaje íz téla y íz dushe. Ono, kaj télu haszni, zove sze télovno dobro. Ono, kaj dùshi haszni, zove sze dùhovno dobro. Ovak jeztvine, oprava, hrana jeszu telovna dobra; kajti télu haszniju. Znanozti y krepozt pako szû duhovna dobra; kajti dushi haszniju. Mi dusni szmô sze za télovna dobra zkerbeti; ar mi moramo télo nashe, kuliko je moguche, zdersavati. Metemtoga dusha je vnogo prestimanesha, kak télo. Mi moramo anda télovna dobra puztiti kak berse ova dushi skodiju. *2. Nahadyuju sze telovna y duhovna dobra.*

Lyudi nerazmeju vszigdar, kaj dobro ali zlo je. Kulika detcza nahadyaju pohadyanye skol y vuchenye za zlo, kaj vendar dobro je. Szuprotivnem nachinom dersiju oni lenarjenye y manguvanye za dobro, kaj vendar zlo je. Ovak dersiju lyudi vnogoputi ono, kaj zlo je, za dobro, ono pako, koj dobro je, za zlo. Bog najbolye zna, kaj dobro je; ar on je vszaznajuchi. Bog hoche szamo ono, kaj dobro je; kajti on zevszema dober y szvet je. Bog takaj vu iztini nam je prepiszal, kaj vchiniti, y kaj puztiti imamo. On takaj nasz je zavezal, da nyegve prepizké naj obdersavamo, poklamkam onem, koji nyegvu rech obdersavaju, vekivechnu platchu, onem pako, koji nyegvu rech prekershuju, vekivechnu kastigu obechal je. Ovoga prepisza volye Bosje imenujemo *zapoved Bosju.* Zapoved Bosja je jeden prepisz volye Bosanzke, koj nasz zavesuje. Kaj anda zapovedi Bosjoj prizpodobno je, je dobro. *3. Kaj zapovédi Bosjoj prizpodobno je, je dobro.*

Zvunzki chini pokasuju, kakov chlovek je, y jeli sze on z-zapovedjum Bosjum szla- *4. Naski zvunzki chini viszíju od*

vredyénya nashega szerdczu. se. Ako chini nyegvi dobri jeszu, y zapovedi Bosjoj prizpodobni, tak dersimo mi chloveka za dobroga. Jeszu ovi zlochezti, y zapovedi Bosjoj szuprotivni, tak dersimo mi chloveka za zlocheztoga; y zrok nyegvih dobreh ali zlocheztih chinih je nuterno vredyènye szerdcza, ali volye; ar nagnenya volye jeszu zrok zvunzkih chinih.

5. *Krépozt je jedna pripravnozt zapovedi Bosjoj prizpodobno chiniti.* Ako chlovek pripravnozt néma poleg zapovedi Bosje chiniti, tak on visheputi falel bude, iliti zapoved Bosju prekershil. Kak berse pako pripravnozt ima poleg zapovedi Bosje chiniti, tak on takaj obchinzkem nachinom poleg ove ravnal sze bude. Ova pripravnozt poleg zapovedi Bosje chiniti, zove sze krépozt. Da krepoztni jeszmo, néje zadozta, da szamo ovoga ali unoga dobroga china poztavimo, da szamo nekada poleg zapovedi Bosje chinimo, nego mi vu vszeh poleg zapovedi Bosje chiniti moramo; onda je znamenye, da prava krepozt vu szerdczu, y da szerdcze dobro vrèdyeno je.

6. *Zverhunaravzka krépozt dobiva-sze po vlèvanyu, y povekshava sze po obvershavanyu.* Bog ztvoril je szerdcze chloveka, y ovo chizto dobro vrèdil; ovo ima vsze nagnenye y vszu prikladnozt na dobro. Metemtoga po gréhu je ovo pokvarjeno, y dobilo je nagnenye y prikladnozt na zlo. Ako mi taki iz nashih laztoviteh jakoztih y previdyenyih poleg zapovedi chinimo, tak vendar nashi ovi chini jeszu szamo naravzki, mi po oveh nam nikakvu zverhunaravzku krepozt prizkerbeti nemremo. Bog Ztvoritely szerdcz nasheh szam ovo zopet vrèditi more, y on ovo takaj vrèdyuje, kada on pri prijemanyu szveteh shakramentov z-miloztchum poszvetchujuchum

ove zverhunaravzke krepozti vu nasz vlèva, y nam takaj miloztchu poszlujuchu k-dobrem chinom podeluje. Zverhunaravzke krepozti vu nasz z-miloztchum pri prijemanyu szveteh Shakramentov vlèvaju sze. Metemtoga vi szami znate, da ako guztoputi kakvo délo zvershavamo, da vszevdily vekshu prikladnozt vu iztom delu dobivamo, ovak takaj ako visheputi z-miloztchum Bosjum dobro vchinimo y poleg zapovedi Bosje poszlujemo, vu dobrem, y vu zverhunaravzkih krepoztih vsze zmirom vekshu pripravnozt dobili budemo.

Razgovori.

1.

Kaj je vu obchinzkom dobro?

Kaj haszni vrachtvo? — Je vrachtvo dobro? Zakaj? — K-chemu je oprava? — Je oprava jedno dobro? Zakaj? — Kaj je anda vu obchinzkom dobro? — Jeli je pako vsze dobro, kaj nam dobro vidisze? — Je voda dobra? — Szmemoli anda razvrucheni piti? — Jeli razvruchenomu detetu nevidi sze voda dobra? — Zakaj vendar voda razvruchenomu detetu né dobra? -- Kak sze zove jedno takvo dobro, koje haszneti vidi sze, ter vendar skodi? — Jeli za ovakvem dobrom hlepeti moramo? — Nego za kakvem? Zakaj moramo anda za pravem dobrom hlepeti?

2.

Kaj szù telovna, kaj

Iz chesza jé szlosen chlovek? — Kak sze zove ono dobro, kojé télu haszni? —

pako duhovna dobra? Kak pako ono, kojé dushi haszni? — Jelo, oprava, kakva szû to dobra? — Znanozti y krepozti, kakva szû to dobra? — Jeli moramo nashe télo zdersavati? — Moramoli sze anda takaj za telovna dobra zkerbeti? Zakaj? — Kaj je prestimaneshe, dusha ali télo? — Ako anda dobra tela dushi skodiju, kaj moramo vchiniti? Zakaj ova puztiti.

3.

Zakaj je ono dobro, kaj zapovedi Bosjoj prizpodobno je? Jeli lyudi vszigdar razmeju, kaj vu iztini dobro je? — Jeszu navuki y pohadyanye skol hasznovita? — Kaj vendar vnoga detcza od oveh miszliju? — Je manguvanye dobro? — Za kakvo dugovanye dersiju vendar vnoga detcza manguvanye? — Za kakvo dugovanye dersiju anda lyudi visheputi ono, kaj dobro je? Ono pako kaj zlo je? — Gdo zna najbolye kaj dobro ali zlo je? Zakaj Bog? — Gdo je pako zevszema dober y szvet? Gdo more anda szamo dobro hoteti? — Je ono dobro, kaj volyi Bosjoj prizpodobno je? Zakaj? — Je nam Bog takaj prepiszal, kaj vchiniti, ali kaj besati moramo? — Y kaj je Bog onem obechal, koji nyegvoga prepisza obdersavali budu? Koji pako prekershili budu? — Jeli je anda nasz Bog takaj zavezal, da zapovedi nyegve obdersavamo? — Zakaj? — Kaj anda zapovedi Bosjoj prizpodobno je, kaj je to? Zakaj dobro?

4.

Odkud izhadyaju zlochezti y dobri chini chloveka? Jeli chini pokasuju gdo chlovek je? — Kada chini chloveka zapovedi Bosjoj prizpodobni jeszu, za koga dersimo onoga chlo-

veka? — Kaj je anda zrok dobreh y zlochezteh chinih chloveka?

5.

Kaj je krépozt?

Ako nikakvu pripravnozt némamo poleg zapovedi Bosanzke chiniti, kaj sze bude pripetilo? — Kada anda szuprot zapovedi Bosji tak lehko faleli nebudemo? — Kak sze zove ona lehkocha iliti pripravnozt poleg zapovedi Bosje chiniti? — Kaj je anda krépozt? — Koj anda vezda pokoren, chez chasz pako nepokoren je, jeli imá ovakov krépozt pokornozti? — Ali koj vezda poleg zapovedi Bosje chini, chez chasz pako ovu prekershuje, jeli ima ovakov pravu krépozt? — Gdo ima anda pravu krépozt?

6.

Kak sze zadobiva zverhunaravzka krepozt?

Gdo je szerdcze chloveka ztvoril? — Kak je Bog szerdcze chloveka pri ztvarjanyu vrédil? — Jeli iz ruk Bosjeh dohadya kaj zlocheztoga? — Kchemu je bilo ovde szerdcze chloveka nagnyeno y pripravno? — Po chem sze je pako szerdcze chloveka pokvarilo? — Kchemu je anda potlam chlovek bil nagnyen y pripraven? — Moremoli mi z-nashum laztovitum mochjum nashe pokvarjeno szerdcze vréditi? — Y ako mi z-nashum laztovitum mochjum poleg zapovedi chinimo, jeszu to zverhunaravzki chini? — Moremoli mi po naravzkih chinih zverhunaravzku krépozt zadobiti? — Gdo more szerdcze k zverhunaravzkem chinom prirediti? — Komu moramo anda nashe pokvarjeno szerdcze na popravlanye predati? — Jeli Bog nashe szerdcze vrédyuje, ako ovo nyemu predamo? —

Koje krepozti vléva on vu nasz po miloztchi poszvetchujuchi? — Pri chijem prijemanyu vléva Bog vu nasz zverhunaravzke krepozti? — Y kaj nam Bog dajé, da dobre chine zvershavati moremo? — Kak sze zove ona miloztcha, koja nam za zvershavanye vszakoga dobroga china daje sze? — Kak dobivamo anda zverhunaravzke krépozti? — Moremoli zverhunaravzke krépozti takaj povekshavati? — Kak dobivamo vekshu pripravnozt vu piszanyu, ali vu drugem kakvem dèlu? — Ako szamo retkoputi pishemo, ali dèlo kakvo zvershavamo? — Kak sze dobiva anda povekshavanye zverhunaravzkèh krepoztih?

PITANYE 8

Kaj szû krèpozti Bogoszlovzke?

Razláganye.

1. *Je vishe fel krépoztih, koje kerztchenik zvershavati mora.* Vre vam povedal jeszem, da krépozt vu obchinzkom jedna pripravnozt je, prizpodubnó zapovedi Bòsjòj vchiniti. Metemtoga zapovedih Bosjih je vishe fel. Nahadyaju sze zapovedi proti Bogu, proti nam szamem, y proti blisnyemu. Ovak takaj je vishe fel krepoztih. Nahadyaju sze Bogoszlovzke iliti Bosanzke, y ravnajuche dersanye kerztchanzko, koje kerztchenik zvershavati mora Bogoszlovzke krepozti jeszu one, koje szamoga Boga imaju za szvojega pochetnika y nagibanye.

Nahadyaju sze tri Bogoszlovzke krepozti, najmre vèra, ufanye y lyubav. Vèra kerzt-

chenika katholika je jedna od Boga vléjana krépozt, po koji on vsza za iztinzka y ztanovita dersi, koja Bog nazveztil je. Vera ima anda Boga za szvoga pochetnika y nagibanye. Vera je temely nashega ufanya, y koren nashega opravichenya; ar mi nikaj sze ne ufamo, kaj za dobro nebi zpoznali, y mi zaiztò za nikakvo oproztchenye nebi sze zkerbeli, ako ovakovô nebi sze nahadyalo. Zato veli sz, Pavel: *pravichni sive iz vere*, (Rom. 1.) tojezt, on predi dersi vsza za iztinita, koja Bog vchiniti ali oztaviti zapovedal je, y ravna sze poleg toga vu vszeh chinih szvojeh. *2. Véra kerztchanzka je jedna Bogoszlovzka krépozt.*

Ufanye kerztchanzko je jedna od Boga vlèvana krêpozt, z-kojum vsza tverdno od Boga chakamo, koja nam obechal je. Mi ufamo sze zato vu Boga, kajti on vszamoguchi, neizmerno dober y veren je. Ufanye kerztchanzko ima anda Boga za pochetnika y nagibanye. Ovo ufanye zlehkoti nam vsze teskoche, batrive nasz vu nevolyi, podise nasz, ako breme grèhov nasz tischi, y vchini, da od szvetlozti zemelzkeh dobreh ne zaszlepimo sze, y ovem szerdcze neprikasemo. *3. Ufanye kerztchanzko je jedna Bogoszlovzka krépozt.*

Lyubav kerzchanzka je jedna od Boga vlèvana krépozt, po koji mi Boga zbog nyega szamoga, blisnyega pako zbog Boga lyubimo. Mi lyubimo Boga; kajti on szam vu szebi najvekshe dobro je. Lyubav ima anda Boga za pochetnika y nagibanye. Ova krépozt je prestimanesha nego vèra y ufanye. Ar vu nebu vèra preztaje, ovde dersimo mi vre vsza za iztinita zato, kajti ova vidimo. Ufanye preztaje vu nèbu, ar onda vre imamo, kaj sze ufali jeszmo; y kaj vre imamo, toga vishe *4. Lyubav kerztchanzka je jedna Bogoszlovzka krepozt.*

ufati sze nemremo. Ali lyubav Boga oztaje vu nèbu, dapache czela blasenozt néba poztavlyena je vu zpoznanyu y lyubavi Boga. Zato veli sz. Pavel. (1. Cor. 13.) *vezda pako* (najmre vu ovem sivlenyu) *oztaje vèra, ufanye, lyubav, ova troja; ali lyubav je najvekshe med nyimi;* kajti najmre y vu drugem sivlenyu oztaje.

5. Chlovek je dusen zvershavati ove tri Bogoszlovzkeo krépozti.

Chlovek je dusen zvershavati tri bogoszlovzke krépozti; ar Bog odperto je zapovedal, da vu nyega verujemo, vu nyega sze ufamo, y nyega lyubimo. Chlovek pako je dusen vszaku zapoved izpuniti, kak berse ovu zpuniti more. *Pervich* szmô dusni zvershavati ove tri Bogoszlovzke krépozti, kak naj pervo k-vsivanyu ràzuma dojdemo. *Drugoch* dusni szmô nye zvershavati visheputi vu sivlényu; ar mi czelo sivlenye imamo zato, da Boga postujemo; mi moramo anda visheputi vu sivlenyu Boga postuvati. Bog pako navlaztito po véri, ufanyu y lyubavi postuje sze. Oszebito moramo ove tri Bogoszlovzke krépozti po nedelyah y szvetkih zvershavati, ar ovi poztavlyeni jeszu zato, da Boga postujemo. *Trejtich* moramo ove tri Bogoszlovzke krépozti zvershavati vu vremenu velikoga zkushavanya proti ovem trem krépoztjam. Nevèrnozti szuprotztavlya sze véra, zdvojnozti ufanye, odurjavanyu lyubav. Pri zkushavanyu nevérnozti moramo anda véru, pri zkushavanya zdvojnozti, ufanye pri zkushavanyu odurjavanya, y kakvoga goder greha lyubav zvershavati. Zadnich jeszmo mi na szmertni poztelyi nashemu zadnyemu czilyu y konczu naj blisnyeshi, y ravno ovde szû zkushavanya najjaksha. Mi

moramo anda *chertertich* ove tri Bogoszlovzke krépozti zvershavati vu pogibelyi, y na konczu sivlenya.

Razgovori.

1.

Proti komu imamo mi zapovedi? — Szamo proti Bogu? — Jeli je anda vishe felih zapovedih? — Jeli je anda takaj vech felih krépoztih, koje kerztchenik zvershavati mora? — Zakaj? — Koje szû fele krépoztih, koje kerztchenik zvershavati mora? — Kaj szû krépozti bogoszlovzke? *Jeli je vech felih krepoztih koje kerztchenik zvershavati mora?*

2.

Koje szû krépozti bogoszlovzke? — Kaj je véra? — Zakaj verujemo vu Boga? — Koga íma anda vera za szvoga pochetnika y nagibanye? — Zakaj je anda véra jedna bogoszlovzka krépozt? — Ako ti neverujesh da jedno vekivechno sivlenye nahadya sze, jeli budesh ovo ufal sze? — Kaj je anda temely nashega ufanya? — Jeli szc ti budesh terszil opravichiti sze, ako ti nikakvo opravichenye neverujesh? — Kaj je anda koren nashega opravichenya? — Jeli ti znash zakaj sz. Pavel veli: *Pravichni od vére sive*? Ako prapichni to nebi veruval, kaj Bog veli, jeli bi on poleg toga sivel? — Poleg chesza ravna sze pravichni vu chinih szvojih? — Zakaj veli anda sz. Pavel. Pravichni od vére sive? — *Je véra kerztchanzka jedna bogoszlovzka krépost?*

3.

Kaj je ufanye kerztchanzko? — Zakaj sze ufamo vu Boga? — Koga imá anda ufanye kerztchanzko za szvojega pochetnika y *Je ufanye kerztchanzko jedna bo-*

goszlovzka krépozt? nagibanye? — Je ufanye kerztchanzko jedna bogoszlovzka krépozt? — Zakaj? — Kak sze tebi délo vidi, ako sze plache nadjash? — Je ufanye polehchicza za obtershenoga? — Kaj nasz anda vu szuprotivchini batrive? — Jeli sze greshnik obatrive, ako sze oproztchenya ufa?

4.

Je lyubav kerztchanzka krépozt? Kaj je lyubav kerztchanzka? — Zakaj lyubimo Boga? — Koga ima lyubav za szvoga pochetnika y nagibanye? Je lyubav kerztchanzka jedna bogoszlovzka krépozt? — Zakaj? — Kada kakvo dugovanye szami vidimo, jeli znamenuje to veruvati? — Gde vidimo Boga kak on vu szebi je? — Jeli véra vu nebu oztaje? — Zakaj ne? — Jeli sze mi ono ufamo, kaj mi vre imamo? — Ali jeli vre vsze vu nebu imamo? — Jeli oztaje ufanye vu nebu? — Zakaj ne? — Vu chem ztoji pako blasenozt izebraneh? — Vu chijem zpoznanyu y lyubavi? — Jeli oztaje pako lyubav vu nebu? — Kaj je anda prestimaneshe, lyubav ali véra y ufanye? — Zakaj lyubav?

5.

Jeli je chlovek dusen zvershavati ove krépozti bogoszlovzke? Jeli je chlovek dusen zvershavati ove tri krépozti bogoszlovzke? — Gdo je zapovedal, da naj vérujemo, da sze naj ufamo, da naj lyubimo? — Zakaj szmô anda dusni zvershavati ove tri krépozti bogoszlovzke? — Jeli szmô dusni vszaku zapoved izpuniti, kak berse ovu izpuniti moremo? — Kada je chlovek oszebujno dusen zvershavati ove tri bogoszlovzke krépozti?

PITANYE 8.

Kaj szû krépozti ravnajuche dersanye kerztchanzko?

Razláganye.

Dersanya jeszu dobrovolyni chini-chloveka, koji poleg prepisza zapovedi bivaju. Ovak v. p. vuchiti sze, moliti, poszluvati jeszu chini koji na dersanye zpadaju; kajti ovi chini od nashe szlobodne volye visziju. Szuprotivnem nachinom szenya, obhadyanye kervi po nashih silah, prekuhavanye jeztvin vu nashem seludczu, nészu chini, koji na dersanye zpadaju, ar ovi chini od nashe szlobodne volye ne visziju. Krépozti ravnajuche dersanye jeszu szamo one, po kojeh dersanye kerztchanzko tak naredyuje sze, da Bogu drago, y povolyno poztane. Vishe je fel krépoztih ravnajucheh dersanye kerztchanzko; ja metemtoga szamo glavne krépozti zmed oveh vam raztolnachiti hochu, y oveh jeszu chetiri: 1. Razbornozt 2. Mertuchlyivozt. 3. Pravicza. 4. Jakozt. *1. Nahadyaju sze krépozti ravnajuche dersanye kerztchanzko.*

Vù obchinzkem je razboren on, koj prikladne nachine izbira, da czilya zadobi. Metemtoga néje vszaka razbornozt jedna kerztchanzka razbornozt. Koj szamo za telovna dobra prikladne nachine izbira, on ima szamo telovnu razbornozt. Ovak v. p. je telovnem nachinom razboren on, koj po làsih y vkanlyivoztih obogateti, ali po zkazlyivozti *2. Kerztchanzka razbornozt.*

y prilizavanyu prestimanye szebi prizkerbeti terszi sze. Telovna razbornozt iliti *razbornozt ovoga szvéta je ludozt y bedaztocha pri Bogu* (1. Cor. 3.) Szamo on je kerztchanzki razboren koj za zvelichenye najprikladneshe y najbolyshe nachine poprijemlye, ter ona besi, koja zadoblenye ovoga prechiti moreju. Koj anda marlyvivo moli, szvěte Shakramente pobosno prijemlye, duhovne knige chteje y zpodobne dobre chine poztavlya, on je kerztchanzki razborén; ar ovo jeszu szami prikladni nachini za zvelichenye. Ovu razbornozt imati zapoveda nam Zvelichitely govorechi: *Budite mudri, kakti kache.* (Matth. 10.) Kacha z-czelem télom zakriva glavu, y ische ovu zachuvati, kajti ona najprestimanesha ztran tela je. Ravno ovak hoche Kriztush, da y mi vsze nachine poprimemo, da zvelichenye dushe nam zachuvamo; kajti ovo najprestimaneshe je.

3. *Kerztchanzka mertuchlyivozt.*

Mertuchlyiv vu obchinzkem je on, koj dugovanye z-mèrum, tojezt: niti premalo, niti prevech nepotrebuje. Kerztchenik nemora szamo jeztvine, nego y vszeh vremeniteh z-merum vsivati sze; oszebito pako mora on nezredno nagnenye na gréh ztegnuti. Kerztchanzka mertuchlyivozt je anda krépozt, koja vu greshniku nezredna na grehe nagnenya preoblada, y vremeniteh dugovany vsivanye szamo razlosno dopuztcha. Prez mertuchlyivozti preztaje izta krépozt Ako chlovek prevech veruje, tak opada vu ludovérnozt, ako pako premalo véruje, tak poztaje nevernik. Ako sze prevech ufa, tak poztane prevzeten, ako sze premalo ufa, tak opada vu zdvojnozt. Je

chlovek prevech dareslyiv, tak je razszipnik; ako premalo dàje, tak je zkùp. Y ovak biva z-vszemi krépoztjami. Kada anda y izta krépozt prez mère obztati nemre, tak vre lehko prevideti morete, kulika zglavna krépozt mertuchlyivozt kerztchanzka je.

Pravichen je on, koj vszakomu y szlednyemu nyegvo daje y puztcha. Metemtoga Kerztchenik neterszi sze szamo blisnyemu, nego oszebito Bogu dati, kaj nyegvo je. Kerztchanzka pravicza je anda krépozt, z-kojum kerztchenik zvershava ona, koja Bogu y blisnyemu dusen je. Od ovud szledi, da kerztchanzka pravicza vsze krépozti vu szebi zadersava; ar mi szmô dusni Bogu pokorni biti, y vsze nyegve zapovedi zpuniti. Kada anda pravichni pripraven je vsze izpuniti koja Bogu dusen je, tak je on takaj pripraven, vsze zapovedi Bosje izpuniti. Kerztchanzka pravicza zadersava anda vsze krépozti vu szebi. *4. Kerzchanzka pravicza.*

Jak je zadnich on, koj dobro, nepazech na vsze prechke y teskoche, zvershava. Metemtoga néje vszaka jakozt jedna kerztchanzka jakozt Koj iz oholnozti, zbog penez, ali zbog postenya, koje od lyudih zadobiva, teskoche podnasha, on, iztina je, je jak, ali on né kerztchanzki jak Kerztchanzka jakozt je krépozt, z-kojum kerztchenik iz lyubavi Boga dobro, nepazech, y nemarajuch za vsze prechke, y teskoche, naszleduje, raishi takaj vsza preterpi, dapache imetek, y sivlenye pogubi, kak proti zapovedi Bosjoj kaj vchini. Szvéti mucheniki nepazechi na vsze muke, y szmert, vendar véru kerztchanzku valuvali jeszu, oni bilí szù anda kerztchanzko jaki. Ja *5. Kerzchanzka jakozt.*

znam, moji Dragi! vam visheputi tesko sze vídi moliti, pokornem biti, od drugeh oszmehavati sze, etc. Ako metemtoga ova iz lyubavi proti Bogu podnashate, tak ztê kerztchanzko jaki. Kerztchanzka jakozt je jedna glavna krépozt, kajti zkorom pri vszeh krépoztih teskoche spasujemo, koje prez jakozti preobladati nemremo.

Razgovori.

1.

Kaj szù krépozti ravnajuche dersanye kerztchanzko?

Je szenya jeden dobrovolyni chin? — Jeli anda szenya na dersanye zpada? Zakaj ne? — Je pako molitva jeden dobrovolyni chin? — Jeli anda molitva na dersanye zpada? — Zakaj? — Kaj szû krépozti ravnajuche dersanye kerztchanzko? — Jeli je vishe takvih krépoztih? — Koje szû zmed krépoztih ravnajucheh dersanye kerztchanzko glavne krépozti?

2.

Gdo je kerztchanzki razboren?

Gdo je vu obchinzkem razboren? — V. p. ako gdo z-vodum bi hotel na papiru piszati, bili ovakov bil razboren? — Je pako vszaka razbornozt jedna kerzchanzka razbornozt? — Jeli vkanlyivozt haszni za peneze zpravlyati? — Je vkanlyivecz razboren? — Je ali on kerztchanzki razboren? — Zakaj ne? — Je vkanlyivozt za dushno zvelichenye hasznovita? — Nego kakva je to razbornozt? Zakaj telovna? — Kaj veli pako sz. piszmo

od telovne razbornozti? — Je ona takaj pri Bogu razbornozt? — Koj je anda kerztchanzki razboren? — Kada anda pobosno molimo jeszmo onda kerztchanzki razborni? — Zakaj? — Jé molitva prikladni chin za zvelichenye? — Kada anda Kriztush veli: Budite vpametni, kakti kache, na kakvu razbornozt nasz opominya? — Kaj chini kacha za obchuvati glavu szvoju? Koja je najprestimanesha ztran chloveka? — Kaj je anda prestimaneshe, zvelichenye dushe ali tela? — Zakaj opominya anda nasz Kriztush na kerztchanzku razbornozt?

3.

Gdo je mertuchlyiv? — Koj prez mère sive? — Koj prevech jé, jeli ovakov mertuchlyiv? — Y koj premalo jé, jeli ovakov poleg mère sive? — Gdo anda vu kakvem dugovanyu mèru dersi? — Jeli mora kerztchenik szamo jeztvine z-mèrum potrebuvati? — Kaj mora Kerztchenik navlaztito ztegnuti? — Jeli nedohadyaju vszi gréhi iz nasheh zléh nagnenyih? — Gdo je anda kerztchanzki razboren Kaj moramo anda ztegnuti? Kaj z-mèrum potrebuvati? — Jeszmoli dareslyivi, kada prevech dajemo? Nego? — Jeszmo dareslyivi, kada premalo dajemo? Nego? — Moreli krépozt prez mère obztati? — Je mertuchlyîvozt jedna glavna krépozt? Zakaj? — *Gdo je kerchanzki mertuchlyiv?*

4.

Gdo je pravichen? — Kada ti komu nyegvo vzimlyesh, jeszi ti pravichen? — Ali kada ti komu nyegvo ne dash, jeszi ti pravichen? *Gdo je kerztchanzki pravichen?*

Jeli sze kerztchenik szamo terszi blisnyemu nyegvo dati? Nego komu navlaztito? — Gdo je anda kerztchanzki pravichen? — Jeszmoli mi dusni Bogu podlositi sze? — Jeszmoli dusni vsze nyegve zapovedi izpuniti? — Jeli je pravichni pripraven vsze zapovedi Bosje izpuniti? — Koje krépozti zadersava anda pravicza kerztchanzka vu szebi? Zakaj vsze krépozti?

5.

Gdo je kerztchanzki jak?

Koj dobro szamo onda zvershava, kada nikakve teskoche ali prechke nenahadya je ovakov jak? — Gdo je anda jak? — Je vszaka jakozt jedna kerztchanzka jakozt? Koj iz ohólnozti terpi, je ovakov jak? — Ali koj zarad vremenitoga dobichka teskoche podnasha, je ovakov kerztchanzki jak? — Iz kakve lyubavi podnasha Kerztchenik teskoche? — Gdo je anda kerztchanzki jak? — Jeli szù sze mucheniki dali od valuvanya vére odvernuti? — Iz kakve lyubavi valuvali szû sz. mucheniki véru nepazechi na vsze muke? — Jeszuli anda bili jaki? — Zakaj? — Jeli je pokornozt vszigdar lehka? — Y ako nepazechi na vsze teskoche, vendar iz lyubavi proti Bogu vszigdar nasz pokorne izkasujemo, kaj po tom pokasujemo? — Jeli néma zkorom vszaka krépozt szvoje teskoche? — Budemoli druge krépozti prez jakozti zvershavali? — Je jakozt jedna glavna krépozt? — Zakaj? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Shalamon je pelda pravichnozti.

Chujte, Dragi! na konczu danashnyega podvuchanya odichenu pripovezt od kralya Shalamona. Shalamon vu peldih naj vam pokase, kaj *pravichnozt* je. Kak berse on po szmerti szvôga Otcza Davida na ztoliczu kralyevzku Izraela bi bil ztupil, tak tęrszil sze je taki dati Bogu, koja Bosja, y blisnyemu, koja nyegva jeszu. Na viszini Gibeona alduje on Bogu najpovolyneshega aldova, y z-pobosnoztjum zdigava on ruke szvoje proti Bogu, y proszi nyega za dar mudrozti, da podlosnike szvoje vu pravichnozti szuditi bude mogel. Vu Jeruzalemu ztupluje on pred skrinyu mira Bosjega, ter zahvaluje Bogu vu nazochnozti lyudztva za nyemu podelenu izvishenozt, y oztale dàre. Na gori Moria dokancha on zidanye zmosne Czirkve, koju Bog nyegvomu Otczu Davidu podignuti zapovedal bil je. Na kolenih szvojeh klechi on pred kralyem y Gozponom vszeh pukov, y proszi za miloztchu, oproztchenye y pomoch vu vszeh potrebochah y szuprotivchinah za sze, y za szvoje lyudztvo z-odpertom glaszom. Y nut z-kulikum dopadnoztjum prijemlye Bog molitvu szvôga szluge vu Czirkvi! jeden szvetli oblak napunil je czelo ztanye, y izto velichanztvo Bosje ztupluje vu ovo, ter tverdno obechuje, da ochi y vuha na molitvu onoga, koj ovde molil bude, vszigdar odperta budeju.

Kak goder pako Shalamon Bogu dal je, kaj nyemu dusen bil je, ovak dal je takaj blisnyemu, kaj ovomu dusen bil je. Vre pochetka szvôga kralyuvanya vchinil je Shalamon ztem, da on poglavare oneh, koji sze josche proti Otczu nyegvomu Davidu podignuli bili jeszu, zkonchati dal je; niti jedenput laztovitomu szvômu bratu Adoniashu oproztil néje. Szuprot zvunzkem nepriatelyom szegurne vchinil je on dersave szvoje po

tom, da sze z-drugemi kralyi zjedinil je. Nyegvi podlosniki vsivali szû sze najlepshega mira; hmanyi, derhtali szû pred nyim, nedusni pako veszelili szû sze; ar vszi zpazili szû, da kraly nyihov kip Bosanztva na zemlyi, y pelda pravichnozti je.

Vuchimo sze, Dragi! od ovoga Kralya takaj pravichni biti. Zpunimo vszigdar ono, kaj Bogu y blisnyemu dusni jeszmo. Molimo Boga y vklanyajmo sze nyemu, prestimavajmo y lyubimo nyega zverhu vszega. Vputimo sze, da vsza, koja imamo, od nyegve mochi y dobrote dohadyaju. Vu vszeh nasheh potrebochah vu nyega sze zaufajmo, y tverdno sze ufajmo, da on nashe molitve poszluhnul, y szvoja obechanya izpunil bude. Ali takaj vszakomu chloveku prez razluke ztalisha vsze dobro privuschimo, y vchinimo. Ako predpoztavleni, Roditelyi ali Poglavari jeszmo, tak krivcze kastigujmo, nedusnozt pako branimo. Potrebnem pomorimo y prizkochimo. Vszakomu z-dobrum peldum szvetimo, bludne z-krotkochum na pravi put dopelajmo, y za vsze Boga molimo. O szrechne nasz, ako na takov nachin terszili sze budemo, Bogu dati, kaj Bosje je, y blisnyemu, kaj nyegvo je; kulika Bogu dopadna krepozt bude onda pravichnozt nasha! Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Stefan iz lyubavi proti Bogu podneszel je zmert.

Poklamkam Jesush Kriztush vu nebo bi bil zaztupil, tak nahadyalo sze je vsze zmirom vishe lyudih, koji vu nyega veruvali, y koji tak siveli jeszu, kak on navuchal je; nekoji metemtoga oztali szû vu szvoji blu-

dnozti y hmanyochi, ter poztavlyali szû prechke, iz kojeh szî vérni nikaj chinili nészu. Med oztalemi bil je ztanoviti Levita Stefan, kojega tverdokorni sidovi jako odurjavali jeszu. O! kak rad bi bil on videl, da oni vu Jesusha bi bili véruvali! Kulika dobra vchinil je on íz ovoga czilya! Kuliku zkerb noszil je on za vdove y szirote! Ali vsze zahman. Oni nészu radi nyega chuli od Jesusha na krisu mertvoga, y trejti dan od mertvih goréztajuchega govoriti. Oni zapovedali szû nyemu muchati, ali on vszevdily je govoril y prodekuval; oni dopelyali szû nyega najzadnich pred szvoje poglavarztvo, pogodili krive szvedoke, koji izrekli jeszu: da *ov chlovek vszevdily blazni szuprot szvètomu meztu*, najmre szuprot Czirkvi y zakonu. (Actor. 6 v 13.) Vszi koji vu zpravischu szedeli jeszu, szerdito gledeli szû na obtusenoga Stefana, y veliki aldovnik rekel je nyemu: Jeli sze dugovanye tak ima? jeli je iztina, da ti szuprot Czírkvi y zakonu blaznish? Onda podignul je Stefan glasza szvoga, zpochitaval nyim nyihovu tverdokornozt, ozval nye izdavcze y vmoritelye nedusnoga Jesusha, pogledel proti nebu, videl zmosnozt Bosanzku, y Jesusha na deszniczi Bosji. Metemtoga sidovi pri ovem govorenyu Stefana zatisznuli szû vùha szvoja, skripali z-zubmi, navalili na nyega, izpelali gâ iz varasha, ztergnuli oprave íz nyega, obkolili nyega, y pocheli gâ kamenuvati.

Kak boli puna ova y za ovoga szvetoga chloveka bila jeszu, tak vendar íz lyubavi proti Jesushu podneszel je ova z-neizpiszlyivum terplyivnoztjum, prez da jednu rech szuprot bi bil govoril. Dapache on vchinil je josche vishe, on opal je na kolena, podignul ruke szvoje proti nebu, y krichal k-Jesushu, kojega pri odpertom nebu videl je, z-velikem glaszom: *Gozpone Jesush! primi dushu moju!* Tebi ovu predajem, kak ti nyu vuvmirajuchi na krisu vu ruke Otcza tvoga predal

jeszi: y na konczu môga sívlenya, o! dopuzti mî szamo jednu proshnyu, daj da nepriatelyi moji od szvoje nevérnozti odztupiju, *nevzemi nyim szmert moju za grêh.* (Actor. 7. v 49.) Nego daj nyim miloztchu, da szvoju bludnozt zpoznaju, za szvoju hmanyochu sze posaluju, y k-tvojemu zakonu sze pridrusiju. Ovo, Dragi! bile szû zadnye rechi Stefana, ar od kamenya pokrit opal je na zemlyu, y vumerl.

Gdo nevidi zmed nasz vu ovem szvètem mucheniku onu Bogu dopadnu krépozt jakozti? Gdo ne vidì zajedno dusnozt, koja y nasz vese, da iz lyubavi proti Bogu, nepazechi na vsze prechke y teskoche, dobro poprimemo y izpunimo? Gdo ne vidi dusnozt, takaj rajshi vsza podnezti, dapache vsza vremenita y izto sivlenye zgubiti, kak proti zapovedi Bosanzki chiniti? O! budimo anda jaki vu véri, szuprotztavimo sze szercheno vszem onem, koji nam vezda vu véri, vezda vu zvershavanyu krépoztih prechke poztaviti tersziju sze, szuprotztavimo sze nyim poleg pelde sz. Stefana, zametavajmo nyihove krivichne szude, terplyivno podnashajmo nyihove blaznozti! Budimo pripravni, rajshi vsza zgubiti, kak nashoj véri y nashemu kerztchanzkomu zakonu znevériti sze. Jesush, kojega Stefan na deszniczi Bosji videl je, bude takaj jednoch placha ztalnozti y jakozti nashe vu nebu. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zvershavanye tréh bogoszlovzkeh krépoztih je Bogu najpovolynesha, kerztcheniku pako najhasznovitesha pobosnozt.

Guzteshe zvershavanye tréh bogoszlovzkeh krépo-ztih, Dragi! je Bogu najpovolyneshi chin; ar kulikoga

aldova vchinimo mi Bogu po zvershavanyu oveh. Vre szvèti Pavel imenuje Véru jednoga aldova razuma, kojega kerztchenik nepreszesnoj iztini y modrozti chini, kada on razuma szvôga Bosanzkoj rechi z-vszum poniznoztjum podlase. Ne menye je takaj ufanya jeden Aldov volye, kojega kerztchenik nepreszesnoj dobroti, mochi y vérnozti chini, kada on szvoju volyu bosanzkem obechanyam prez ztraha, prez dvojnozti podlase, y vsza ona z-sivum y nepremenlyivum zaufanoztjum zadobiti ufa sze, koja Bog kakti nepreszesna dobrota, moch y vérnozt obechal je, y szamo zato zadobiti ufa sze, kajti Bog vszamoguchi, véren, neizmerno dober y miloszerden je. Lyubav zadnich je med ovemi tremi najvekshi Aldov, po kojem kerztchenik Bogu télo y dushu z-vszemi nyihovemi prikladnoztjami y krépoztjami, z vszemi nyihovemi nagnenyi y poselenyi alduje y szamo zato alduje, kajti on neizmerno zvershen, y vsze lyubavi vréden je. Miszlite szî vezda szami, jeli koja Bogu povolynesha pobosnozt nahadyati sze more, kak guzteshe zvershavanye tréh bogoszlovzkeh krépoztih?

Ravno ovo zvershavanye je takaj jeden za nasz najhasznoviteshi chin; ar kaj je moguchneshega, da sze vu vnogoverztneh szuprotivchinah y zkushavanyih ovoga sivlenya vu krépozti ztalne obdersimo, kak siva véra vu jednoga Boga, kojega providnozt od jednoga do drugoga koncza szvéta pretese sze? — Kak sivo ufanye vu jednoga Boga, koj nasz po dokonchaneh traplenyih y zkushavanyih oveh vrémen z-neizgovorlyivemi dobri naplachal bude, koja josche nijedno oko videlo, nijedno vuho chulo, y nijeden ràzum chlovechanzki z-pametjum doszegel néje! Kak zadnich lyubav jednoga Boga, kojega mi íz czeloga szerdcza y zverhu vszega kakti najvekshe dobro lyubimo? O! ovo zvershavanye oveh treh krépoztih je najbolshi nachin, da sze vu vszeh

szuprotivchinah obatrivemo, y vu vszeh zkushavanyih objachimo.

Marlyivi anda budimo, Dragi! vu zvershavanyu oveh tréh bogoszlovzkeh krépoztih! nepuztimo nijednoga dneva prehadyati, vu kojem ove krepozti nebi zvershavali; ar zvershavanye oveh, je Bogu najpovolyneshi nam pako najhasznoviteshi chin. Y onda, kada jednoch nam zadnya vura priblisavala sze bude, o kak lehko bude sze nam zvershavanye oveh izteh krépoztih videlo? kak jako bude ovo nasz z-Bogom zjedinilo? Naj sze pripeti, da morebiti onda zbog szlaboche téla nashega, y zbog velikoche boli duge molitve, y druge Bogu povolyne chine zvershavati nebudemo mogli, tak vendar vu szerdczu budemo rechi mogli: Ja verujem vu te, o vekivechna iztina! ja ufam sze vu te, o nepreszesna miloszerdnozt! ja lyubim tebe zverhu vszega, o najvekshe dobro! y ovo, kulika blasena batrivozt, kuliki vugodni mir szerdcza, kuliko zviralische noveh zaszlusbih za nasz bude? Amen.

NÁVUK 39.

Od Krépoztih zmed kojeh Jesush Kriztush nekoje kakti dusnozti, nekoje kakti blasenozti ochituval je.

PITANYE 1.

Koje szû dùsnozti one, koje Kriztush Jesush oszebujno zapovedal je?

Razláganye.

Perva dùsnozt, koju Jesush Kriztush oszebujno zapovedal je, je: *da mî najpervich kralyeztvo Bosje, y praviczu nyegvu ischemo. Ischite najpervich kralyeztvo Bosje, y praviczu nyegove.* (Matth. 6.) Znam, da vre visheputi putnike videli jezte. Pravi putnik najpervich czilya y koncza szvôga putuvanya pred ochmi imati mora. Ako taki nyemu na putu nekoja mezta ali nekoje ztvari dopadneju sze, tak vendar od oveh prechke szî poztaviti dal nebude, nego on vsze zmirom dalye dozpeti terszil sze bude. On obzkerbel sze bude z-vszem potrebnem na putu, y puztil bude vsza, koja nyemu teska poztati, ali nyega od napreduvanya zdersavati bi mogla. On vu- *1. Perva dusnozt.*

gibal sze bude vszem zabludnem putem, y terszil sze bude poprijeti najbliseshega; ako y josh tak nevugoden bi bil. Nut, Dragi! mi szmô putniki, nebo je nash Czily, kam putujemo. Zemlya je mezto nashega putuvanya. Vezdashno sìvlenye je vréme putuvanya. Zato veli Kriztush, da najpervich kralyeztvo Bosje naj ischemo, da k-zemlyi sze naj nevesemo, da vsza, koja nasz zbluditi, ali odvernuti bi mogla, naj zahitavamo, y da najbliseshega puta, najmre krépozti y pravichnozti naj poischemo.

2. Druga dùsnozt.

Druga dùsnozt, koju nam Jesush Kriztush zapovedal je, je *zatajiti szamoga szebe. Koj mene hoche naszleduvati, naj zataji szamoga szebe.* (Matth. 16.) Szebe szamoga zatajiti znamenuje szvoja hman nagnenya y poselenya vmarjati, vtishiti. Nikaj nasz tak jako nezdersava od dobra, kak zla nagnenya. Vishe puti bi morali vuchiti sze, delati, moliti, ali lenozt nasz zdersava. Vishe puti bi morali ponizni, krotki, povdani biti; ali oholnozt nam to prechi. Ovak iz druge ztrani, nikaj nasz na zlo ne giblye tak kak nasha nezredna poselenya. Zakaj blaznimo, y obshanujemo tuliko puti blisnyega nashega? Szerditozt nasz na to giblye. Zakaj ogovarjamo vishe puti blisnyega nashega? Jal nasz na to giblye. Kada anda nikaj nasz tak jako od dobra neodvracha, y na zlo giblye, kak nasha nezredna poselenya, tak Kriztush pravo je imal, kada nam za dùsnozt je vchinil, da nasz szame naj zatajimo.

3. Trejta dùsnozt.

Trejta dùsnozt koju nam Jesush Kriztush zapovedal je, je, *noszititi krisa szvojega. Koj*

mene hoche naszleduvati, naj zataji szamoga szebe, y naj vzeme krisa szvojega na sze. (Matth. 16.) Pod imenom krisa razmevaju sze vsze szuprotivchine y teskoche. Néje zkorom nijednoga chloveka prez szuprotivchin, prez krisa. Vezda pripetcha sze neszrecha pri nashih polyih, hisah, blagu y drugeh ztvarih. Vezda navaliju na nasz zlochezti jeziki, ogovori y pregoni. Vezda pohadyaju nasz betegi. Vezda bantuju nasz nemirni y szvadlyivi lyudi z-kojemi siveti moramo. Vezda pomenkaju nam razveszelenya, koja szî selimo. Y ovak nahadyaju sze jezera teskoch, koje nasz neizmerno trapiju. Iztina je, nijeden chlovek zpodobna szam szi nalosil, y poizkal nebude; kada pako ova na nasz navaliju; y mi ovem vugnuti sze nemremo, onda moramo ova dragovolyno y z-terplyivnoztjum nosziti, ne pako po greshnih nachinih od nasz odvernuti.

4. *Cheterta důsnozt.*

Cheterta důsnozt, koju nam Jesush Kriztush zapovedal je, je *naszleduvati Kriztusha. Koj mene hoche naszleduvati, naj zataji szamoga szebe, naj vzeme krisa szvojega na sze, y naj naszleduje mene.* (Matth. 16) Tak je, moji Dragi! ako Jesushu Kriztushu vu nebo szleduvati hochemo, tak moramo takaj nyegvo sívlenye na zemlyi naszleduvati; ar po tom doshel je on vu nebo. Pelda vishe vchini pri nami nego réchi. Moreli pako koja zvershenesha pelda krépozti biti, kak Jesush Kriztush bil je, kojega izti glasz Otcza za peldu napervoztavil je, kada pri kerztu Jesusha Kriztusha íz oblakov krichal je: *Ovo je szin moj predragi, vu kojem szém*

sze vdobrovolyil, *ovoga posztuhnote.* (Matth. 3.) Vuchenik iztina je, nevchini taki szlovu kakvu tak lépu, kak Navuchitely; ali ravno zato mora on szlovu navuchitelya vishe puti pogledati, y ovu napraviti tersziti sze, drugach chinechi bi pokazal, da nikakvo veszelje k-piszanyu néma. Ravno ovak, akoprem tak krépoztni nészmo, niti poztati nemremo, kak ovo Jesush Kriztush bil je, tak moramo vendar nyegve krépozti visheputi premishlyavati, y ovakve naszleduvati tersziti sze; ar drugach chinechi bi pokazali, da nikakvo veszelje za krépozt nemamo.

5. Peta dùsnozt. Peta dùsnozt, koju nam Jesush Kriztush zapovedal je, je, *biti krotkomu y poniznomu. Vuchite sze od mene*, veli Kriztush, (Matth. 11.) *kajti ja vu szerdczu jészem krotek*, *y ponizen.* Krotek je on, koj sze ne szerdi, y od kojega réchi szerditozti nechuju sze. Ponizen je on, koj zverhu drugeh sze ne izvishuje, niti sze z-nyimi za pervo mezto ne bori. Vi vre znate, koja zla íz szerditozti y íz gizdozti vu szvet dohadyaju. (Nàvuk 36. Pit. 1.) zato opominya nasz Kriztush, da krotki y ponizni naj budemo, ar ova za zvershenozt szerdcza, y za obchinzki mir potrebna jeszu. On szam napervoztavlya szebe za peldu, kajti sze navlaztito vu ovéh dveh krépoztih izkazal je. Kak krotek bil je on, kada na vsza zpochitavanya farizeushev naj priatelzkeshe odgovarjal je? Kak ponizen bil je on, kada pobegel y zkrival sze je, poklamkam nyega zbog nyegvih velikeh chinih za kralya poztaviti bi bili hoteli?

Shezta dùsnozt, koju nam Jesush Kriztush zapovedal je, je, *nepriatelye lyubiti, dobrochiniti onem, koji naśz odurjavaju, moliti za zbantujuche, y preganyajuche nasz.* Ovu dùsnozt nalosil je nam Kriztush z-odpertemi rechmi, govorechi: *lyubite nepriatelye vashe, chinite dobro onem, koji vasz odurjavaju, y molete za one, koje vasz preganyaju, y obshanyuju, da budete szini Otcza vashega, koj je na nebèszih: koj chini szvoje szuncze iziti zverhu dobreh, y hmanyeh, y desdya zpuztcha zverhu pravichneh, y krivichneh.* (Matth. 5.) Mir y szrécha med lyudmi szamo onda povekshava sze, ako med szobum priatelyi jeszu. Metemtoga szamo po lyubavi poztaju nepriatelyi mèd szobum priatelyi. Zato je Kriztush lyubav nepriatelyov za dusnozt nalosil. Ako szamo nashu bratju y nashe priatelye pozdravili budemo, tak kàkkti kerztcheniki nechinimo vishe, nego y poganini chiniju; kada vendar kaktî kerztcheniki Jesusha Kriztusha nashega pochetnika, koj josche na krisu viszechi za szvoje nepriatelye molil, y nashega Otcza koj na nebu je, koj takaj zverhu krivichneh szuncze y desdya zpuscha, naszleduvati moramo. *6. Shezta dùsnozt.*

Razgovori.

1.

Jeli sze nahadyaju dùsnozti, koje Jesush Kriztush oszebujno zapovedal je? — Koja je perva dusnozt, koju Jesush oszebujno zapo- *Koja je perva dùsnozt, koju Kriztush Je-*

sush oszebujno zapovedal je? vedal je? — Jeszili videl kada putnika? — Koj je Czily putnika? — Jeli on miszli na mézto, kam ide? — Jeli pravi putnik dugo na putu sze zadersal bude? — Y ako sze nyemu koja na putu dopadaju, jeli on k-ovem szerdcze szvoje vezal bude? — Jeli sze putnik z-dugovanyi obtershil bude, koja nyega na putuvanyu prechila budu? — Kojeh putov sze putnik habal bude? — Jeli szû vszi lyudi putniki? — Koj je nash Czily? — Zakaj veli anda Kriztush, da najpervich kralyeztvo Bosje naj ischemo? — Gde je mezto nashega putuvanya? — Jeli sze anda k-vremenitam vezali budemo? — Zakaj ne? — Jeli potrebujemo mi vrémenita, kak dugo na zemlyi sivemo? — Ako pako prevech vremeniteh bi izkali, jeli bi po tom nashe putuvanye zlehkotili? — Kojega puta moramo vu nebo poprijeti, jeli bliseshega ali daleshnyega? — Kaj sze razmeva po praviczi kralyeztva Bosanzkoga? — Jeli poztajemo prez miloztche y krépozti pravichni? — Jeli je bliseshi put vu nebo, kak je put miloztche y krépoztih? — Zakaj veli Kriztush, da najpervich praviczu kralyeztva Bosjega izkati moramo?

2.

Koja je druga dùsnozt, koju Kriztush oszebujno zapovedal je? Koja je druga dùsnozt, koju Jesush Kriztush oszebujno zapovédal je? — Kaj to rechi hoche, szebe szamoga zatajiti? — Jeli zatajimo nasz szame, kada nashem hman nagnenyam vsza dopuztchamo, — Jeli nasz zla nagnenya odvrachaju od dobra? — Kaj nasz vishe puti od déla y od molitve zdersava? — Kaj je zrok, da vishe puti nepokorni y ne-

povdani jeszmo? — Zakaj blaznimo y obshanujemo blisnyega nashega? — Na kaj nasz anda nagnenya nasha napelyivaju? — Zakaj je anda Kriztush za dùsnozt nam vchinil; da nasz szame naj zatajimo?

3.

Koja je trejta dùsnozt, koju Kriztush oszebujno zapovedal je? — Kaj razmeva ovde Kriztush po rechi krisa? — Je to kris, kada nam na polyu tucha vsze vzeme? — Kada betege podnashamo? — Kada sziromastvo y pregone terpimo? — Kaj sze anda razmeva po rechi krisa? — Szmemoli pako po gréshnih nachinih krisa od nasz odvernuti? — Zakaj zapovéda anda Kriztush, da krisa naj noszimo? —

Koja je trejta dùsnozt, koju nam Jesush oszebujno zapovedal je?

4.

Koja je cheterta dùsnozt, koju nam Jesush Kriztush oszebujno zapovedal je? — Jeli radi szledujemo Jesushu vu nebo? — Je Kriztush prez krépozti vu nebo dozpel? — Moramoli anda takaj sívlenye Jesusha na zemlyi naszleduvati? — Zakaj? — Jeli prí nami vishe chiniju rechi, ali pelde? — Moreli sze zvershenesha pelda krépozti nahadyati, nego Jesush bil je? — Kaj je rekel glasz Otcza nebezkoga pri kerztu Jesusha Kriztusha? — Gdo je anda nam Jesusha Kriztusha za peldu napervo poztavil? — Moremoli mi vu krépozti tak zversheni biti, kak Kriztush bil je? — Kaj moramo vendar vchiniti? — Y ako mi pelde Jesusha visheputi premishlyavati nebi hoteli, kakvo bi bilo to znamenye?

Koja je cheterta dùsnost, kojù nam Jesush oszebujno zapoveddl je?

Ali ako sze nebi terszili ovakve naszleduvati, kakvo bi bilo to znamenye?

5.

Koja je peta dusnozt, koju nam Jesush oszebujno zapovedal je?

Koja je peta dusnozt, koju nam Jesush oszebujno zapovedal je? — Gdo je krotek? Koj sze lehko razszerdi? — Gdo je ponizen? — koj sze vu szvojem mishlenyu zverhu drugeh zdigava? — Jeli bi bil tuliki nemir vu szvétu, ako szerditozti y gizdozti nebi bilo? — Jeli krotkocha y poniznozt takaj nemira zrokuje? — Nego kaj? — Zakaj je Kriztush krotkochu y poniznozt kakti dùsnozt zapovedal? — Kak sze je zadersaval Kriztush proti Farizeushem? — Je bil Kriztush pelda krotkoche? — Y kaj je vchinil Jesush, kada nyega zbog nyegvih chinih kralyem napraviti jeszu hoteli? — Je bil Kriztush pelda poniznozti?

6.

Koja je shezta dùsnozt kojù Jesush oszebujno zopovedal je?

Koja je shezta dùsnozt, koju Jesush oszebujno zapovedal je? — Kaj bolye lyubish imati szame priatelye, ali nepriatelye? — Kaj chini pako nam priatelye, ali nepriatelye? — Zakaj je anda Kriztush lyubav nepriatelyov kakti dùsnozt preporuchal? — Ako mi szamo nashe priatelye bi lyubili, jeli bi vishe vchinili, kak poganini chiniju? — Kaj je vchinil Kriztush za szvoje nepriatelye na krisu? — Kaj bi morali anda y mi za nashe nepriatelye vchiniti? — Chija szmô mi detcza? — Jeli puztcha Otecz nash nebezki szamo zverhu pravichneh szuncze y desdya? Komu podeluje Otecz nebezki dobro? — Kaj

moramo anda y mi nashem nepriatelyom vchiniti? — Zakaj dobro?

PITANYE 8.

Koje szû krépozti, zbog kojeh Kriztush chloveka blasenoga ozval je?

Razlàganye.

Na dùsnozt kerztchanzku zpadaju josché one krépozti, koje Kriztush Gozpon nash na gori je vuchil, y zbog kojeh chloveka blasenoga je ozval. (Matth. 5.) Oveh je oszem, y perva je: *blaseni sziromaski dùhom, ar je nyihovo kralyeztvo nebezko.* Moram vam najpervich povedati, gdo sziromaski dùhom je. Chlovek more jedino télom, takaj jedino dùhom, y zadnich télom y dùhom zajedno sziromaski biti. Chlovek je jedino télom sziromaski, ako prevech vremeniteh dobrih néma, ali vendar vnoga seli. Chlovek je dùhom sziromaski, ako vnoga vremenita dobra ima, ali prez da ovakva szî seli. Ovak moreju takaj bogati dùhom sziromaski biti, ako najmre szerdcze nyihovo bogatztvu néje privezano. Zadnich chlovek je télom y dùhom sziromaski, ako vnogo néma, niti szî vnogo seli. Ne one oziva Kriztush blasene, koji szamo télom sziromaski jeszu, nego one, koji dùhom sziromaski jeszu. Koji szamo télom sziromaski jeszu, oni privesuju szerdcze szvoje bogat- *1. Blaseni jeszu sziromaski dùhom.*

ztvu, y od takveh veli Kriztush: *da lese vú-se vu iglu, nego ovakov bogatush vu kralyeztvo nebezko zapelyal sze bude.* (Matth. 19.) Sziromaski dùhom pako veseju szerdcze szvoje k-Bogu, nyihovo je kralyeztvo nebezko; zato imenuje nye Kriztush blasene. Koja je anda dùsnozt sziromaskeh y bogatushev? Sziromaski moraju z-szvojem ztalishem zadovolyni biti, ter nikakvu obilnozt szî neseliti. Bogati pako neszmeju szvoje szerdcze bogatztvu prilepeti, nego od obilnozti sziromaskem dati.

2. *Blaseni tihi.* Druga krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blasenì tihi, ar oni bude z-zemlyum ladali.* Ova tihocha ztoji vu tom, da chlovek vu dushi szvojoj szerdchenu vruchinu, íz koje dohadya szerditozt, y prekoredno lyutenye, vgaszi, da vu vszeh prilikah, gde szerdcze znutra terpi, y chutlyivo je ranyeno, nikakvo znamenye budi nezterplyivnozti, ali lyutozti zvana nepokase; da vsze szvoje rechi dobro premiszli, y nijednu van nezpuzti, koja bi kakvo poteptavanye drugoga vu szebi zadersavala; da vu vszem szvojem dersanyu bude pravotvoren, cheden, ponizen, y lyublen; da drugeh falinge y kerhkoche zaterpi; da sze ne fanti. Ovakve Kriztush imenuje blasene, ar oni budu zemlyum ladali, to hoche rechi, kajti vszeh szerdcza, y lyubav predobiti hocheju. Y zaizto, gdo nebude tihoga chloveka rad imal? On sze neszvadyuje, on sze ne szuprotztavlya tverdokorno, rad popuzti, y od pregovarjanya odztupi, proti vszakomu chloveku je lyublen, y priatelzki, dapache terszi-

sze vu lyubavi drugoga pretechi, nevzeme tak lehko kaj za zlo. Ovem nachinom chini vsze lyudi szebi nagnene, zadobiva nyihovo szerdcze, y nyihovu lyubav. On anda bude zemlyum vmertelneh ladal; ali nahadya sze takaj zemlya nevmertelneh, ar David veli: ja verujem, da dobra gozponova videl budem vu meztu siveh. (Psal. 26.) Kada Kriztush krépozti za plachu vu obchinzkem vekivechno blasenztvo obechuje, tak je odperto, da on y ovde tihem nebo obechal je.

3. *Blaseni, koji sze saloztiju.*

Trejta krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blaseni, koji sze saloztiju, ar oni razveszelyeni bûdu.* Zaizto vnogi sze placheju y saloztiju. Nekoji placheju sze visheputi íz szerditozti, nekoji zbog vremenite neszreche; ali zbog ovakve salozti Kriztush chloveka neimenuje blasenoga; ar ova salozt naztaje visheputi iz bedaztoche, íz szlaboche narave, íz hmanyoche. Nahadya sze takaj salozt, koja íz krépozti dohadya, ako najmre za pokoru zbog nasheh gréhov, íz lyubavi proti Bogu zbog zbantuvanyih nyemu vchinyenih, íz lyubavi proti blisnyemu zverhu nyegvoga sziromastva saloztimo sze, tak salozt ova biva íz krépozti, y ovakvu salozt oziva Kriztush blasenu zbog batrivozti y veszelja, zkojem razveszeleni bûdu. Ovakvi vre na zemlyi poleg vszeh szvojeh szuz jednu nuternu batrivozt, jedno nuterno ufanye y veszelje pochutili bûdu; josche vishe batrivozti pako vu nebu chutili bûdu, gde Bog vsze nyihove szuze obriszal bude.

4. *Blaseni koji gladuju y*

Cheterta krépozt; zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blaseni koji*

sedyaju za praviczum. *gladuju y sedyaju za praviczum, ar sze oni zaszititi hôte.* Vszi, koji gladuju y sedyaju, imaju goruchu selyu. Gladuvati ali sedyati znamenuje anda tuliko, kak goruchu selyu imati. Pravicza je krêpozt, z-kojum chlovek vsza zpuni, koja Bogu y blisnyemu dusen je. Szamo one, koji za ovum praviczum hlepiju, tojezt gladuju, y sedyaju, oziva Kriztush blasene; ar ovi zaszitcheni bûdu. Oni najmre zaszitcheni bûdu ovde na zemlyi z-szádom miloztche, po kojem vsze zmirom pravichneshi y zaszlusbih puneshi poztaju. Oni budu zaszitcheni onde z-szàdom Dike nebezke, z-kojem naplacheni bûdu.

5. Blaseni jeszu miloszerdni. Peta krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blaseni miloszerdnî ar oni miloszerdnozt zadobili bûdu.* Miloszerden biti, znamenuje, sziromastvu drugoga szmiluvati sze. Vi znate, Dragi! kak vam pri szerdczu je, kada roditelyom vashem najdragshem kakva neszrécha pripetcha sze; ar onda szerdcze vashe turobno poztaje, vi chutite pomiluvanye, vi ovo takaj zvuna pokasujete po rechih, szuzah, y zbodobneh, ter terszite sze nyim pomochi. Y pravo je, da tak miloszerdnî proti vashem roditelyom jezte; ar nye zverhu vszeh drugeh lyudih lyubiti morate. Metemtoga vi nemorate szamo vashe roditelye, nego y vsze druge lyudi lyubiti, anda proti vszem lyudem miloszerdni biti; vi vszakomu sziromaskomū szmiluvati sze morate, nyemu poleg moguchnozti pomochi terszíti sze, vi morate takaj nepriatelyom vashem oproztiti, onda jezte blaseni; ar y vi miloszerdnozt zadobili budete. Ne szamo bli-

snyi vash, nego y navlaztito Bog proti vami miloszerden bude. On szmiluval sze bude vashemu pravomu sziromastvu, najmre gréhu, ter vam miloztchu pokore, oproztchenye, y vekivechno sivlenye podelil.

Shezta krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blaseni chiztoga szerdcza, ar oni budu Boga videli.* Chizto szerdcze ima on, koj prez gréha, prez gréshneh nagneny je. Dusni szmô anda szerdcze od vszeh gréhov, y hman nagneny tak dugo po pokori ochiztiti, doklam ovo zevszema chizto je, y onda szmô blaseni; ar koji chiztoga szerdcza jeszu, budu Boga videli. Oni vre vu ovem sivlenyu budu Boga vsze zmirom bolye zpoznali, y po dokonchanom ovem sivlenyu nyega od licza do licza gledeli. 6. *Blaseni jeszu chiztoga szerdcza.*

Szèdma krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blaseni mirovni, ar sze oni szini Bosji zvali bûdu.* Kuliko puti, Dragi! tusite sze da vam drugi mira nedaju. Bili sze vi ovak tusili, ako drugi jedno y ono izto bi hoteli, y vchinili, kaj vi selite? Mir anda nikaj né drugo, kak zjedinenye szerdcz, y szerdcza jeszu zjedinyena, ako jedno y ono izto hocheju, ako jedno tak miszli, kak drugo, ako jednomu pravo je, kaj y drugomu pravo sze vidi. Najpervich moramo mira imati z-Bogom, tojezt, mi neszmemo volyi nyegvoj najszveteshoj szuprotivno chiniti, nego mi moramo sze z-nyim zjediniti, y zversheno pripravni biti, nyegve zapovedi obdersavati. Mi moramo mira imati z-nami szamemi; ar akoprem vszaki chlovek jedna oszoba je, tak ima on vendar 7. *Blaseni jeszu mirovni.*

dvoja bitja, dve ztranke vu szebi, télo najmre y dùha. Télo szùprotztavlya sze dùhu, razumu; onda mora chlovek télo dùhu podlositi, da ovak télo ravno tak z-dùhom, kak y dùh z-Bogom zjedini sze. On mora vsza hman nagnenya vu szebi preobladati, y ovak imal bude mira szam z-szobum. Mi moramo zadních mira z-blisnyem nashem imati, ravno ono hoteti, y nyemu vchiniti, kaj on hoche, kak dugo on nikaj Bogu szuprotivnoga neche, zkem najpervich mira imati moramo. Ovakvi mirni jeszu blaseni; ar oni szini Bosji zvali sze bûdu. Zakaj sze budu pako szini Bosji zvali? Zato, kajti najmre Bog takaj Bog mira je, y tri bosanzke pershone najvekshe zjedinenye med szobum imaju. Y ovo zaizto je jedno veliko blasenztvo za nasz, ako sze szini Bosji ozivamo, y ako ovo jeszmo; ar pô tom zadobivamo mi odvechtvo neba.

8. *Blaseni jeszù, koji preganyunye terpiju zarad pravicze.*

Oszma krépozt zadnich, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je, je: *blaseni, koji preganyanye terpiju zarad pravicze ar je nyihovo kralyeztvo nebezko.* Vi znate, koja sze pripetchaju, kada koj chlovek preganya sze. On sze zametava, preklinya, nyemu sze naskodi, y vsza vzimlyeju, koja lyubi, ter nyemu od vszeh ztran chiniju sze krivicze. Vishe puti preganya sze chlovek íz laztovite krívnye, kajti je: tat, lyudomorecz, zlotvorecz koji vszigde preganyaju sze, ischeju sze, y kastiguju sze. Od ovakvih pregonov ne govori Kriztush; nego on govori od oneh, koji nedusno zarad krépozti y pravicze preganyaju sze, koji zato odurjavaju sze, kajti z-hmanyem szvétom siveti, kajti od

prave vére y od krépoztnoga sivlenya odztupiti necheju. Ovakve Kriztush blasene oziva; *ar nyihovo je kralyeztvo nebezko.*

Razgovori.

1.

Jeli sze nahadyaju takaj krépozti, zbog kojeh Kriztush lyudi blasene ozval je? — Kuliko je ovakveh krépoztih? — Koja je perva? — Moremoli na vishe nachinov sziromaski biti? — V. p. jeden néma vnogo, ali szi seli vnogo, kak je ov sziromaski? — Ali jeden ima vnogo vremeniteh, prez da szi ova seli, kak je ov sziromaski? — Ako pako koj vnogo néma, niti szi vnogo ne seli, kak je ov sziromaski? — Morejuli takaj bogatushi sziromaski duhom biti? — Kak to? — Moremoli takaj télom sziromaski biti, prez da dùhom sziromaski jeszmo? — Kak to? — Jeli Kriztush one sziromaske blasene oziva, koji szamo télom sziromaski jeszu? — Kaj veli Kriztush od oneh, koji szerdcze szvoje k-bogatztvu veseju? — Jeli ovi lehko vu nebo doshli budéju? — Jeli y sziromaski dùhom szvoje szerdcze k-bogatztvu veseju? — Kojeh sziromaskeh je anda kralyeztvo nebezko? *Jeszu sziromaski dùhom blaseni?*

2.

Koja je druga krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je? — Kaj veli Kriztush od tihoga? — Gdo je tih? — Koj sze taki razszerdi, preklinya? — Kakvoga chloveka lyubimo bolye jednoga vuhkoga, *Jeszu tihi blaseni?*

krotkoga y tihoga, ali jednoga, koj sze rad szvadi, szuprotztavlya? ? — Moremoli anda rechi: da tihi zemlyum lada? — Kak to? — Jeli pako Bog krépozt szamo z-vremenitem blasenztvom naplachuje? — Kada anda Kriztush veli: da tihi zemlyum ladali budu, kaj po tom josche razmeva?

3.

Koji saloztni jeszu blaseni?

Koja je trejta krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je? — Kaj veli Kriztush od oneh, koji sze saloztiju, y tuguju? — Jeden sze salozti, kajti nyemu hisa pogorela je, je ov blasen? — Jeli sze salozti ov iz krépozti? — Ali szamo zbog vremenite neszréche? — Koju salozt je anda Kriztush blasenu ozval? — Zakaj szu blaseni oni, koji, iz krépozti sze saloztiju? — Miszlishli, da ovi razveszeleni budu? — Kak razveszeli ovakve Bog vre vishe puti na ovem szvétu? — Jeli oni takaj chutiju ztraha y nemira, kak greshniki chutiju? — Y gde bude Bog najzadnich vsze nyihove szuze obriszal?

4.

Koji gladni y sedyni jeszu blaseni?

Koja je cheterta Krépozt zbog koje Kriztush lyudi blasene ozval je? — Koji budu zaszitcheni? — Kada ti gladen jeszi, kaj onda szi selish? — Y kakvu selyu imash onda, kada jako gladen jeszi? — Kada anda za praviczum gladujesh, kakvu selyu morash ti za praviczum imati? — Zchem bude Bog one na zemlyi zaszitil, koji za praviczum gladuju? — Kaj je nam k-krépozti y blasenztvu potrebno? — Zchem bude pako Bog jednoch one zaszitil, koji za praviczum gladuju?

5.

Koja je peta Krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je? — Kaj veli Kriztush od miloszerdnoga? — Kaj to znamenuje miloszerdnomu biti? — Jeli to tebe veszeli, ako roditelyi vu neszrechu opali jeszu? — Nego? — Y ako ti nyim pomochi bi mogel, bili nyim pomogel? — Morashli pako szamo roditelye tvoje lyubiti? — Proti komu morash josche miloszerden biti? — Kaj budu miloszerdni zadobili? — Ako mi miloszerdni budemo, jeli onda y drugi proti nami miloszerdni budeju? — Y od koga budemo mi oszebito miloszerdnozt zadobili? — Koje je nashe najvekshe sziromastvo? — Budeli Bog z-ovem nashem sziromastvom pomiluvanye imal? — Kaj nam bude Bog podelyil, da od ovoga sziromastva oszlobodimo sze? — *Jeszu miloszerdni blaseni?*

6.

Koja je shezta krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je? — Kaj veli Kriztush od oneh, koji chiztoga szerdcza jeszu? — Gdo ima chizto szerdcze? — Od chesza sze szerdcze màse? — Ako szerdcze nashe puno gréha y hman nagnenyih je, je onda szerdcze nashe chizto? — Kaj moramo anda vchiniti, da szerdcze nashe chizto poztane? — Jeli vidimo vu sivlenyu Boga od licza do licza? — Nego kak? — Jeli sze véra poveksbava pri oneh, koji chiztoga szerdcza jeszu? — Jeli budu anda vsze bolye y bolye Boga zpoznali? — Zakaj? — Y kada konecz ovoga sivlenya naztaje, kak budemo onda Boga gledeli? *Jeszu oni, koji chiztoga szerdcza jeszu, blaseni?*

7.

Jeszu mirovni blaseni?

Koja je szedma krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga ozval je? — Kaj veli Kriztush od mirovneh? — Jeli sze ne tusite visheputi, da vam drugí mira nedaju? — Ako drugi ravno ono. bi hoteli, kaj vi selite, bili sze vi tusili? Y ako szerdcza drugeh z-vashemi zjedinyena bí bila, jeli bi nemira imali? — Nego? — Kaj je anda mir? — Kakvo zjedinenye? — Y kadà szû szerdcza zjedinyena? — Kada vszako kaj drugo hoche? — Zkem moramo mira imati? — Szamo z-nami szamemi? — Kak imamo mira z-Bogom? — Jeli zapovedi Bosje nészu prepisz volye bosanzke? — Imamoli mira z-Bogom ako nyegve zapovedi obdersavamo? — Kak imamo mira z-nami szamemi? Iz chesza je szlosen chlovek? — Ako sze anda telo duhu szuprotztavlya, jeli onda imamo mira? — Ako pako télo duhu podlosno jé, kaj imamo onda? — Kak imamo mira z-blisnyem? — Kada szmo z-blisnyem zjedinyeni, kada nyemu ne vchinimo, kaj on hoche? — Zkem moramo pako najpervich mira imati? — Z-Bogom ali z-blisnyem? — Kada anda blisnyi kaj gréshnoga potrebuje' moremoli ovo nyemu vchiniti? — Kak sze mirovni imenuju? — Jeli Bog nèje Bog mira? — Zakaj sze anda mirovni szini Bosji ozivaju? — Kakvo odvechtvo moreju szini Bosji nadjati sze? — Jeli né najveksha szrécha szini Bosji poztati? — Zakaj? —

8.

Koji szûzarad pregonik blaseni?

Koja je oszma krépozt, zbog koje Kriztush chloveka blasenoga oziva? — Kaj veli

Kriztush od oneh, koji pregone terpiju? — Kaj to rechi hoche: chloveka preganyati? — Jeli sze po tom nyemu vchini, kaj nyega veszeli, ali kaj on rad néma? — Jeli y tati terpiju pregone? — Tak szu anda tati blaseni? — Zakaj ne? — Jeli oni nedusno terpiju, y zbog szvoje krépozti? — Koji szû anda zarad preganyanyih blaseni? — Y zakaj oziva Kriztush one blasene, koji zarad pravicze pregone terpiju? — Kaj je nyihovo? —

I. Dokànchanye Nàvuka

David iz krotkoche chuva kralya Szaula, y od nyega blagoszlavlya sze.

Kak velika y chudnovita je krotkooha, koju David szuprot szvojemu pregonitelyu Szaulu pokazal je? Akoprem z-vszum fantlyivoztjum ov nedusnoga Davida bi bil preganyal, y akoprem David nad szvojem nepriatelyom na jeden chizto lehki nachin vu ztanovitoj priliki fantiti sze bi bil mogel, tak vendar ovo néje vchinil. Chujmo! Poklamkam jednoch David pred k-szebi dohadyajuchem Szaulom z-3000 vojniki vu puztchini Engaddi vu jedno duplyo pechine zkriti sze bi bil moral, tak pripetilo sze je, da y Szaul vu izto duplyo, prez da na pogibely kakvu bi bil miszlil, y prez da za zkritoga ovde Davida bi bil znal, ztupil je, da ovde szi pochine, y prezpi. Szaul od szvojeh tak bil sze je odrusil, da ove vu szili niti dozvati nebi bil mogel. Odzada vu duplyu bil je David z-nekojemi zmed szvojeh verneh vojnikov. Kaj bi bilo leseshega, nego

da vezda Szaula vu sznu popadne, y zkoncha? Y zaizto szvetuvali szù to nyemu oni, koji z-nyim bili jeszu. Ali ne, rekel je David: *Gozpon naj mi bude miloztiven da ne vchinim to gozponu mojemu, y da ne poztavim ruku moju na mazanoga Gozponu.* (1. Reg. 24.) y odvrachal je takaj one, koji z-nyim bili jeszu, kada na nyega navaliti, y nyega vmoriti hoteli jeszu. Metemtoga vendar, da Szaul znal bude, kak David nyega chuval je, tak kaj je vchinil? On chizto tiho priblisaval sze je zpechemu, odrezal komad halye nyegove, ovoga k-szebi vzel, y odneszel sze nazad vu zadnyu ztran duplya pechine ove, ter tiho y mirno sze zadersaval tak dugo, doklam Szaul bi bil sze zbudil y odishel.

Komaj bil je Szaul odishel, y z-szvojemi vojniki sze zjedinil, tak izishel je y David iz duplya, ztal, da Szaul nyega videti je mogel, y krichal glaszom velikem: *Gozpon moj! Kraly moj.* Y kada to bi bil rekel, tak zdignul je komada halye kralyevzke vu viszinu. Szaul ogledal sze je, y chudil sze, da Davida tak blizu duplya pechine one vidi, gde szebe szamoga biti stimal je. David vklanyal sze je kralyu do zemlye, govorechi: O kraly! zakaj verujesh onem, koji tebe vputiti hocheju, da ja korunu tvoju selim, y zato tebi na sivlenye shetujem? Gledi, ako ja kaj zlôga vu mishlenyu bi bil imal, tak ja ovo ov hip chizto lehko izpelyati bi bil mogel? Meni szvetuvano je bilo, da te naj zkoncham, ali greshiti nészem hotel szuprot onomu, koga Bog nam za Kralya dal je. Poglej, Otecz moj! na komad halye tvoje, kojega vu rukah mojeh imam, y szudi, kaj josh vishe vchiniti bi bil mogel. Jeli moresh josche véruvati, da tebi na sivlenye shetujem? Kak nedusno anda od tebe preganyam sze? Ali Bog 6chituval bude moju nedusnozt, y meni praviczu prizkerbel. — Dragi! kak jako preztrashil sze je Szaul,

kada on pogibely bi bil zpazil, vu koji on sivlenye zgubiti bi bil mogel, y kak jako chudil sze je on nad krotkochum Davida? ova genula je nyega tak jako, da szuze tochiti pochel je, y rekel: *Gozpon naj tî naplati, kaj danasz nad menum vchinil jeszi. Ti szî vnogo pravichneshi od mene.* O kuliki szram obszipava licze moje! Ja tebi zlo vchinil jeszem, ti pako dobro meni izkasujesh: ti zaizto zaszlusish, da Kraly Izraela poztanesh; obechuj mî szamo, da mojoj detczi vratchal nebudesh, koja tebi zla vchinil jeszem. David ovo je obechal, y obodva vu miru domom povernuli sze jeszu.

Vidite Dragi! vu ovem pripetchenyu vrédnozt, y blasenoga szàda krotkoche. O kak dragoga vchinila je ova Davida Bogu y Szaulu! Bogu, od kojega ona obilnoga blagoszlova, oszebujnu obrambu neba, y tak vremenitu kak y vekivechnu plachu zadobila je; Szaulu, kojega odvernyeno szerdcze nazad vmirila, y predobila je. O zbudite sze anda y vi, moji Dragi! po peldi ovi Davida na obvershavanye ove krépozti! zadushite perva gibanya na szerditozt taki vu szvojem pochetku; zadersavajte sze, kuliko moguche je, vszigdar krotko y mirno! Budite proti iztem zbantujuchem y preganyajuchem vasz povdani, priatelzki, dobrotivni, y onda, o! koje veszele y mirne dneve, kulikoga blagoszlova, koje szàde neba vu sivlenyu vashem nadjati sze budete mogli! doztà naj bude, da szam Zvelichitely ovu vsze lyubavi vrédnu krépozt med one oszem blasenozti poztavil, y rekel je: blaseni jeszu tihi y krotki, ar oni budu zemlyum ladali. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pavel zarad pravicze terpi pregone, y szmert.

Gdo, dragi! je vu ztalishu izbrojiti vsze one muke y pregone, koje Pavel zarad Kriztusha podneszel y preterpel je? — Vu meztu Filipi oszlobodil je ov veliki apostol divojku jednu od obszedyenya dùha peklenzkoga, y za plachu ovoga dobrochinztva kàkti hudodelnik po goleh plechah dobil je on vudarcze, y bil je vu vuzu hitchen. Vu Jerusalemu bil je on kakti pogibelni chlovek vu iztoj czirkvi od sidovov zgrablyen, izhitchen, od vojnikov zvezan, y vu grad odpelyan. Onde podignul sze je krich y halabuka zkupzhadyajuchega lyudztva; proch z-nyim! On ne zaszlusi da y koj hip josche sive. Poglavar vojnichki na to dal je nyega bichuvati, y dojduchi dan vu zpravische sidovzko, chez nekoje vréme pako vu Czezareu Poglavniku Felikszu dopelyati; ovde bil je Pavel od Tertuliana kakti poskodni chlovek, kakti puntar, kakti ozkrunitely Czirkve, kakti blaznik odtusen, dugo vu vuzi zachuvan, y zadnich, kajti kakti rimzki varaschan pred czeszara dopelyati sze potrebuval je, na ladji, na koji on, y vszi koji nyega zprevadyali jeszu, pri inzuli Malta ztrashnoga potopa ladje podneszel je, vu selezju vu Rim dopelyan. Od ovud doshlo je nyemu nekuliko kerztchenikov naproti, koji prez dvojimbe od nyegvoga dosheztka chuli jeszu, kaj nyega neizmerno veszelilo je.

Metemtoga ovo veszelje kratko vréme je terpelo. Ar akoprem on nedusen je bil, y akoprem izti sidovi vu Jeruzalemu, kak y onî vu Rimu nikaj kastige vrédnoga vu nyegvih govorenyih y chinih nashli nészu, tak vchinyeno je vendar, da Pavel od kervoloch-

noga Nerona na szmért obszudyen, y zbog vére Jesusha glavu zgubil je. O! kak rad bi vam ja, da bi moguche bilo, ovde szerdchenozt onu izpiszal z-kojum Pavel szmerti szvojoj naprot ishel je! O kak rad bi vam ja napervoztavil nyegvu povdanozt, nyegvu pripranozt, z-kojum on izrechka szmerti poszluhnul, y glavu szvoju na meztu szmerti podlosil je, z-kulikum ztalnoztjum on szam szebe vu zadnyi ztizki batrivel y jachil je! Bog moj! rekel je on: kak raduje sze moje szerdcze, da vreme mojega raztavlanya priblisava sze? Dobroga boja jeszem harczuval, techaja mojega jeszem dokonchal, véru jeszem zachuval; kaj mi anda oztaje drugo, nego koruna pravicze, koju sze ja od tebe, najpravichneshega szudcza, vu onem dnevu nadjam! Y nut ovak povdan, ovak zaufanozti pun izpuztil je Pavel pod kervolochnem vudarczem mecha dushu szvoju.

Dragi! o! kak szrechni bi bili, ako dûh ovoga vu mukah y szuprotivchinah tak ztalnoga apostola y vu nami bi prebival! ako y mi tak szerdcheni bibili, zarad pravicze tulika terpeti, kak szerdchen Pavel bil je tulike pregone podnashati! Ako y mi tak pripravni bi bili, mala zbantuvanya, nezpametne spotnicze z-terplyivnoztjum podnashati, kak jak Pavel bil je, bichuvanya, vudarcze, selezja, vuze, y iztu spotlyivu szmert podnezti. O! kak temelyito bi bilo nashe ufanye, da y mi jednoch obechanu korunu pravicze zadobili budemo; ar blaseni jeszu, koji Pregone terpiju zarad pravicze, ar nyihovo je kralyeztvo nebezko. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Naszleduvati Jesusha Kriztusha je glavna dùsnozt kerztchanztva.

Koj mene hoche naszleduvati, veli Jesush Kriztush vu Evangeliumu, *naj zataji szamoga szebe, naj vzeme krisa szvojega na sze, y naj szleduje mene.* (Math. 16.) Ove rechi ne zpadaju szamo na Vuchenike, koji zaradi Jesusha vsza oztavili, y nyega szleduvali jeszu, nego ove zpadaju y na nasz, koji sze kerztcheniki ozivamo: ar Jesush Kriztush je pelda za vsze nasz, y naszleduvanye ove pelde je za kerzchenike najodicheneshi chin. Jesush Kriztush je pelda za sziromaske; ar szin chlovechi ne imal, kam bi glavu naszlovil. On je pelda za one, koji terpiju, ar czelo nyegvo sivlenye bilo je vszevdilyna muka. On je pelda za poszlujuche; ar y on vu nazarethu do trideszetoga léta najvekshu ztran vrémena rukotvorztvu je alduval. On je pelda za poszlùjuche y vu chaztih poztavlyeneh; pokehdòb sidovzku zemlyu y Galileu preshel y vsze chazti zametaval je, koje nyemu podelyiti jeszu hoteli. On je pelda za pobosne; pokehdob vu vszeh szvojeh zvunzkeh zabavlanyih vszevdily z-otczem szvojem zjedinyen bil je. Na kratkom, Jesush Kriztush je pelda vszeh krépoztih; pokehdob on na zemlyu ne szamo doshel je, da nasz odkupi, y po szvétozti szvôga sivlenya y navukih nam pokaz szvôga Bosanztva daje, nego takaj, da po vszega naklona najvredneshi pershoni szvoji nam kerztchenikom pelda vszeh krépoztih bude. *Oztavil szem vam peldu*, veli szam on: *da y vi vchinite, kak ja vchinil jeszem.* (Joann. 13.) Da vasha mishlenya poleg mojeh, vashe réchi poleg mojeh, vashe baratanye poleg mojega ravnajte, da prestimavate, kaj ja prestimaval, zametavate, kaj ja zametaval, lyubite kaj ja lyubil, zahitavate, kaj ja za-

hitil jeszem. Z-jednum rechjum: da vi mene vu vami siveti vchinite, da vszaki zmed vasz rechi more: *ja sivem, ali ne zkorom tak ja, nego Kriztush sive vu meni.* (*Gal.* 2.)

Kaj od ovud szledi, Dragi! Zaizto ne drugo, nego da naszleduvati Jesusha Kriztusha naj oszebujneshi chin jednoga Kerztchenika je. Ali ov je takaj za kerztchenika najodicheneshi y najbatriveshi chin. Ar kaj more za jedno ztvorjenye odicheneshega biti, nego ako ovo Bogu szvomu prizpodobneshe, y za chloveka, ako on onomu, komu sze vklanya, naszleduvati, y za kerztchenika, ako on siva pelda sivlenya y krépoztih szvoga pochetnika Jesusha Kriztusha biti terszi sze? Zadnich, moreli kaj vugodneshega y batriveshega biti, nego ako pri vszemu, kaj chinimo, rechi moremo: ja sze zjedinim z-mojem Bogom, ja szledujem nyegvu peldu ja naszledujem nyega, on je moja pelda, moj potpor, moje vsze? Kakvo vugodno ufanye za me, da jednoch nyegve odichenozti y nyegvoga blasenztva vu nebu delnik poztajem, kajti ovde na zemlyi nyemu vu krèpoztih zpodoben biti terszil sze jeszem!

Ah kerztcheniki! naszleduvati Kriztusha naj bude nasha glavna dusnozt, jedino zabavlanye, y najveksha szrécha na szvetu ovem. Terszimo sze, da dùha nyegvoga poprimemo, naredbe sivlenya nyegvoga naszledujemo, da peldu nyegvu pred ochmì, ime nyegvo vu vuztih, y lyubav nyegvu vu szerdczu imamo. On je nash Bog, nash Zvelichitely, nash Gozpon, nash Kraly, nash Otecz, nash priately, nash Brat. Zpomenimo sze ali, da on ovo szamo onda bude, ako mi nyega za peldu zpoznali budemo; y da szamo na tuliko nyegvi pravi kotrigi, vucheniki y detcza budemo, na kuliko mi nyegvi naszledniki budemo. *Budite anda naszledniki Jesusha Kriztusha*, velim vam z-szvètem Pavlom. (Ephes. 5.) Amen.

NÁVUK 40.

Od dobreh dèl jednoga kerztchenika.

PITANYE 1

Kaj szû dobra dèla jednoga kerztchenika?

Razláganye.

1. *Dobra dèla jeszu za vekivechno blasentvo potrébna.* Dobra dèla jednoga kerztchenika jeszu chini Bogu dragi, iztomu pako kerztcheniku nye zvershavajuchemu najemni. Vszi chini, koji zapovédi Bosjoj prizpodobni jeszu, jeszu Bogu dragi; ar zapoved Bosja néje drugo, kak prepisz volye bosanzke. Dobra dèla jeszu za vekivechno blasenztvo potrébna, ar zvun toga, da vam vre jedenkrat pokazal jeszem, da véra prez dobreh dél za vekivechno blasenztvo nikaj ne haszni. (Navuk 1. Pit. 2) tak morate znati, da vekivechno sivlenye jedna *koruna pravicze* oziva sze, (Tim. 4.) y da ovo *placha* imenuje sze. (Lucæ 3.) Vre pako placha potrebuje déla pravicze. Dobra déla anda za vekivechno blasenztvo potrébna jeszu.

2. *Nachin, da dobro dèlo* Vi vre znate, da miloztcha Bosja dvojverztna najmre poszlujucha y poszvetchujucha

je. (Navuk 8. Pit. 2.) Poszlujucha k-vszakomu dobromu chinu je potrebna. Ona je potrebna k-pochetku vszakoga dobroga china; ar sz. Pavel odperto veli: (2. Cor. 3.) *Ne da mi zadozti jeszmo kaj miszliti iz nasz, kakti iz nasz szameh, nego zadoztnozt y moguchnozt nasha je od Boga.* Miloztcha poszlujucha potrebna je nam takaj za daleshno zvershavanye y dokanchanye vszakoga dobroga china; ar izti sz. Pavel nasz szegurno chini govorechi: *Bog je, koj vami obodvoje: volyu y dovershavanye poleg szvoje dopadnozti zrokuje.* (Philipp. 2.) Metemtoga vendar, da nasha dobra déla plache sivlenya vekívechnoga vrédna budu, tak né szamo miloztcha poszlujucha zadozta, nego nashi dobri chini moraju sze 1. Vu ztalishu miloztche, 2. Dobrovolyno, 3. Ne iz gibanya chizto naravzkoga, ali charlarnoga, nego oszebujno zaradi Boga zvershiti.

plache vekivechnoga sivlenya vrédno bude.

3. Déla dobra plache vekivéchnoga sivlenya moraju sze zvershiti vu ztalishu miloztche.

Dobra dèla, koja plache vekivechnoga sivlenya vrédna jeszu, moraju sze vu ztalishu miloztche poszvetchujuche zvershiti, ar prez miloztche poszvetchujuche je dusha vu ztalishu szmerti. (Navuk 23. Pit. 2.) Vu ztalishu szmerti nikakov chin sivlenya zvershiti szenemre. Y ako nikakvoga china sivlenya zvershiti nemremo, tak takaj vekivechno sivlenye, koje najprestimaneshe je, zaszlusiti nemremo. Poleg toga szegurne nasz chini Kriztush, govorechi: *Kak goder rozgva nemore roditi szàda szama od szebe, ako neoztane vu terszu, tak niti vi, ako neoztanete vu meni.* (Joann. 15.) Nut, prez miloztche poszvetchujuche jeszmo mi od Kriztusha odrezani, mi neoztajemo vu

nyim: tak nemremo takaj prez nyega szami nikakvoga szàda za vekivechno sivlenye plache vrédnoga donashati.

4. *Déla dobra plache vrédna moraju dobrovolyno zvershiti sze.*

Dobra déla, da plache vekivechnoga sivlenya vrèdna budu, moraju dobrovolyno zvershiti sze. Ar vekivechno sivlenye je placha, koja poleg zaszlusbe daje sze; prez dobrovolynozti néje zaszlusbe; tak moraju anda dobra déla, da plache vekivechnoga sivlenya vrédna budu, dobrovolyno zvershiti sze.

5. *Déla dobra plache vrédna moraju zaradi Boga zvershiti sze.*

Dobra dèla moraju zadnich zaradi Boga zvershiti sze. Ar chini od nakanenya y czilya imaju szvoju vrédnozt. Ako iz zkazlyivozti, ali iz szame navade molimo, ako mi nashem poglavarom ne radi, ali iz ztraha zarad kastige pokorni jeszmo, ako almustvo zato dajemo. da hvalu zadobimo, tak je nasha molitva, nasha pokornozt, nashe almustvo prez vrednozti, prez zaszlusbe za vekivechno sivlenye. Vekivechno sivlenye je najprestimanesha placha, mi anda takaj iz najbolshega nakanenya chiniti moramo, da ovo zadobimo. Naj bolyshe nakanenye y czily je, ako iz lyubavi proti Bogu chinimo. Iz ovoga czilya moramo anda takaj nasha dela zvershavati da za vekivechno sivlenye plache vrédna budu.

Oszebujna dobra déla jeszu, moliti, poztiti, almustvo deliti.

Oszebujna dobra déla jeszu: moliti, poztiti almustvo deliti. Ova sze imenuju oszebujna, najprestimanesha dobra déla; kajti vsze, kajgoder dobra, najemnoga vchiniti sze more, na jedno zmed oveh zpada. Koja déla po molitvi, koja po poztu, koja po almustva davanyu razmevaju sze, vre jedenput zpomenul jeszem, kada vam od zadovolyschine Shakramenta pokore navuka podelyil jeszem. (Navuk

22. Pit. 1.) koja pako télovna y dùhovna dèla miloszerdnozti jeszu, koja po davanyu almustva razmevaju sze, ova vam josche danasz vu szledecheh pitanyih razlàgal budem.

Razgovori.

1.

Kaj szù dobra déla jednoga kerztchenika? — Koji chini szû Bogu dragi? — Koji chini szû dobrí? — Kaj haszne, ako gdo reche, da véru ima, dobréh chinov pako néma? — Je véra szama za zvelichenye zadozta? — Zakaj ne? — Jeli koruna pravicze ne potrebuje déla pravicze? — Y kaj potrebuje placha? — Jeszu dobra déla na zadoblenye blasenztva potrebna? — Zakaj? — *Jeszu dobra déla potrebna za zadoblenye blasenztva?*

2.

Znashli josche, kulikoverzti je miloztcha Bosja? — Kaj je miloztcha poszlujucha? — Kaj je miloztcha poszvetchujucha? — Je miloztcha poszlujucha k-pochimanyu vzakoga dobroga déla potrébna? — Zakaj? — Kaj veli sz: Pavel? — Jeszmo mi zadozti miszliti kaj iz nasz szameh? — Je nam poszlujucha miloztcha Bosja potrebna za daleshno zvershavanye y dokanchanye dobroga déla? — Zakaj? — Kaj veli Pavel? — Gdo je, koj vu nami volyu y dovershavanye zrokuje? — Da metemtoga koje dobro délo vrédno plache sivlenya vekivechnoga bude, jeli je poszlujucha miloztcha szama zadozta? — Kakva *Kakva moraju biti dobra déla, da budu pred Bogom vrédna plache sivlenya vekivechnoga?*

morajiu biti dobra déla, da bûdu pred Bogom vrédna plache sivlenya vekivechnoga? —

3.

Zakaj moraju dobra déla plache vekivechnoga, sivlenya vrédna vu ztalishu miloztche zvershiti sze?

Moremoli anda vu ztalishu szmerti chine sivlenya zvershiti? — Moremoli anda vu ztalishu szmerti vekivechno sivlenye zaszlusiti? — Vu kakvem szmô ztalishu, kada prez miloztche poszvetchujuche jeszmo? — Moremoli anda prez ove miloztche kaj najemnoga za vekivechno sivlenye vchiniti? — Zakaj ne? — Y jeli donasha rozgva szàda, ako neoztane na terszu? — K-chemu szebe Kriztush prizpodablya? — Y k-chemu on nasz prizpodablya? — Moremoli za vekivechno sîvlenye szàda donashati, ako vu Kriztushu neoztajemo? — Zakaj ne? — Po chem oztajemo mi vu Kriztushu? — Morébiti po gréhu? — Zakaj moraju anda dobra déla plache vekivechnoga sivlenya vrèdna vu ztalishu miloztche zvershiti sze?

4.

Zakaj moraju dobrovolyno zvershiti sze?

Jeli sze vekivechno sivlenye prez zaszlusbe podeluje? — Zakaj ne? — Jeli sze placha prez zaszlusbe podeluje? — Je vekivechno sivlenye placha? — Zakaj sze anda vekivechno sivlenye prez zaszlusbe ne podeluje? — Je pako prez dobrovolynozti zaszlusba kakva? — Zakaj moraju anda dobra dèla plache vekivechnoga sivlenya vrédna dobrovolyno zvershiti sze? —

5.

Zakaj moraju zaradi Boga zvershiti sze?

Jeli ti miszlish, da chìn dober je, ako dobro nakanenye pri poztavlanyu ovoga némamo? V. p. Ako gdo iz zkazlyivozti mòli,

jeli ovakov dobro chini? — Je vekivechno sivlenye jedno naravzko sivlenye? — Moramoli za vekivechno sivlenye íz zverhunaravzkih gibanyih chiniti? — Zakaj? — Koj je nash zverhunaravzki Czily y konecz? — Zakaj moraju anda dobra déla, da plache vekivechnoga sivlenya vredna budu, zaradi Boga zvershiti sze?

6.

Koja szû oszebujna dobra déla?

Koja szû oszebujna dobra déla? — Kaj sze razmeva po molitvi? — Kaj po poztu? Kaj po delenyu almustva?

PITANYE 2.

Koja szû télovna déla miloszerdnozti?

Razláganye.

1. Pervo télovno délo miloszerdnozti.

Télovna déla miloszerdnozti jeszu ona, koja blisnyemu za dobro téla szlusiju. Pervo télovno délo miloszerdnozti je: *gladne nahraniti.* Jesush Kriztush dal nam je vu tom prelépu pèldu, kada na gori pet jezer lyudih z-petemi jachmenovemi kruhi, y z-dvemi ribiczami nahranil, y da vszem zadozti dà, najvekshe chudochinztvo nebezkoga povnosavanya vchinil je. Szuprotivnem nachinom kuliku nedopadnozt Bog ima, ako gladni trapiti puztchaju sze, to ochituje on vu peldi onoga bogatusha, koj sziromaskomu Lazaru

izte drobtine kruha, koje íz nyegvoga ztola podale jeszu, izkratil je, y zato vu peklu pokopan bil je.

2. Drugo. Drugo télovno délo miloszerdnozti je: *sedyne napajati.* Kakgoder glad blisnyega boli, ovak y sedya nyega trapi. Akoprem pako blisnyi retkeshe puti vu pomenkanye pila, nego jéla dozpeti more, pokehdob vodu zkorom vszigde za piti nahadya sze, tak vendar dopada sze podavanye pehara hladne vode Kriztushu tak jako, da on pri sz. Matth. 10. veli: *kojgoder jednomu zmed najpriproztesheh oveh poda peharecz merzle vode za napitek, ztanovito velim vam, da nepogubi szvoju plachu.*

3. Trejto. Trejto télovno délo miloszerdnozti je: *putnike na ztan prijémati.* Chlovek nemre vszako vréme, y vu vszaki okoliczi pod odpertem nebom ztanuvati. Kak bi sze vàm vid elo, Dragi! ako gdo vasz vu velikoj zimi, pri obilnem sznegu ali desdyu vu szvoju hisu nebi puztil? Ako gdo pri naztajuchi nochi y ztrashnem vetru vrata pred vami bi zapiral? Nut nahadyaju sze visheputí putniki sziromaski, koji nikakvoga ztanovitoga ztâna némaju. Jeli miszlite vi, da szî ovakvi nikakvoga ztána neseliju, ali da ove vu nyihovi potrebochi oztaviti szmemo? Ne zaizto, kak malo zlochincze, tate, potepuhe y zpodobne na ztán prijemati szmemo, ovak terszititi sze moramo, da postenem putnikom vu pripetchenyu potreboche na pomoch jeszmo, y nye pri nami naztanimo. Loth vu zpodobi dveh putnikov naztanil je pri szebi

dva angele, y ovo dopadalo sze je Bogu tak jako, da on po izteh oveh angelih Lotha y nyegvo drustvo od nadojduchega ognya oszlobodil je.

Cheterto télovno délo miloszerdnozti je: *gole opravlyati.* Oprave zpadaju takaj med potreboche téla chlovechanzkoga, zdravje y doztojnozt potrebuje, da sze opravlyamo. Ako anda sziromaka prez obutelyi, prez rubache ali druge oprave vidimo, jeli nyemu nebudemo na pomoch doshli? Jeli né on íz mesza y kervi, kak y mi? Dragi! Bog odperto po Izaiashu Proroku je zapovedal: *Kada videl budesh gologa, zagerni, y pokrij nyega, y naj meszo tvoje,* tojezt, blisnyega vu potrebochi tebi zpodobnoga, *za nèmar dersati.* (Isai. 58.) 4. Cheterto.

Peto télovno délo miloszerdnozti je: *betesnike pohadyati.* Morebiti szami vre pokúshali jezte, kaj betesnomu biti znamenuje. Betesnik szam szebi pomochi nemre, on poztelyu nemre oztaviti, da szî pri drugeh pomoch ische, bol, dugo vréme, turobnozt nyega trapiju. Ako szamo jednoga ztranzkoga chloveka vidi, tak nyemu vre je lese. Dusnozt anda je, da betesnike pohadyamo, nyim dvorimo, y nye tak z-dobremi déli, kak y z-chednemi govorenyi razveszelimo. 5. Peto.

Shezto télovno délo miloszerdnozti je: *Vuznike zkuplyavati.* To ali neznamenuje onem, koji zarad szvojeh zlochinztvih vu vùzu jeszu poztavlyeni od poglávarov, nachin, y pomoch dati za pobechi, y nye vu szloboschinu poztaviti, po tom czeli nedusni obchini bi skodeli, ar zlotvorczi skodiju dru- 6. Shezto.

gem nedusnem lyudem. Nego nedusne vuznike zkuplyavatî, ali za dusne vuznike proszititi, nye z-dopuztchenyem pohadyati, ali nyim po dopuztchenom almustvu polehchiczu prizkerbeti, ovo je délo miloszerdnozti.

7. Szedmo. Szèdmo télovno délo miloszerdnozti je: *mertve pokapati.* Kak ovo Bogu drago je, kada mertve pokapamo, szvedochi pelda ztaroga Tobiasha. Vchinyeno je najmre, da ov ztaracz z-vnogemi drugemi Izraelczi vu szusanztvo dozpel je. Ovde noszil je on téla mertva Izraelczev chez dan vu hisu szvoju, y po nochi zakopal je ova vu priztojnem meztu. Pripetilo sze je pako, kadabi jednoch od popokapanya truden na ztenu hise szvoje naszloníl sze bil, y zazpal, da mû je íz gnèzda laztovichjega toplo blato vu ochi opalo, y na to je oszlepel. Vnogo let podnashal je Tobiash szlepotu szvoju z-terplyivnoztjum. Zadnich poszlal je Bog angela k-nyemu, koj nyega zvrachil y zkupa nyemu obznanil je, da on chudnovitu ovu miloztchu po pokapanyu mertveh szebi zaszlusil je. *Kada szî molil z-szuzami*, rekel je Angel: *y mertve pokapal, ja szêm tvoju molitvu Bogu alduval, y vezda poszlal je mene Bog, da tê zvrachim.* (Tob. 12.) Metemtoga oveh télovneh dél miloszerdnozti nepoztajemo delniki szamo onda, kada mertve szami noszimo ali zakapamo, nego takaj onda, kada mertvo télo do vrémena pokopa vu hisi dersimo, ovo zprevadyamo, ali potrebne ztroske obavlyamo.

Razgovori.

1.

Koja dobro imenujemo télovna déla miloszerdnozti? — Kuliko je ovakveh? — Koje je pervo? — Kaj szî selish, kada szî gladen? — Gdo je najlepshu peldu nam dal vu nahranenyu gladneh? — Kuliko lyudih nahranil je Kriztush na jedenput? — Z-chem? Kak szû mogli pet kruhi, y dve ribicze za tuliku vnosinu zadozta biti? — Jeli je anda nahranenye ovo naravzkem, ali chudochinom vchinyeno? — Gdo je ovo chudo vchinil? — Jeli sze anda Bogu dopada, kada gladne nahranimo? — Odkud to szudish? — Kak sze je on bogatush zadersaval proti sziromaskomu Lazaru? — Jeli je on nyemu drobtine dal, koje iz nyegvoga ztola padale jeszu? — Kam je zato ov bogatush dozpel? — Jeli sze anda Bogu dopada, ako gladnem hranu ztegujemo?

Jeli je télovno délo miloszerdnozti gladne nahraniti?

2.

Koje je drugo télovno délo miloszerdnozti? — Kaj szî selish, kada sedyash? — Y jeli je to kaj teskoga sedynomu pehar hladne vode podati? — Jeli je pako Bogu ovakov chin drag? Zakaj? — Kaj veli Kriztush od onoga, koj to chini?

Jeli je télovno délo miloszerdnozti sedyne napajati?

3.

Koje je trejto télovno délo miloszerdnozti? — Kaj potrebuju ztranzki ali putniki? Jeli bisze tebi dopadalo, da te gdo po veliki zimi vu hisu nepuzti? — Ali ako czelu noch

Jeli je télovno délo miloszerdnozti putnike na ztan prijemati?

na odpertoj czezti lesati bi moral? — Kaj anda z-putniki, koji za ztan neznaju, ali z-sziromaki, koji ztana nemaju, vchiniti moramo? — Jeli ali y tate, y zlochezte lyudi pri nami naztaniti moramo? — Jeli je Bogu drago, ako postene lyudi na ztan prijemlyemo? Koga je Loth vu zpodobi dveh putnikov pri szebi naztanil? — Kak je nyega Bog po oveh angelih zato naplatil? — Zakaj je anda Bogu drago, ako ztranzke na ztan prijemlyemo?

4.

Jeli je télovno délo miloszerdnozti gole opravlyati?

Koje je cheterto télovno délo miloszerdnozti? — Da bi bil gol, kaj bi szî selel? — Jeli zdravje y doztojnozt téla potrebuje, da sze opravlyamo? — Kada anda blísnyega prez obutelyi, ali prez oprave, y razterganoga vidimo, kaj moramo vchiniti? — Jeli chuti on golotu tak, kak y mi? Je on íz mesza y kervi, kak y mi? — Kaj veli Bog po Izaiashu proroku? — Kada ti gologa vidish, kaj morash vchiniti? — Jeli je anda Bogu drago, kada gole opravlyamo? — Zakaj?

5.

Jeli je télovno délo miloszerdnozti bétesnike pohadyati?

Koje je peto télovno délo miloszerdnozti? — Kaj moramo betesnem vchiniti? — Jeszi ti kada betesen bil? — Moreli betesnik szam szebi pomochi? — Moreli sze on szam ztati, y pomoch izkati? — Koja trapiju betesnika? Kak je anda betesniku, kada nyega drugi lyudi pohadyaju? — Kaj moramo pri betesniku vchiniti, kada gâ pohadyamo? — Kaj nyemu vchiniti, kaj govoriti?

6.

Koje je shezto télovno délo miloszerdnozti? Kaj szi bi selel, da bi bil vuznik? — Anda szmemo krivczem priliku dati pobegnuti? Zakaj ne? — Kaj je bolye da krivecz, ali da nedusni terpi? — Ne bili pako nedussni terpeli, ako krivczem otajno vujti priliku bi dali? — Koje vuznike moramo anda zkuplyavati? — Kak moremo takaj krivczem vu vuzi pomochi? — Moremo za nye, ako pobolyshanye kaseju, prosziti? — Moremo nye vu vuzi pohadyati, nye batriveti?

Jeli jè télovno délo miloszerdnozti vùznike zkuplyavati?

7.

Koje je szèdmo télovno délo miloszerdnozti? — Jeli je chin miloszerdnozti, kada mertve pokapamo? — Jeli sze Bogu dopada, kada mertve pokapamo? — Iz koje pelde to znash pokazati? — Jeszi chul kaj od Tobiasha? — Kam je on z-vnogemi Izraelczi dozpel? — Gdo je mertva téla Izraelczev zakapal? — Kakva neszrecha sze je Tobiashu pripetila? — Po kem je nyega Bog zvrachil? Po chem szî je Tobiash ovu miloztchu zaszlusil? — Kaj je Angel rekel? — Odkud anda to szudish, da Bogu drago je, ako mertve pokapamo? — Ali jeli ovoga dobroga china szebe szamo oni delnike chiniju, koji mertve noszi ju, ali pokapaju? — Nego gdo josche?

Jeli je télovno délo miloszerdnozti mertve pokapati?

PITANYE 8.

Koja szû dùhovna déla miloszerdnozti?

Razláganye.

1. *Pervo dùhovno délo miloszerdnozti*

Dùhovna déla miloszerdnozti jeszu ona, koja blisnyemu na haszen dushe szlusiju. Takaj szedem je dùhovneh dél miloszerdnozti. Pervo je: *greshnike pokarati.* Pravednem nachinom moreju szamo poglavari pokarati: ar szamo ovi imaju oblazt zapovédati. Y oni vszigdar chiniju duhovno délo miloszerdnozti, kada pokaraju, kastiguju, kajti kastiga gréshnika na pobolyshanye giblye. Nahadya sze metemtoga takaj jedno priatelzko kastiguvanye, koje szamo vu krótkeh rechih paztavlyeno je, z-kojemi chlovek drugoga zbog nyegveh faling pokara. Na ov nachin more vszaki chlovek gréhe drugoga pokarati, y ove popraviti; ar krotki opomenki vnogo chiniju pri chloveku. Jesush Kríztush takaj je zapovedal: *ako tvoj brat szuprot tebi grêshi, tak idi k-nyemu, y pokaraj nyega med tobum, y nyim szamem.* (Marc. 18.) Kada anda na blisnyemu kaj zloga zpasujemo, tak moramo nyega opemenuti, vendar ne iz szerditozti, nego íz lyubavi, y to na szamom. Mi sze terszimo z-vszum marlyivoztjum, da koga zdersimo, da sze vu vodu nehiti; y ovak ravno moramo opomenuti, y ako je moguche, zdersati onoga, koj vu gréh hititi sze hoche.

Drugo med dùhovnemí déli miloszerdnozti je: *neznajuche vuchiti.* Znanozt je veliko dobro dushe. Nigdo niti k-télovnomu niti k-duhovnomu zvelichenyu nachine potrebuvati nemre, ako ove nezna. Ovde vidite, Dragi! koje délo miloszerdnozti pri vami zvershavaju vashi navuchitelyi, koji vasz ali vu szvetzkih, ali vu dùhovneh podvuchaju. Kakgoder anda vam sze dopada, ako vasz gdo vuchi, ovák takaj y vi kuliko moguche je, druge neznajuche vu vszem dobru podvuchati morate. 2. Drugo.

Trejto dùhovno délo miloszerdnozti je. *dvojechem dobroga tolnacha, y navuka dati:* Chlovek vishe krat dvoji, jeli ovo ali ono bi vchinil, jeli nyemu ov ali on chin, ovo ali ono dugovanye bi hasznilo. Ako nyemu szamo dobroga tolnacha dámo, tak vre on zna kaj hasznovito, kaj nyemu vchiniti je, y kaj zebrati mora. Metemtoga na zlo tolnacha dati, to zaizto nebi bilo délo miloszerdnozti; ovdé nasz, kak vre znate (Navuk 37. Pit. 2.) lyudzkoga gréha bi krivcze vchinili. Mi moramo anda szamo na dobro tolnacha y navuka dati. Y mi moremo szamo onda tolnacha dati, ako dugovanye razmemo; zato veli Dùh szveti: *ako pamet imash, tak odgovori blisnyemu.* (Syr. 5.) Ar drugach vu pogibely bi sze poztavlyali, zlo tolnacha y navuka dati. 3. Trejto.

Cheterto dùhovno délo miloszerdnozti je: *Saloztne razveszeliti.* Vszaka salozt dohadya od neszreche. Zkorom vszigdar pripetchaju sze neszreche y ovak nahadyaju sze takaj vszigdar saloztni. Kada anda ove saloztné ba- 4. Cheterto.

trivemo, nyim na dushi razveszelenye prizkerbimo, tak vchinimo pri nyimi dùhovno délo miloszerdnozti. Kakgoder pako vszaka salozt íz neszreche dohadya, ovak naztaje batrivozt íz ufanya szréche. Ovde moramo anda saloztne z-ufanyem buduchega kakvoga dobra batriveti, nyim pomoch obechati, y nyim nyihovu neszréchu od kakve bolyshe ztrani pokazati.

5. Peto. Peto dùhovno délo miloszerdnozti je: *Krivicze dobrovolyno terpeti.* Ovak vchinili szû Apostoli. Oni poleg pelde szvôga Gozpona y navuchitelya vsze krivicze terplyivno podnashali jeszu, y raduvali sze, da vredni bili jeszu, za ime Jesusha obshanozt terpeti. Terplyivno podnashanye krivicze vnogo haszni blisnyemu na dushi. Po tom vishe puti odztupluje on od szerditozti, y pobolysha sze po peldi terplyivnozti. Kada anda vam, Dragi! kakva nepovolyna rech, ali zbantuvanye pripetcha sze, tak nemorate vszigdar odgovoriti, y zbantuvanye z zbantuvanyem vrachati, nego muchati, y zpametno podati sze, ovak predi mir naztal bude, y vi nad blisnyem vashem dùhovno délo miloszerdnozti vchinili budete.

6. Shezto. Shezto dùhovno délo miloszerdnozti je: *zbantujuchem nasz oproztìti.* Kada komu peneznoga dùga, ali drugoga kakvoga telovnoga dùga opraztchamo, tak je to télovno délo miloszerdnozti. Kada pako kómu zbantuvanye opraztchamo, tak je to dùhovno délo miloszerdnozti: ar ovde zbantujuchi íz szvoje dushe izbríshuje dùga, y nyegvo dushno zpoznanye po oproztchenyu zlehkoti sze. Mî mora-

mo ali radi, tojezt z-veszeljem Bogu y Jesushu Kriztushu za lyubav, ne pako íz szile, ali priszilenya oproztiti.

Szedmo dùhovno délo miloszerdnozti je: *za sive, y mertve Boga moliti.* Po nashi molitvi zadobivaju sivi od Boga miloztchu, mertvi pako oproztchenye szvojeh vremeniteh kastig, kak vre vu poglavju od ufanya kerztchanzkoga (Nàvuk 11. Pit. 2.) vam povédal jeszem. Mi zvershavamo anda dùhovno délo miloszérdnozti, ako za sive, y za mertve Boga molimo. *7. Szedmo.*

Razgovori.

1.

Kaj szû dùhovna dèla miloszerdnozti? — Kaj je dùhovnem nachinom dobro? — Jeli ono kaj dushi, ali ono, kaj télu haszni? — Kuliko je dùhovneh dél miloszerdnozti? — Koje je pervo dùhovno délo miloszerdnozti? Jeli sze moraju pobosni pokarati? — Gdo more pravednem nachinom pokarati? — Gdo more zapovédati? — Jeli kastiga szlusi za pobolyshanye dushe? — Jeli Poglavari zvershavaju dúhovno délo miloszerdnozti, kada pokaraju, ali kastigaju? — Zakaj? — Moreli takaj brat brata pokarati? — Jeli opomenki kaj haszniju na szerdczu chloveka? — Y kaj veli Kriztush, kaj naj vchinimo, kada brat nash proti nam greshi? — Jeszmoli dusni greshnike pokarati? — Zakaj? — Kaj bi ti vchinil, ako bi sze gdo vu vodú hititi ho- *Jeli je dùhovno délo miloszerdnozti greshnoke pokarati?*

tel? — Kaj moramo anda vchiniti, kada blisnyi nash greshiti bi hotel? —

2.

Jeli je dùhovno délo miloszerdnozti neznajuche vuchiti?

Koje je drugo dùhovno délo miloszerdnozti? — Gdo sze mora podvuchati? — Moremoli za zvelichenye dushe nachine poprijeti, ako ove neznamo? — Je znanozt veliko dobro dushe? — Jeli zvershavamo anda dùhovno délo miloszerdnozti, kada neznajuche vuchimo? — Zakaj? — Kaj chiniju anda navuchitelyi vashi tak szvetzki, kak duhovni? Jeli sze tebi dopada, kada te gdo vuchi? — Kaj morash anda ti drugem neznajuchem vchiniti? —

3.

Jeli je dùhovno délo miloszerdnozti dvojechem dobroga tolnacha y navuka dati?

Koje je trejto dùhovno délo miloszerdnozti? — Kaj moramo dvojechem vchiniti? Ználi chlovek vu dvojnozti kaj vchiniti ima? Ako nyemu pako dobroga tolnacha dàmo, buli onda znal kaj vchiniti mora? — Jeli vchinimo dùhovno délo miloszerdnozti, ako dvojechemu dobroga tolnacha damo? — Zakaj? — Je to dober tolnach, ako komu na zlo navuka dàmo? — Chesza bi mi nasz krivcze vchinili? — Moreli on dobroga tolnacha dati, koj dugovanye szam nerazme? — Gdo more tolnacha dati? — Szmeli anda nerazumni tolnacha dati? — Zakaj ne? — Vu kakvu pogibely bi sze ovakov poztavil?

4.

Jeli je dùhovno délo miloszeronozti

Koje je cheterto dùhovno délo miloszerdnozti? — Koga moramo batriveti y razve-

czeli? — Jeli sze neszreche visheputi pripetchaju? — Jeli sze nahadyaju saloztni? — Kada anda ove saloztne razveszelimo, kaj chinimo nyim na dushi? — Odkud dohadya batrivozt dushe? — Ako nikakvo ufanye buduchega dobra nemash, jeszi ti obatriven? Zchem moramo anda saloztne razveszeliti? —

saloztne razveszeliti?

5.

Koje je peto dùhovno délo miloszerdnozti? — Kak moramo krivicze podnashati? — Jeli je Apostolom pravo vchinyeno, da nye vszigde preganyali jeszu? — Y kak szû oni ovu kriviczu terpeli? — Po chiji peldi zbudili szû sze Apostoli na terplyivnozt? — Jeli to haszni dushi blisnyega, ako on vidi, da mi krivicze dobrovolyno podnashamo? — Bili tulike szvadye nahadyale sze, ako pri vnogi kriviczi bi muchali, y ovu mirno bi terpeli? — Ako anda gdo z-zlocheztum rechjum ali z-chinom tebe zbantuje, kak sze morash zadersavati?

Jeli je dùhovno délo miloszerdnozti krivicze dobrovolyno terpeti?

6.

Koje je shezto duhovno délo miloszerdnozti? — Komu moramo oproztiti? — Jeli sze nahadyaju szamo penezni dùgi? — Jeli ne on takaj nash dusnik, koj nasz zbantuje? Kada anda komu peneznoga dûga opraschamo, kakov je to chin miloszerdnozti? — Dùhovni? — Ako pako komu duga zbantuvanya opraschamo, kakvo je to délo miloszerdnozti? — Kak moramo pako zbantujuchem oproztiti? — Iz szile, ali iz priszilenya? Y komu za lyubav moramo zbantujuchem nasz

Jeli je dùhovno délo miloszerdnozti zbantujuchem nasz opraschati?

opraschati? — Gdo oprascha nam grehe nashe? —

7.

Jeli je dùhovno délo miloszerdnozti za sive y mertve Boga moliti?

Koje je szèdmo dùhovno délo miloszerdnozti? — Za koga szmô dusni moliti? — Kaj zadobivaju sivi po nashi molitvi? — Kaj zadobivaju mertvi po nashi molitvi? — Zakaj je anda dùhovno délo miloszerdnozti za sive y za mertve Boga moliti?

I. Dokànchanýe Nàvuka.

Ezekiash betesen od proroka Izaiasha pohadya sze.

Ezekiash bil je jeden zmed pobosneh kralyev Jude. Vsze, kaj nyemu izrucheno lyudztvo od pravoga Boga odvernuti bi moglo, zkerblyivo je odvrachal y preprechil. Iztu brunchenu kachu, koja vu vrémenu Mojsesha podignyena bila je, da od ognenih kach vgrisnyene Izraelcze vu puztchini zvrachi, porushil je on; kajti ona vezda na bolvanztvo vnoge genula je. Vuzmenoga szvetka, kojega szvetechnozt vre zdavna obvershavala sze néje, obvershaval je on zopet z-najveksum szvetechnoztjum. Vnogi od nyegve pelde genyeni bili szû, da pravomu Bogu vklanyali sze, y szami bolvane, y nyim alduvana mezta porushili jeszu.

Vezda na jedenput vchinyeno je bilo, da ov pobosni kraly na szmert obetesal je. Vu ovi priliki pohodil je nyega Izaiash prorok, vu imenu Bosjem: *Vchini reda vu hisi tvoji; ar ti budesh vumerl, y ne dugo sivel vishe.* (Isai. 38.) Kak jako preztrashil sze je Eze-

kiash nad ovem nenadjanem glaszom! Merzli pot prehadyal je vsze kotrige nyegve, y ztizka y ztrah napunil je dushu nyegvu. Metemtoga chez kratek chasz podignula sze je dusha nyegva k-Bogu, y on plachuchi je molil: *Gozpone! proszim tebe, jako te proszim, zpomeni sze; kajti z-vszum pravichnoztjum, y z-zvershenem szerdczem pred tobum hodil, y vsza vchinil jeszem, kaj tebi dopadno bilo je*, zdersi josche nekuliko let moje sivlenye, da josche duse dobro na zemlyi vchiniti morem. Po oveh szuzah y goruchi molitvi Bog genul sze je na pomiluvanye y miloszerdnozt, y poszluhnul je nyega. Izaiash vre bil je vu odhotku pol dvorischa preshel, ovde zapovédal je nyemu Bog, da sze josche jedenkrat k-kralyu naj poverne, y da mû naj pové, da Gozpon, Bog nyegvoga Otcza Davida, molitvu nyegvu poszluhnul, szuze nyegve videl je, y da k-sivlenyu nyegvem josche petnaizt lét pridati hoche. Izaiash zpunil je zapoved Bosju, y nazveztil je Kralyu, da nazkorom zopet ozdravil bude. Na znamenye, da Bog nyemu ovu miloztchu vu iztini obechal je, vchinil je Bog na proshnyu Proroka jedno nechujeno y nezredno chûdo; on puztil je najmre szenczu od Szunchenicze Akazove za deszet gradushev iliti potezajev, koje vre preshla je bíla, zopet povernuti sze. Onda zapovédal je Izaiash da sze nyemu flaster od fig na rane najpoztavi. Ovo vchinyeno je, y Ezekiash ozdravil je.

Néli, dragi! ovo bilo je jedno hasznovito pohadyanye betesnika? ar zakaj pohodil je Izaiash Kralya? Jeli morebiti da nyemu pripové, kaj chez vréme nyegvoga betega ovde ali onde vu orszagu pripetilo sze je, da nyemu pogibely szmerti zataji, y nyega z-praznem ufanyem buduchega ozdravlenya obatrive? Ali da nyemu vréme prekrati? Ne zaizto! nego on doshel je kakti szluga Gozponov kakti priately, da nyemu szmert nazvezti, y doshel je malo potlam zopet, da nyega oba-

trive, da nyemu pri ozdravlenyu velikochu dobrochinztva vszamoguchega Boga napervoztavi, nyega na ztalnozt vu dobrom zbudi, y nyegvu pravichnozt y krépozt bolye vtemelyí. Ovo naj bude takaj nash Czily, kada betesne pohadyamo. Nigdar nyim pogibely priblisavajuche szmerti nezatajimo, nego po zpametneh nagovorih nye volyi Bosanzki povdane chinimo! Terszimo sze nye vputiti, da betega szvoga vu dùhu pokore y zadovolyschine primeju, y da szamo na tuliko ozdraviti szî naj seliju, na kuliko ozdravlenye na chazt Bosju, y zvelichenye dushe nyihove szlusi. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Tabitha od Petra na novo sivlenye prebudi sze.

Kak vugodno je pripetchenye, koje jednoch vu Joppe z-jednum pobosnum y dobrotivnum kerztcheniczum vchinyeno je. Od maloga, kaj nyoj Gozpon dal y blagoszlovil je, od vrémena do vrémena delila je ona vnoga y obilna almustva. Ona opravlyala je gole, ona nahranila je gladne, ona napajala je sedyne, ona dvorîla je betesne, z-réchjum, ona bíla je prava mati szíromaskeh. Kakvo anda chùdo, ako y ovi nyu kakti szvoju dobrochiniteliczu íz pravoga szerdcza lyubili jeszu? Vchinyeno je pako, da ova sena jako je obetesala; o! kulika salozt napunila je szerdcza vszeh oveh sziromakov! Plach y javkanye chulo sze je po vszeh vuliczah! ali zapztuny: Bogu dopadalo sze je ovu pobosnu senu íz ovoga szvéta vzeti; y vezda szî miszlite, Dragi! ako morete, onu salozt, onoga kricha, onoga placha, z-

kojem sziromaki ovi vu hisu nyenu doshli, y pokojnu ovu oplakali jeszu.

Vu vrémenu ovem pripetilo sze je, da Peter nedalko od Joppe bil je. Taki poshilyali szû kerztcheniki od ovud k-nyemu, y dali szû gâ proszititi, da bi doshel. Peter odpravil sze je, y doshel vu Joppe vu hisu pobosne Tabithe. Vsze vdove, y oztavlene szirote ztale szû okolo Apostola, plakale sze, y kazale nyemu oprave y halye, koje nyim Tabitha napravila je, y pripovédali szû vsze ono dobro, koje negda od nye prijeli, y vsivali sze jeszu. Peter mirno je vsze poszluhnul, y rekel nyim, da szamo íz palache naj odztupiju, gde mertva Tabitha lesala je. Poklamkam ovi bi bili odztupili, tak hitil sze je Apostol na kolena, y je molil, ter prez dvojmbe molili szû takaj oni sziromaski Boga, da nyim ovu dobrochinitelyiczu nazad poverne. Chez kratek chasz obernul sze je Peter k-mertvomu télu, govorechi: Tabitha, ztani sze! (Actor. 9.) Y nut chudo! taki odperla je Tabitha ochi szvoje, pogledela Petra, y pochela sze zdigavati. Peter podal je nyoj ruku, pomogel nyoj zdignuti sze, y dozval vdove y szirote, ter z-oszupnenyem y z-veszeljem chul sze je glasz po czelem varashu: pobosna Tabitha, mati sziromaskeh zopet sive, moch Jesusha po Petru nyu zopet od vertveh je prebudila.

Ne dvojim, Dragi! da vi vu ovem vugodnem pripetchenyu plachu dobrochinztva nebi zpoznali, y da nebi prevideli, kak Bogu dopadni, y za nasz plache vrédni chin davanye almustva je, ter szudim, da vishe zrokov vam napervodonashati nè potrébno, da vasz na zvershavanye ovoga déla miloszerdnozti zbudim? Ne stimam, da szerdcza vasha tak tverda bi bila, da ovo pripovèdanye vasz nebi genulo, da y vi vu buduchem vu zpodobnem chinu onu pobosnu y dobrotivnu Tabithu nebi naszleduvali. — O! naszledujte ovu miloztivnu y

miloszerdnu senu, budite dobrotivni proti sziromaskem y potrebnem, vtishite nyihovoga glada, vgasznite nyihovu sedyu, primite nye vu ztan vash, opravlyajte golo télo nyihovo, pohadyajte betesne, odkuplyevajte po proshni vashi vuznike, dapache niti iz izteh mertveh najte sze zpozabiti, pomorite nye pokapati, z-rechjüm vchinite blisnyemu vashemu dobro, kuliko morete. Ako vnogo imate, tak y vishe dajte, imate malo, tak y ono malo, kaj nyim dali budete, z-veszelyem dajte, y o! koja obilna placha vasz chakala bude!? Kada vre na kraju groba ztali budete, tak molitva sziromaskeh iz neba vam sívlenye zproszila bude; y ako to ne, tak buduche sivlenye vasha vekivechna placha vu nebü bude. Jesush Kriztush bude vasz na sivlenye blasene nevmertelnozti zbudil. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki, iz kojeh onem, koji nasz zbantuju dragovolyno oproztiti moramo.

Kak oszebujni jeszu zroki, Dragi! koji nasz genuti moraju, da onem, koji nasz zbantuju, rad oproztimo! ar ovo oproztchenye zapovéda nam Bog, ovo vuchi nasz pelda Jesusha Kriztushà, ovo potrebuje od nasz nashe laztovito Zvelichenye dushe nashe. *Ja velim vam*, chujte rechi Bosje: *ja velim vam*, *lyubite nepriatelye vàshe*, *vchinite dobro onem*, *koji vasz odurjavaju*, *molete za one*, *koji vasz preganyàju*. (Matth. 5.) Poglejte na obchinzku lyubav Otcza vashega, koj na nebu je, y naszledujte nyega, kuliko moguche je, da nyegva vrédna detcza budete. *On puzti szuncze szvoje zverhu dobreh y zlochezteh izhadyati*, *y desdya puzti on zver-*

hu pravichneh y krìvichneh padati. (Ibid. v. 45.) Ovak y vi szerdcza vasha nikomu najte zapreti; priatelyom y nepriatelyom naj bude ovo odperto y nagnyeno; vszem naj dobro hoche, y dobro vchini.

Ali josche vnogo bolye mora nasz pelda Jesusha Kriztusha zbuditi, da nashem nepriatelyom y zbantujuchem oproztimo. Poglejte na Kris, y premishlyavajte onoga, koj na ovem pribit viszi! Chujte kricha sidovzkoga zpravischa, halabuku Farizeushev, blaznozti Vojnikov! Chujte ali takaj, kak po prelevanyu kervi vre chizto oszlableni Odkupitely szvoje zadnye jakozti pobira, y z-vmirajuchemi vuztmi josche Otcza moli y proszi. *Otecz!* tvoja zapoved je zvershеno zpunyena, moj poszel odkuplenya jè dovershen, zadovolyno je vchinyeno tvojoj praviczi, ja vumiram. Neizkrati tvojemu vumirajuchemu szinu, za koja te josche pred szvojem zadnyem zdehnenyem proszi. *Otecz!* hiti oko tvoje miloszerdnozti na pregonitelye, szudcze y razpinyajuche mene; nezpomeni sze íz obshanoztih, z-kojemi szina tvojega ozkrunili jeszu. *Oprozti nyim*, dopuzti, da vu mojeh ranah, koje meni íz hmanyoche zavdali jeszu, miloztchu, y vu moji kervi, koju kakti lyudomorczi prelejali jeszu, szvoje ochiztchavanye najdeju. *O Otecz!* ja vumiram, y z-vumirajuchemi vuztmi krichim k-tebi: *oprozti nyìm, ar neznaju, kaj chiniju.* (Luc. 18.) O pelda, Dragi! koja takaj kakti pechina tverda szerdcza na naszleduvanye genuti mora.

Zadnich kak jako je z-oproztchenyem zbantuvanyih blisnyemu nashe zvelichenye zjedinyeno? Ar, da sze zvelichimo, tak potrebno je, da oproztchenye gréhov zadobimo; ovo zadobimo pako szamo, ako y mi onem oproztimo, koji nasz zbantuvali jeszu, *Opraztchajte, tak y vam oproztilo sze bude*, veli nash bosanzki zapovednik. (Luc. 6.) *Ako vi lyudem oproztite gréhe nyihove, tak y vam Otecz vash nebezki oproztil bude.* —

Ako poko vi lyudem neoproztite, tak y Otecz vash vashe grèhe vam oproztil nebude. (Matth. 6.) Vre pakò Dragi! kuliko puti zbantuvali szmô mi Boga nashega! mi proszimo zato vszaki dan nyega za oproztchenye; y ovo on nam podelil bude, kak berse y mi onem oproztimo, koji nasz zbantuvali jeszu. Opraztchamo mi, tak nam opraztcha y Bog; neopraztchamo mi, o! tak prazno je vsze ufanye nashe, da pri Bogu y kada oproztchenye gréhov nasheh nashli budemo.

Pri nami je anda, Dragi! kaj szî zebrati hochemo, poleg nashega zadersavanya baratal bude Bog takaj znami. Proszim anda vasz, oproztite. Zpomenite sze visheputi íz zapovédi Gozponove, koj nam y izte nepriatelye lyubiti zapovéda. Poglejmo visheputi na razpetoga Zvelichitelya nashega, kak vumirajuchi josche za szvoje nepriatelye za miloztchu proszil je, y opraztchajte íz szerdcz bratu vashemu, da ovak y vi od Gozpona oproztchenye zadobiti vredni budete. Amen.

P a z k a.

Nàvuk od chetireh poszlednyih Chloveka, koj poleg reda Katekismusha vezda szledeti bi moral, vre chizto vu Oszmem y deszetom Nàvuku od szèdmoga y dvanàiztoga kotriga Vére dovershen je.

PRIDAVEK

od

najobchinzkesheh y najpotrèbnesheh

Nàvukov

Vére kerztchanzko-Katholichanzke.

I. PONAVLANYE NÀVUKA.

Od Vére vu obchinzkom, y nyenih zviralischih.

PITANYE 1

Vu chem poztavlyena je véra vu obchinzkom?

Razláganye.

Vre, Dragi! do vezda po malo vam vsza napervodoneszel jeszem, koja véruvati y vchiniti morate, da Bogu vklanyati sze, y zvelichiti sze morete. Selel bi, da vam neizbriszlyivo vsza vu pameti bi bila oztala. Memtoga, morebiti vre vnoge, morebiti takaj najobchinzkeshe y najoszebujneshe Nàvuke Vére kerztchanzko - katholichanzke pozabili jezte; ja anda ove ponoviti hochu, da ovak vu dushi vashe bolye zakoreniju sze.

Véra vu obchinzkom poztavlyena je vu zpoznanyu, kak y vu nachinu Boga postuvati, y nyemu vklanyati sze. Boga postuvati znamenuje, nyegvem zvershénoztjam prizpodobno vchiniti. Ovak postujemo mi Boga, ako vu nyega vérujemo; kajti po tom nyegvoj mudrozti y iztinitozti prizpodobno chinimo. Mi postujemo Boga, ako vu nyega sze

1. Vu chem poztavlyena je vera vu obchinzkom.

ufamo, ali nyega zazavamo; kajti po tom nyegvoj vszamoguchnozti, nyegvoj dobrotivnozti proti nam, y nyegvoj vérnozti prizpodobno chinimo. Mi postujemo Boga, ako nyega zverhu vszega lyubimo; kajti po tom nyegvoj najvekshoj dobroti, koju on vu szebi ima, prizpodobno chinimo. Mi postujemo Boga, ako sze nyega bojimo; kajti po tom nyegvoj vszojznanozti, szvétozti y praviczi prizpodobno chinimo. Mi postujemo Boga, ako nyemu pokorni jeszmo; kajti po tom nyegvomu najvisheshemu ladanyu prizpodobno chinimo. Mi postujemo Boga, ako sze nyegvoj szvetoj volyi povdamo; kajti po tom nyegvoj pravéduozti prizpodobno chinimo.

2.
Kaj naravzka y kaj ochituvana véra je.

Zpoznanye Boga, y razluchneh dusnoztih proti nyemu, koje po szamem razumu zadobiti bi mogli, zove sze *véra naravzka.* Zpoznanye pako Boga, y razluchneh dusnoztih proti nyemu, koje po bosanzkeh ochituvanyih zadobimo, zove sze *véra ochituvana.*

3.
Véra naravzka nahadya sze.

Razum chlovechanzki more po pazlyivem premishlavanyu narave, ali ztvarih vnoga od Boga y dusnoztih proti nyemu zpoznati. On more iz nazochnozti ztvarih Bosju vszamoguchnozt, iz reda ztvarih nyegvu mudrozt, iz zdersavanya ztvarih nyegvu providnozt, iz haszni, koju ztvari donashaju, nyegvu dobrotu, iz nemira dushnoga zpoznanya, koje takaj pri vszakoj hmanyochi chloveka trapi, y iz mira dushnoga zpoznanya, koj pri otajnoj krepozti takaj razveszeluje, nyegvu pravichnozt, y vnoge iz oveh za nasz dohadyajuche dusnozti zpoznati. Véra naravzka anda nahadya sze.

Metemtoga veksha ztran lyudih za globoka razmishlyavanya niti prikladnozt niti vremena nema; malo anda lyudih po szvojem laztovitem razumu znanozt Vére naravzke szebi bi prizkerbeli. Zvun toga nahadyaju sze josche vnogo zevszemi oszebujne iztine, koje z-szamem razumom niti jedenput zezvedeti nemreju sze; kak v. p. nachin z-zbantuvanem Bogom pomiriti sze, nachin zvunzke szlusbe Bosje, zkrovnozt preszvetoga Trojztva, zkrovnozt vtelovlenya druge bosanzke pershone, zkrovnozt poszvetchenya po Dùhu szvetom, nahadyanye izhodnoga gréha, y druge zpodobne k-zvelichenyu potrébne iztine. Odkud anda szledi, da ochituvana véra na zvelichenye potrebna je.

4. Véra ochituvana je nam za vekivechno blasenztvo potrebna.

Bog y zaizto nashoj szlabochi po ochituvanyu doshel je na pomoch. Ochituvanya vchinyena szû vu razluchnih vremenih. Navlaztito vchinil je Bog ochituvanya po Mojseshu, y po prorokih, po Jesushu Kriztushu y po Apoztolih. Ali takaj vre pred Mojseshem ochituval sze je Bog vszakojachkem pobosnem lyudem, najmre nashem pervem roditelyom kak y Noemu, Abrahamu y Jakobu. Zadnich govoril je Bog po szvojem szinu z-nami, y ochituval je nam nove zkrovnozti, jednoga novoga y zvershenoga nachina Boga postuvati, koj nachin zato *kerztchanzka vêra oziva sze.* On szvoju rech potverdil je z-chudochinztvi tak, da nad iztinum jedne ochituvane vére niti dvojiti nemremo.

5. Véra ochituvana nahadya sze.

Jeden Gozpon nachina szvôga postuvanya zato prepishuje, da nyega poleg nyegve volye postujemo. Kajti Bog szvoje zvershenozti, y

6. Czily vére ochituvane.

nachina nyega postuvati ochituval je, tak imal je za czily szvoje postenye. On takaj drugoga bolshega czilya né mogel imati; ar nikaj ne bolshega kak Bog szam. Czily vére ochituvane je anda postenye Bosje.

Razgovori.

1.

Vu chem ztoji vèra?

Vu chem ztoji vèra? — Kaj znamenuje Boga postuvati? — V. p. ti zpoznajesh Boga kakti mudroga y iztinitoga, ter vendar nyemu nevérujesh, jeli ti ovde nyega postujesh? — Jeli da Boga postujemo, zadozta da nyegve zvershenozti zpoznamo? — Jeli nemoramo takaj nyegvem zvershenoztjam prizpodobno vchiniti? — Kaj znamenuje anda Boga postuvati? — Kojem zvershenoztjam Bosjem chinimo prizpodobno kada Bogu verujemo? — Jeli postujemo anda Boga, kada vu nyega verujemo? — Zakaj? — Kojem zvershenoztjam Bosjem chinimo prizpodobno, kada vu Boga sze ufamo? — Jeli postujemo anda Boga, kada vu nyega sze ufamo? — Zakaj? — Kojoj zvershenozti Bosjoj chinimo prizpodobno, kada Boga lyubimo? — Jeli postujemo Boga, kada nyega lyubimo? — Zakaj? — Kojem zvershenoztjam Bosjem chinimo prizpodobno, kada Boga sze bojimo? — Jeli postujemo Boga: kada sze nyega bojimo? — Zakaj? — Kojoj zvershenozti Bosjoj chinimo prizpodobno, kada Bogu pokorni

jeszmo? — Jeli postujemo Boga, kada nyemu pokorní jeszmo? — Zakaj? — Y kada sze volyi Bosjoj povdajemo, kojoj Bosjoj zvershenozti chinimo onda prízpodobno? — Jeli postujemo Boga, kada sze nyegvi szveti volyi povdavamo? — Zakaj? —

2.

Kaj je naravzka, y, kaj je véra ochituvana?

Kak sze zove zpoznanye Boga y vszakoverztneh dusnoztih proti nyemu, koje po szamem razumu zadobivamo? — Kaj je anda véra naravzka? — Kak sze zove pako zpoznanye Boga y dusnoztih proti nyemu, koje po bosanzkem ochituvanyu zadobivamo? — Kaj je anda véra ochituvana?

3.

Jeli sze nahadya véra naravzka?

Odkud more razum nash vszamoguchnozt Bosanzku zpoznati? — Jeli sze ne nahadyaju neizbrojene ztvari? — Odkud more razum nash neizmernu mudrozt Bosanzku zpoznati? — Jeli né najlepshi red med ztvarmi? — Odkud more razum nash najvekshu providnozt Bosju zpoznati? — Jeli ne zdersavaju sze, ravnaju sze kak naj lepshe vsze ztvari? — Odkud more razum nash najvekshu dobrotu Bosju proti nam zpoznati? — Jeli ztvari nedonashaju nam haszen? — Odkud more razum nash najvisheshe ladanye Bosje zverhu vszeh ztvarih zpoznati — Y kada ti vu zkrovnom zlo chinish, jeli chutish onda mira? — Kaj chutish pako, kada dobro chinish? — Bili ti mira ali nemira dushnoga zpoznanya chutil, ako pravichnoga szudcza nebi bilo? — Odkud zna anda razum nash,

da pravichen szudecz nahadya sze? — Moreli anda razum nash vnoga od Boga, y od dusnoztih proti nyemu zpoznati? — Jeli sze anda nahadya jedna naravzka véra? — Zakaj? —

4.

Jeli je véra ochituvana na zvelichenye potrebna?

Jeli ima veksha ztran lyudih za globoka razmishlyavanya vreme y prikladnozt? — Bili anda vnogi lyudi po szvojem razumu znanozt naravzke vére zadobili? — Zakaj ne? — Y moreli chlovek z-szamem razumom nachina znajti z-zbantuvanem Bogom pomiriti sze? — Ali moreli on znajti, koj nachin zvunzke szlusbe Bosje Bogu dopada sze? — Moreli chlovek takaj z-szamem razumom zkrovnozt preszvetoga Trojztva, — vtelovlenye szina Bosanzkoga, — nahadyanye izhodnoga gréha, — zkrovnozt miloztche y poszvetchenya zpoznati? Jeli neszu ove zevszema oszebujne iztine na zvelichenye potrebne? — Jeli je anda véra ochituvana potrebna na zvelichenye? — Zakaj?

5.

Jeli sze vera ochituvana nahadya?

Je ali Bog nashoj szlabochi po véri ochituvani na pomoch doshel? — Jeli szû vu razluchneh vremenih ochituvanya vchinyena? — Po kem je Bog navlaztito ochituvanya vchinil? — Jeli je Bog y pred Mojseshem szebe vszakojachkem pobosnem lyudem ochituval? — Kojem? — Po kem je pako Bog zadních z-nami govoril? — Kak sze zove véra, koju nam Bog po Jesushu Kriztushu ochituval je? — Y po chem je Bog szvoju rech podtverdil? — Moremoli

nad iztinítoztjum Bosanzkoga ochituvanya dvojiti? — Zakaj ne? —

6.

Zakaj prepishuje jeden Gozpon nachina szvôga postuvanya? — Zbog kojega Czilya je anda Bog nachina szvôga postuvanya ochituval? — Gdo je zevszema muder, y szvêt? — Jeli ima Bog vu vszeh szvojeh chinih naj bolshega czilya? — Zakaj? — Moreli kaj bolshega nahadyati sze od Boga iztoga? — Moreli koj bolshi czily biti, kak postenye Boga? — Koj je czily vére ochituvane? *Koj je czily vére ochituvane?*

PITANYE 9.

Koju haszen imaju lyudi iz vere?

Razlàganye.

Nigdo nemre dvojiti, da nam véra ochituvana vekivechno blasenztvo prizkerbi; ar Bog tak vu ztarem, kak y vu novem zakonu obechal je vekivechno blasenztvo onem, koji rech nyegvu obdersavali bûdu. Ali vszaki ne previdi, kak véra nasz y vremenitem nachinom blasene chini. Ovo vezda pokazati hochu. Nikaj nechini chloveka szrechneshega na szvétu, kak zadovolynozt. Kak pomiluvanya vrédni jeszu velikashi, bogatushi y premoguchi, kada z-szvojem ztalishem nezado- *1. Chlovek vrémenitem nachinom je blasen ako z-szvojem ztalishem zadovolyen je.*

volyni jeszu. Iz druge ztrani, premiszlimo szamo sziromaskoga polyodelaveza, kak radoztno y zadovolyno sive on pri falatcheczu chernoga kruha, kajti z-szvojem ztalishem zadovolyen je.

2. Véra vuchi da Bog szveta, y vsza pripetchenya vu ovem ravna.

Véra vuchi, da Bog céloga szvéta ravna. *Tvoja providnozt, o Otecz! vsza ravna,* (Sap. 14.) Ona vuchi, da Bog y za najmenshe ztvari zkerbi. *Poglejte,* veli Kriztush: *pticze nebezke, da neszéju, niti senyu, niti zpravlyaju vu staglye, ter Otecz vash nebezki hrani nye. — Premiszlite liliume polyzke, kak raztû: nedelaju, niti predeju. Velim pako vam: da niti Shalomon, vu vszi diki szvojoj nebil opravlyen, kak jedno zmed oveh.* (Matth. 6.) Ako anda Bog za pticze, y za travu zkerbi, kuliko vnogo bolye nebude on zkerbel za najprestimanesha ztvorenya szvéta, za lyudi. Véra vuchi, da Bog vsze dogadyaje lyudih y pripetchenya szvéta ravna. Dogodyaj je ono, kaj sze chloveku vu nyegvem sivlenyu pripeti. Vre veli pako Kriztush: *izti lászi glave vashe prebrojeni jeszu; — niti jeden lász iz glave vashe opazti more.* Kaj je pako menshega od lásza? Ako anda Bog lászi chloveka pod zkerbjum szvojum ima, tak ztem bolye dogodyaje lyudih ravnal bude.

3. Véra chini nasz z-nashem ztalishem zadovolyne.

Návuk od providnozti Bosje mora nasz z-nashem ztalishem zadovolyne vchiniti. Neli iztina, moja Detcza! vi z vashem ztalishem zadovolyni jezte? Ter zakaj ztê zadovolyni? Kajti najmre vashe Roditelye imate, koji na vasz paziju, vam hranu, opravu ztana prizkerbiju. Jeli Bog ne moguchneshi y dobro-

tivneshi od vasheh roditelyov? Jeli né Bog otecz vszeh lyudih? Ako anda premiszlimo, kak nasz véra vuchi, da Bog vsze, takaj najmenshe ztrani szvéta, y vsza pripetchenya oveh ravna, kulika zadovolynozt mora nasz napuniti?

4. *Zapovédi Bosje povekshavaju vremenito blasenztvo lyudih vu obchinzkom.*

Premiszlimo nadalye zapovédi Bosje, kak jako povekshavaju ove vrémenito blasenztvo nashe. Zapovedi Bosje povekshavaju vremenito blasenztvo drustva lyudih vu obchinzkom. Nahadyaju sze vszakojachka drustva chlovechanzka vu szvétu. Vszako drustvo ima szvoje poglavare. Poglavari jeszu poztavlyeni, da vrémenito blasenztvo chlovechanzkoga drustva prizkerbiju y zdersavaju. Kada anda poglavarom pokorni jeszmo, tak vremenitem nachinom szréchno siveti, mirni y szegurni bití moremo. Nut ovu pokornozt povekshavaju zapovedi Bosje; pokehdob cheterta zapovéd ne szamo detczi proti roditelyom, nego y podlosnikom proti szvojem poglavarom pokornozt zapovéda.

5. *Zapovédi Bosje povekshavaju vremenitu szréchu vszakoga chloveka zoszeb.*

Zapovédi Bosje povekshavaju takaj vrémenitu szréchu vszakoga chloveka zoszeb. Koja dobra zpadaju k-vrémeniti szréchi chloveka? Néli iztína, sivlenye, laztovitozt y postenye? Nut zapovédi Bosje szegurne nasz chiniju nashega sivlenya; ar peta zapoved veli: *ne vmori.* Zapovédi Bosje szegurnu chiniju nashu laztovitozt; ar szedma zapovéd veli: *ne kradi.* Zapovedi Bosje szegurne chiniju nashe postenye; ar oszma zapovéd veli: *ne govori krivo szvedchanztvo szuprot blisnyemu tvojemu.* Takaj zviralischa tulikeh vrémeniteh neszrech po zapovedih Bos-

jih preprechiju sze. Ova zviralischa jeszu nasha hman poselenya. Ova nasz giblyeju, da drugomu skodimo, ali nasz zdersiju, da drugomu bi haszneli. Vre pako zapovedí Bosje dersiju vu redu nasha poselenya; ar deveta y deszeta zapoved veli: *neposeli sene blisnyega tvojega, naposeli blago, niti nikakvu ztvar blisnyega tvôga.*

Razgovori.

1.

Jeli szmô vremenitem nachinom szréchni kada z-nashem ztalishem zadovolyni jeszmo?

Koju haszen imaju lyudi iz vére? — Kaj je Bog onem obechal, koji zapovedi nyegve obdersavali budu? — Zakaj velish anda, da nasz véra vekoma szrechne chini? — Ali jeli nasz vera y vrémenitem nachinom szréchne chini? Jeli je premoguchi szréchen, kada on z-szvojem ztalishem nezadovolyen je? — Ako vsza na szvetu imamo, ter vendar nezadovolyni jeszmo, jeszmo mi szréchni? — Jeszi ti sziromaske polyodelavcze videl, jeszi ti pri nyih vpamet vzel, da veszeli jeszu? — Gdo je szrechneshi, veszeli Polyodelávczi, ali nezadovolyna Gospoda? — Jeli siveju sziromaski polyodelavczi vugudno y zmosno? — Z-chem szû pako zadovolyni? —

2.

Kaj vuchi nasz véra od providnozti Bosje?

Kaj vuchi nasz vèra od providnozti Bosje? — Gdo ravna szvéta? — Y kaj vuchi nasz vèra od najmenshih ztrankih szvéta? — Od koga obzkerblyuju sze? — Kaj veli Kri-

ztush od Pticz nebezkeh? — Jeli szeju ali senju? — Gdo nye hrani? — Kaj veli Kriztush od liliumih polyzkih? — Gdo je lepshe opravlyen, Shalomon ali ovi? — Jeli predu y delaju? — Gdo nye opravlya? — Kaj vuchi nasz véra od chlovechanzkeh dogodyajih? — Gdo ove ravna? — Jeli ti znash broja laszih tvojeh? — Jeli je nye gdo drugi prebrojil? Kaj veli Kriztush od laszih glave nashe? — Zakaj vuchi anda véra da Bog nashe dogadyaje ravna? —

3.

Jeli zkerbish ti vezda za tvojû hranu, opravu ali ztan? — Gdo zkerbi za te doklam vekshi zraztesh? — Jeli sivesh vezda mirno y zadovolyno? — Zakaj? — Je Bog moguchneshi y dobrotivneshi, kak tvoji roditelyi? — Gdo je otecz vszeh lyudih? — Kaj vuchi nasz véra od providnozti Bosje? — Jeli chini nasz véra z-nashem ztalishem zadovolyne? — Zakaj? —

Jeli chini nasz véra z-nashem ztalishem zadovolyne?

4.

Jeli zadersava véra vu szebi zapovédi Bosje? — Jeli povekshavaju zapovedi Bosje vrémenitu szréchu razluchneh drustvich chlovechanzkih? — Jeli nahadyaju sze razluchna drustva chlovechanzka? — — Jeli puki nemske zemlye nevchiniju drustvo? — Ali jeli magyarzki puki nechiniju zopet drugò drustvo? — Jeszu ova drustva prez poglavarov? — Y kchemu szû poglavari? — Da szvoje podlosnike neszrechne vchiniju? — Ako anda poglavarztvu pokorni jeszmo: jeszmoli onda vrémenitem nachinom szré-

Jeli povekshavaju zapovedi Bosje vrémenitu szréchu drustva chlovechanzkoga vu obchinzkom?

chni? — Zakaj? — Jeli cheterta zapovéd Bosja szamo na roditelye y detczu zpada? — Jeli zapovedi Bosje povekshavaju pokornozt? — Zakaj povekshavaju anda zapovedi Bosje vrèmenitu szrechu razluchneh drustvih chlovechanzkeh? —

5.

Jeli povekshavaju zapovédi Bosje vrémenitu szréchu vszakoga chloveka zoszeb?

Koja spadaju na vrémenitu szrechu chloveka? — Jeszmoli prez sivlenya, laztovitozti, postenya vremenito szrechni? — Jeli pako zapovedi Bosje nam szegurno chiniju nashe sivlenye? — Zakaj? — Kaj veli peta zapoved? — Jeli zapovedi Bosje szegurnu chiniju nashu laztovitozt, nashega imetka? — Zakaj? — Kaj veli szedma zapoved? — Jeli zapovedi Bosje szegurno chiniju nashe postenye, Zakaj? Kaj veli oszma zapovéd? — Y koja szù zviralischa tulikoga vrémenitoga zla? — Bili gdo komu kaj vkral, ako hman poselenya za penezi nebi bila? — Bíli tulika zla nahadyala sze, ako zlocheztih poseleny nebi bilo? — Jeli pako zapovedi Bosje dersiju nasha poselenya vu redu? — Zakaj? — Koje zapovedi veliju: neposelyi? —

PITANYE 8.

Koja szû zviralischa vére ochituvane?

Razláganye.

Pervo zviralische vére ochituvane je szveto Piszmo, ar Bog dal je réch szvoju po szvéteh lyudih piszati. On nyim je na pamet donashal, kaj piszati imaju. Nut zkupzpravlyanye oneh knig, koje iz nadehnenya Dùha szvetoga od szveteh lyudih popiszane jeszu, zove sze *szveto Piszmo*, y oni lyudi, koji po nadehnenyu Bosjem piszali jeszu, zoveju sze *Szveti Piszczi.* Bog rech szvoju ne dal na jedenput, ali po jednem piszczu, nego vsze malo y po malo, y po razluchneh piszczih popiszati. *1. Pervo zviralische bosanske ochituvane vére je szveto piszmo?*

Szvétoga Piszma poglaviteshe ztrani jeszu dvé, najmre ztari y novi zakon. Ona, koja pred dosheztkom Jesusha po bosanskem nadehnenyu popiszana jeszu, zovû sze knige *ztaroga zakona.* Knige pako, koje po dosheztku Kriztusha od apostolov y Evangelistih po nadehnenyu Bosjem popiszane jeszu, zoveju sze *novi zakon.* Pervi zmed vszeh Piszczev bil je Moisesh. On popiszal je vsza pripetchenya od pochetka szvèta do szvojeh vrémen, kak y pripovezt lyûdztva izraelzkoga, vsze zapovedi, koje Bog lyudztvu izraelzkomu dal je, vu peteh knigah. Po Mojseshu piszali szû drugî pobosni lyudi, navlaztito Proroki. Ovi iz jedne ztrani piszali szù pripovezt lyudztva izraelzkoga, iz druge ztrani prorochanztva, y dersany navuke. *2. Poglaviteshe ztrani sz. Piszma, y piszczev ztaroga zakona.*

3. *Pisczi y knige novoga zakona.*

Po dosheztku Jesusha Kriztusha piszali szû Evangelisti, y Apostoli. Chetiri szû Evangelisti, najmre: sz. Matthe, Marko, Lukach y Janush. Vszaki je jednoga Evangeliuma, iliti pripovedanye sivlenya, muke, navukov y chudochinzvih Jesusha izpiszal. Kaj jeden neje zpomenul, to drugi je vchinil. Apostoli vszakojachke duhovne lizte jeszu píszali. Sz. Pavel navlaztito piszal je chetirinaizt liztov, Sz. Peter dva, sz. Janush tri, sz. Jakob jednoga, sz. Judash jednoga. Popisz chinov apostolzkeh je od sz. evangeliste Lukacha, y kniga zkrovneh ochituvanyih je od sz. Janusha popiszana.

4. *Knige ove bosanzke doshle szû k-nam.*

Knige ztaroga zakona jeszu z-vekshinum sidovzki piszane, knige pako novoga zakona zvekshe ztrani vu gerchkem jeziku popiszane jeszu. Ove vu vszakojachkeh jezikih vezda preneshene imamo, da ovak vszaki puk ove potrebuvati more. Ove knige Bosanzke nenahadyaju sze vishe vu szvojem pervem rukopîszu, nego imamo szamo nyihovoga prepisza; ar ove vsigdar z-najvekshum zkerblyivoztjum prepiszavale sze, y nepreztancze vu czirkvi chuvale sze jeszu, y ovak do nasz doshle.

5. *Drugo zviralische vére ochituvane je Traditio, iliti vuztno predavanye.*

Drugo zviralische vére ochituvane je rech Bosja nepiszana, *iliti Traditio*, ili *vuztno predavanye*. Po tom razmevamo onoga navuka, kojega Apostoli ali iz vuzt Jesusha Kriztusha szami chuli, ali po nadehnenyu Duha szvètoga naszveztili, ali vendar ne popiszali jeszu. Pervi kerztcheniki ove navuke dobro szî zapametili jeszu, y ove popiszali, ter ovak szû vu Czirkvi zaoztali.

Ako anda ovakov Navuk vszigdar, y vszigde vu Czirkvi zachuval sze je, tak je znamenye, da on od apostolov dohadya, y da on jeden bosanzki navuk je. Iz ovoga navuka odluchke chini Czirkva, ako zverhu znamenuvanya sz. piszma, ali zverhu navukov vére pravde naztaju. Dapache iz ovoga navuka vuztnoga predavanya znamo mi, koje knige Bosanzke jeszu, y k-szvétomu piszmu zpadaju.

Metemtoga vam draga Detcza! obchinzki y najpervich szvéto Piszmo, ali pîszma sz. Otczev Czirkve napervoztaviti nemremo, kajti josche preszlabi jezte, da bi ova razmeli. Zato napervodonashamo vam kratkoga izvoda bosanzkeh ochituvanyih, y navuka vére. Kniga, vu koji kratki izvod vére navukov zadersava sze, zove sze Katekismush. Mi zadobivamo anda vu obchinzkom y najpervu znanozt bosanzkeh ochituvanyih iz katekismusha. Ova kniga vuchi pervich ona koja kerztchenik katholik véruvati, drugoch kaj chiniti mora da sze zvelichi. Oni navuki, koje za iztinite dersati moramo, ako sze zvelichiti hochemo, zoveju sze *vére navuki.* Oni navuki pako, koje ne szamo znati y za iztinzke dersati, nego takaj obdersavati moramo zoveju sze *dersany navuki.* V. p. ovi Navuki: *jeden je Bog, tri szù Bosanzke pershone*, druga bosanzka pershona *je chlovekom poztala*, y zpodobni; jeszu vére navuki; kajti nam nikaj neprepishuju, kaj bi vchiniti morali, nego szamo kaj véruvati moramo. Szuprotivno ovi navuki: *lyubi Boga y blisnyega tvoga,*

6. Trejto zviralische, odkud obchinzki y najpervich znanozt bosanzkeh ochituvanyih zadobivamo, je Katekismush.

moli, *pokoren budi*, *ufaj sze*, y zpodobni, jeszu dersany navuki; kajti nam nekaj vchiniti ali obvershavati prepishuju.

Razgovori.

1.

Kaj je sz. Piszmo?

Koje je pervo zviralische Vére ochituvane? — Imamo mi sz. Piszmo? — Jeli je Bog szvoju rech popiszati dal? — Po chijem nadehnenyu piszali szû sz. lyudi? — Kak sze zove zbór oneh knig, koje po nadehnenyu Dùha szvêtoga popiszane jeszu? — Kaj je sz. Piszmo? Y kak sze zoveju oni piszczi, koji po nadehnenyu Dùha sz. piszali jeszu? — Jeli je Bog vsza szvoja ochituvanya na jedenput popiszati dal? — Ali jeli je ova szamo po jednem Piszczu popiszati dal?

2.

Koji szû sz. Piszczi ztaroga zakona?

Iz kulikih poglaviteh ztrankih je zkupszloseno sz. Piszmo? — Kuliko je zakonov? Koja imenujemo piszma ztaroga zakona? — Koja novoga zakona? — Gdo je bil pervi bosanzki piszecz? — Kuliko knig je popiszal Mojsesh? — Gdo je popiszal najpervich pripovedanye szvéta? — Gdo je najpervich popiszal pripovedanye lyudztva Izraelzkoga? Y gdo je popiszal zapovedi, koje Bog izraelczem dal je? — Koji bosanzki piszczi piszali szû po Mojseshu vu ztarom zakonu? Kak sze zoveju oni lyudi, koji buducha nazveztchaju?

3.

Koji bosanzki Piszczi szû piszali po dosheztku Jesusha Kriztusha? — Kada szû siveli Evangeliste y Apostoli? — Kuliko je Evangelistov? — Kak sze zoveju chetiri evangelisti? — Kaj zadersavaju evangeliumi vu szebi? — Jeli sze nahadyaju josh koje sz. knige novoga zakona? — Kulike lizte je piszal sz. Pavel? — Kuliko sz. Peter? — Kuliko sz. Janush? — Kuliko sz. Jakob? — Kuliko sz. Judash? Gdo je chine Apostolov popiszal? — Gdo je knigu zkrovnoztih popiszal? *Koji szû sz. Piszczi novoga zakona?*

4.

Vu kakvem jeziku szû knige ztaroga zakona popiszane? — Vu kakvem knige novoga zakona? — Jeli je bilo potrébno, da sze knige ove vu druge takaj jezike preneszeju? Zakaj? — Jeli ali nahadyaju sze bosanzke ove knige vu szvojem pochetnom rukopiszu? Kak szû vendar k-nam doshle? — *Kak szû sz. knigé k-nam doshle?*

5.

Jeli sze nahadya szamo rech Bosja piszana? — Kak sze zove nepiszana rech Bosja? Jeszu Apostoli koja nazveztili, prez da ova bi bili popiszali? — Jeszu szi pervi kerztcheniki ove navuke zapametili? — Y jeszu szi ove popîszali? — Kak je anda vuztno predavanye vu Czirkvi zachuvalo sze? — Ako anda koj ovakov navuk vszigdar y vszigde vu Czírkvi zachuval sze je, kakvo je to znamenye? — Jeli sz. Piszmo vu vszeh meztih lehko razmeti sze more? — Odkuda Odluch- *Kaj je vuztno predavanye iliti Traditio?*

ke chini Czírkva, kada zverhu kojega mezta sz. Piszma pravdanya naztaju? — Y odkud znamo, koje knige bosanzkoga pochetka jeszu? —

6.

Odkud zadobivamo obchinzki y najpervich znanozt bosanzkih ochituvanyih?

Moremoli detczi taki sz. Piszmo napervoztaviti? — Zakaj ne? — Jeli szû vre dozta zpametna, da ovo razmeti moreju? — Nego odkud dobivaju najpervich znanozt Bosanzkih ochituvanyih? — Kaj je Katekismush? — Vu chem podvucha nasz katekismush? — Szamo vu oneh, koja kerztchenik katholik véruvati mora? — Kak sze zoveju oni navuki, koje szamo za iztinite dersati moramo, ako sze zvelichiti hochemo? — Kak sze zoveju pako oni navuki, koje takaj obvershavati moramo, ako sze zvelichiti hochemo? — V. p. Navuk ov: *lyubi Boga, y blisnyega tvojega,* je to vére nàvuk? — Zakaj darsany nâvuk? Kakov je pako to navuk: *Tri szû bosanzke pershone?* — Zakaj vére navuk? — Jeli sze po nyim kaj prepishuje, kaj obvershavati moramo?

I. Dokànchanye Nàvuka

Mojsesh zadnyiput opominya lyudztvo izraelzko na vèrno obdersavanye zapovédi Bosanzke, blàgosszlavlya ovo, y vumira.

Poklamkam izraelczi chetirideszet let po puztchinah bi bili hodili, tak doshli szû najzadnich na megye lepe dersave Kanaan, koju nyim Bog obechal je bil. Mojsesh vezda zto y dvadeszet let ztar jako selel szi je, da y on vu ov mleka y meda obilyni orszag dojde, vu kojem onda z-veszeljem sívlenye dokonchati hoche. Metemtoga Bog ochituval je nyemu, da za kastigu zbog dvojnozti, koju on vu ztanoviti priliki vu vszamoguchnozt Bosanzku poztavil je, na zpodobu drugeh izraelczev, koji iz Aegyptusha izishli jeszu, predi, kak vu Kanaan ztupi, vumerl bude. Mojsesh povdal sze je volyi Bosji y pripravil sze je k-szmerti. Zadnye dane sívlenya szvôga ov pobosni chlovek nikaj né imal tak na pameti, nego kak on izraelczem obdersavanyê zapovedi Bosanzke josche jedenput preporuchiti hoche. On zato dozval je vsze zkupa, napervoztavil nyim dobrochinztva, koja nyim Bog izkazal je; pripovedal nyim, koja Bog za nyihovo dobro vchinil je, kak on Faraona y Aegyptoncze po najztrashnesheh kastigah primoral je, da nye odpuztili jeszu; kak on morje razdélil je, da oni po szuhem prejti jeszu mogli; kak on vu puztchini, po kojoj hoditi morali jeszu, tak chudnovito za nye zkerbel je; kak on szam na gori Szinai z-nyimi govoril, y nyim szvoju zapoved dal je; kak on tak terplyivno kakti dobri Otecz z-nyimi baratal, y vezda najzadnich nye na megye nyihovem Otczem obechane dersave dopelyal je.

Za tém prehadyal je ov ztaracz y verni vodya izraelzkoga puka na zapoved Bosju, y opominyal nye.

da Boga vszigdar naj lyubiju, da na nyegvih putih naj hodiju, y da nyegve zapovedi naj obdersavaju. Kak dugo vi, rekel je on nyim, zapovedjam vashega Boga vérni oztali, kak dugo vi poleg vashega Boga y Gozpona nikakve ztranzke Boge imali, nyegvo ime zahman zazivali nebudete, kak dugo vi szobotnoga dneva szvetili, vashe roditelye postuvali budete, kak dugo nichiju kerv prelejali; nikakvoj praznozti sze povdavali, nikaj vkrali, nikakvo krivo szvedochanztvo szuprot blisnyemu davali, niti senu, niti hisu, niti polye, niti szlugu, niti szluskinyu, niti oszla niti vola, niti kaj, kaj blisnyega vashega je, poseleli nebudete, o kak szrechni budete! *Gozpôn vash Bog vash vasz vu vszeh poszlih, koje poprijeli budete, obilno blagoszlovil bude; vu vashoj detczi, vu povnosanyu vashe marhe, vu rodovitozti vashega polya, vu obilnozti vszeh ztvarih.* (5. Mojs. 30.) Y szuprotivno, ako zapovedi vashega Gozpona y Boga ne budete dersali, o tak nadjajte sze vashe porushenye, nadjajte sze za kastigu vashe nepokornozti iztiravanye iz obechane zemlye! nadjajte sze szusno raztreshenye med vsze narode zemlye. Zadnich, kak goder jeden vumirajuchi Otecz, koj szvoji detczi vsze dobro seli, y nye dragomu Bogu preporucha, ovak blagoszlovil je y Mojsesh lyudztvo izraelzko, ztupil na jednu viszoku goru, odkud on zemlyu Kanaan pregledati je mogel, y poklamkam ovu je videl, je vumerl.

Dragi! ne dvojim, da iz ovoga pripetchenya nebi prevideli haszen, koju izraelczi vre jednoch iz szvoje vére imali jeszu. Nyihova vrémenita szrécha tak jako bila je z-obdersavanyem zakona zjedinyena, da oni perveshu prez ove nadjati sze neszu szmeli. Jeli morebiti nasha véra kerztchanzka menye szreche donasha? O! kak jako povekshavaju ravno one zapovedi, koje vre negda Bog po szlugi szvojemu Mojseshu za lyudztvo izraelzko dal je, y koje Jesush Kriztush vu novem zako-

nu nam obdersavati zapovedal je, takaj nashu vrémenitu y vekivechnu szréchu! Ali kak? Jeli morebiti neszmo szrechni, kada Bogu y vszem od Boga nam predpoztavlyenem poglavarom povdani y pokorni jeszmo? — Kada szegurnozt vszeh oneh, koja ali na nashe sivlenye, nashé zdravje, nashe jakozti, nash imetek, nashe postenye zpadaju, nam po véri prizkerbluje sze? Jeli nészmo mi szréchni, kada jednoga Boga postujemo y nyemu sze vklanyamo, kojega mudrozt od jednoga do drugoga koncza szvéta pretese sze? — Kojega vszamoguchnozt vsza prémore, kojega dobrota nam nepreztancze neizbrojene miloztche y dobrochinztva podeluje, y kojega pravicza nam jednu korunu pripravnu dersi, koja nasz takaj vekoma szréchne vchiniti ima? O zahvalimo anda ovomu predobromu Otczu, da on prez naseh zaszlusbih k-véri kerztchanzki nasz pozval je, y vuchimo sze jednoga prikaza prestimavati, koj nasz vremenito, y vekoma szréchne chini. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush preobrazi szê na gori Tabor, y pokasuje po tom, da navuk nyegov bosanzki je.

Jesush visheputi v-nochi navaden je bil vu szamochneh meztih moliti, y z-dragem Bogom razgovarjati sze Jednoch ravno íz ovoga czilya v-nochi vzel je tri zmed szvojeh najzaufanesheh priatelyov na goru z-szobum, najmre Petra, Janusha y Jakoba. Poklamkam on jeden chasz vu ovem drustvu bi bil molil, Bose! kakvo chudnovito izkazanye napervoztavilo sze je ovem trem Apostolom? — Jeden szvetli oblak obzterl je nyihovoga Bosanzkoga Mestra; licze nyegvo raszvetilo sze je, ka-

kti szuncze; halye nyegve poztale szû béle; kakti szneg; dva blaseni ztanovniki neba, Mojsesh, y Eliash izkazali sze jeszu, jeden iz deszne, drugi iz leve ztrani, y govorili szû z-Jesushem od muke, koja nyega josche na zemlyi chaka, y od veszeljih y zmosnoztih, koje nyega po dovershenoj muki chakaju. Vucheniki pri ovem pripetchenyu chizto bili szû oszupnyeni, oni vre stimali jeszu, da vu nebu nahadyaju sze, y zato rekel je Peter vu imenu takaj drugeh dveh Jesushu: *Gozpone! dobro je nam ovde biti; ako hochesh, napravemo ovde tri shatore, tebi jednoga, Mojseshu jednoga, y Eliashu jednoga.* (Matth. 17.).

Doklam Peter ovak zaufano bi bil govoril, nut îz oblaka prelépi chul sze je glasz, govorechi: *Ovo je szin moj lyublyeni, vu kojem sze je meni dobro dopalo, nyega poszluhnite.* (Ibid. v. 5. Miszlite szî vezda, Dragi! kuliko veszelje szerdcza vuchenikov napunitî je moralo, kada y oni od szvétloga oblaka obzterti bili jeszu; puni szvetoga ztraha opali szû na licze szvoje, neznajuchi, jeli sze vishe veszelyu ali ztrahu bi povdati morali. *Za* kratkem vremenom zniknulo je vidyenye ovo, y naztala je zopet tmicza; Mojsesha y Eliasha je neztalo, ter Jesush vu pervéshoj chlovechanzkoj zpodobi ztupil je k-nyim, doteknul sze nyih, y rekel: *ztanete sze, y najte sze bojati.* (Ibid. v. 7.)

Nezpitavajte dugo, Dragi! k-chemu ovo preobrasenye Jesusha vchinyeno je, koj czily ovoga bil je, y kakvu haszen ovo pri vuchenikih doneszlo je. Jeli szû mogli oni vezda josche dvojiti, jeli Jesush pravi szin Bosji bi bil, y jeli nyegov navuk, kojega on nyim nazveztil je, vu iztini Bosanzki je? Ar ako Jesush Kriztush nebi bil pravi szin Bosji, kak bi bil Otecz nyegov, koj na nebu je, nyega tak jako izvisziti bil mogel kak bi bil on íz oblaka krichati mógel: *Ovo je szin moj lyublyeni!* Y ako od nyega vpelyana Véra nebi bila

bosanzka, iztinita, kak bi bil mogel Otecz vuchenikom rechi: *nyega poszluhnite!* O! szrechne nasz anda, koji tu miloztchu imamo, da k-véri onakvi zpadamo, koje pochetnik szam Jesush Kriztush, pravi szin Bosji, bil je? Zmiszlimo sze iz ove szrèche visheputi, y terszimo sze, da nyegvoga navuka z-tverdnum vérum poszluhnemo, y vszigdar ztalno y verno zpunimo. Zmosnozt, koju oni tri vucheniki Jesushevi szamo nekuliko hipov videli jeszu, je kip zmosnozti one, koja tam chez vszu vekivechnozt one chaka, koji szvoje zvanye po szvètih chinih vsze zmirom bolye y bolye podtverdyavaju. Am.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Véra je najvekshi prikaz neba.

Kak velik, Dragi! je prikaz, kojega mi po véri od Boga zadobivamo! *Iz miloztche*, veli sz. Pavel: *Iz miloztche po véri zvelicheni jezte, y to ne iz vasz, ar ova dár Bosji je.* (Ephes. 2.) Y to jeden iztinito zverhunaràvzki dár, kojega nam nash Odkupitely Jesush Kriztush z-szvojum szmertjum od Boga, pochetnika vszeh miloztchih, zaszlusil je, jeden dár, koj ne szamo nashega razuma z-jednum zverhunaravzkum szvétloztjum razszvetchuje, nego takaj nashu volyu z-jednem zverhunaravzkem nagnenyem na dobro giblye; jeden dâr, koj pochetek chlovechanzkoga zvelichenya, temely y koren vsze pravichnozti je; zadnich jeden dár, kojega nam miloszerdni Bog prez vszakoga nashega zaszlusenya podelil je; ar odkud more zaszlusba dojti? Kak dugo chlovek prez vére je, tak on poleg szvedochanztva Apostola Bogu dopazti sze nemre, anda niti pri nyim kaj zaszlusiti, on je dete szerditozti, szusni grèha y dùha

peklenzkoga, odkud z-laztovitum mochjum oszloboditi sze nemre.

Ako anda, Dragi! Véra jeden tak zmosni, veliki y nezaszluseni dár neba je, kuliku zahvalnozt szmô mi najdobrotivneshemu Bogu dusni? Zchem vekshe je dobrôchinztvo, ztem vekshu potrebuje ono zahvalnozt. O kerztcheniki! jezteli ovo kada pravo premishlyavali? Jeli je od vasz, od vasheh zaszlusbih viszelo, da vi vu szredini kerztchanztva, od pravoverneh Roditelyih rodyeni, po szvetem kerztu vu naruchaj prave Czirkve prijeti y od detinztva vu pravoj véri podvuchili sze jezte? Jeli je to od vasz viszelo? — Y ako ovo pravo premiszlili jezte, ako zpoznali jezte, da ovo zaszlusili nézte, jezte za ovo neizmerno dobrochinztvo miloszerdnomu Bogu vashemu zahvalili, kak sze priztoji, y vasz z-jednem, Véri primernem sivlenya nachinom vu chînu zahvalne izkazali? O! pri kulikeh prehadyaju léta y léta, prez da sze jedenput iz toga zmiszliju! Jeli sze onda chuditi szmemo, ako Bog za pravichnu kastigu ovakveh nezahvalneh kerztchenikov jednoga prikáza nyim zopet ztegne, koj tak malo od nyih prestimava sze? Szlugi, koj szebi izruchenoga peneza zakopal je, z-szilum *bil* je vzet, y drugomu predan. Ovak takaj josche vêra od jedne pershone na drugu, iz jednoga orszaga vu drugi preneshena bude, veli jeden sz. navuchitely Czirkve.

Nemorem sze zdersati, da y vasz na konczu dashnyega podvuchanya z-onemi iztemi rechmi opomenul nebi, z-kojemi jednoch David izraelcze na hvalu szuprot Bogu zbudyaval je. *Hvalete Gozpona, hvalete nyega, kajti dober, kajti nyegva miloszerdnozt vekivechna je.* (Psal. 135.) Hvalete nyega, kajti on vasz pred tulikemi millioni lyudmi na zpoznanye szvôga Szina pozval je, kajti on vam takaj prez vszake vashe zaszlusbe onoga tak zmosnoga, tak velike Czene dára Vére podelil je. Amen.

II. PONAVLANYE NÁVUKA.

Od vére nàvukov.

PITANYE 1.

Kuj vuchiju naszh Bosanzka naszvéztchenya od Boga, y od treh bosanzkeh pershon?

Razlaganye.

Najprestimaneshi nàvuki vére jeszu szledechi: od Boga, od treh bosanzkeh pershon, od od Kriztusha odredyeneh nachinov zvelichenya, y od ztalisha chloveka. Hochemo *pervich* od Boga y od treh bosanzkeh pershon jedno kratko ponavlanye nàvuka vchiniti. Bog je szam od szebe najzvershcneshe Bitje. *Gozpone! tebi nigdo né jednak.* (Jerem. 10.) Bog nahadya sze. *Koj k-Bogu dojti hoche, on mora véruvati, da on je.* (Hebr. 11.) Ov Bog je szamo jeden jedini. *Zvun mene néje Boga.* (Isai. 65.) Bog je chizti dùh. *Bog je dúh*, veli Kriztush. (Joan. 4.) Bog je vekivechni. *Predi nego gòre vchinyene jeszu, y zemlya z-szvojemi okoliczami ztvorjena je bila, ti jeszi, Bog od veka do veka.* (Psal. 89.) *1. Nàvuki bosanzkih nazveztchenyih od Boga.*

Bog je nepremenlyiv. *Ja jeszem Gozpon, y nepremenyam sze.* (Malach. 3.) Bog je vszamoguchi. *Bog vsza, koja je hotel, je vchinil.* (Psal. 134.) Bog je vszaznajuchi. *Vsze ztvari jeszu odperte y ochivezte pred ochmi onoga, od koga mi govorimo.* (Hebr. 4.) Bog je najmudreshi. *Gozpone! kak odichena y zmosna jeszu tvoja déla, ti vsza mudro naredil jeszi.* (Psal. 103.) Bog je vszígde nazochen. *Jeli nêszem ja, koj nebo y zemlyu napunujem?* (Jerem. 23.) Bog je najszvetéshi. *Budite szvèti, kajti y ja, szvèt jeszem.* (Lev. 11.) Bog je najiztiniteshi y najverneshi; *ar on néje kak chlovek, dabi lagal. — Kada on kaj veli, jeli on ovo nebude vchinil?* (Num. 23.) Bog je zevszema dober. *Nigdo nê dober; nego on szam*, veli Jesush. (Luc. 18.) Bog je najmiloszerdneshi. *Kak sze Otecz szvojoj deteczi szmiluje, ovak szmiluval sze je Gozpon onem, koji sze nyega bojiju.* (Psal. 102.) Bog je najpravichneshi. *Gozpone, ti jeszi pravichen, y izrechek tvoj je pravichen.* (Psal. 118.) Bog je zevszema providen. *Tvoja providnozt, o Otecz! vsza ravna.* (Sap. 14.)

2.
Od treh Bosanzkeh pershon.

Bosanzko nazveztchenye vuchi nasz, da tri Bosanzke pershone jedne narave y jednoga bitja jeszu Otecz, Szin y Duh szvéti. Ovo odperto szvedochi sz. Janush Apostol, kada veli: tri jeszu, koji szvedochanztvo davaju na nebu, Otecz, Szin y Dúh szveti, y ovi tri jedno jeszu. (1 Joann. 5.) Y pri sz. Matth. chtejemo mi: Kada pako Jesush okerztchen bil je, tak izishel je on iz vode, y nut odperlo sze je nebo, y videl je Dúha szvetoga

dohadyajuchega zverhu szebe vu zpodobi goluba, y chul sze je glasz iz neba, *ovo je szin moj predragi, vu kojem szêm sze vdobrovolyil.* (Matth. 3.)

3. *Od Boga Otcza.* Bosanzko ochituvanye vuchi nasz od Boga Otcza, da on vsza ztvoril je. Iztina je, vsze tri Bosanzke pershone pri ztvarjanyu jednako poszluvale jeszu, metemtoga vendar Otczu ztvarjanye navlaztito pripishuje sze, kajti ztvarjanye pervi zmed chinih Bosanzkih je: y kajti Otecz perva pershona Bosanztva je, koj od nikoga rodyen néje, niti ne izhadya.

4. *Od Boga Szina.* Bosanzka nazveztchenya vuchiju nasz od Szina Bosjega, da on chlovekom poztal je. *Y rech télo je poztala, y prebivala vu nami* (Joan. 1.) Da on za nashe gréhe zadovolyschinu vchinil je. Ar *on izbriszal je dùga grêhov, koj szuprot nam bil je.* (Colos. 2.) Da on nasz po szvoji muki y szmerti z-Otczem nebezkem pomiril je. *On je pomirenye za gréhe nashe.* (1. Joan. 2.) Da on nasz od vekivechnoga zkvarjenya odkupil je. *Poklamkam bi sze bilo zpunilo vréme, tak poszlal je Bog szina szvôga, da odkupi one, koji pod zapovedjum bili jeszu.* (Gal. 6.) Da on nasz krépozt vuchil, y peldu naszleduvati nyega dal je. *Vi mene imenujete Mester, y pravo chinite, ar ja ovo jeszem. — Dal szêm vam peldu, da y vi chinite, kaj ja vchinil jeszem.* (Christus Joan. 13.)

5. *Od Boga Dùha szvetoga.* Bosanzka ochituvanya vuchiju nasz od Dùha szvetoga, da on od Otcza y Szina jednako izhadya, y zato od Otcza y Szina razluchna pershona je; da on pravi Bog je,

pokehdob nyemu ne szamo Bosanzko ime, nego y bosanzke laztovitozti y bosanzki nakloni vu sz. piszmu davaju sze. Da on nam miloztchu, koju Jesush zaszlusil je, podelyiva, da on nam pri Shakramentu kerzta y vu Shakramentu pokore miloztchu poszvetchujuchu narednem nachinom podeluje, pri potrebuvanyu drugeh Shakramentov pako ovu miloztchu vu nami povekshava; da on nam zadnich miloztchu k-vszakomu dobromu chinu podeluje, da nashe dobre chine zapocheti vu oveh obztati, y dovershiti moremo.

Razgovori.

1.

Kaj vuchi nasz Bosanzko ochituvanye od Boga?

Koji szû najprestimaneshi nàvuki vére? Kaj je Bog? — Koj k-Bogu dojti hoche, kaj mora véruvati? — Jeli nahadya sze Bog? — Zakaj? — Moreli Bog szebi jednakoga imati? Kuliko je Bogov? — Moremoli Boga videti? Ima Bog télo? — Kaj veli Kriztush od Boga? — Gdo je bil predi, nego gôre vchinyene jeszu? — Moreli Bog pochetka prez koncza imati? — Kak dugo je anda Bog? — Je Bog premenlyiv? — Zakaj ne? — Kaj to rechi hoche: *ja szém Gozpon, y nepremenyam sze?* — Gdo je vsza, koja je hotel, vchinil? Kak moguchi je andà Bog? — Zakaj vszamoguchi? — Je kaj pred nyegvemi ochmi zkritoga? Nego kak szû vsze ztvari pred nyegvemi ochmi? — Gdo je anda vszaznaju-

chi? — Zakaj Bog? — Gdo je vsze ztvari za nyihov czily odredil? — Je Bog zevszema muder? — Zakaj? — Gdo napunuje nebo y zemlyu? — Gde je Bog nazochen? — Zakaj vszigde? — Komu krichiju korushi angelzki: *szvèt, szvêt, szvèt?* — Je Bog najszvéteshi? — Zakaj? — Je Bog chlovek koj bi lagal? — Gdo je anda najiztiniteshi? — Zakaj Bog? — Ali ako Bog kaj obechuje, jeli on ovo vchinil bude? — Gdo je najverneshi? — Kaj veli Kriztush je gdo tak dober, kak Bog szam? — Je anda Bog zevszema dober? — Zakaj? — Kak sze Bog onem szmiluje, koji sze nyega bojiju? — Je Bog najmiloszerdneshi? — Zakaj? — Jeli Bog y za najmenshe ztvari zkerbi? — Je anda Bog zevszema providen? — Zakaj?

2.

Kaj vuchi nasz Bosanzko nazveztchenye od treh Bosanzkéh pershon?

Kaj vuchi nasz Bosanzko ochituvanye od treh Bosanzkeh pershon? — Kuliko nyih je, koji szvedochanztvo davaju na nebu? — Y kaj szû ove tri Bosanzke pershone zkupvzeto? Vu kakvi priliki ochituvalo sze je preszvèto Trojztvo? — — Gdo sze je dal kerztiti? — Chiji glasz chul sze je iz neba? — Y vu kakvi zpodobi izkazal sze je Dùh szveti? —

3.

Kaj vuchi nasz Bosanzko nazveztchenye od Boga Otcza?

Kaj vuchi nasz Bosanzkó nazveztchenye od Boga Otcza? — Je sze Otecz od koga rodil? — Ali jeli izhadya Otecz od koga? — Gdo je perva pershona vu Bosanztvu? — Zakaj sze anda Otczu Ztvarjanye pripishuje?

4.

Kaj vuchi nasz Bosanzko nazveztchenyé od Boga Szina?

Kaj vuchi nasz Bosanzko ochituvanye od Boga Szina? — Je Szin Bosji zaizto chlovekom poztal? — Odkud to znash? — Kaj je telom poztalo? — Gdo je dùge gréhov nashеh izbriszal? Gdo je poleg szvedochanztva szvetoga Janusha pomiritely za nashe gréhe? Jeli szmô mi bili zapovedi zkvarjenya podverseni? — Koga je anda Bog poszlal, da nasz od ove odkupi? — Jeli je bil Szin Bosji takaj Navuchitely krépozti? — Kak szû nyega vucheniki imenuvali? — Kaj je na to Kriztush rekel? — Je nam Szin Bosji takaj peldu krépozti dal?

5.

Kaj vuchi nasz Bosanzko nazveztchenye od Dùha szvètoga?

Kaj vuchi nasz Bosanzko nazveztchenye od Dùha szvètoga? — Koja pershona vu Bosanztvu je Dùh szvéti? — Od koga izhadya Dùh szveti? — Gdo nam podelyiva miloztchu? — Gde zadobivamo miloztchu poszvetchujuchu? — Pri kojeh Shakramentih povekshava sze miloztcha poszvetchujucha po Dùhu szvétom? — Kakvu miloztchu podeluje nam Dùh szvéti k-vszakomu dobromu chinu?

PITANYE 2

Kaj ruchi nass Bosanzko nazveztchenye od po Kriztusha odredyeneh zvelichenya nachinov.

Razláganye.

Pervich je Kriztush Jesush zapovedi Bosje kakti nachin nashega zvelichenya odredil; ar poklamkam nyega mladenecz vu Evangeliumu bi bil pital, kaj bi vchinil, da sivlenye vekivechno zadobi, tak odgovoril je Jesush: *hochesh ti vu sivlenye ztupiti, tak obdersavaj zapovedi.* (Matth. 19.) Koj Bosjoj zapovedi prizpodobno chini; on dobra dela chini; koj pako ovoj szuprotivno chini, on zlo chini. Kakgoder anda Jesush Kriztush obdersavanye zapovedih kakti nachin zvelichenya preporuchal je, ovak preporuchal on takaj dobra déla. *Vszako drêvo, koje dobroga száda nenoszi, veli on, poszeche sze, y vu ogeny sze hiti.* (Matth. 7.) Koj lehkochu y pripravnozt k-dobrem chînom néma, on nye tesko, ali nigdar zvershaval nebude. Ova lehkocha y pripravnozt imenuje sze krépozt, y kertzchanzka pravicza zadersava vsze krépozti vu szebi. Kada anda Kriztush zvershavanye dobreh dél preporuchal je, tak odredil je on krépozt y kertzchanzku praviczu kakti nachina sîtka vekivechnoga.

1. Jesush Kriztush je obdersavanye zapovedih, dobra déla y krépozt, kakti nachine nashega zvelichenya odredil.

Jesus Kriztush odredil je molitvu kakti nachina nashega zvelichenya. On szam vpe-

2. Jesush Kriztush odredil je moli-

tvu kakti nachina nashega zvelichenya. lyal je *Otecz nasha*, y ovoga nasz moliti vuchil. On nasz opominya, da vszigdar naj molimo, y da nigdar naj ne preztanemo. (Luc. 18.) On zbudyava nasz na molitvu po ufanyu, da vsze zadobili budemo, za koja vu nyegvem imenu proszili budemo. (Joan. 16.) On objachuje ufanye nashe po najlepshih peldih. *Gdo zmed vasz*, veli on: *otcza proszi krùha, jeli kamena dal bude nyemu? Ali ribu, jeli mezto ribe kachu dà nyemu? Ali ako proszil bude jajcze, jeli mù podà skorpiona?* Zadnich dokancha on: *ako anda vi, akoprem jezte zlochezti, znate dobra davati szinom vashem: kuliko bolye Otecz vash iz neba dal bude Dùha dobroga onem, koji gà prosziju od nyega?* (Luc. 11.) Ov dobri Dùh je nuterna miloztcha, koju po molitvi zadobivamo.

3. *Jesush Kriztush odredil je Shakramente kakti nachine nashega zvelichenya.* Jesush Kriztush odredil je Shakramente kakti nachine nashega zvelichenya. Kerzt je perpi y najpotrebneshi Shakrament, prez kojega nijeden chlovek zvelichiti sze nemre. *Ztanovito, ztanovito velim tebi:* rekel je Kriztush Nikodemushu: *Ako sze koj ne preporodi iz vode, y Dùha szvetoga, ne more dojti vu kralyeztvo Bosje.* (Joann. 3.) Koj potlam kerzta jako je zagréshil, on poprijeti mora shakramenta pokore; ar Jesush huknul je vu vuchenike szvoje, y rekel: *Primite Dùha szvètoga, kojem odpuztchali budete grêhe, onem odpuztchani jeszu, y kojem ove zadersiti nyim zadersani jeszu.* (Joan. 20.) Shakrament oltara iliti preszveto Télo Kriztushevo je vszem verztnem jeden

potrebni nachin zvelichenya, ar Kriztush rekel je: *ztanovito velim vam, ako vi télo szina chlovechjega nebudete jéli; y kerv nyegvu pili, tak nebudete sivlenye imali vu vami.* (Joann. 6.) Oztali Shakramenti, akoprem k-zvelichenyu tak jako potrebni nészu, tak vendar jeszu oni nachini, kajti po nyimi miloztcha poszvetchujuchą vu nami povekshava sze, y oszebujne miloztche podeluju sze,

Jesush Kriztush zadnich poztavil je Czirkvu takaj kakti nachina nashega zvelichenya. Ova je jedna vidyena zkupchina pravoverneh kerztchenikov. Szamo jedna jedina je prava Czirkva Jesusha, kak goder szamo *jeden Gozpon, jedna véra, jeden Kerzt je.* (Ephes. 4.) Ova Czirkva je dùhovno télo Jesusha Kriztusha. Jesus Kriztush szamo szvoje télo zvelichil bude: zvun prave Czirkve néje zvelichenya. Ovoj poszlal je Kriztush Dùha szvètoga, da z-nyum oztane vu vszu vekivechnozt. (Joann. 14.) Kriztush szam obechal je, da z-nyum bude chez vsze dneve, do koncza szvéta. (Math. 28.) Ona je anda ztup y temely iztine, na nyu zpada, da vsze pravde, koje sze vére y dersany navukov doticheju, odluchi. Jesush Kriztush Apostole poztavil je kakti Paztire, y szvetoga Petra kakti vidyenu glavu ove izte czirkve, mi moramo anda takaj Biskupe kakti nashe paztire, y rimzkoga Papu kakti nashega najvekshega paztira y glavu zpoznati. Znamenyá prave czirkve jeszu, da ona jedina, szvéta, katholichanzka y apostolzka je. Ova znamenya nahadyamo szamo vu rim-

4. Jesush Kriztush poztavil je Czirkvu kakti nachina nashega zvelichenya.

zkoj czirkvi, mi moramo anda rimzku-katholichanzku Czirkvu za pravu Czirkvu zpoznati

---

Razgovori.

1.

Je Jesush Kriztush dobre nachine nashega zvelichenya odredil?

Je Jesush za nashe zvelichenye takaj nachine odredil? — Kaj je rekel Kriztush evangeliumzkomu mladenczu? — Koj je anda pervi nachin nashega zvelichenya? — Kakvi szû to chini, koji Bosanzkoj zapovedi prizpodobni jeszu? — Jeli potrebuje Kriztush za sitek vekivechni od nasz takaj dobra déla? — Kaj veli Kriztush od dréva, koje dobroga szàdu ne noszi? — Zakaj velish anda, da Kriztush dobra déla potrebuje? — Budemoli dobra déla vchinili, ako nikakvu pripravnozt iliti krépozt nemamo? — Je Kriztush takaj Krépozt kakti nachin zvelichenya odredil? — Zakaj? —

2.

Je Jesush Kriztush molitvu za nachina nashega zvelichenya odredil?

Gdo je nasz *otecz nasha* vuchil? — Gdo nasz opominya, da mi ovak naj molimo, y da nigdar naj ne preztanemo? — Po kakvem ufanyu zbudyava nasz Kriztush na molitvu? — Jeli on ne veli, da vsza zadobili budemo za koja vu nyegvem imenu proszili budemo? — Ako dete otcza za kruh proszilo bude, jeli otecz nyemu kamena dal bude? — Ako anda roditelyi detczi szvojoj dobra dugovanya davaju, kaj bude Bog onem

daľ, koji nyega za dobroga dûha prosziju? — Kaj razmeva Kriztush po dobrem dûhu, za kojega naj proszimo? — Kaj zadobivamo anda po molitvi? — Je molitva nachin nashega zvelichenya? — Zakaj?

3.

Koj je pervi y najpotrebneshi Shakrament? — Zakaj kerzt? — Kaj je rekel Kriztush Nikodemushu? — Y kada potlam kerzta jako zagreshili jeszmo, koj shakrament je onda potreben? — Kaj je rekel Kriztush: komu szû grehi odpuztcheni? — Je Shakrament oltara takaj na sitek vekivechni potreben? — Kaj veli Kriztush? — Kaj sze bude pripetilo, ako télo nyegvo jeli, y kerv nyegvu pili nebudemo? — Jeszu drugi Shakramenti takaj tak potrebni kak kerzt, pokora y Skakrament oltara? — Jeli nèszu ovi zato nachini nashega zvelichenya? — Kaj povekshavaju ovi vu nami? —

Je Jesush Kriztush Shakramente za nachine nashega zvelichenya odredil?

4.

Kaj je Czirkva kerztchanzka? — Je vishe nego jedna prava Czirkva Jesusha Kriztusha? — Zakaj ne? — Je vishe kak jeden Gozpon, jedna véra, jeden kerzt? — Chije télo je Czirkva? — Jeli bude Jesush drugo kak szvoje télo zvelichil? — Je zvun prave czirkve zvelichenya? — Zakaj ne? — Koga je Kriztush po szvojem zaztuplenyu vu nebo, poszlal? — Kak dugo ima Dûh szveti z-Czirkvum oztati? — Y kak dugo je obechal Kriztush z-Czirkvum oztati? — Gdo je anda ztup y temely iztine? — Chija je dûsnozt pravde vu véri odszuditi? — Zakaj

Je Jesush Kriztush Czirkvu za nachinu nashega zvelichenya poztavil?

Czirkve? — Je Kriztush Apostole za paztire poztavil? — Koji szû nameztniki apostolov? — Koga moramo anda za nashe paztire zpoznati? — Kojega Apostola je Kriztush za glavu Czirkve poztavil? — Koga moramo anda za glavu Czirkve zpoznati? — Y kada mi glasza paztirov chujemo, jeli szmô dusni ovoga szleduvati? — Koja szû znamenya prave Czirkve Jesusha Kriztusha? — Jeli nahadyamo ova znamenya vu rimzkoj katholichanzkoj Czirkvi? — Za kakvu moramo anda rimzku katholichanzku Czirkvu zpoznati? —

PITANYE 3

Kaj vuchi nasz Bosanzko ochituvanye od ztalisha lyudih?

Razlaganye.

1. **Ztalish nedusnega chloveka.** Ztalish pervoga chloveka bil je iz pochetka jako dober. Y ovo szî lehko szami miszliti morete: *ar Bog vsza, koja je napravil, je pregledel, y bila szû dobra* (Genes 1.) Chlovek imal je jako y zdravo télo. Dusha nyegva bila je na kip Bosji ztvorjena, pokehdob ona duhovnozti, razumu y volyi Bosjoj prizpodobna bila je. Razum nyegov bil je razszvetchen, da ono, kaj dobro je, zpoznati je mogel. On bil je za vekivechno blasenztvo ztvorjen, y zato takaj z-

vszemi nachini miloztche nadelyen. Zemlya szama donashala je nyemu najlepshega száda; on presivel je vu Paradisushu vugodne vure, y ako nigdar nebi bil zagreshil, tak takaj odvetkom vszevdily dobro bi bilo.

2. *Ztalish chloveka poklamkam bi bil zagreshil.*

Metemtoga poklamkam dobrovolyno zapoved Bosju bi bili prekershili, y prepovedanoga száda bi bili pokushali, tak pervi lyudi szvoj ztalish pokvarili szi jeszu. Oni zgubili szû miloztchu Bosju, y odvechtvo neba, ter poztali szû szusni duha peklenzkoga, y krivczi vekivechne szmerti. Razum nyihov otmichil sze je, y volya nyihova na zlo poztala je nagnyena. Y kak goder na dushi najgorshe szledi pochutili jeszu, ovak ove takaj na télu pochutiti jeszu morali. Oni iz Paradisusha bili szû pretirani, na smehko délo odszudyeni, betegom y szmerti podlosni vchinyeni. Ter ov kvar gréha né szamo na nye, nego je takaj na vsze nyihove odvetke, koji po nyimi gréha krivczi poztali jeszu, opal.

3. *Ztalish chloveka po odkuplenyu.*

Miloszerdni Bog né chloveka taki za naveke, kak gizdave angele zahitil, nego za oszlobodenye zaversenoga chloveka obechal je jednoga Mesziasha, koj takaj vu punozti vremena doshel, y *Jesush Kriztush* zval sze je. Ov zaszlusil je nam miloztchu, y podelyiva nam ovu po szvetih Shakramentih. Mi po kerztu oszlobadyamo sze od gréha izhodnoga, poztajemo szini Bosji, y odvetki neba. Metemtoga vendar od vremeniteh kastig gréha izhodnoga, najmre od szlaboch y vszakojachkeh szuprotivchinah téla kak y dushe, po dosheztku Odkupitelya

nészmo oszlobodyeni, niti zverhu oveh tusiti sze szmemo; kajti szam Jesush Kriztush za nashu példu ove noszil je.

4. *Zadnyi ztalish chloveka vu sivlenyü.*

Zadnyi ztalish chloveka vu ovem sivlenyu je szmert. Ova je raztavlanye dushe od téla. Tèlo zegnije, y poztaje prah, iz kakvoga y napravlyeno je, Dusha chloveka pako je nevmertelna. Ona je chizti dùh, Bitje, koje vu nami miszli y hoche, iliti volyu ima. Ona ne sive z-pomochjum téla, kajti ona sivlenye téla je, nego ona more y prez téla siveti. Bog néje zapztuny vu nyu selyu za vekivechnem blasenztvom zaszadil, on hoche, da ona vekoma sive.

5. *Ztalish chloveka po szmerti.*

Ztalish buduchega sivlenya viszi od zadersavanya) vu ovem sivlenyu. Ar taki po szmerti chloveka je oszebni szùd, na kojem dusha poleg mére zaszlusbih szvojeh ali vu pekel, ali vu nebo, ali vu purgatorium obszudila sze bude. Na szudnyi dan pako, iliti na konczu szvéta bûdu takaj téla mertveh goreztala sze, vszaki z-szvojem télom zjedinil sze bude, da tak dusha y na télu, koje nyoj za orudelje nyenih chinih szlusilo je, platchu ali kastigu zadobi. Po goreztajanyu bude obchinzki szùd, da sze pravicza Bosanzka vszem lyudem ochituje. Po vchinyenom izrechku pako ztupili budu pravichni z-télom y z-dushum vu sivlenye vekivechno, hmanyi pako iliti greshniki na kastigu vekivechnu.

Razgovori.

1.

Kakov bil jé ztalish chloveka pred grékom?

Poklamkam Bog potlam ztvarjanya vsze ztvari bi bil pregledal, kaj je rekel? — Jeli szû bile koje zlochezte? — Kakov bil je an-da ztalish chloveka iz pochetka? — Kakvo je imal télo chlovek iz pochetka? — Poleg chijega kipa bila je dusha ztvorjena? — Kakov bil je nyegov razum? — Kchemu bila je nyegva volya nagnyena? — Za kakvo blasenztvo je bil pervi chlovek ztvorjen? — Z-chem bil je on obzkerblyen? — Jeli je moral tesko zemlyu obdelavati? — Kak sivel je on vu Paradisushu? — Y ako pervi chlovek nebi bil zagreshil, bili sze bilo y kada nyegvem odvetkom gorshe dogodilo?

2.

Kakov bil je ztalish chloveka po gréhu?

Po chem szû szi pervi lyudi szvôga ztalisha pokvarili? — Kaj szû po gréhu zgubili? — Chiji szuzni szû oni po gréhu poztali? Kakve kastige szû sze oni krivcze vchinili? — Kakov je poztal razum nyihov? Na kaj bila je potlam gréha nyihova volya nagnyena? — Y kakve szû oni szledi na télu pochutili? — Jeli szû oztali vu paradisushu? — Kak szû szi morali kruha prizkerbeti? — Kakvem szuprotivchinam bilo je télo nyihovo podverseno? — Jeli je gréh szamo pervem lyudem naskodil?

3.

Kakov je ztalish chlo-

Je Bog lyudi kak y gizdave angele za na veke odhitil? — Kaj je Bog za oszlobo-

veka po odkuplenyu? dyenye odhitchenoga chloveka obechal? — Je Mesziash y zaizto doshel? — Vu kém szû sze vsza prorochanztva od jednoga Mesziasha zpunila? — Gdo je nam miloztchu zaszlusil? Po kakvem vsivanyu zadobivamo ovu miloztchu? — Po kakvem Shakramentu oszlobadyamo sze od gréha izhodnoga? — Jeli sze mi po kerztu takaj od vremeniteh kastig gréha izhodnoga oszlobadyamo? — Jeli né Jesush szam szmert y vremenite szuprotivchine na sze vzel? — Jeli sze szmemo anda zverhu vremeniteh kastig gréha izhodnoga tusiti? — Zakaj ne?

4.

Koj je zadnyi ztalish chloveka vu ovem sivlenyu? Koj je zadnyi ztalish chloveka vu ovem sivlenyu? — Kaj je szmert? — Kaj sze pripeti z-télom po szmerti? — Jeli dusha takaj vuvmira? — Jeli sive dusha z-pomochjum téla? — Zakaj ne vumira dusha z-télom? Gdo je vu dushu selyu za vekivechnem blasenztvom zaszadil? — Hocheli Bog dushu za na veke vu sivlenyu zdersati? — Zakaj?

5.

Koj je ztalish chloveka po szmerti? Odkud viszi ztalish buduchega sivlenya? Kaj je po szmerti? — Poleg chesza bude onda chlovek szudyen? — Kam sze obszudi dusha na oszebnom szûdu? — Jeli sze y téla od mertveh ztala budu? — Zakaj? — Je bilo télo orudelje dushe? — Jeli nemora sze dusha takaj na szvojem télu naplatiti ali kastiguvati? — Kaj bude po goreztajanyu? — Zakaj bude takaj obchinzki szûd? — Gde sze pravicza Bosanzka bolye ochituje, pri obchinzkom ali pri oszebnom szûdu? — Y kaj

sze bude po dovershenom izrechku pripetilo? Kam, pojdu pravichni? — Kam gréshniki?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Eliash hlepi za postenyem najvisheshega Boga, ter zkancha chetiri zto y petdeszet bolvanzkeh szlusbenikov.

Akab kraly Izraela imal je senu, koja sze bolvanom vklanyala je, y ova pri kralyu je opravila, da on nyoj za volyu bolvanu *Baal* Czirkvu zezidal je, y aldovnike odredil je, koji vszu szlusbu vu ovoj obvershavali jeszu. Vchinyeno je metemtoga, da Bog jednoga chloveka odebral je, koj vu krépoztih Mojseshu zpodoben, gyegyernozt y szerdchenozt zadovolynu imal je, da iztomu Kralyu bolvanztvo, y veliku ovu zpachku oshtro zpochituval je. Ti, rekel je on Akabu, ti jeszi on nepobosni chlovek, koj od zapovedi pravoga Boga odztupil, y zrok jeszi, da y tvoje lyudztvo neverno y neszrechno poztalo je, y vezda Baalu szlusi. Da bi ti vendar jedenput ochi odperl y zpoznal, da bolvani, kojem sze ti vklanyash, nikaj neznaju niti nészu, y da takaj aldovniki oveh bolvanov szami vkanlyivczi jeszu! Ali, (nadalye veli Prorok) dvojish morebiti nad iztinum mojeh rechih? Jéli ti mene ne dersih za jednoga Proroka y szlugu pravoga Boga? Dobro je! dopuzti da ti pokaza dam: dozovi proroke y aldovnike Baala, zkupa, y zapovech nyim, da na goru Karmel k-meni naj dojdu, y Bog po ochiveztom chudochinu ochituval bude, da on szam pravi Bog Izraela je.

Akab dal je vezda vsze aldovnike bolvanov dozvati, y na gori Karmel zpraviti. Onda dersal je Eliash

pred zkupzpravlyenom lyudztvom szledeche govorenye: Kak, dugo bude josche terpelo, da vi Izraelczi szami znali nebudete, jeli vu bolvana Baal, ali vu *Jehovu* bi véruvali? *Je Gozpon vash Bog, tak jedino nyemu sze pridrusite. Je ovo pako Baal, tak sze nyemu pridrusite.* (3 Reg. 18.). Hodte, vidimo, koju ztran szî ovde zebrati imate! Hochemo pod odpertom nebom jednoga Oltárâ podignuti; onda dajte nam dva vole, proroki Baala naj szî jednoga zebereju zmed oveh, naj gâ na komade razszecheju, y na derva poztaviju, ja zpodobno vchinil budem. Oni pri ovem aldovu naj moliju, y ja molil budem. Na chiju molitvu onda ogeny iz neba opal bude, onoga Bog je pravi Bog, onoga navuk je pravi navuk. Lyudztvu neizmerno dopadalo sze ovo govorenye Eliasha, y ovo z-jednem glaszom krichalo je: pravo je, ovak sze naj chini. Vezda vzeli szû onda aldovniki Baala jednoga vola, razszekli gâ, poztavili gâ na oltar, y zazavali ime Baala od ranoga jutra do poldneva, ter vszevdily krichali: *Baal poszluhni nasz!* Metemtoga Baal niti sze genul néje, niti odgovoril, niti poszlal chudnovitoga ognya iz neba, koj aldova bi bil vusgal. Szada dozval je Eliash vsze lyudztvo k-szebi, da y nyegvoga aldova naj poglediju y zezvedaju. Predi nego alduvati bi bil pochel, tak zapovedal je on, za preprechiti vszu szumlyu kakve vkanlyivozti, da sze razfalatyeni vol trikrat z-vodum poleva; onda priztupil je vu vuri vechernoga aldova k-oltaru, y molil je zasgano: *Gozpone! Bog Abrahama, Izaaka y Izraela! pokasi danasz, da ti Bog Izraela jeszi, da ja szluga tvoj jeszem, y da vsze poleg zapovedi tvoje vchinil jeszem. Gozpone! poszluhni mene, poszluhni mene, da ovo lyudztvo zpozna, da ti Gozpon y Bog jeszi, y da ti szerdcze nyihovo zopet k-szebi obernul jeszi.* Y nut padal je chudnoviti ogeny iz neba, posgal aldova, derva, kamenye, zemlyu y iztu vodu. Poklamkam vsze

lyudztvo ovo bi bilo videlo, tak hitilo sze je na obraz szvoj, y krichalo: *Jehova je Bog, Jehova je Bog.* Onda rekel je Eliash nenadjano Izraelczem: ***Primite proroke Baala, y nijeden naj ne vujde,*** da morebiti szvoju vkanlyivozt zopet ne ponoviju, y lyudztvo od pravoga Boga ne odverneju. Oni popali szû nye. Eliash dopelyal je nye do potoka Kizon, y nye szam zkonchal.

Gdo, Dragi! nevidi vu Eliashu peldu, koju vszaki kerztchenik, komu postenye szvôga Boga, y véra na szerdczu lesi, naszleduvati mora? Ar bludnozt je, koj miszli, da postenye Boga, y véru szamo Redovniki braniti moraju: Bog szvoje postenye vszakomu zmed nasz je zaufal, mi moramo anda ovo braniti, y to z-tulikum zasganoztjum, z-kakvum ovo Eliash branil je. Zato veli takaj ztari navuchitely Tertulianush: ***vu ztvarih Bosanzkeh vszaki chlovek je vojnik,*** kojega dusnozt je za postenye ovoga z-vszum gyegyernoztjum vojuvati. O vojujmo anda za postenye najvisheshega Boga! branimo nyegvoga navuka, branimo nashu véru szuprot oholnem zespotlyivczem nasheh vrémen, koji sze podztupiju Boga vu nyegvi szveti véri ozkruniti, od Jesusha poztavlyenu Czírkvu podkopati, nyene pravicze y zapovedi zahitavati. Vojujmo proti prorokom Baala, iliti navuchitelyom krive vére, ter reczimo nyim prez ztraha vu ochi, da laslyivczi jeszu, kojeh Otecz dûh peklenzki je, y da oni zbog szvoje zpachke koju vu rechih, piszmih y chinih davaju, vekivechnoj szmerti vushli nebudeju.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush po prizpodobi od hmanyoga terszjodelavcza daje sidovom nyihovu nezahvalnozt y hmanyochu za zpoznati.

Jednoch, Dragi! hotel je Jesush tverdokornom sidovom razlosno napervoztaviti, kak nechedno nyihovo zadersavanye bi bilo, y kak oni vu hmanyochi josche bolye napreduju, nego predyi nyihovi napreduvali jeszu, koji tulike navuchitelye y proroke preganyali jeszu. Iz ovoga czilya pripovedal je on nyim od jednoga premoguchega chloveka, koj med oztalemi jednoga vinograda imal je, na kojega vnogo potroshil, y veliku zkerb imal je. Ov chlovek, rekel je zvelichitely, ogradil je terszje ovo, napravil szi pivniczu, y hisu zverhu ove. Ovoga vu tak lepem ztalishu poztavlyenoga vinograda predal je nekojem lyudem pod tum pogodbum, da nyemu vszako léto v-jeszeni ztanovitu méru vu vinu davali budeju. On szam pako na nekuliko vrémena oztavil je vinograda y odishel vu varash. Poklamkam jeszen bi bila doshla, tak poszlal je szlugu szvojega k-nyim, y potrebuval je pogodyeno vino od nyih. Mementoga ovi zlo baratali szû z-szlugum, ztukli nyega, y praznoga domom odpuztili. Kak jako oszupnul sze je Gozpon vinograda, poklamkam ovakvoga glasza chuti je moral! On taki poszlal je drugoga szlugu, ali y ovoga ranili szû oni, y obshanili. Oszupnenozt gozpona povekshala sze je, on poszlal je druge szluge, ali y ovem pripetilo sze je, kaj y perveshem; oni hitali szû na nye kamenye, dapache oni vmorili szû nekoje, y poszlali druge ranyene domom. Zadnich, kaj je vchinil Gozpon vinograda? Iz prevelike miloztche y miloszerdnozti chuval je on ove hudodelnike, ter poszlal je k-nyim szvôga szina, ne da nye kastiguje, nego da nye josche je-

denput z-dobrotivnoztjum na pravi put oberne. *Mojega szina*, miszlil szî je *on*, *postuvali budu.* (Marc. 12.) Szin doshel je. Kaj sze je pripetilo? Ovi malovrédni komaj da nyega zapazili jeszu, tak vchinili szû tolnacha, da gâ zkonchati hocheju. Ovo je odvetek nashega Gozpona, rekli szû med szobum, ako on mertev bude, gdo bude onda vishe kaj od nasz potrebuvati mogel? *Hochemo nyega vmoriti*, *onda je nyegvo odvechtvo nashe*. Y taki pograbili szû nyega, vmorili gâ na najkervolochneshi nachin, y izhitili nyegvo mertvo télo vun íz vinograda.

Vezda dokonchal je Jesush prípovedanye ovo pitajuchi sidove: kaj miszlite vi, *kaj bude vezda gozpon vinograda vchinil?* Jeli ne bude on k-lyudomorczem ovem doshel, y od nyih zbog vchinyenoga zlochinztva nad szvojem szinom rachuna potrebuval? — Jeli nebude on kerv za kerv potrebuval, nye izkonchal, y vinograda drugem predal, koji nyemu vu pravem vrémenu dachu davali budeju? Farizeushi, sidovi zpazili szû vezda, kaj Jesush Kriztush po ovoj prizpodobi rechi je hotel. O! rekli szû oni, ovakvoga kaj né sze nigdar pripetilo, niti sze ne bude. — Kak to? odgovoril je, Jesush z-jednem oshtrem pogledom, ovo né nigdar vchinyeno? Nití sze nigdar pripetilo nebude? Kulike proroke y navuchitelye, koje vam Otecz moj poszlal je, jeztè vre vmorili, y kamenuvali? Y kaj budete z-szinom napravili? Takaj vam vinograd, tojezt kralyeztvo Meszíasha vzeto y drugem dano bude, koji k-szvojemu vrémenu selnoga szàda doneszli budeju.

Dragi! jeli je potrebno da rechjam ovem Zvelichitelya josche za navuk nash koja pridam? Ne zaizto, vi vidite vre od ovud, da jedna velika neszrécha takaj one kerztchenike cheka, koji nezahvalni proti miloztchi zvanya szvôga na pravu véru, ne szamo Szlusbenike ove obshanuju, preganyaju, nego takaj po szvojih gréhih

y hmanyochah, kak Apostol veli, iztoga szina Bosanzkoga josche razpinyaju. O! proszim vasz anda, budite zahvalni proti Bogu; koj vasz íz tmicze vu chudnovito kralyeztvo szina szvôga pred tulikemi drugemi poztavil je, y obdersavajte vérno, koja on od vasz potrebuje. Dersite nyegve zapovedi, molite prez preztanka, potrebujte od Kriztusha poztavlyene Shakramente, besite vszigdar zlo, y vchinite dobro, kuliko moguchi jezte, y onda morete szegurno nadjati sze, da y vi jednoch íz kralyeztva prave Czirkve vu vekivechno kralyeztvo zmosnozti preztavlyeni budete, koje vszem zkupa selim. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Kerztchenik mora z-poniznoztjum véruvati, kaj nyega Véra vuchi.

Nikaj, Dragi! nê nam za zachuvanye one miloztche, koju nam Bog po Véri prikazal y podelil je, tak potrebno, kak poniznozt. Tak dobro iztine izte, koje nam za véruvati napervoztavlyaju sze, kak y nachín, z-kojem ove napervoztavlyaju sze, potrebuju od nasz poniznozt; ar koja napervoztavlyaju sze nam za véruvati? Néli, nam napervoztavlyaju sze zkrovnozti koje razum chlovechanzki preszèchi vu ztalishu néje? Jedno od szebe szamoga najzversheneshe Bitje, jeden Bog troj vu pershonah, jednoj naravi y vu jednem Bitju; jeden íz lyubavi proti nam chlovekom vchinyeni y na krisu vumirajuchi Szin Bosji, jeden buduchi szudecz siveh y mertveh. O! kakve szû to zkrovnozti, kojeh véru szam Jesush Kriztush szamo poniznem obechal je!

Premiszlimo takaj nachina, poleg kojega nasz Véra ova véruvati vuchi. Vsza koja mi vérujemo, je nam Bog ochituval, y to ne on szam izraven nam, nego po drugeh. Mi moramo íz vuzt Czirkve ova chuti; ar tam naputil je nasz szam pochetnik vere nashe. Koj Czírkvu ne bude poszluhnul, naj bude kakti poganin y odperti greshnik. Moreli pako kerztchenik vsza prez poniznozti véruvati? Moreli on vsza, kaj Czírkva nyemu za véruvati napervoztavlya, prez ove krépozti za iztinzka dersati? Moreli on véruvati, kaj on ne vidi, niti ne preszese, kaj odpertomu szvedochanztvu nyegvih chuteny, nyegvem prirodyenem dvojnoztjam, y naravzkem znanoztjam szuprot govori; moreli on ova zaradi Bosanzkeh ochituvanyih véruvati? Zaizto, gdo more ovde tajiti, da ovakva poniznozt jedna zmed najveksheh krépoztih kerztchanzkeh je? y ovu potrebuje Bog od nasz.

Zapametite szi anda ova, vi oholni y napuhneni lyudi! koji nikaj véruvati nechete, kaj ali z-ochmi nevidite, ali z-vashem razumom preszèchi nemrete. Chija volya je pervesha, volya Bosja, ali vasha? Terszite sze da ovu tak potrebnu poniznozt vére imali budete, y zahitite vszu gréshnu zezvedlyivozt y mudruvanye vu ztvarih, koje sze vére doticheju. *Podlosite*, poleg opomenka Apostola, *vashega razuma szlusbi vére.* (2 Cor. 10.) Nebudite gizdavi y oholni, nepuztite sze vu pravde, koje vashu mudrozt prekorachuju. Imate Mojsesha y Proroke, Jesusha y Czírkvu, koji vasz pelaju y ravnáju. Oveh sze dersite, ter mir gozpoduval bude vu dushah vasheh, y Gozpon z-vashum poniznum prikladnoztjum pameti na navuk zadovolyen bude; on vam podelil bude miloztchu, da szvéte nyegve iztine bolye y bolye zpoznali, y takaj pochutili budete. Naj bude, da vasz gdo kakti nezpametne zeszmehaval bude. *Bog zebral szi je nezpametne ovoga szvéta, da obshani mudre.* (1 Cor. 1.) Amen.

III. PONAVLANYE NÀVUKA

Od dersany nàvukov.

PITANYE 1.

Koje szû glavne naredbe kerztchanzkoga dersany nàvuka?

Razláganye.

1. *Izpisz y razluchnozt dúsnoztih vu obchinzkom.* Kerztchánzki dersany navuk vuchi nasz chine nashe tak poztavlyati, da Bogu dragi jeszu. Bogu je ono drago, kaj nyegvem zapovédjam primerno je: potrebno je anda najpervich, da zapovedi Bosje y nashe dusnozti znamo. Zapovedi Bosje jeszu jeden prepisz volye Bosanzke, koj nasz vese; y dusnozti jeszu chini, koje zvershavati moramo. Nahadyaju sze zapovedi proti Bogu, proti nam szamem, y proti blisnyemu nashemu. Ovak nahadyaju sze takaj dusnozti proti Bogu, proti nam szamem, y proti blisnyemu nashemu. Nahadyaju sze dusnozti obchinzke, koje vszaki chlovek kakti chlovek obvershavati mora; y nahadyaju sze dusnozti oszebne, koje vszaki gledech na ztalish szvoj obvershavati mora. Ar ztalishi lyudih nészu vszi jednaki. Drugi je ztalish Roditelyih, drugi pa-

ko detcze; drugi poglavarov, drugi pako podloshnikov; drugi Redovnikov, drugi pako szvetzkih, y tak dalye. Kak goder pako ztalishi lyudih razluchni jeszu, ovak nahadyaju sze takaj za vszakoga oszebujne zapovédi y dusnozti.

2. *Perva glavna naredba kerztchanzkoga dersany navuka.*

Perva glavna naredba kerztchanzkoga dersany navuka je: *Vchini iz lyubavi proti Bogu vsze, kaj nyegvem zvershenoztjam y vu oveh vtemelyitem dûsnoztjam prizpodobno je.* Vsze zapovedi y dùsnozti proti Bogu temelyiju sze vu zvershenoztih Bosjih. Mi imamo zapovéd y dùsnozt, Boga zpoznati; kajti nyega zbog nyegvih zvershenoztih postuvati y prestimavati moramo. Mi imamo dùsnozt, Boga postuvati. Ova dùsnozt temelyi sze navlaztito vu tom, kajti Bog najzversheneshe Bitje je. Mi imamo dùsnozt vu Boga véruvati. Ova dùsnozt temelyi sze vu mudrozti y iztinitozti Bosji. Mi imamo dùsnozt vu Boga ufati sze, nyega zazavati, y prosziti. Ova dùsnozt temelyi sze vu nyegvi vszamoguchnozti dobroti y vérnozti. Mi imamo dúsnozt Boga lyubiti; ova dùsnozt temelyi sze vu nyegvi neizmerni dobroti Bosanzki. Mi imamo dùsnozt, Bogu pokorni biti. Ova dùsnozt temelyi sze vu najvisheshem ladanyu Bosjem. Mi imamo dùsnozt, Boga bojati sze. Ova dùsnozt temelyi sze vu Vszojznanozti, szvetozti y praviczi Bosanzki. Mi imamo dùsnozt, da sze nyegvoj volyi povdamo. Ova dùsnozt temelyi sze vu mudri y dobrotivni providnozti Bosanzki. Mi moramo vsza, koja chinimo iz lyubavi proti Bogu vchiniti; kajti lyubav Bosja perva y najveksha zapoved je.

3.
Druga naredba.

Druga glavna naredba kerztchanzkoga dersany navuka je: *Vchini, kaj ochituvani volyî Bosjoj prizpodobno je, y kaj nàvuk Jesusha Kriztusha potrebuje.* Mi najbolye znati moremo, kaj zvershenoztjam Bosjem, y vu oveh vtemelyitam dusnoztjam prizpodobno je, kada Bog ovo szam nam poveda. Nut *Bog vnogo krat, y na vnogoverztne nachine govoril je jednoch Otczem nashem po Prorokih, zadnich pako govoril je on nam po szinu szvojem.* (Hebr. 1) Mi moramo anda vchiniti ono, kaj ochituvanoj volyi Bosjoj y navuku Jesusha Kriztusha prizpodobno je.

4.
Trejta naredba.

Bog ische szvoje postenye vu nashem zvelichenyu. Nasha je anda dùsnozt da nashe laztovito y pravo dobro povekshavamo. Od ovud izhadya trejtà glavna naredba kerztchanzkoga dersany nàvuka, najmre: *Vchini, kaj tvoje laztovito, ali pravo dobro povekshava.* Velim: *pravo dobro*: ar vi vre znate, da vsze dobro néje, kaj nam dobro sze vidi. Ako jedno menshe dobro vekshemu skodi, tak ovo vre néje pravo dobro. Mi moramo tak Dobro nashega téla, kak y dobro nashe dushe povekshati, ar Bog czeloga chloveka szrechnoga imati hoche. Metemtoga kak berse koje télovno dobro dushi skodi, tak ovo vre néje pravo dobro, y ako za ovem hlepimo, tak ne povekshavamo nashe pravo dobro.

Pervo dobro dushe nashe je miloztcha Bosja, y vekivechno zvelichenye. Dusnozt anda nasha je, da za dobro dushe nashe, vsze nachine, koje vam vre vu pervem ponavlanyu

povedal jeszem, za zachuvati miloztchu Bosju y za vekivechno blasenztvo poprimemo. Ako morebiti po grehu miloztchu Bosju zgubili jeszmo, tak moramo ovu po pravoj pokori zopet zadobiti, y vu ovoj obztati terszíti sze. Mi moramo terszíti sze, da razuma nashega razbiztrimo, da ovak nachine prave blasenozti, y vsze dúsnozti nashe, kak y nashe falinge zpoznati navchimo sze. Mi moramo zadnich nagnenya nashe volye vkrotiti, y na dobro napelyati terszíti sze.

Lyudi neszu szam dúh, nego oni imaju takaj jedno télo od Boga, koje zdravje, jakozt y prikladnozt potrebuje. Je télo betesno y neprikladno, tak ovo takaj za obvershavanye szvojeh dúsnoztih neprikladno bude. Dúsnozt anda nasha gledech na télo je, da ovo vu zdravju y prikladnozti zadersimo. K-tomu szlusiju jélo y pilo, kak takaj doztojna razveszelenya. Dusnozt anda je nasha da ovakve priztojne nachine potrebujemo, nasz od vszakoga vrasenya y betega téla chuvamo, y vu pripetchenyu vrasenya ali betega najprikladnasha vrachtva poprimemo.

5.
Dúsnozt gledech na télo nashe.

Vszaki chlovek vnogeh dugovany potrebochu ima, y zato néje szamo szlobodno, nego y dusnozt, da szî potrebna prizkerbi. Ovo biva po marlyivozti y poszluvanyu. Prizkerbleno pako nikaj hasznilo ne bude, ako ovo chuvali ne budemo; chlovek mora anda prizkerbleni imetek po pazlyivozti y gozpodarlyivozti zachuvati terszíti sze. Takaj more sze ov na pravichni nachin povekshavati, da ovak chlovek vu pripetchenyu neszreche ztem

6.
Dúsnozti gledech na laztovitozt, imetek nák

szegurneshi je, y od obilnozti drugem potrébnem nekoja podelyiti more.

7. *Dúsnozti gledech na nashe postenye.* K-nashemu vrémenitomu dobru zpada takaj posteno ime, miloztcha, prestimanye, priatelztvo y zaufanozt drugeh. Prez oveh nachinov nészmo vu ztalishu nashu szréchu vchiniti, mi anda dùsni jeszmo, ova prizkerbeti szi. Ovo biva po postenih chinih, y po szudu y izrechku postenih lyudih. Szlobodno je takaj, y dapache vu nekojeh okoliczah dusni szmô nashe posteno ime braniti, ali szamo po dopuztchenih nachinih, y z-vszum potrebnum razlogum.

8. *Dùsnozti gledech na razluchne okolicze stvlenya nashega.* Zadnich okolicze chloveka neszu vszigdar jednake, y vu oveh nyemu laztovito nyegvo dobro oszebujne dùsnozti nalase. Kada nam dobro je, onda moramo ponizni y zahvalni biti proti Bogu, miloszerdni proti blisnyemu, merzli proti vremenitomu, y nezpozáblyivi iz vekivechnoga dobra. Vu nészrechi moramo sze vu volyu Bosju povdati; puni zaufanozti na nyegvu providnozt, zarad vnogoverztnih hasznih, koje iz neszreche y szuprotivchime dohadyaju, batrivni y veszeli biti. Vu pogibelyi szmerti, kajti ovde Czilya y konczu nashemu najbliseshi jeszmo, moramo po prijémanyu szvèteh Shakramentov pokore, oltara, poszlednyega mazanya, po zvershavanyu treh bogoszlovzkeh krépoztih, y navlaztito po poniznoj y zkrushenoj povdanozti vu volyu Bosanzku nasz z-Bogom zjediniti, y vsza nasha vrémenita dugovanya, ali zamudyene dusnozti vu red poztaviti.

9. *Cheterta glavna dù-* Cheterta glavna dùsnozt kerztchanzkoga dersany navuka je: *vchini, kaj dobro bli-*

snyega tvojega povekshavalo bude. Bog iszche szvoje postenye takaj vu szrechi blisnyega nashega, y nashe laztovito dobro viszi od dobra blisnyega nashega. Vi, moji dragi; vre chuli jezte; koja vam szamem dusni jezte, y ravno ova izta gledech na telo, dushu, imetek y postenye blisnyega vashega izpuniti morate. Vi morate blisnyega vashega lyubiti, kak vasz szame; tak morate nyemu vchiniti vsza, koja nyemu hasznijn, oztaviti pako koja szû skodlyiva. *snozt kérztchanzkoga dersany návuka.*

Razgovori.

1.

Kaj nasz vuchi kerztchanzki dersany návuk? Kaj je dobro y Bogu drago? — Moramoli anda zapoved Bosju y nashe dùsnozti znati? — Kaj szû dùsnozti? — Je molitva dùsnozt? — Zákaj? Kakve imamo zapovedi? — Kakve imamo anda takaj dûsnozti? — Jeli dùsnozt Boga lyubiti szamo na te zpada? — Ali jeli dùsnozt blisnyega lyubiti szamo na te zpada? — Jeli sze nahadyaju anda dûsnozti koje na vsze zpadaju? Y kak sze zoveju one dùsnozti, koje na vszeh zpadaju? — Kak sze zoveju pako one dùsnozti, koje szamo na ztanovitoga ztalisha lyudi zpadaju? — Jeli szû ztalishi vszeh lyudih jednaki? — Jeli sze nahadyaju anda takaj razluchne dusnozti? — Zakaj? — *Kaj szû dusnozti?*

2.

Koja je perva glavna naredba kerztchanzkoga dersany návuka? — Je dusnozt nasha *Koja je perva glavna naredba ker-*

zchanzkoga dersany navuka? vu Boga véruvati? — Vu chem temelyi sze ova dùsnozt? — Je dûsnozt nasha vu Boga ufati sze? — Vu chem temelyi sze ova dùśnozt? — Je dùsnozt nasha Boga bojati sze? — Zakaj? — Je dùsnozt nasha volyi Bosjoj vsza prepuztiti? — Zakaj? — Vu chem temelyiju sze anda vsze nashe dusnozti? — Vu chijih Zvershenoztjih? — Zakaj moramo anda vsze vchîniti, kaj zvershenoztjam Bosjem prizpodobno je? — Y koja je perva y najveksha zapoved? — Zakaj moramo anda vsze iz lyubavi Bosje vchiniti? —

3.

Koja je druga naredba? Je nam Bog takaj szvoje zvershenozti ochituval? — Je nam Bog ochituval, kaj nyegvem zvershenoztjam prizpodobno je? — Moreli Bog vkaniti sze? — Maramo ono vchiniti, kaj ochituvanoj volyi Bosjoj prizpodobno je? — Zakaj? — Po kem je Bog negda z-predyi nashemi govoril? — Po kem je pako zadnich nam govoril? — Moramoli anda to vchiniti, kaj navuk Jesusha Kriztùsha od nasz potrebuje? — Koja je anda druga glavna naredba kerztchanzkoga dersany nàvuka? —

4.

Koja je trejta naredba? Jeli ische Bog szvoje postenye vu nashi neszrechi? — Moramoli anda vchiniti, kaj laztovito nashe dobro potrebuje? — Zakaj? — Je pako vsze dobro, kaj nam dobro sze vidi? — Koje dobro moramo pako povekshavati? — Koja je anda trejta glavna naredba kerztchanzkoga dersany navuka? — Ako pako menshe kakvo dobro vekshemu

skodi, je ovo jedno pravo dobro? — Koja dobra szû veksha, dobra dushe; ali dobra téla? — Ako anda télovno dobro dushi skodi, je ovo jedno pravo dobro? — Y ako mi z-kvarom dushe nashe za vrémenitem dobrem hlepeli budemo, jeli budemo nashe prave dobro povekshali? — Moremo mi prez miloztche Bosje zvelichiti sze? — Je miloztcha Bosja najvekshe dobro dushe nashe? — Je anda dùsnozt gledech na dushu, da miloztchu Bosju zachuvamo? — Zakaj? — Po chem moremo pako zgublenu miloztchu nazad zadobiti? — Je anda dùsnozt nasha proti dushi, da za grehe pokoru chinimo? — Zakaj? — Budemoli pako nachine miloztche poprijeli, ako ove nepoznamo? — Budemoli dusnozti zpunili, koje nepoznamo? — Budemo falinge popravili, za koje neznamo? — Je anda dùsnozt nasha, gledech na dushu, da razuma nashega zbiztrimo? — Zakaj? — Budemoli dobro vchinili, ako na zlo nagnyeni jeszmo? — Je anda dùsnozt nasha proti dushi, da volyu nashu na dobro giblyemo? — Zakaj? — Koje szû anda dusnozti chloveka proti dushi, da volyu nashu na dobro giblyêmo? — Zakaj? — Koje szû anda dusnozti chloveka proti dushe szvoji? — Kakvo dobro mora chlovek vu dushí szvoji zachuvati? — Kak sze mora chlovek gledech na szvojega razuma y volyu zadersavati? —

5.

Je chlovek szam dùh? — Moreli chlovek szvoje poszlel obvershavati, ako télo *Koje szû dusnozti chloveka gledech*

na tělo szvoje? betesno je? — Je dùsnozt nasha, da tělo zdravo zachuvamo? — Zakaj? — Y kak bude jeden neprikladni szvoje poszle obavlyal? — Je anda dùsnozt nasha, da tělo nashe prikladno vchinimo? — Zakaj? — Jeli oztajemo prez jěla y pila zdravi? — Je anda dùsnozt nasha, da telo nashe z-jelom y pilom obzkerbimo? — Zakaj? — Moramo tělu nashemu mira y pochinka privuschiti? — Zakaj? — Kada pako tělo obetesa, kaj moramo vchiniti? — Bili onda szmeli vrachitelya y vrachtvo zapuztiti? —

6.

Koje szû dusnozti chloveka gledech na nyegov imetek? Jeli vishe ztvarih potrebujemo za zdersavanye těla? — Po chem zdersavamo mi telo nashe? — Je anda dusnozt nasha, da marlyivi y poszleni jeszmo? — Zakaj? — Kaj haszni prizkerbleno, ako ovo ne chuvamo? — Kak moremo ovo zachuvati? — Morebiti po nepazlyivozti alí raszipnozti? — Je anda dusnozt nasha da na dugovanya pazimo, y gozpodarlyivi jeszmo? — Szmemo broja dugovany nashih na jeden posteni nachin povekshati? — Szmemoli pako ova iz zkupozti povekshavati? — Nego Zakaj? —

7.

Koje szû dusnozti chloveka gledech na postenye szvoje? Jeli zpada posteno ime takaj k-nashemu vremenitomu dobru? — Moreli chlovek prez postenoga imena szvoju szrechu vchiniti? — Po chem sze dobiva posteno ime? — Jeli je anda dusnozt nasha da pred vszemi lyudmi posteno vchinimo? — Szmemoli na govorenye bedazteh lyudih paziti? — Nego

na chije? — Y kada sze postenyu nashemu kaj szuprotivnoga pripeti, kaj moramo vchiniti? — Po kakveh nachinih szmemo ovo nam nazad prizkerbeti? —

8.

Koje szû dusnozti nashe gledech na razluchne okolicze zivlenya nashega?

Jeszu okolicze chloveka zmirom jednake? — Jeli sze anda gledech na okolicze razluchne takaj dusnozti nahadyaju? — Jeli sze pripeti, da chloveku visheputi jako dobro ide? — Jeli sze szme on vu ovakvem ztalishu zoholiti, ali na Boga pozabiti? — Szmemoli vu ovakvem ztalishu nemiloszerdni biti proti blisnyemu? — Szmemoli vu vrémenu szreche szerdcze nashe chizto vremenitem prikazati, ter na vekichna pozabiti? — Jeli nasz pako y neszrecha ali beteg pohadya? — Szmemoli vu ovakvem ztalishu szuprot Bogu morguvati? — Nego vu koga moramo zaufati sze? — Jeli szlusiju neszreche na zpokorjenye nasheh gréhov? Kak moramo anda neszreche nosziti? — Z-chem sze moramo vu neszrechi batriveti? — Koja je zadnya okolicza chloveka ovem sivlènyu? Koje Shakramente moramo vu pogibelyi szmerti prijemati? — Koje krépozti moramo zvershavati? — Kaj gledech na nashe vrémenito vchiniti moramo? — y ako josche nekoje dùsnozti zvershiti imamo, kaj moramo vchiniti? —

9.

Koja je cheterta glavna naredba

Jeli viszi nashe laztovito dobro takaj od dobra blisnyega nashega? — Jeli ische

kerztchanzkoga der'sany navuka? Bog szvoje postenye vu dobrem ztalishu blisnyega nashega? — Moramoli anda takaj ono vçhiniti, kaj dobro blisnyega nashega povekshava? — Zakaj? — Koja je anda cheterta naredba kerztchanzkoga dersany navuka? — Moramoli anda proti nashemu blisnyemu one izte dùsnozti zvershavati, koje proti nam szamem zpuniti imamo? — Zakaj? — Szmemoli kaj vchiniti, kaj nam skodlyivo bi bilo? — Kaj moramo nam szamem vçhiniti? — Kaj moramo pako blisnyemu nashemu vchiniti? — Kaj moramo pako oztaviti?

PITANYE 2.

Kaj je krépozt kerztchanzka?

Razlàganye.

1. *Izpisz krèpozti kerztchanzke.* Krépozt vu obchinzkom je jedno nagnenye iliti pripravnozt zapovedi Bosjoj prizpodobno chiniti. Izhadya ova pripravnozt iliti ovo nagnenye iz jakozti y iz zpoznanya nashe narave; najmre kajtî mi po nashí laztovitî razuma szvétlozti zapoved Bosju zpoznamo, y poleg ove chinimo, tak je to jedna naravzka krépozt. Ovak szvedochi Pavel da poganini, koji nikakvo ochituvanye

nèmaju, naravzkem nachinom zapoved zpuniju; oni siveju iz laztovitoga previdyenya y iz zpametneh vrémeniteh czilov razumno y pravichno. Izhadya pako ovo nagnenye y ova pripravnozt iz miloztche Jesusha Kriztusha, chini ona poleg zapovedi Jesusha Kriztusha, zvershava ona chine, koji vekivechnoga sivlenya vrédni jeszu; tak je ova jedna kerztchanzka krépozt. Kerztchanzka krépozt vu obchinzkom je anda jeden dar, kojega Bog po miloztchi poszvetchujuchi vu dushu zleva, da volyu chloveka za takve chine prikladnu y nagnyenu vchini, koji zapovedi Jesusha Kriztusha prizpodobni, y vekivechnoga zvelichenya vredni jeszu.

Nahadyaju sze, iztina je, vu oszebnom vnoge krépozti, ali pravo y vu obchinzkom govorech szamo jedna je krépozt. Ova poztavlyena je vu tverdnoj volyi prez iznimlenya zapovedjam Bosjem, zakonu Jesusha Kriztusha y nyegve Czirkve, kak y dushnomu zpoznanyu prizpodobno vchiniti. Iz ove glavne krépozti izhadyaju vsze oztale oszebne krépozti, koje od szvojeh zazluchneh gibanyih ali *bogoszlovzke*, ali *ravnajuche dersanye kerztchanzko* imenuju sze, y koje takaj zbog szvoje razluchne narave razluchna imena imaju. One krepozti, koje Boga izraven za czily y nagibanye imaju, zoveju sze *Bogoszlovzke*; ovakve jeszu, véra, ufanye y lyubav. One krépozti pako, po kojeh dersanya Kerztchenika tak vravnaju sze, da Bogu draga jeszu, zoveju sze *ravnajuche dersanye kerztchanzko;* oveh je vnosina, kak vu razlaganyu od dùsnozti kerztchanzke chuli

2. Pravo y vu obschinzkom govorech szamo jedna je krépozt.

jezte. Metemtoga vsze ove, y vsze josche oztale krépozti, izhadyaju iz tverdne volye prez iznimlyena zapovedjam Bosjem, kak y dushnomu zpoznanyu prizpodobno vchiniti ar koj jedenput tverdnu volyu ima, vsza zvershavati, kaj Bog hoche, ali zapovédal je, on takaj vszaku zapoved vu poszebnom zvershaval bude, kak berse on szamo zna, da Bogu ovo dopada sze.

3. *Kaj je pobosnozt.* Oni lyudi, koji zaradi Boga krépoztni jeszu, imenujemo *pobosne.* Velim lyude, koji zaradi Boga krépoztni jeszu. Ar moreju sze lyudi nahadyati, koji vu razluchneh krépoztih napreduju, ali morebiti szamo zato, da praznu hvalu od lyudih zadobiju, ali da morebiti drugu kakvu haszen imaju, ovakvi nészu vu iztini pobosni; kajti ne zaradi Boga krepoztni jeszu. Pobosni lyudi zvershavaju vsze krépozti iz lyubavi, y na postenye Boga, y ovi imaju pravu y ztalnu krépozt. Oni zvershavaju ovu vszako vréme, vu vszakem meztu, y vu vszeh okoliczah, gde sze szamo prilika krépozti ponudya, kajti najmre Bog vszako vréme, vu vszeh meztah, y vu vszakoj okolíczi czíly y konecz nyihov oztaje.

4. *Vu chem ztoji prava pobosnozt.* Od ovud videti je, da pobosnozt neztoji vu szvojvolynom, ali razvuzdanom sivlenya nachinu: najmre da bi sze vu puztchine odpravlyali, ali szamo ztanovitu felu jeztvin vsivali, ali na ztanoviti nachin opravlyali, nego prava pobosnozt ztoji vu vszevdilnom terszenyû ono vchiniti, kaj Bogu dopadno je. Bogu sze pako nedopadaju szamo ove krêpozti, koje izraven proti

nyemu zvershavaju sze, kakti jeszu: molitva, razmishlyavanya, pohadyanye Czirkvih y zpodobna; nego takaj one krépozti, koje dobro chlovechanzkoga drustva povekshavaju. Ovakve jeszu poszlenozt, pripravnozt szlusiti blisnyemu, zversheno zpunavanye dùsnoztih ztalisha nashega, terplyivno podnashanye szlaboch chlovechanzkeh. Ar on izti Bog, koj zapovédal je: *lyubi Gozpona Boga tvojega, iz czeloga szerdcza, iz vsze dushe, iz vsze pameti y jakozti tvoje;* on je takaj zapovedal: *lyubi blisnyega tvojega, kak szamoga tebe.* Pobosnozt ztoji anda takaj vu zvershavanyu onakveh krèpoztih, koje dobro drustva chlovechanzkoga poveckshavaju. Szamo je potrebno, da ovakve krepozti zaradi Boga zvershavamo, ako pobosno vchiniti hochemo; najmre zaradi Boga poszluvati, zaradi Boga blisnyemu szlusiti, zaradi Boga dùsnozti ztalisha zpuniti, zaradi Boga szlaboche drugeh lyudih podnashati.

Zadnich takaj vsivanye ztvarih ovòga szvéta ne szuprotztavlya sze pobosnozti. Bog ztvoril je vsze ztvari na haszen lyudih, on hoche, da mi ove za nashe razveszelenye y na diku Bosju potrebujemo. Szamo prepovéda pobosnozt vszako zlovsivanye ztvarih, kaj onda bisze pripetilo, ako ztvari z-bantuvanyem Boga bi potrebuvali, ali ako szerdcze nashe bolye k-ovem nego k-Bogu bi privezali. *5. Vsivanye ztvarih ovoga szvéta ne szoprotztavlya sze pobosnozti.*

Razgovori.

1.

Kaj je krépozt kerztchanzka? Kaj je krépozt vu obschinzkom? — Ako ova pripravnozt iz nashe naravzke jakozti izhadya kakva je onda krépozt? — Jeszu poganini visheputi mertuchlyivi, pravichni? — Kak izpunuju poganini ove zapovedi? — Jeli poganini veruju vu Jesusha Kriztusha, y jeli imaju oni miloztchu nyegvu? — Jeli izpunuju anda poganini na zverhunaravzki nachin zapovéd? — Kakvu krépozt imaju anda poganini? — Gdo vlèva pako vu nasz krépozt kerztchanzku? — Na kakve chine chini krépozt kerztchanzka chloveka pripravnoga? — Kaj je anda krépozt kerztchanzka? —

2.

Jeli obchinzki govorech vishe krépozti nahadyaju sze? Jeli jé vishe krépoztih? — Vu obchinzkom govorech jeli je vech krépoztih? — Vu chem ztoji obchinzka krèpozt? — Kada vre jedenput tverdnu volyu imamu vsze zapovédi Bosje obdersavati, kakva je to krépozt? — Ako anda obchinzku krépozt imamo, jeli budemo takaj vszaku krépozt vu oszebnem imali? — Odkud izhadyaju oszebne krépozti? — Jeli sze pako nenahadyaju visshe fel oszebneh krépoztih? — Po chem sze krépozti razluchavaju? — Koga imaju krépozti Bogoszlovzke izraven za Czily y nagibanye? — Kakve imamo josche krépozti?

3.

Gdo je pobosen? Vu peldi: ako ti zato vu znanozti navuka kerztchanzkoga napredujesh, da hvalu

lyudih zadobish, jeszi ti pobosen? — Ako anda zaradi lyudih, ali iz vremeniteh Czilyov krépoztni jeszmo, jeszmo onda pobosni? — Gdo je anda pobosen? — Zaradi koga je pobosni krépozten? — Gde, y kada bude anda pobosni krepozten? — Zakaj vszigde y vszako vreme? —

4.

Vu chem ztoji pobosnozt?

Moramoli, da pobosni jeszmo, puztcheniki poztati? — Vu chem ztoji pobosnozt? — Jeli sze Bogu dopada molitva, pohadyanye czirkvih? — Jeli sze Bogu dopadaju krépozti, koje zaradi nyega zvershavamo? — Kak sze pako nyemu dopadaju krépozti, koje dobro chlovechanzkoga drustva povekshavaju? — Gdo je rekel: *lyubi Gozpona Boga tvojega* etc.? — Jeli pako nè Bog takaj rekel: *lyubi blisnyega tvojega etc.*? — Jeli ztoji anda pobosnozt takaj vu zvershavanyu takveh krepoztih, koje dobro drustva chlovechanzkoga povekshavaju? — Zakaj? — Jeli poszlenozt povekshava dobro drustva chlovechanzkoga? — Zaradi koga moramo pako ove krépozti zvershavati? —

5.

Jeli sze vsivanye ztvarih ovoga szveta szuprotztavlya pobosnozti?

Jeli sze vsivanye ztvarih ovoga szvéta szuprotztavlya pobosnozti? — Kchemu je Bog ztvari ovoga szvèta ztvoril? — Szamo na szvoju diku? — Zakaj sze anda vsivanye ztvarih ovoga szvéta ne szuproztavlya pobosnozti? — Ako mi pako ztvari ovoga szvéta na zbantuvanye Boga potrébujemo, jeli bi to pobosno bilo? — Ali ako k-ovem, ne pako k-Bogu szerdcza nasha bi prive-

zali, bili to bilo pobosno? — Kada sze anda vsivanye ztvarih ovoga szvéta pobosnozti szuprotztavlya?

I. Dokànchanye Nàvuka

Jakob po szvojem krépoztnem sivlenyu vchinil szc je Bogu drugoga.

Za peldu, poleg koje sze vi gledech na chine vashe, da Bogu drage budu, ravnati morate, na konczu danashnyega podvuchanya, napervoztaviti hochu vam Jakoba patriarku ztaroga zakona. Vre vu mladozti szvoji bil je on izta krotkocha. Y kakgoder ztareshi brat nyegov Ezau divji, nevluden y tverdokoren bil je, ovak nedusen, bogabojechi, pokoren y krotek je bil Jakob. Vsza, koja Roditelyi nyegvi seleli jeszu, izpunil je on z-najvekshum berzochum; zato y vchinyeno je, da on po naputchenyu matere, blagoszlova pervorodyenya od otcza zadobil je. Ovo tak jako zbantuvalo je Ezaua, da on pun fantlyivozti Jakobu grozil sze je, da kak berse Otecz vumre, da nyega zkonchal, y ovak izrechenoga blagoszlova na nikaj zpravil bude. Metemtoga oko Bosje zkoznuvalo je zverhu Jakoba. Jakob na naputchenye szvojeh Roditelyih vugnul sze je Ezauu, ter odishel vu Haran k-ztriczu szvojemu Labanu, gde tak dugo oztati je dokonchal, doklam szerditozt brata vtishila sze bude. Vecher vre chizto keszno po dovershenom jednoga dneva putuvanya pod odpertom nebom napravil szi je iz kamenya lesalische, kam glavu szvoju poztavil, y gde z-mirnem dushnem zpoznanyem pun pobosneh mishlenyih zazpal je. Vu sznu videl je on od zemlye do

neba lojtru, na kojoj angeli Bosji gore y dole hodili jeszu. Dapache on videl je na verhunczu lojtre iztoga Gozpona vu vszoj szvétlozti y zmosnozti ztojechega, iz kojega vuzt ove rechi chul je: *ja szêm Gozpon, Bog Abrahama tvojega otcza, y Bog Izaaka; mezto na kojem lesish, tebi y tvojem odvetkom dal budem. — Vu tebi, y vu tvojem szemenu vsza pokolenya na zemlyi blagoszlovlena budu. Ja tvoj chuvar budem, kam goder ishel budesh.* (1 Mojs. 28.) Budi na dalye pobosen y krépozten, y naszleduj pobosne Otcze tvoje. Ovo bosanzko izkazanye, y ovo miloztivno obechanye vchinilo je, da Jakob, poklamkam bi sze bil zbudil oszupnyen rekel je: *zaizto! Gozpon je vu ovem meztu.* Vidimo anda, da pobosni chlovek, gde goder je, vszigdar blizu Boga je. Kruto rano szlosil je Jakob íz kamenya, na kojem lesal je, jednoga Oltara, polejal ovoga na znamenye prestimanya z-oljem, y vchinil obechanye: *ako Bog kada pri meni bude na putu, na kojem ja hodim, y ako mene chuval, y zopet szrechno nazad vu hisu môga Otcza dopelyal bude, tak bude Gozpon moj Bog y kameni ovi zvali sze budu hisa Bosja.*

Kaj vam nadalye od pobosnozti Jakobove povedal budem? Jeli vam naj povem, z-kulìkum vérnoztjum on chez dvadeszet lét ztriczu szvojemu Labanu szlusil je, z-kulikum marlyivoztjum on gozpodarztvo nyegvo vodil je? Jeli vam naj povem, z-kulikemi mirovnemi mishlenyi on za dvadeszetemi letmi zopet domom povrachal sze je, kulika on alduvati je moral, da razszerdyenoga brata szvôga Ezaua vtishi, y z-kulikum lyubavjum ovi dva sze objimali y kushuvali jeszu? — Jeli vam naj povem, vu kuliki szlogi on z-szvojemi senami Lium y Rakel sivel, kak ove lyubil, y kuliku vérnozt on nyim izkazal je? Vu kakvem ztrahu Bosjem on szvoje dvanaizt Szine y kcher Dinu odhranil je? Jeli vam zadnich naj povem, z-kulikum povdanoztjum vu

volyu Bosju Jakob szvoje sívlénye dokonchal, y vremenita ova oztavíl je? O! zaizto vu vszeh oveh nyega za peldu prave krépozti zpoznali budete, y zajedno valuvati budete morali, da Jakob pelda prave pobosnozti bil je.

Nebudite metemtoga szamo ztem zadovolyni, da sze nad krépoztjum Jakoba chudîte, nego terszite sze, da nyegvi naszledniki budete; hochu rechi: postujte y bojte sze Boga kak Jakob; budite pokorni vashem roditelyom kak Jakob; budite verni y podlosni vashem poglavarom kak Jakob; lyubezlyivi y dobrotivni proti nepriatelyom kak Jakob; zkoznujte zverhu vashe detcze kak Jakob; budite povdani zàdnich vu volyu Bosju kak Jakob. Na kratkom terszite sze tak dùsnozti proti Bogu, kak y proti vam szamem y blisnyemù vashemu vszigdar izpuniti, tak budete vasz Jakobu na zpodobu Gozpodinu Bogu drage, naveke blasene vchinili. Amen.

II. Dokánchanye Návuka.

Jesush vu prizpodobi od Farizeusha y Publikanusha pokasuje razluku med pravum y laslyivum pobosnoztjum.

Kak razluchni szû vendar szudi lyudih od szûdov Bosanzkih! Lyudi dersiju zvekshinum one za pobosne, koji szvojvolyno chudnovitoga onakvoga sivlenya nachina poprijemlyeju, po kojem ochi lyudih zaszlepluju; pri Bogu pako jeszu oni pobosni, koji vu kakvem goder ztalishu sze nahadyaju, vszigdar ono chiniti terszijju sze, kaj Bogu dopadno je. Chujte pokaza od recheneh, vu navuka po nyoj pripovezti, koju jednoch szam Zvelichitely iz ovoga czi-

lya napervo donashal je. Dva szû ishli, rekel je on: jednoch zkupa vu Czirkvu Jeruzalemzku, da ovde szvoju pobosnozt vchiniju, da moliju. Jeden bil je Farizeush, tojezt jeden chlovek zmed oneh, koje sidovi jako prestimavalí jeszu, koji ne szamo vsze vu zakonu Mojseshovem popiszane zapovedi obdersavali, nego koji y zvun oveh, josche vnoge dobrovolyne ztvari y navade, vishekrat z-zapoztavlanyem naj oszebujnesheh dusnoztih obvershavali jeszu, zbog chesza szami szebe zmed sidovov za najpobosneshe y najpravichneshe lyudi dersali, druge pako, koji nyim jednako vchinili nészu, kakti nepobosne y gréshnike zametavali jeszu. — Drugi pako bil je Publikanush, tojezt jeden zmed oneh, kojí navadne dache y malte od lyudztva za Czeszara pobirati jeszu morali y koji ravno zato od sidovov vu obschinzkom zametavani, y za gréshnike izkrishani bili jeszu; kajti sidovi stimali jeszu, da oni, kakti szlobodno lyudztvo Bosje, dusni nebi bili Czeszaru dàchu davati.

Nut Farizeush, koj zarad szvojeh krépoztih zoholil sze, y poleg toga vsze druge lyudi zametaval je, pochel je ovak moliti: *Bose hvalu dajem tebi, da neszem, kak drugi lyudi, zgrablyiveez, krivichen, praznik, kak takaj ov Publikanush.* Hvalu dajem tebi, da chlovek ja szem ne navadne pobosnozti, ar ja *poztim dvakrat v-tjednu, deszetinu dajem od vszega kaj imam.* (Luc. 18.) Chujte ali takaj molitvu Publikanusha! Ov chlovek od dalka ztojechi, né szê podufal niti ochi vu nebo podignuti; nego vudiral ja szamo persza szvoja, ponizno govorechi: *Bose! miloztiven budi meni gréshniku!*

Nut, Dragi! kak sze vam dopada molitva oveh dveh? Kaj stimate od pobosnozti oholnoga Farizeusha? Kaj od krépozti pokornoga Publikanusha? —

O naszledujte od Farizeusha zametavanoga Publikanusha, ter terszite sze vszigdar po vashem sivlenya nachinu ne hvalu lyudih, nego dopadnozt Boga zadobiti! Budite pobosni y pravichni ne na izliku, nego vu chinu y vu iztini! Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Kerztchenik mora vchiniti, kaj nyemu nyegva Véra zapovéda.

Kaj haszni, bratja! pita sz. Apostol Jakob, *kaj haszni, ako gdo veli, da véru ima, chine pako nêma? Moreli nyega Vêra zvelichiti?* (Jac. 2.) Ovo jeszu rechi, koje zaszlusiju, da zverhu nyih razmishlyavanya nasha vchinimo, y ove gliboko vu szerdcze nashe zaszadimo. Ako taki vsze iztine vére za nedvojene dersimo; ako taki vu szerdczu vérujemo, y z-vuztmi odperto valujemo, kaj Bog ochituval, y szvéta mati Czirkva za véruvati napervoztavlya, ako vendar zajedno izpunili nebudemo, kaj véra zapovéda, ako zkerblyivo besali nebudemo, koja Véra prepovéda, tak némamo nikaj drugo, kak jedno prazno ime kerztchenika, koje zadozta nebude, da nasz zvelichi. *Kaj haszni, bratja! ako gdo veli, da véru ima, chine pako nèma — Kak goder télo prez dushe mertvo je, ovak je takaj véra prez dobreh chinih mertva.* (Ibid.) Chini dobri jeszu sivlenye Vére, dusha Vére. Abel, Enok, Noe, Abraham, Mojsesh y neizbrojeni drugi, po chem szû opravicheni? Ne zaizto po szamoj véri, nego po chinih, veli sz. Pavel apostol. (Hebr. 11.)

Pridajmo ovde josche onoga ztrahovitoga izrechka, kojega jednoch Jesush Kriztush zverhu oneh

kerztchenikov izrekel bude, kojeh véra mertva bila je; odhadyajte, bude on rekel, vi léni kerztcheniki! z-vashum mertvum vérum, ter chakajte tam pred vrati zaruchnika z-onemi petemi bedaztemi déviczami kak dugo hochete, on vam ova odperl nebude, kajti szvetniczu Vére z-oljem dobreh chînov napunili nézte. Odhadyajte vi leni szlugi! koji podelyene vam peneze zakopali jezte, vu tmicze, gde plach y skripanye zubih bude, kajti preleni bili jezte, da po szveteh chinih véru vashu sivu bi bili vchinili.

Terszimo sze anda, Dragi! vszigdar ono vchiniti, kaj nam Véra, koje kotrig jeszmo, zapovéda. Vchinimo nasz po dobreh delih zvanya nashega szegurne; ter pokasimo vu chinu, da mi ne szamo z-imenom, nego vu iztini Kerztcheniki jeszmo. Amen.

IV. PONAVLANYE NÁVUKA.

Od zvershavanya vére.

PITANYE 1.

Gdo pokasuje vu chinu, da véru ima?

Razlaganye.

1. *Mi vu obschinzkom dersimo szamo onoga za pravichnoga iztinitoga, koj véru ima?*

Vi znam vre vnogokrat chuli jezte govoriti: *Ov ali on je chlovek, koj véru ima* y szuprotivno: *ov ali on je chlovek prez véré.* Kada mi od chloveka velimo, da véru ima, tak po tom dajemo za razmeti, da nyega za pravichnoga, iztinitoga chloveka dersimo, kajtì véru za temely vsze pravichnozti y iztinitozti dersimo. Velimo mi pako od kojega chloveka, da on véru néma, tak dajemo po tom za razmeti, da na nyegvu pravichnozt y iztinitozt vnogo ne dersimo, kajti nyemu temely pravichnozti pomenka. Pitanye je vezda, gdo vu iztini pokasuje, da véru ima. Hochu vam najpervích raztolnachiti, kaj on vu obchinzkom chiniti mora, koj vu iztini véru ima. Od ovud onda lehko videlo sze bude, gdo vu iztini véru ima.

Koj vu iztini véru ima, on mora pervich Boga, y bosanzka dugovanya postuvati. Mi ne postujemo szamo pershonu nashega Kralya, nego takaj nyegve odluke, prepisze, nyegve szlusbenike etc.; kajti vsza ova na kralya zpadaju. Czily y konecz vére je, da Boga postujemo. Koj anda véru ima, on mora Boga postuvati. Szveto piszmo, szlusbeniki vére, szveti kipi, czîrkve zpadaju na Boga. Koj anda véru ima, on mora takaj bosanzka dugovanya postuvati.

2. Koj vu iztini véru ima, on mora pervich Boga y bosanzka dugovanya postuvati.

Koj vu iztinu véru ima, on mora drugoch vu vszeh szvojeh chinih Boga pred ochmi imati. Mi zvekshinum ne gledimo na one lyudi, na kojeh nam nikaj lesechega ne; y pazimo na one, koje prestimavamo. Bog je najvekshe y vszega postuvanya najvrédneshe Bitje. Vèra napervoztavlya nam Boga za naklon; ona napervoztavlya nam nyega kakti pravichnoga szudcza, koj dobro naplachuje, zlo pako kastiguje. Koj anda vu iztini véru ima, on mora vu vszeh szvojeh chinih Boga 'pred ochmi imati, tojezt: on mora sze iz nyegve nazochnozti y iz nyegveh zapovédih zmiszliti.

3. Koj vu iztini véru ima, on mora drugoch vu vszeh szvojeh chinih Boga pred ochmi imati.

Koj vu îztini véru ima, on mora trejtich vszigdar poleg volye Bosje ravnati sze. Mi najvekshe nepostenye izkasujemo kakvomu Gozponu, ako sze nyegvi volyi szuprotztavlyamo; y zchem vekshi mudreshi y szveteshi je Gozpon, ztem vekshe je nepostenye, ako sze poleg nyegve volye neravnamo. Véra napervoztavlya nam Boga kakti nashega, najvekshega, najmudreshega y najszveteshega Gozpona. Koj anda vu iztini

4. Koj vu iztini véru ima, on mora trejtich vszigdar poleg volye Bosje ravnati sze.

véru ima, on mora vszigdar poleg volye Bosje ravnati sze.

5. *Koj vu iztini véru ima, on mora chetertich Bogu tak vklanyati sze, y nyega postuvati, kak Bog hoche, da mu sze vklanyamo, y nyega postujemo.*

Koj vu iztini véru ima, on mora chetertich Bogu tak vklanyati sze, y nyega postuvati, kak Bog hoche, da nyemu sze vklanyamo, y nyega postujemo. Kak malo sze jednomu chloveku dopada, ako nyega drugach postujemo, y nyemu drugach szlusimo. nego on hoche, ravno ovak malo more sze Bogu dopadati ako nyega drugach postujemo, y nyemu drugach szlusimo, nego on hoche. Zato ochituval nam je Bog nachina, kak nyega naj postujemo, da nyega szamo polek prepisza nyegve naj visheshe volye postuvati, y nyemu vklanyati sze moramo. Nahadyaju sze, iztina je, med lyudmi vszakojachke vére, kakti *poganinzka*, koja ztvorenyam kakti Bogom vklanya sze; *Sidovzka*, koja szamo ochituvanya ztaroga zakona dopuztcha: *Mahametanzka*, koja ochituvanya Mahumeta za bosanzka dersi; metemtoga kak goder szamo jedna prava vera je, ovak je takaj szamo jedna prava ochituvana véra, y ova je *Kerztchanzko katholichanzka*, koju Bog po tulikik chudochinztvih vszega veruvanya vrédnu vchinil je.

6. *Gdo vu iztini po kasuje, da véru ima.*

Vezda vre lehko szuditi morete, gdo vu iztini pokasuje, da véru ima. On chlovek pokasuje, vu iztini y vu chinu, da véru ima, koj vu vszeh szvojeh chinih Boga pred ochmi ima, koj vszigdar poleg volye Bosje ravnati terszi sze, koj Bogu sze vklanya y nyega postuje, kak Bog hoche, da sze nyemu vklanyamo, y nyega postujemo

Razgovori.

1.

Jeli dersimo chloveka za pravichnoga y iztinitoga, koj nikakvu veru nema?

Jeszi vrè kada chul govoriti, ov ali on chlovek ima véru? — Kaj po tom za razmeti damo? — Morebiti szi takaj vre chul réchi, ov chlovek néma vére? — Kaj sze po tom razmeva? — Jeli dersimo ovakvoga za pravichnoga, za iztinitoga? — Je véra temely vsze pravichnozti? — Zakaj anda ne dersimo vnogo od chloveka, koj vère nema?

2.

Koj vu iztini véru ima kaj mora on postuvati?

Koj vu iztini véru ima, kaj mora on postuvati? — Jeli postujemo mi pershonu Kralya nashega. — Jeli postujemo takaj nyegve odluke, prepizke y szlusbenike? — Zakaj? — Koj je Czily y konecz ochituvane vére nashe? — Koj anda véru ima, kaj mora postuvati? — Moramoli takaj szvéto piszmo, y szlusbenike vére postuvati? — Na koga pretese szę ovo postuvanye sz: piszma y szlusbenikov? — Koj anda véru ima, morali on takaj bosanzka dugovanya postuvati? —

3.

Koj vèrù ima, koga mora on pred ochmi imati?

Koj véru ima, koga mora on pred ochmi imati? — Jeli vnogo gledimo na onoga, na kojem nam nikaj lesechega nè? — Na koga gledimo? — Gdo je najvisheshe y vszega postuvanya najvredneshe Bitje? — Koga nam véra za naklon napervoztavlya? — Koga napervoztavlya nam véra kakti pravichnoga szùdcza? — Koj anda vu iztini véru ima, zakaj mora on Boga pred ochmi

imati? — Kaj to znamenuje Boga pred ochmi imati? — Moremoli Boga z-télovnemi ochmi gledeti? — Moremoli sze pako iz nazochnozti Bosje y iz nyegvih žapovedih zpomenuti? — Kaj znamenuje anda Boga pred ochmi imati?

4.

Koj véru ima poleg chije volye mora on vszigdar ravnati sze?

Koj anda vu iztini véru ima, poleg chije volye mora on vszîgdar ravnati sze? — Jeli chinimo mi Gozponu kakvomu po tom postenye, ako sze nyegvi volyi szuprotztavlyamo? — Y jeli né nepostenye ovo ztem vekshe, zchem vekshi, mudreshi, y szveteshi je Gozpon? — Koga nam napervoztavlya véra za nashega najvekshega, najmudreshega y najszveteshega Gozpona? — Koj anda vu iztini véru ima, zakaj mora on vszîgdar pripraven biti, y tersziti sze, poleg volye Bosje ravnati sze?

5 & 6.

Koj vu iztini véru ima, kak mora sze on Bogu vklanyati, y nyega postuvati?

Koj vu iztini véru ima, kak mora on Bogu vklanyati sze, y nyega postuvati? — Jeli sze dopada kojemu chloveku, ako nyega drugach postujemo, nego on hoche? — Moreli sze anda Bogu dopadati, ako nyega drugach postujemo, nego on hoche? — Je nam Bog ochituval, kak nyega naj postujemo? — Koj anda vu iztini véru ima, zakaj mora on Boga tak postuvati, kak Bog szam hoche, da gâ postujemo? — Jeli sze nahadyaju vszakojachke vére lyudi? — Komu vklanyaju sze poganini kakti Bogu? — Vu koje ochituvanye véruju Mahumetani? — Kuliko je Bogov? — Jeli je anda vishe

kak jedna prava véra? — Zakaj ne? — Y jeli je zvun vére kerztchanzke koja z-tulikemi chudochini podtverdyena? — Koja je anda prava véra? — Zakaj kerztchanzko-katholichanzka? — Gdo anda vu iztini pokasuje, da véru ima?

PITANYE 2

Kak sze véra zvershava vu nuternyem?

Razláganye.

Nuternyi chini chloveka jeszu oni, koji vu dushi bivaju. Po nuternyih chinih vére zvershava sze véra vu nuternyem. Ovak vu nuternyem zvershavamo véru, kada vu Boga vérujemo. Kerztchanzko-katholichanzki véruvati je, vsza za iztinita dersati, koja Bog nazveztil je; ako anda bosanzkem nazveztchenyam nedvojeno vérujemo, tak zpoznavamo Boga kakti najmüdreshega y najiztinzkeshega Dùha; mi vchinimo po tom nyegvoj nepreszesnoj iztini y mudrozti prizpodobno, mi zvershavamo anda véru, kada vu Boga vérujemo. Véra je jeden nuterni chin; mi anda vu nuternyem zvershavamo véru, ako vu Boga vérujemo. Ter kulike prilike némamo, ovoga china vére zvershavati! Vezda chujemo nazveztchene íztine vére nashe; vezda chtejemo ove szami vu knigah nasheh; vezda ove

1. Vu nuternyem zvershava sze véra, ako vu Boga vérujemo.

szame na pamet nam dohadyaju; vu ovakvi priliki neszmemo prepuztiti vu nami Véru zbuditi. Takaj onda kada odluchkom czírkve vu szerdczu priztuplujemo, y ovem nasz pokorno podlasemo zvershavamo Véru vu nuternyem nashem; ar mi vérujemo Czírkvi zaradi Boga, koj nyu po Dùhu szvètem ravna.

2\. *Mi vu nuternyem zvershavamo véru, kada vu Boga ufamo sze, y nyega zazavamo.*

Mi vu nuternyem zvershavamo véru, kada vu Boga sze ufamo, y nyega zazavamo. Kerztchanzki ufati sze je, od Boga tverdno chakati ona, koja nam obechal je. Kada sze mi vu Boga ufamo, tak pripetcha sze ovo zato, kajti Boga za vszamoguchega najdobrotivneshega y najvérneshega zpoznavamo; mi vchinimo po tom nyegvoj vszamoguchnozti, dobroti y vérnozti prizpodobno; mi zvershavamo anda véru, kada vu Boga ufamo sze. Zazavanye Boga je chin y zrokuvanye ufanya mi zvershavamo anda véru, kada Boga zazavamo. Tak ufanye, kak y zazavanye jeszu nuterni chini; mi zvershavamo anda vu nuternyem véru, kada vu Boga sze ufamo, y nyega zazavamo. Zkorom nepreztancze navaluju teskoche y potreboche na nasz; ne prepuztimo anda nigdar vu ovakvi priliki vu Boga ufati sze, y nyega zazavati.

3\. *Vu nuternyem zvershavamo véru, kada Boga lyubimo.*

Vu nuternyem zvershavamo véru, kada Boga lyubimo. Lyubav Bosja je jedna krépozt, z-kojum Boga zaradi nyega szamoga lyubimo. Mi lyubimo szamo ono, kaj dobro je. Kada Boga zbog nyega szamoga lyubimo tak zpoznajemo mi Boga za najvekshe dobro, mi chinimo nyegvoj dobroti prizpodobno; mi zvershavamo anda véru, kada Boga lyubimo. Lyubav je jeden nuterni Vére chin; mi zver-

shavamo anda véru vu nuternyem, kada Boga lyubimo. Y kulike prilike némamo, ovu lyubav Bosju vu nami zbuditi! Vu vszakem meztu, vu vszakem ztvorenyu, vu vszaki travi nahadyamo mi znamenya bosanzkeh zvershenoztîh, nyegve vszamoguchnozti, mudrozti, dobrote, koja nam nyega lyubiti priliku davaju.

4. Mi vu nuternyem zvershavamo véru, kada sze Boga bojimo.

Mi vu nuternyem zvershavamo véru, kada sze Boga bojimo. Boga bojati sze znamenuje, pred nyegvum kastigum, y zbantuvanyem derhtati. Mi zaizto nebi derhtali pred kastigum, ako bi miszlili, da Gozpon od nashih chinih nikaj nezna, ali da on hmanye chine lyubi, ali da on ove kastiguvati neche. Kada sze mi Boga bojimo, tak zpoznajemo nyega za vszaznajuchega, najszveteshega y najpravichneshega Gozpona; mi chinimo nyegvoj vszeznanozti, szvetozti, y pravichnozti prizpodobno, mi zvershavamo anda véru. Ztrah Bosji je jeden nuterni chin; mi zvershavamo anda véru vu nuternyem, kada sze Boga bojimo.

5. Mi zvershavamo véru vu nuternyem, kada Bosjoj volyi sze povdavamo.

Mi vu nuternyem zvershavamo véru, kada sze volyi Bosjoj povdavamo. Mi sze zaizto na nikoga nezpuztchamo, od kojega zkerbi y providnozti vputyeni nészmo. Kada sze anda volyi Bosji chizto povdajemo, tak zpoznavamo nyega za jednoga zevszema providnoga Otcza, koj za vsze zkerbi, y vsza na nashe zvelichenye ravna; mi chinimo po tom nyegvoj providnozti prizpodobno, mi zvershavamo anda po tom véru. Povdanozt vu volyu Bosju je jeden nuterni vére chin; mi zver-

shavamo anda véru vu nuternyem, kada sze volyi Bosjoj chizto povdavamo.

Razgovori.

1.

Jeli sze vu nùternyem zvershava véru, kada vu Boga vérujemo?

Kaj szû nuterni chini chloveka? — Kak sze zoveju chini oni, koji vu dushi bivaju? Y kada nuterne chine vére zvershavamo, kak sze onda véra zvershava? — Kaj je kerztchanzki-katholichanzki véruvati? — Za koga dersimo mi Boga, kada nazveztchenyam nyegvem nedvojno verujemo? — Jeli vérujemo morebiti jednomu nezpametnomu ali laslyivomu? Nego kumu? — Za koga zpoznajemo anda Boga &c? — Kojem bosanzkem zvershenoztjam chinimo mi prizpodobno, kada vu Boga vérujemo? — Jeli zvershavamo anda véru, kada vu Boga vérujemo? — Zakaj? — Jeli véruje tvoje télo, ali tvoja dusha? — Je véra jeden nuterni Vére chin? — Kak sze anda véra zvershava, kada vu Boga vérujemo? — Zakaj vu nuternyem? — Y zbog koga podlasemo sze odluchkom Czírkve? Jeli zvershavamo anda véru, kada sze odluchkom czirkve podlasemo? — Zakaj?

2.

Jeli sze vu nuternyem zvershava Véra, kada sze vu Boga ufamo, y

Kaj je kerztchanzki ufati sze? — Zakaj sze ufamo vu Boga? — Za koga zpoznavamo Boga, kada sze vu nyega ufamo? — Kojem Bosanzkem zvershenoztjam chinimo mi

prizpodobno, kada vu Boga ufamo sze? — Jeli zvershavamo anda véru, kada vu Boga ufamo sze? — Po kakveh chinih zvershava sze ufanyė kerztchanzko? — Jeli zvershavamo anda véru, kada Boga zazavamo? — Jeli sze ufa tvoje télo, ali tvoja dusha? — Je ufanye jeden nuterni vére chin? — Kak sze zvershava anda véra, kada sze vu Boga ufamo, y nyega vu szerdczu zazavamo? — Zakaj vu nuternyem? *nyega zazavamo?*

3.

Kaj je kerztchanzki lyubiti? — Zakaj lyubimo Boga? — Za koga zpoznavamo Boga, kada nyega lyubimo? — Kojoj bosanzkoj żvershenozti chinimo prizpodobno, kada Boga lyubimo? — Jeli zvershavamo anda véru, kada Boga lyubimo? — Zakaj? — Jeli lyubi tvoje télo, ali tvoja dusha? — Je lyubav jeden nuterni vére chin? — Kak sze anda vêra zvershava, kada Boga lyubimo? — Zakaj vu nuternyem? — *Jeli sze vu nuternyem zvershava vèra, kada Boga lyubimo?*

4.

Kaj to znamenuja Boga bojati sze? — Jeli kastiguje Bog zbantuvanya? — Jeli nemoramo pred kastigum derhtati? — Kaj znamenuje anda bojati sze? — Budeshli sze ti koga bojal, koj nezna kaj chinish? — Ali koj tvoje hmanye chine lyubi? — Budeshli sze pako jednoga vszaznajuchega, zevszema szvètoga y pravichnoga bojal? — Za kakvoga zpoznajemo mi Boga, kada sze nyega bojimo? Kojem bosanzkem Zvershenoztjam chinimo mi prizpodobno, kada sze Boga bojimo? — *Jeli sze vu nuternyem véra zvershava, kada sze Boga bojimo?*

Jeli zvershavamo mi véru, kada sze Boga bojimo? — Zakaj? — Jeli sze télo boji, ali dùsha? — Je ztrah Bosji jeden nuterni vére chin? — Kak zvershavamo anda véru, kada sze Boga bojimo? — Zakaj vu nuternyem?

5.

Jeli sze vu nuternyem zvershava véra, kada sze volyi Bosjoj povdavamo?

Jeli sze kojemu neprovidnomu zaufamo? Nego komu? — Za kakvoga zpoznajemo mi Boga, kada sze nyegvoj volyi povdavamo? Kojoj bosanzkoj zvershenozti chinimo mi prizpodobno, kada sze volyi Bosjoj povdavamo? Jeli zvershavamo anda véru, kada sze volyi Bosjoj povdavamo? — Zakaj? — Jeli sze télo ali dusha volyi Bosjoj povdava? — Je povdanozt vu volyu Bosju jeden nuterni vére chin? — Kak sze anda véra zvershava, kada sze volyi Bosjoj povdavamo? — Zakaj vu nuternyem?

PITANYE 8

Kak sze zvershava véra vu zvùnzkem?

Rázláganye.

1\. *Mi moramo takaj véru vu zvùnzkem zvershavati.*

Zvunzki chini chloveka jeszu oni, koje télo zvershava. Po zvunzkih chinih vére, zvershava sze véra zvunzkem nachinom. Mi némamo szamo dushu nashu, nego y télo nashe od Boga. Mi moramo anda takaj zvun-

zkem nachinom Boga postuvati Po zvunzkeh chinih nashe nuterno, y blisnyi nash, koj chine nashe vidi, zbudyava sze. Zvunzki vére chini szlusiju anda na postenye Bosje.

2. *Mi zvunzki zvershavamo véru po zpunyavanyu zapovédih Bosjeh y Czirkveneh.*

Mi zvunzki zvershavamo véru, 1-ich po iztinitom zpunyavanyu zapovedih Bosjeh y czirkveneh. *Ne vszaki*, veli Kriztush, *koj meni veli: Gozpone! Gozpone! dojde vu kralyeztvo nebezko nego on dojde vu kralyeztvo nebezko, koj volyu Otcza mojega nebezkoga izpuni.* (Luc. 4.) Zpunyavanye zapovedih Bosjeh potrebuje zvunzke chine. Pohadyanye betesneh, delenye almustva jeszu zvunzki chini. Mi po nedelyah y szvetkih z-télom pri szlusbi Bosji nazochni biti moramo.

3. *Mi zvunzki véru zvershavamo po ochiveztoj molitvi y obvershavanyu szlusbe Bosje.*

Mi zvunzki zvershavamo véru 2-och po ochiveztoj molitvi y obvershavanyu szlusbe Bosje. Kada sze kerztcheniki vu Czirkvi zpravlyaju, kada oni z-chiztem glaszom Boga hvaliju, kada oni Meshnika k-oltaru priztupiti, y aldova zvershavati vidiju, kada oni vuzta odpiraju, da iz szvojeh gréhov sze zpovedaju, ali Shakramenta oltara prijemlyeju, tak obvershavaju oni szlusbu Bosju, tak zvershavaju oni zvunzke chine. Ovi chini pokasuju da Boga prestimavaju, da nyega za najvekshega Gozpona zpoznavaju, komu hvalu y aldova dusni jeszu. Oni pokasuju, da vu rech Jesusha Kriztusha, koj shakramente poztavil je, véra y zaufanozt poztaviti sze mora.

4. *Mi zvunzki véru zvershavamo po poszlushanyu rechi Bosje.*

Mi zvunzki zvershavamo véru 3-ich kada rech Bosju poszlushamo, y duhovne knige chtejemo; ar po tom znanozt vu vèri razshirava sze, y dusha na dobro zbudyava sze. Kakgoder ogeny vgaszne, ako k-ovomu pri-

metavali nebudemo, y kak goder télo sze poszushi, ako nyemu hranu ztegnemo, ovak takaj vgasznul bude vesz ogeny vére, tojezt selya y lyubav za ovu, ako ova po rechi Bosji zdersavala y hranila sze ne bude.

5. *Mi zvunzki zvershavamo véru, ako szlusbenike vére prestimavamo.*

Mi zvunzki zvershavamo véru 4-ich ako Redovnike y duhovne paztire, prestimavamo. Ar po tom pokasujemo, da nye kakti podelyitelye szveteh Shakramentov, kakti zagovoritelye pri Bogu, kakti navuchitelye najodicheneshеh y najhasznoviteshеh iztin premishlyavamo, y vu nyimi pershonu Jesusha Kriztusha postujemo, kojega szlusbeniki oni jeszu. Na ovo prestimanye nagovarjal je szveti Pavel Korinthiancze, govorechi: *tak naj nasz dersi vszaki za szlusbenike Kriztusha, y podelyitelye zkrovnoztih Bosjeh* (1 Cor. 4)

6. *Mi zvunzki zvershavamo véru ako czirkvene obichaje vu postenyu dersimo.*

Mi zvershavamo zvunzki véru 5-ich ako vu prestimanyu y postenyu dersimo obichaje Czirkvene. Czirkva vszakojachke ima obichaje, pri szvetem mashnem aldovu, pri podelyivanyu szveteh Shakramentov, pri poszvetchenyu Czirkvih, Oltorov y drugeh vszakojachkeh dugovanyih. Ona pri oveh ima najszveteshega czilya ovoga, da velichanztvo Bosje vu szerdczu vszeh vérneh odicheneshe vchini. Ako anda proti ovakvem obichajem prestimanye y postenye kasemo tak prestimavamo y onoga, na kojega postenye ova poztavlyena jeszu, najmre Boga.

7. *Mi zvunzki zvershavamo véru po vszakem zvunzkem vére chinu, kojega z-*

Mi zvunzki zvershavamo véru 6-ich po vszeh zvunzkeh dobreh chínih, koje na postenye y prestimavanya Boga z-pravum pobosnoztjum zvershimo. Rekel szêm, koje z-pravum pobosnoztjum zvershimo; ar pobosnozt

neszme takva biti, koju mi szami bi zmiszlili ali koja szuprot lyubavi blisnyega bi bila, ali koja nasz od zpunavanya nashih dusnoztih bi zdersala. Prava pobosnozt, z-kojum chini vére, navlaztito nasha molitva zvęrshavati sze mora, poztavlyena je vu szlosnozti pameti pred Bogom, prez dobrovolyne raztresheno-zti, kak y vu zjedinenyu nashega szerdcza y nashih pohotnoztih z-nyim. *pravum pobosnoztjum obverskavamo.*

Rázgovori.

1.

Kaj szû zvunzki chini chloveka? — Y kada zvunzke vêre chine zvershavamo, kak zvershavamo onda véru? — Jeli moramo szamo vu nuternyem Boga postuvati? — Zakaj takaj zvuna? — Vidi blisnyi nashe nuterno dersanye? — Nego koje? — Po chem sze anda blisnyi zbudyava, da Boga prestimava? — Jelî szlusiju zvunzki chini na hvalu Bosju? — Zakaj? *Moremolí takaj zvuna véru zvershavati?*

2.

Budeli vszaki ztupil vu kralyeztvo nebezko, koj veli: Gozpone! Gozpone! Kaj vuchi Kriztush, gdo bude vu kralyeztvo nebęzko ztupil? — Jeli potrebuje anda Bog, da zapovedi nyegve izpunimo? — Odkud to szudish? — Y jeli zvershavamo véru, ako zapovedi Bosje izpunimo? — Moremoli betesnem dvoriti, vu Czírkvi pri szlusbi Bosji biti, prez da genemo sze? — Jeli potrebuje *Jelí sze zvunzkí zvershava véra po iztinitom zpunavanyu zapovedih Bosjeh, y czirkveneh?*

anda zpunavanye zapovedih Bosjeh zvunzke chine? — Kaksze zvershava anda véra po zpunavanyu zapovedih Bosjeh, y czírkveneh?

3.

Jeli veru zvunzki zvershavamo po molitvi y obvershavanyu szlusbe Bosje?

Je Bog vsze hvale vréden? — Y kaj ochituju ochivezte molitve y popevke? — Jeli sze po oveh véra zvershava? — Zakaj? — Gdo je nash najvekshi Gozpon? — Y kada mi Bogu aldujemo, kaj pokasujemo po tom? Jeli zvershavamo anda véru, kada aldova sz. Meshe zvershavamo? — Zakaj? — Bili mi sz. Shakramente prijemali, ako vu nyihovu moch nebi véruvali? — Kaj anda po tom ochitujemo, kada sz. Shakramente prijemlyemo? — Jeli zvershavamo po tom vêru, kada sz. Shakramente prijemlyemo? — Zakaj? — Je ovo szamo jeden nuterni chin? Kak zvershavamo anda po vszeh oveh chinih véru?

4.

Jeli véru zvùnzki zvershavamo, kada rech Bosju poszluskamo?

Jeli ogeny vszevdily gorel bude, ako nikaj primetavali nebudemo? — Jeli y selya y lyubav za véru vgasznula nebude, ako nyu pò poszlushanyu rechi Bosje, ali po chtejenyu pobosneh knig hranili nebudemo? — Jeli anda véru zvershavamo, kada rech Bosju poszlushamo, ali duhovne knige chtejemo? — Zakaj? — Jeli je poszlushanye rechi Bosje, ali chtejenye duhovneh knig szamo jeden nuterni chin? — Kak zvershavamo anda po poszlushanyu rechi Bosje, y po chtejenu duhovneh knig Véru?

5.

Kaj podeluju nam Redovniki y duhovni paztiri? — Za koga moliju y alduju oni? — Koje zkrovnozti vuchiju oni nasz? — Kak imenuje zato sz. Pavel Redovnike? — Chije szlusbęnike? — Kakve podelyitelye? — Jeli zvershavamo anda zvunzki vèru, kada Meshnike prestimavamo? — Zakaj?

Jeli vèru zvunzki zvershavamo, kada Redovnike vu prestimanyu dersimo?

6.

Jeli sze ne nahadyaju takaj vszakojachki czirkveni obichaji? — Jeli nevidish ovakve pri aldovu sz. Meshę? — Jeli sze szveti Shakramenti prez ovakvih obichajev podelyivaju? Kakvoga czilya imaju ovi czírkveni obichaji? Koga da po tom dichiju? — Jeli anda zvershavamo zvunzki vèru, kada obichaje czírkvene vu prestimanyu dersimo? — Zakaj?

Jeli zvershavamo zvunzki vèru kada obichajè czírkvene vu prestimanyu dersimo?

7.

Jeli prosheczie takaj szlusiju na diku Bosju? — Ali jeli y nakinchenye oltarov szlusi na diku Bosju? — Jeli je vech zvunzkeh chinov, koji na diku Bosju szlusiju? — Y kada zvunzke chine na postenye Bosje zvershavamo, kaj chinimo? — Kak moramo pako zvunzke chine vére zvershavati? — Morebiti prez pobosnozti? — Koj pako onda bi molil, kada delati bi moral, bili ovakov pravu pobosnozt imal? — Moramoli pobosnozt vu takveh ztvarih izkati, koje nasz od zpunyavanya nasheh dusnoztih zdersavaju? — Ali vu onakveh koja proti lyubavi blisnyega jeszu? — Vu chem ztoji prava pobosnozt? —

Jeli zvershavamo zvunzki véru kada chinè vére z-pravum pobosnoztjum zvershavamo?

Vu kakvi szlosnozti, y vu kakvem zjedinenyu? —

I. Dokànchanye Nàvuka

Daniela chudnovito obchuvanye vu jami oroszlanov, je példa, kak Bog vérne szvoje chaztnike chuva y brani.

Kak chudnovito Bog szvoje chaztnike chuva, naj vam danasz Daniel poszvedochi! Ov pobosni y Bogabojechi chlovek vu mudrozti y krépozti tak jako je napreduval, da on pri dvoru Dariusha pervu dvorjanichku chazt zadobil je. Metemtoga, kajti Daniel jeden íz preobladanogà y vu babilonzkem kralyeztvu zametavanoga naroda sidovzkoga bil je, tak nenavídni bili szû nyemu oztali velikashi pri dvoru. Dan y noch miszlili szû oni na nachine, da nedusnoga Daniela podkopati y chazti mentuvati moreju; y kajti vu obnashanyu nyegve szlusbe nîti najmenshu falingu znajti nészu mogli, tak ízta nyegva pobosnozt morala je nyim za zrok szlusiti, da szvoje odurne tolnache izpelyati moreju. Oni zpazili jeszu, da Daniel naredno vszaki dan trikrat na kolenih nevidyenomu y vekivechnomu Bogu vklanya sze, da on vu vszoj pobosnozti nyemu za prijeta dobra zahvaluje, y nyega za pomoch vu vszeh szvojeh poszlih proszi. Oni anda ishli szû Kralyu, izviszili y dichili ter hvalili nyegvo ravnanye, y rekli med oztalemi: da za nyegvu diku vishe nikaj né potrebno, kak zpunavanye jednoga tolnacha, kojega veksha ztran nyegvih najvernesheh szlusbenikov y dvorjanikov vre vchinili, y kakti dobroga zpoznali jeszu; najmre: da sze naj kralyevzka zapoved dà, da vszaki on vu jamu oroszlanov naj sze

hiti, koj chez trideszet dan kaj od kojega Boga ali chlovaka, zvun od Kralya proszil bude. Kraly, koj dozta oholen bil je ovu zapoved podverditi, y z-szvojem pechatom objachiti, ne videl nepobosnoga czilya, kojega ovi malovrédni pri ovem tolnachu imali jeszu. Kak bersc ova zapoved vu kralyeztvu obznanyena bila je, tak nepriatelyi Daniela pocheli szû paziti na nyega, jeli on y vezda szvoju pobosnozt, kak predi, zvershaval bude.

Ali Daniel vishe pazil je na dusnozt szvôga dushnoga zpoznanya, kak na zapoved Kralya. On zvershaval je molitvu k-Bogu, kak y predi, y to odperto tak, da nyega vszaki videti je mogel. Taki derchali szû anda nyegvi nepriatelyi k-Kralyu, y rekli: *Kraly! Daniel, kojega ti tak jako lyubish, zametava tvoju zapoved y odluku, koju dal jeszi; trikrat chez dan zvershava on szvoju molitvu.* (Daniel. 6.) Jeli ti nészi zapovedal, da on, koj tvoju zapoved y tvoje velichanztvo zametaval bude, vu jamu oroszlanov hititi sze ima? Kraly neizmerno preztrashil sze je zverhu tusbe y pogibelyi, da szvojega dragoga szlugu y priatelya Daniela zgubil bude. Do vechera, miszlil szi je on, nyega oszloboditi budem mogel, ali zapztuny; koji nyega obtusili jeszu, napervoztavlyali szû Kralyu, da dana zapoved zatreti sze nemre, y da ona prez razluke pershone zpuniti sze mora. Vezda bil je Daniel pred Kralya dopelyan, prez tuge y salozti ztal je on pred nyim, y chakal z-veszelem obrazom nedusno szvôga izrechka. Pun pomiluvanya y salozti rekel je Kraly nyemu: *tvoj Bog, kojega ti postujesh, tebe znam da chuval bude;* Zovemi rechmi odvernul sze je od nyega, y nedusni Daniel bil je vu jamu oroszlanov hitchen, ter duplye z-jednem kamenom nadkrito, y z-kralyevzkem pechatom zaznamenuvano, da nigdo sze ne podufa morebiti nyega oszloboditi. Veszelye nyegvih nepriatelyov bilo je neizmerno, kajti nyim vsza poleg selye poszlusila jeszu; ali Kraly kruto

razsalozt il sze je, kajti szvojega najbolshega priatelya, najverneshega szlusbenika, najmudreshega tolnachnika vu Danielu zgubil je. Pun nemira y ztizke ishel je on kruto rano drugi dan szam k-jami oroszlanov, y krichal je vishe íz turobnozti kak íz ufanya, da nyega josche sivoga najde: *Daniél! szluga sivoga Boga! jeli tê je tvoj Bog, komu vszigdar szlusil jeszi, od oroszlanov oszlobodil?* (Ibidem.) Na jedenput chul je on glasza Daniela, koj nyemu íz jame odgovoril je: *Kraly sivi josche dugo! moj Bog poszlal je meni Angela, koj lampe oroszlanov zaperl je, da meni naskodili nèszu, ar pred nyim pravichen najdyen jeszem. Áli takaj y pred tobum, o Kraly! nikakvo zlochínztvo vchinil nészem.* (Ibidem.) Pun veszelja zapovédal je Kraly Daniela íz jame zvlechi; y one na mezto nyega nuter hititi, koji nyega obtusili jeszu; ter predi nego do dna doshli jeszu, popali szû nye oroszlani, y na komade raztergali.

Na konczu ovoga pripovedanya szamo ovu proshnyu pridajem, Dragi! imajte poleg pelde Daniela vszigdar y nadalye Boga vu vszeh vasheh chinih pred ochmi, ravnajte sze vu vszeh poleg szvete volye nyegve, y terszite sze Gozpodinu Bogu vashemu vszako vréme tak vklanyati sze, kak on seli, da sze nyemu lyudi vklanyaju, y nyega postuju. O! kuliku obrambu vu vszeh vasheh szuprotivchinah y pregonov od nyega nadjati sze budete mogli! Ako taki y jezera zmed vasheh nepriatelyov proti vam podignuli sze budeju, tak Bog nye obshanil, y vasz, kak y Daniela, oszlobodil bude. Am.

II. Dokánchanye Návuka.

Jesush vu Czirkvi Jeruzalemzki vuchi dusnozt, da Bogu z-lélom y z-dushum szlusiti moramo.

Vszako léto putuvali szû roditelyi Jesusha na vuzmene szvetke vu Jeruzalem. Vu dvanaiztom létu ishel je takaj Jesush z-nyimi Szami szî morete miszliti, z-kulikum poniznoztjum y zasganoztjum on ovde Otczu szvojemu nebezkomu vklanyal sze je, kakvu példu pobosnozti y vére on vszem nazochnem dal je, y z-kulikum pripravnoztjum y povdanoztjum sze on za zvelichenye lyudih alduval je. Zadozta naj bude, szlusba Bosja vre bila je dokonchana, vréme z-roditelyi szvojemi nazad domom povernuti sze, vre bilo je doshlo; dapache oni vre czeli jeden dan bili szû na putu, ter Jesush, ov dvanaizt lét ztari Jesush bil je josche vu Czirkvi. Puni zkerbi povernuli szû sze Roditelyi nyegvi nazad vu Jeruzalem, z-ízkavali zgublenoga szi na med rodyaki y znanczi, ali zahman, oni nyega nészu nashli; oni hitrili szû za tem vu Czírkvu, vu ufanyu, da nyega ovde najdeju, y nészu sze vkanili. Oni nashli szû nyega poszred Navuchítelyov szedechega, koje on selyno poszlushal, y koje on zpitaval je. On hotel je najmre, da vsza, koja na véru zpadaju, temelyito razlosiju sze. Kak jako chudili szû sze zato piszmoznanczi nad nyegvemi pitanyi, y kak jako oszupnuli szû sze nad nyegvum pametjum y mudroztjum!

Metemtoga akoprem veszelje matere nyegove neizmerno bilo je, kada ona nyega zopet nashla je, tak vendar nésze mogla zdersati, da nyega na rachun nebi bila pobrala, zakaj on prez znanya roditelyov zaoztal, y nyim tuliku zkerb zrokuval je. *Szinko!* rekla je ona: *Zakaj szí nam to vchinil? Nut, tvoj Otecz y ja salo-*

ztechi sze tebe izkali jeszmo, (Luc. 2.) Ali kaj je odgovoril na to Jesush? O! zakaj dragi Roditelyi? rekel je on: *zakaj ztê mê izkali?* Vi taki bi bili mogli mene najti, ako szamo bi sze bili zmiszlili, da nigde druge, kak vu hisi Otcza mojega moj poszel je. *Nézte znali, da vu oveh, koja otcza mojega jęszu, potrebno je meni biti?*

Dragi! kakvoga lepega nàvuka moremo mi íz prîpetchenya ovoga za nasz izpelyati! Ako Jesush jedinorodyeni szin Bosji, chlovekom vchinyeni Zvelichitely, Najszveteshi vszeh Szveteh, Otczu, koj na nebu je, odperto vu Jeruzalemzkoj czirkvi vklanya sze; ako najmudreshi, vszaznajuchi nàvuka piszmoznanczev z-vszum pazlyivoztjum poszlusha; ako on zvershavanye vére za szvoj pervi y jedini poszel dersal je, jeli bude jeden kerztchenik josche dugo premishlyaval sze, jeli dusnozt je, da y on véru szvoju odperto valuje y vu chinu pokase? Jeli on josche dvojil bude, jeli on vu Czirkvu k-szlusbi Bosjoj doshel, ovde vuzta szvoja na hvalu najvekshega Gozpona odpiral, y jeli on rech Bosju z-jednum szvétum pazlyivoztjum poszlushal bude? Zaizto, moji Dragi! télo y dushu imamo od Boga; dùsnozt anda nasha je, da nyemu z-telom y z dushum vklanyamo sze, y nyega postujemo, kak on òd nasz postuvati sze hoche; jedna dùsnozt, koju nasz szam dvanaizt let ztari Jesush vuchil je. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Kerztchenik visheputi iz iztin Vére szvoje zpomenuti sze mora.

Dragi mi dannsz dokanchamo nashega kerztchanzkoga návuka. Z-Bosjum pomochjum vam vsza raztolnachil jeszem, koja nasz szveta véra nasha vuchi, y nam zapovéda. Ja szêm vam povedal, koja véruvati, koja sze ufati, koja lyubiti, potrebuvati, besati ali zvershavati moramo, da vrémenitem y vekivechnem nachinom szrechni poztanemo. Na konczu vasz szamo josche opominyam, da sze íz ovak razlosno razloseneh iztin visheputi zpomenete; ar guzteshe zmishlavanye íz oveh vasz ne szamo od gréha odvrachalo, nego y na zvershavanye vszeh kerztchanzkeh krepoztih zbudyavalo bude.

Zmishlavanye íz iztin vére nasz od gréha odvratcha; ar ako szî visheputi pekla y nebo vu pameti napervoztavim, y premiszlim, da po szmerti jedno zmed oveh mezto mojega prebivanya bude, da szmert nenadjano dojti, da na szmertni poztelyi pokora retkoputi jedna prava pokora je, jeli nebudem ja onda bolye kerztchanzki baratal? Jeli nebudem ja onda gréha, koj meni szam nebo zapira, ter pekla odpira, besal? Jeli nebudem vsze prilike y pogibelyi gréha z-vszum zkerblyivoztjum besal? Zaizto ja ob pameti vre bi bil moral dojti, ako ovomu zmishlavanyu szuprotivno bi chinil. Zato opominya nasz mudri Syraka szin, govorechi: *Chlovek! zpomeni sze guztokrat íz poszledjih tvojeh, y nigdar gréshil nebudesh.* (Eccl. 7.)

Y na kakvo krépoztno sívlenye zbudyava nasz takaj zmishlavanye íz iztin Vére nashe! Kada v. p. sívlenye y muku Jesusha Kriztusha premishlyavamo, o! kulika selya za pravem y kerztchanzkem sívlenyem onda

vu nami zbuditi sze mora! ar mi vidimo najlepshe pelde krepozti, poniznozti, krotkoche, lyubavi Bosje blisnyega y nepriatelya, dobrotivnozti, povdanozti vu volyu Bosju, terplyîvnozti, zametavanya szvéta y nyegvih dobrih, koje nam szvetiju, y nam zpodobno vchiniti zapovedaju. Ako onda premiszlimo velikochu, izvishenozt, moch y druge zvershenozti Bosje, tak ove nasz zbudyavaju, da Boga zverhu vszega lyubimo, nyegvoj volyi nász povdamo, y nyega sze bojimo. Jeli anda kerztchenik, koj szvoju véru prestimava, vu ovi szvoje zvelichenye iztche, nebude sze terszil, da sze visheputi iz oveh iztin zmiszli? Ja sze to ufam od vasz, Dragi! Bog dobrotivni y miloszerdni vu vami dovershil bude, kaj po meni vu vami zapochel je. Primite anda na konczu mojega blagoszlova, vu ime Otcza †, y Szina †, y Dùha szvètoga †. Amen.

